

УСС

українські січові стрільці

1914 — 1920

ПРАПОР УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ

1914 — 1920

третій наклад

ВИДАВНИЦТВО ІГОРЯ ФЕДІВА
МОНТРЕАЛЬ 1955

Печатано 500 нумерованих примірників на півкартоновому папері.

№ 80

Матеріяли до альбому зібрали д-р Іван Іванець і Василь Софронів-Левицький.

Текст зредаґував д-р Богдан Гнатевич при співпраці Льва Лепкого і д-ра Івана Німчука.

Ілюстраційну частину та обгортку оформив д-р Іван Іванець, надписи і вкладку в лінориті виконав Володимир Ласовський.

Ситуаційні мапки рисував інж. Северин Пастернак.

Технічну роботу виконали: С. Микитка, управитель друкарні, Х. Рефцьо, лінотиповий складач, П. Костюк, метрампаж, Р. Шпит і Ю. Мартинець, машиністи.

Кліші виконала цинкоґрафія »Унія«.

EDITIONS IHOR FEDIW PUBLISHER

По останньому бою Українських лицарів проти московських гнобителів-займанців прийшла для України доба політичної, духової і соціяльної неволі, культурного занепаду й глибокої зневіри. Поволі починається забувати слава наших батьків, слава княжого меча і козацької шаблюки. Примана дворянських почестей та царського золота щораз-більше ломлять слабші характери й колишню національну свідомість та відпорність багатьох з нашої провідної верстви.

А по українських селах мандрують старі співці-кобзарі й на храмових святах біля церков, або й на базарах співають тужливу пісню:

„А де-ж ваші, славні запорожці, та воронії коні? —
— Наші коні в царя на припоні, запорожці в неволі.
Ой, а деж ваші, панове молодці, ясненькії списи? —
— Наші списи в свата в стрісі, ми сами у лісі.
Гей, а деж ваші, славнії молодці, громкії рушниці?
— Наші рушниці в царя у столиці, запорожці в темниці."

Та мимо важкої неволі память про славу Української Зброї перетривала серед нашого народу до XX. століття. І коли стало зближатися передвістя першої Світової Війни — наша молодь, загріта палким закликом Шевченка: „Вставайте, кайдани порвіте!..." заздалегідь свідомо готується у лавах Січей, Соколів і Товариств Січових Стрільців до Збройного Чину за визволення України з московських кайдан. Та чимало батьків поблажливо дивляться на муштру синів, як на цікаву іграшку й дивуються, як батьки в „Мойсею" Франка:

„Адже в нас не видали того,
Не чували в пустині!
Чи пророцькі слова перейшли
В кров і душу дитині?"

А коли відносно нечисленні сотні юнаків у рядах Українських Січових Стрільців вирушали на поле бою, де стояли проти себе мільйонові армії — їх назвали „лицарями абсурду".

Велика мусіла бути любов до поневоленого народу,

тверда мусіла бути віра тих юних добровольців у слушність боротьби за свою Державу, коли вони найшли в собі стільки моральної сили, що перебороли всі зовнішні й внутрішні перешкоди, високо держали Національний Прапор України і в чин перемінили давню славу Української Зброї.

І від 1914. року – вона не ржавіє вже „в царя у столиці". З рук Українських Січових Стрільців перехоплює її українське молоде покоління та безперервно продовжує Збройний Змаг у рядах Армії УНР, СС, УГА, пізніше УВО-ОУН, Карпатської Січі, І Дивізії УНА й УПА.

Сороклітта віднови дій Української Зброї відмічуємо перевиданням одиної „Книги Битія" Українських Січових Стрільців.

Привітайте ж її:

Товариші Зброї – як згадку про бурхливі, юні дні Весни Вашої, – дні бойової слави;

Українські Юнаки на чужині, як Заповіт батьків плекати чесноти, якими дорожили Українські Січові Стрільці: саможертви, геройства, побратимства, дисципліни;

Ви-ж Лицарі Української Повстанської Армії, як вияв вдяки, що перейняли й досі держите Прапор безстрашної збройної боротьби за Українську Самостійну Державу.

На чужині, в липні 1955.

Никифор Гірняк
голова Братства УСС

На передодні світової війни

Із хмар, що від кількох літ чорними клубами збиралися на політичному небозводі Европи, вдарив перший грім: у Сараєві, столиці австрійської провінції Боснії, згинули від куль сербського революціонера Прінціпа австрійський престолонаслідник архикнязь Фердинанд і його дружина Софія.

Після першого грому звіявся світовий буревій, що струснув в основах усіми европейськими державами й народами. Одні з них змів із лиця землі, інші воскресив. Одним народам кинув золоте яблуко свободи, в інших роздув іскру бажання волі.

Розділена кордоном на дві половини стрепенулась від бурунного подуву війни й Українська Земля. На її заході, на галицькому небозводі, рука українського народу огненними буквами писала три величні слова: Українські Січові Стрільці.

Українські Січові Стрільці — це вицвіт і завершення першої доби галицько-українського відродження.

Вогонь світової війни спалахнув у часі, коли Галичина на кожній ділянці свого національно-суспільного життя зробила великий поступ. Після сумного передновку 60-тих та 70-тих років розцвілося життя Галицької Волости. Розвинулась українська політична преса, народнє шкільництво, зорґанізовано тисячі читалень, кооператив та сільськогосподарських кружків. Культурні й економічні установи були в розгоні діяльности. До того всього дійшли галицькі Українці без чужої допомоги і лише завдяки своїй праці та витревалости. Осяги давали почуття сили. До розбудження мас причинились у великій мірі українські політичні партії, що в боротьбі з ворожими течіями оформили політичний світогляд народу. Москофільство, ця важка недуга народнього орґанізму, уступало перед розбудженою стихією назріваючого українського націоналізму.

Московським царатом, що став потугою на побоєвищі Полтави, стрясла революція 1905 р. Вона спалахнула внаслідок програної війни з Японцями. Російська деспотія, що нищила кожний прояв української національної окремішности, не знищила рідної культури та живого слова. Нова хвиля національно - культурного відродження на Придніпрянщині скріпила духовий звязок між обома вітками народу, головно на полі літературної творчости й наукової праці.

В часі цього розквіту Галичина покривається також мережою пожарничо-руханкових товариств »Соколів« і »Січей«, в яких українська молодь учиться жертвенности, відваги та карности. Перше сокільське товариство засновано у Львові в р. 1894 за почином інж. В. Нагірного. Першу »Січ« оснував 1900 р. орґанізатор січового руху д-р К. Трильовський, у селі Завалю, снятинського повіту. Перед самою світовою війною працювало в Галичині около 900 сокільських гнізд і поверх тисячки »Сі-

Др Кирило Трильовський

орґанізатор Січей і перший голова Українського Січового Союзу.

Інж. Василь Нагірний, основник т-ва »Сокіл« і перший голова »Сокола Батька«.

чей«. Цей орґанізаційний рух захопив також Буковину. Це вже була сила, що хотіла проявити себе у збірних виступах. Висловом цього були повітові та окружні здвиги.

В 1908 р. Австро-Угорщина прилучила до себе Боснію, окуповану ще 1878 р. Шум з цього приводу, що зірвався у світовій пресі, напруження між Росією та Австрією, частинна мобілізація тих держав виявили недвозначно наміри царату також щодо Галичини, як тодішного Піємонту українського націоналізму. Всі відчували, що в разі зудару Українці мусять стати активними в обороні свого істнування. Свідомість цього викликала у деякої частини української молоді потребу перевірки поглядів на дотеперішні тактичні способи політичної боротьби та разом з тим і на відношення до мілітаризму. Ця молодь починає орґанізуватись по пластових гуртках, в яких ознайомлюється з військовою літературою та військовим ділом. Львівські ученики середніх шкіл орґанізують у 1911 р. перший тайний військовий гурток »Пласт« з метою військового вишколу. Його основниками та діяльними членами були відомі пізніше старшини У. С. С. І. Чмола, В. Кучабський, О. Кучерішка, П. Франко, О. Степанівна, О. Яримович та Р. Сушко. Від того гурта виїхали пізніше, в 1913 р. Семець і ще кількох до Києва. Їх завданням було пропаґувати між придніпрянською молоддю ідею молоді студенти Лизанівський, Юліян Охримович, збройної боротьби. М. ін. за їх почином у березні 1914 р. українське студентство Києва демонструвало вперше під жовто-блакитними прапорами з приводу Шевченківських свят.

Соколи в поході, Стрий 1909.

Деякий вплив на початки українського військового руху мали також польські військові орґанізації. Серед польського громадянства традиція боротьби з царатом була живіща, як у нас. Ветерани повстанці 1863 р., польська література, пластичне мистецтво оживлювали минуле та поривали молодь до боротьби за самостійність. Зокрема відомий революціонер, померший маршал Польщі, Йосиф Пілсудский, дав почин до створення перших військових орґанізацій, що у скорому часі охопили цілу Галичину і стали справжнім військовим поготівлям польських визвольницьких ідей.

В 1912 р. вибухає балканська війна, в якій переможці Болгари, Серби та Чорногорці відібрали від Туреччини решту своїх земель. Ця війна зрушила знову міжнародній спокій та в поневолених народів розогнила бажання волі.

З приводу цих подій, дня 7-го грудня 1912 р. відбувся зїзд українських нотаблів та вирішив, що в разі збройного зудару між Австрією й Росією український нарід стане проти російської Ім-

Посвячення Січового прапору в Чернівцях.

перії. Такуж ухвалу приняли 14-го грудня збори українського жіноцтва.

Небаром гурт львівських політичних діячів рішив у висліді тих заяв приступити до орґанізації військових товариств. Для цього засновано навіть міжпартійний комітет, та він через політично-ідеольоґічні непорозуміння розійшовся небаром з нічим. З мертвої точки рушив справу українських військових товариств д-р К. Трильовський, якому вдалося затвердити в галицькому намісництві статут військового товариства, що був уподібнений до статуту тодішнього польського »Стшельца«.

Таким чином добуто правну основу для української військової акції.

Перше українське військове товариство під назвою »Січові Стрільці« засновано у Львові в березні 1913 р. Головою товариства став д-р В. Старосольський. Незабаром повстали подібні товариства також у краю. Вони творилися звичайно як окремі секції при місцевих »Січах« або »Соколах«.

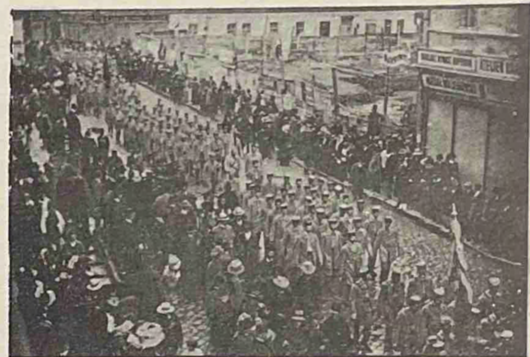
Чималий ідеольоґічний вплив на настрої тодішньої молоді мав д-р Дмитро Донцов, що між іншим на зїзді Українського Студентського Союзу, 2—4 липня 1913 р., виголосив реферат на тему »Українська молодь і теперішнє положення нації«. Донцов, що пізніше був членом Союзу Визволення України, станув вже тоді на становищі активної боротьби проти Москви та голосив потребу мілітарного виховання української молоді.

Воєнні настрої, що полонили молодь, захопили також українське жіноцтво. Велике зрозуміння справи та активність виявила п-і Константина Малицька. На згаданій передше довірочній нараді українського жіноцтва у Львові, д. 14 грудня, в якій взяли участь представниці тодішніх жіночих орґанізацій: Жіночої Громади, Жіночого Кружка У. П. Т. та секції студенток, покликано до життя виконний комітет під назвою »Жіночий орґанізаційний Комітет«. Комітет видав відозву, зорґанізував санітарні курси та кинув гасло збірки гроша на потреби України. Зібрані гроші Комітет передав у часі мобілізації Українській Боєвій Управі в сумі понад 9.000 корон. Цей дар жіноцтва був у початках творення частин У. С. С. одним з перших грошевих засобів. Українське жіноцтво взяло також активну участь у стрілецьких рядах і дало таких відомих боєвиків, як Олена Степанівна, Гандзя Дмитерко, Павлина Михайлишин та Софія Галєчко.

Провід над стрілецькими товариствами перебрав зразу Український Січовий Союз, потім з поширенням орґанізації потворилися ще інші центри такі, як окрема секція при Товаристві »Сокіл-Батько« та львівська студентська орґанізація під назвою »Січові Стрільці І.«.

Вправи Січовиків крісами, 1910 р.
Січ з Микетинець коло Станиславова.

Зі сокільського здвигу у Львові в 1911 р.

Д-р Володимир Старосольський,
перший кошовий Січових Стрільців.

Поза Львовом виявили найбільше діяльности стрілецькі товариства в Бориславі, Тустановичах, Ясениці Сільній, Сокалі та Яворові. Для розвитку трьох перших товариств заслужилися головно інж. Филип Левицький, тодішний директор копалень нафти в Бориславі, Клим Ґутковський, Остап Сасик, Л. Лепкий, А. Максимович, Т. Бундзяк і Г. Коссак, для сокальського О. Семенюк та О. Демчук. Всіх стрілецьких товариств у Галичині засновано до війни 96. Одні підчинялися Січовому Союзові, інші признавали провід »Сокола-Батька«, яким кермував тоді І. Боберський, визначний педаґоґ, послідовний пропаґатор сокільської ідеї та дисципліни збірного зусилля.

Виявом української орґанізованої сили був день січово-сокільського здвигу, 28-го червня 1914 р. Вулицями Львова перейшов під звуки оркестр багатотисячний похід »Соколів« та »Січей«. Перед вели сокільські та січові стрільці, яких захоплене громадянство зустрічало грімким та радісним »слава« та засипувало цвітами. Коли знову на площі Сокола-Батька, підчас військових вправ появились озброєні відділи стрілецьких орґанізацій, багатотисячну масу глядачів охопив нечуваний ентузіязм, який виявився в бурі оплесків та сльозах радости.

Стрілецькі вправи на Чорногорі, 1913 р.
М. і. брали участь: Козак, І. Чмола, І. Квасниця, Р. Сушко, Ір. Чмола, С. Древко, Л. Голінатий, В. Дувало.

Воля або Смерть,
членська відзнака Січових Стрільців.

Січові Стрільці II., що їх зорґанізував Роман Дашкевич при »Повітовій Січі« у Львові.

Січові Стрільці II. у Львові.

Гудим Остап

уроджений дня 7 цвітня 1888

місцевість Пеціатинці

повіт Волинь край Волинь

заняте кравець

Принятий в члени дня 9. VII. 1914

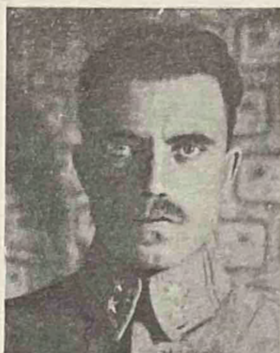
Приділений ...

куреня

чети

підпис кошового ... підпис писаря.

Виказка з печаткою Січових Стрільців II.

Сот. Осип Семенюк,
орґанізатор Стрілецтва
в Сокальщині.

Орґап українськоï молодї

ВІДГУКИ

ставить собі за задачу нести високо й витревало самостійницький прапор і під девізом добуття сили духовоі і фізичноі, збірати під ним наймолодших синів Украіни Ясне поставлене цїли — Самостійноі Украіни — приневолює призадуматись над її формою, способами її добуття, за тим пильного слідження життя, розуміння його вимог, щоб перш усього представляти моральну силу і щоб самому у розгарі боротьби не втеряти голови.

Як орґан молоді Відгуки подавати-муть звістки з усіх центрів життя укр. молодого поколїння, як також познакомлювати-муть з життем молоді других націй, а передовсім польськоі і російськоі

Після того поміщувати-меть ся:

1) статті політичного й суспільного змісту,
2) статті обговорюючі житте молоді,
3) статті торкаючі фізично-військового виховання,
4) белєтристику з певними застереженнями, передо всім боєву,
5) дописі з усіх заведень, організацій і центрів укр молоді,
6) оцінки й звіти книжок і журналів,
7) хроніку.

Відгуки виходити-муть двічи в місяць і поодиноке число коштувати-ме 30 сот. Предплата річна вже з пересилкою виносить в Австрії 5 корон, в Росії 3 карб., а в Америці 2 доляри.

Всякі посилки, так гроші як і письма, просимо слати на адресу:

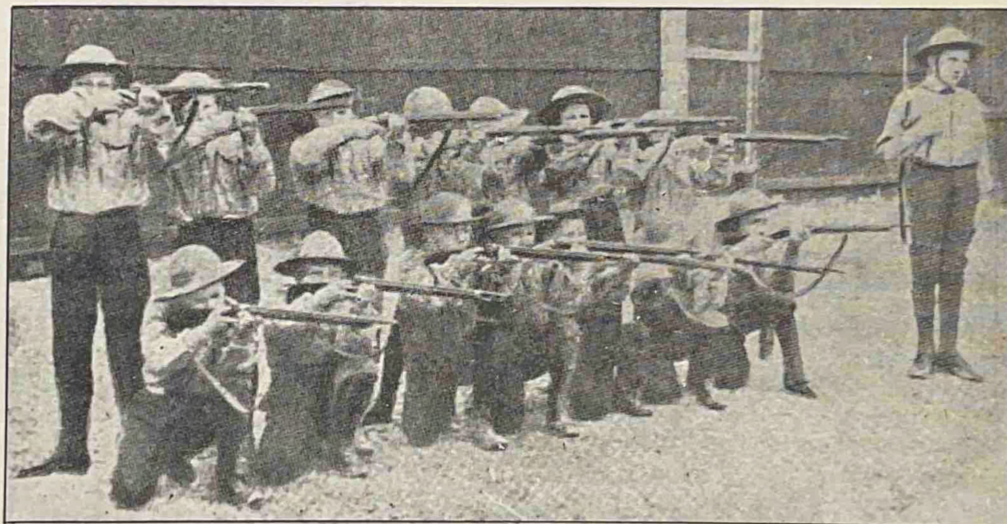
Омелян Кучерішка, студ. тех.
Львів, вул. На Байках ч. 27. II. сходи, I. пов.

Одвічальний редактор і видавець: ДИМИТРО БАССАРАБ.
З „Друкарні Удїлової" у Львові, вул. Коперника 20.

Остання сторінка »Відгуків«.

Осип Яримович,
як пластун.

Доріст »Сокола III« при науці стріляння (городецька дільниця).

Константина Малицька,
голова Жіночого Орґанізаційного Комітету.

3/. Подбає за наплечник, шкіряний пояс, міцні черевики і річи яких спис кождий з учасників дістане окремо.

6/. Зголосить свою участь найдальше до 10. мая 1914 р. і го часу надішле першу рату в висоті 5 Кор. / пять корон/.

- -.-.-.-.-.-- З стрілецьким привітом -.-.-.-.-.-

1 в, в марті 1914 року ——

Адреса I. грошевих посилок:

Др. Волод. Старосольський, краєвий адв. Львів, Коперника 14.

Адреса II. по інформації:

Іван Чмола, студ. фільософії, Львів. Бупінського 21.

Уривок правильника Січових Стрільців.

Ольга Левицька-Басараб,
в однострою Січ. Стр. II.

Відділ стрільців під проводом д-ра С. Шухевича на чолі здвигового походу 28. червня 1914 р.

Січові Стрільці в Бориславі. По середині кошовий інж. Филип Левицький.

Проф. Іван Боберський,
провідник здвигу 1914 р.
з булавою.

Пластуни у здвиговому поході 1914 р.

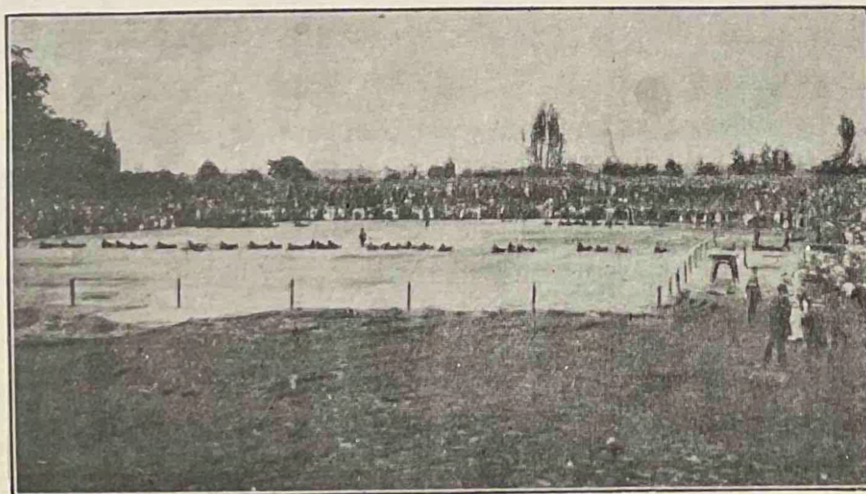
Дмитро Катамай,
в однострою Січових
Стрільців І.

Відділ Соколів зі селаРеменова, львівського повіту.

Сень Ґорук,
організатор сокільських
стрільців.

Вправи Січових Стрільців у розстрільній на здвиговій площі, 1914 р.

Чет. Іван Чмола,
організатор стрілецького
руху між студентством.

українські січові стрільці

Михайло Галущинський, командант Леґіону 1914 р.

Теодор Рожанковський, перший командант У. С. С.

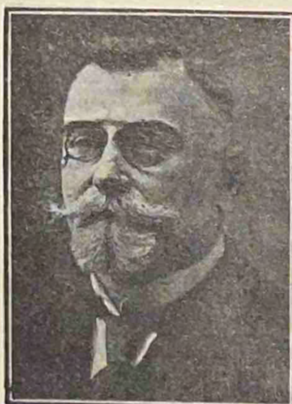

Ґрупа стрільців сотні Дидушка у Львові, серпень 1914. Від гори зліва: О. Вахнянин, О. Перфецький, А. Зелений, Ф. Черник, Б. Вахнянин і Т. Винницький.

Саме в дні 28-го червня 1914 р. тоді, коли український нарід у Львові маніфестував свою силу та осяги, в Сараєві погиб австрійський наслідник престола. За місяць знялась над Европою воєнна хуртовина, почалася світова війна. 28-го липня виповіла Австрія війну Сербії, 5-го серпня Росія Австрії.

Дня 30-го липня зложили львівські стрілецькі орґанізації спільний Комітет з участю д-ра Старосольського, Чмоли, Гаврилка та Степанівної. 2-го серпня українські політичні партії обєдналися в Головну Українську Раду з метою вести на час війни однозгідну українську політику. Головна Українська Рада, як найвища установа краю перебрала у свої руки також орґанізацію українського війська. Для цього установлено Українську Боєву Управу під кермою д-ра К. Трильовського. У склад У. Б. У. увійшли: д-р К. Бірецький, І. Боберський, Д. Вітовський, д-р М. Волошин, М. Ґеник, С. Ґорук, Д. Катамай, Т. Рожанковський, В. Темницький та д-р С. Шухевич.

На бажання У. Б. У. австрійська військова влада згодилася звільнити з дієвої армії для потреб Українського Леґіону 100 старшин Українців, одначе вдалося звільнити лише 16 старшин та кількох підстаршин. Зі старшин приділено до Леґіону Т. Рожанковського, М. Галущинського, д-ра М. Волошина, д-ра К. Бірецького, С. Ґорука, Г. Коссака, д-ра Н. Гірняка, д-ра Томашівського, Р. Дудинського, Е. Коника та В. Дідушка; з аспірантів на старшин та підстаршин д-ра Новаківського, О. Семенюка, Я. Струхманчука, Д. Вітовського, М. Бородієвича, М. Ґеника, Д. Катамая, М. Барана, О. Будзиновського та К. Ґутковського.

Д-р Кость Левицький, президент Головної Української Ради.

Боєва Управа видала спільно з Головною Українською Радою дня 6-го серпня 1914 р. зазив до українського народу зголошуватися в ряди У. С. С. Та вже кілька днів перед появою цього зазиву зголошувались добровольці з цілого краю. Для побору добровольців покликано повітові та громадські комітети. Добровольці прибували або просто до Львова, або збиралися при повітових комітетах. Заворушилась молодь Галичини, масово

Головна Українська Рада до всего Українського Народу!

Гряде великий час, вибила слушна година!

[illegible]

Львів, 6. серпня 1914.

[illegible]

Український Народе!

[illegible]

З оружжєм в руці постоїмо за нашi права, честь і будучність!

[illegible]

Бо воля се велика есть!
У тяжкій, кривій боротьбі
Ми поклялися, щоб славу і волю і честь
Рідний Краю здобути Тобі!

ГОЛОВНА УКРАЇНСЬКА РАДА:

Президия

Д-р Кость Левицький, голова. Михайло Павлик, Микола Ганкевич, заступники голови. Д-р Степан Баран, секретар.

Члени.

Микола Балицький, Іван Боберський, Іван Кивелюк, Д-р Микола Лагодинський, Д-р Михайло Лозинський, Теофіль Мелень, Володимир Темницький, Д-р Кирило Трильовський, Д-р Володимир Старосольський, Д-р Лонгин Цегельський.

Українська Боєва Управа:

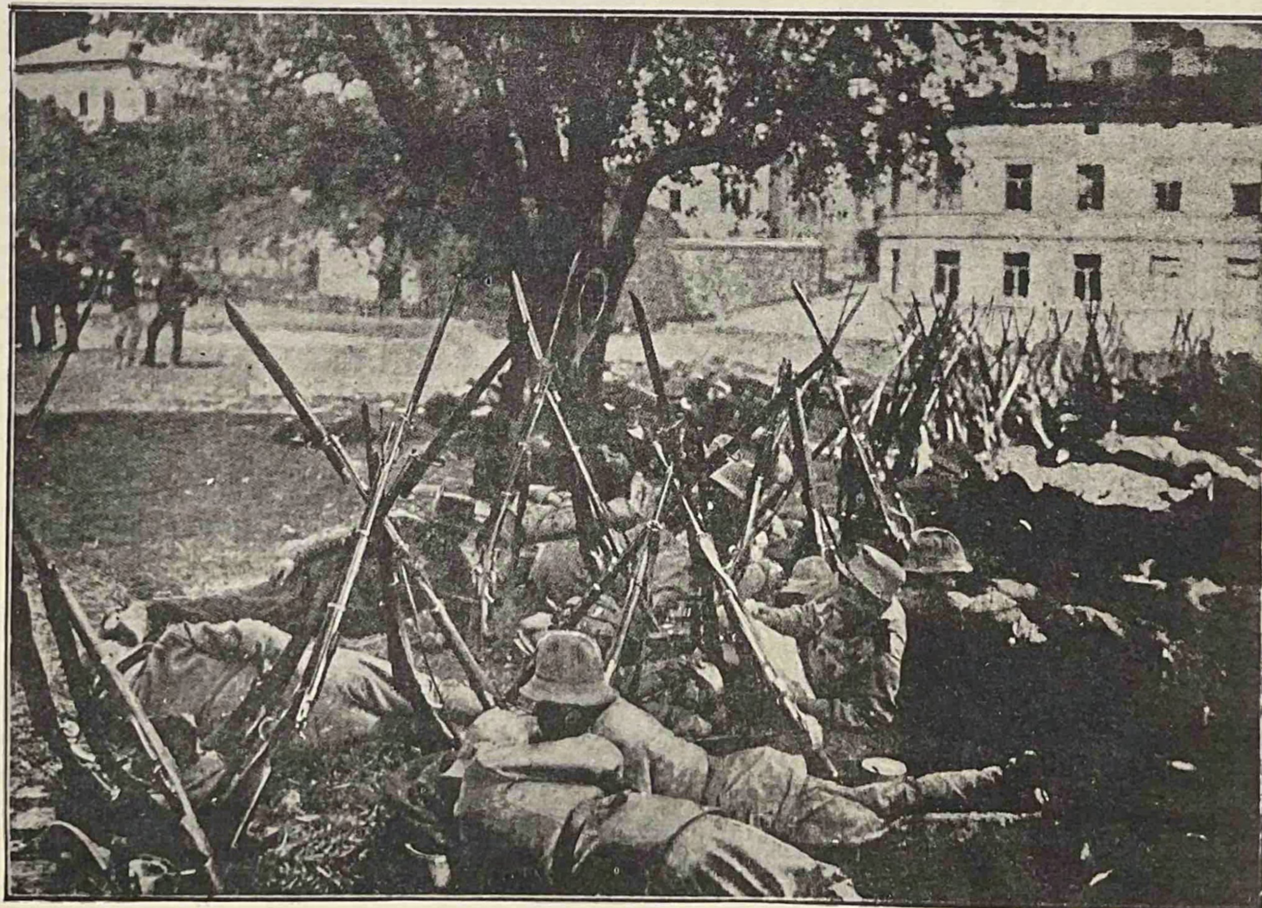
Секция військова:

Теодор Рожанковський, начальник, Дмитро Катамай, заст. начальника, Д-р Михайло Волошин, Михайло Гнат.

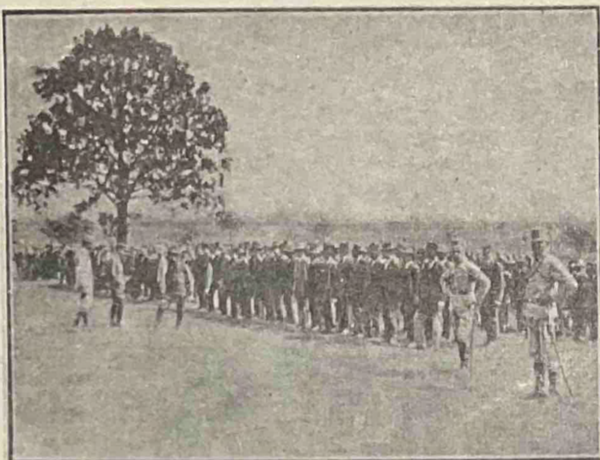
Секция організаційна:

Д-р Кирило Трильовський, голова, Д-р Степан Шухевич, заст. голови, Д-р Кость Бірецький, Іван Боберський, Дмитро Вітовський, Сень Горук, Володимир Темницький.

Маніфест Головної Української Ради.

Добровольці відпочивають на площі під Академічним Домом.

Курінь Д. Вітовського на Кайзервальді у Львові.

Українські добровольці йдуть на площу вправ.

зголошуючись до служби в українському війську. У Львові приміщувано добровольців в Академічному Домі та в бурсах Українського Педаґоґічного Товариства, дяківській при вул. Скарги, в бурсі Народнього Дому при вул. Курковій і в самому Народньому Домі.

На заклик Головної Української Ради та Боєвої Управи відгукнувся весь нарід. Щедро посипались жертви на українське військо в грошах, дорогоцінностях і натурі. Дарунки складали всі, багаті та бідні, інтеліґенти, урядовці, робітники й селяни. Навіть австрійські ополченці, що стояли вже під крісом, посилали свої дрібні лепти. Посилали їх громадно цілі села. Нпр. громада Грибовичі Великі, що розвязала в себе читальню Качковського, зложила при тій нагоді 742 корон, Підберізці 174, Дидилів 184 і 3 мішки білля. Село Гаї коло Львова, в якому стояла сотня Чмоли, харчувало стрільців

Збірка добровольців в Коломиї на площі коло Народнього Дому.

БОЄВА УПРАВА У. С. С.
у складі після переїзду у Відень.
Від гори зліва: проф. Іван Боберський, Володимир Темницький, д-р Льонгін Цегельський, д-р Володимир Старосольський, д-р Теофіль Кормош, д-р Кирило Трильовський, д-р Степан Томашівський і Дмитро Катамай.

цілий місяць даром. Робітники фабрики тютюну у Винниках жертвували 174 корон. Повіти удержували власним коштом всіх добровольців у збірних станицях.

Першим відділом, що повстав з львівських добровольців, була сотня І. Чмоли. Вона відійшла зараз після сформування до села Гаїв коло Львова, де простояла до 28-го серпня. Дальше сформувалися сотні В. Дідушка, О. Семенюка та інші. Сотні, зібрані у Львові, зведено у два курені. Першим командував Дмитро Вітовський, другим Ераст Коник. Швидко почалася військова наука, заправа до воєнного діла.

В початках орґанізації та праці Українські Січові Стрільці були здані лише на власні матеріяльні засоби та на власних людей. Тому не диво, що саме в початках траплялися чималі недостачі та похибки.

Супроти українського народу Австрія вела завсіди двобічну політику. Цю тактику вона задержала й у відношенні до Українського Леґіону. Австрійський держ. уряд дав щоправда дозвіл на орґанізацію окремої української формації, та рівночасно не піддержував її. Деякі пляни австрійського командування вказували радше на те, що істнування Українського Леґіону є для нього не на

Дрогобицькі Стрільці перед відїздом до Стрия.

руку і напр. плян висилки тисячки невишколених і неозброєних українських добровольців зі Львова поза лінію Почаїв - Радивилів - Збруч міг легко довести до ліквідації У. С. С. у самих початках. Але тому плянові спротивився рішуче перший командант У. С. С. Теодор Рожанковський і таким чином урятував Леґіон від вчасної заглади. Саме ця подія привела до резиґнації Т. Рожанковського. Боєва Управа призначила на його місце запасного австр. старшину М. Галущинського, б. директора української ґімназії в Рогатині. Та заки стягнено М. Галущинського з австрійської армії, австрійське командування віддало провід У. С. С. чужинцеві, полк. кінноти Моліковi.

Дня 18-го серпня 1914 р. прибув у Львів М. Галущинський і в той сам день приїхав з Відня полк. Молік. Дня 24-го серпня переглянули оба начальники сотні У. С. С. на Кайзервальді. Довший час компетенції обох начальників У. С. С. не були вирішені, але після переїзду У. С. С. на Закарпаття полк. Молік уступив з призначеного становища.

Тому, що розбита в перших боях австрійська армія відступала на захід, не довелось зорґанізувати й вишколити стрілецьких відділів у краю. Прийшла евакуація Львова. Дня 30-серпня львівські сотні У. С. С. переїхали до Стрия і туди стягалися також відділи з інших галицьких міст. Та велика кількість добровольців не мала вже змоги туди добитись і залишилася по тому боці фронту.

Відхід добровольців на залізничий дворець у Львові.

Всіх добровольців, що зголосилися в місяці серпні у Львові та на провінції, начислено ок. 28 тисяч. У Львові було при кінці серпня приблизно 2.000 людей. Один лише І. курінь Д. Вітовського числив дня 27. серпня 848 людей. У Стрию зібралося з цілого краю лише яких 10 тисяч.

Підчас побуту У. С. С. у Стрию прийшло до перших непорозумінь між ними й австрійським командуванням. Першою притокою до сього була відмова У. С. С. присягати на вірність Австрії. Велике обурення серед Стрілецтва викликало обмеження сили Леґіону до 2.000 людей. Це безприкладне своєю глупотою рішення австрійського командування загрожувало розвязанням Леґіону.

Дня 3-го вересня 1914 вибрано зі всіх стрийських добровольців 2.500 здебільша інтеліґентних людей. Того самого дня пополудні У. С. С. зложили присягу і тимсамим погодились, нехай і в австрійській армії та під її прапорами, піти у бій за волю України.

Зі Стрия переїхали У. С. С. на Закарпаття й стануть в селах Страбичів (по мадярськи Мезетеребеш) і Ґоронда.

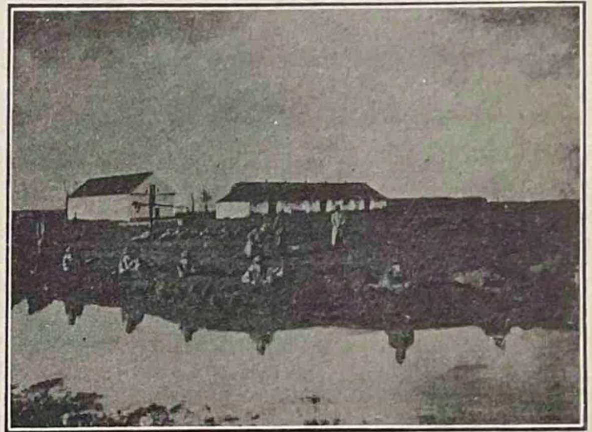
Російська піхота в поході на Галичину.

перші бої

У Страбичеві та Ґоронді У. С. С. зєднали собі відразу прихильність місцевого українського тоді ще дуже мало національно свідомого населення як також прихильність місцевих Мадярів. Товариське життя У. С. С. зосереджувалось у славній з того часу ґорондівській коршмі. Там сходилося Стрілецтво у вільних від праці хвилинах на розвагу й обміну думок про майбутнє.

Перед Леґіоном розкривалися тоді доволі великі вигляди. Розгорнулася тоді перспектива станути зародком великої української армії, що під проводом ґен. С. Шептицького мала через Туреччину та Кавказ продертись на Кубань і звідти рушити на Україну, проголошуючи її самостійною державою. Цю ідею приняли Німці та обговорювали її дуже поважно з українськими політичними провідниками. Одначе Австрія, що все давала послух противникам української нації, не прийняла цього пляну й дальше ставилась до У. С. С. неприхильно. Це неприхильне відношення до української справи було черговим розчаруванням Стрілецтва. Воно все то більше переконувалось, що українську справу годі вязати з інтересами Австрії та зі сумнівними успіхами її армії.

Австрійське командування таксамо, як уряд, не обчислене у своїх починах, могло кожної хвилини знищити навіть цей малий зародок української боєвої сили. Тому думкою і починами всього Стрілецтва кермувала тепер одна ідея: за всяку ціну зберегти істнування Леґіону. Але були два ріжні погляди, якими засобами стреміти до сього. Одна частина була тієї думки, що У. С. С., йдучи на жертви, повинні маніфестувати своєї переконання та ідею відвагою і боєвими подвигами. Інші заступали погляд, що Стрілецтво повинно зберігати себе від втрат, оминаючи яко мога боїв на фронті й, зберігаючи сили, ждати відповідного моменту для виконання свого покликання в майбутньому. Історія Стрілецтва виявила, що воно вибрало радше перший шлях і пішло ним.

Вправи добровольців у Страбичеві.

Такі то були теми розмов і міркувань серед стрілецьких старшин і серед стрільців у Ґоронді та Страбичеві. Рівночасно стрілецьке серце живо стежило за ходом подій на фронті, нетерпляче вижидаючи нагоди, щоби віч-на-віч стрінутися з відвічним ворогом, що заливав Галичину.

Гурт добровольців у Страбичеві.

От. Гриць Коссак,
командант I-го куріня.

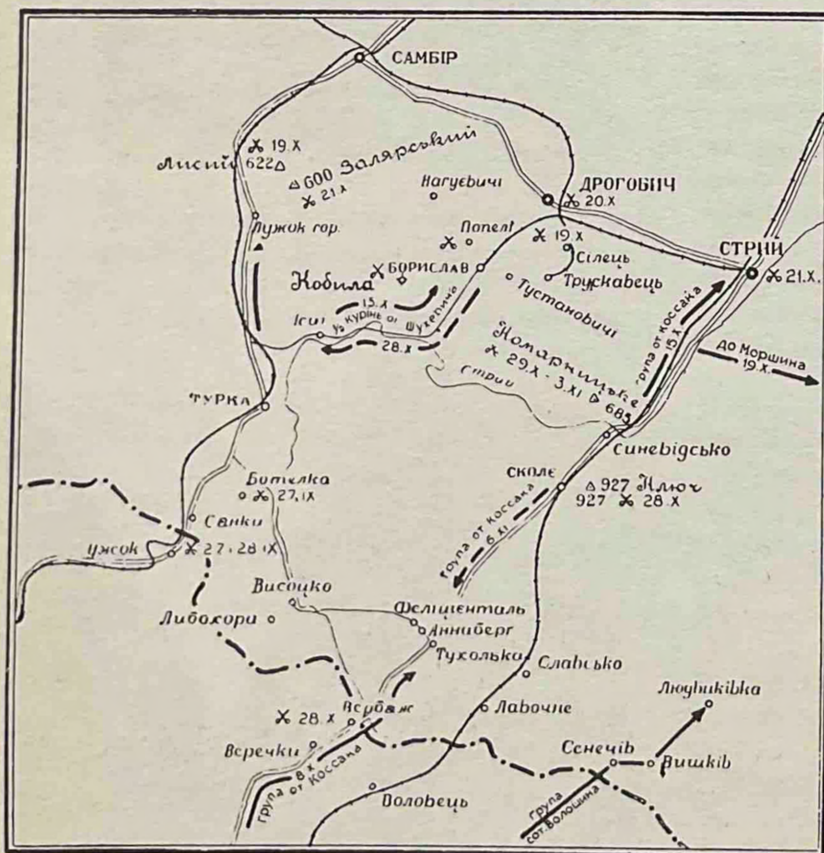

Ґоронда, край села.

От. д-р Степан Шухевич,
командант II-го куріня.

В Ґоронді й Страбичеві зреорґанізовано наново У. С. С. та всі сотні зведено у два і пів курінів. В першому курені під проводом сот. М. Волошина злучено сотні Дідушка, Дудинського, Коника та Будзиновського, у другому, під проводом сот. Г. Коссака сотні Ґорука, Барана, Семенюка та Букшованого; до третього півкуріня під командою С. Шухевича увійшли сотні І. Коссака та Вітовського. У. С. С. підчинено команді корпусної ґрупи ґен. Гофмана.

Мапка походів У. С. С. осінню 1914 р. Перехрещені шаблі з датою означають бої У. С. С., ——› напрямок походу вперед, — — —› відвороту.

В тому часі У. С. С. жили в дуже поганих матеріяльних умовинах. Сумно представлявся виряд У. С. С., еліти українського народу. Стрільці носили подерту військову одежу, мадярського крою, стару подерту обуву та були озброєні крісами давньої системи Верндля, на один набій, зі шнурком замісць ременя до ношення. Тими тяжкими крісами Стрільці робили вправи і з ними пішли перші сотні на фронт. Документом цього стану залишилася стрілецька пісня:

Машерують добровольці
Через Мезетеребеш,
Чи то військо, чи то банда,
Ти ніяк не розбереш.

Не дивлячись на це, Стрілецтво пильно та з великим запалом готовилось до воєнного діла. Вишколених старшин та підстаршин було дуже мало. Четами, а навіть деякими сотнями проводили невійськові, що перейшли хіба лише стрілецьку школу. Але добра воля, ініціятива та молодечий запал перемогли неодну перешкоду та недостачу. Молоді стрілецькі старшини вчилися самі, рівночасно передаючи знання своїм підчиненим.

Та недовго У. С. С. мали змогу попрацювати над своїм вишколом. Москалі зайняли Галичину й загрожували Мадярщині. Австрійське командування сягнуло вже по останні резерви. Прийшла черга й на У. С. С.

Першою вийшла в поле дня 10. вересня 1914 р. у карпатський просмик біля Веречок, сотня В. Дідушка. Після неї, дня 18. вересня 1914. виїхала друга сотня Семенюка на У-

жок, а з кінцем вересня вийшли на фронт останні відділи У. С. С. У Ґоронді й Страбичеві залишились тільки недужі та слабосилі. Туди спрямовувано опісля ранених та хворих. Це був завязок Коша (кадри) У. С. С.

Перші стрінулися з ворогом частини сотень Семенюка недалеко Сянок та Дідушка під селом Ботелка, на шляху, що веде з Турки до Сянок. Обі стрічі відбулися того самого дня, 27. IX. Дві чети сотні Семенюка (Гнатевича і Пеленського) стрінулися з козацькими стежами на шляху Турка—Сянки, яких 4 кільометри від Сянок. Дві чети сотні Дідушка напали спільно з відділом австрійської кінноти на муніційну валку козацької дивізії, що прямувала на Ужок. Дня 28. вересня сотня Семенюка звела правильний бій в обороні ужоцького переходу. Того самого дня зударилася з ворогом решта сотні Дідушка коло Верецьок Вижних, на Закарпатті.

У цих боях впали перші жертви раненими, вбитими та полоненими. В сотні Семенюка впали стрільці Грицина, Козел, Юріїв, Данило Корінь, абсольвент ґімназії зі Львова і пятий невідомий. Це були перші вбиті У. С. С. До бою пішли Стрільці здебільша в цивільному одінні у старих, синіх військових плащах та узброєні частинно ще крісами старої системи Верндля.

Сотня Семенюка після бою коло Ужока перейшла у містечко Велике Березне на Закарпатті і залишилась там до 15. жовтня. Сотня Дідушка завернула до Чинадієва, місточка на Закарпатті (мдярська назва Сент-Мікльош).

Дня 26. вересня вийшли в поле сотні С. Ґорука, Д. Вітовського та О. Будзиновського. Їх поділено на двацятки. Вони мали вести покищо партизантку у запіллі ворога. В днях між 28. і 30. вересня Ґоронду та Страбичів залишили також сотні М. Барана, Е. Коника, І. Коссака та О. Букшованого.

Стрільці-добровольці з Буковини.
З ліва: Гриць Дубик, Олена Кузь, Боровський, Володимир Клапоущак, Михайло Дутківський.

На сторожі.

Сот. Сень Ґорук з підстаршинами своєї сотні.

Ворог напирав з Карпат у глибину Мадярщини. До Сваляви почали вертатись двацятки з перших трьох сотень. Після короткого оборонного бою коло Сваляви, в якому брали участь сотні У. С. С., усі частини У. С. С. завернено до Чинадієва для зібрання двацяток, розбитків сотень та для реорґанізації Леґіону. З усіх сотень створено наново два і пів курінів, кожний по чотири сотні, а з двацяток залишено лише три відділи стежників (по 50 стрільців), яких пізніше приділено до півкуріня С. Шухевича.

Командант Леґіону У. С. С. М. Галущинський зі старшиною сотні В. Дідушка.
Від гори зліва: пхор. М. Голубець, чет. В. Гнатюк, сот. В. Дідушок, пхор. О. Перфецький, чет. В. Кучабський, † чет. Л. Коберський, пхор. П. Дідушок і чет. О. Яримович

Але не довго довелось У. С. С. бути разом. Наперекір бажанням усього Стрілецтва Леґіон знову розділено і його частини підчинено ріжним австрійським боєвим ґрупам. Так вимагало боєве положення.

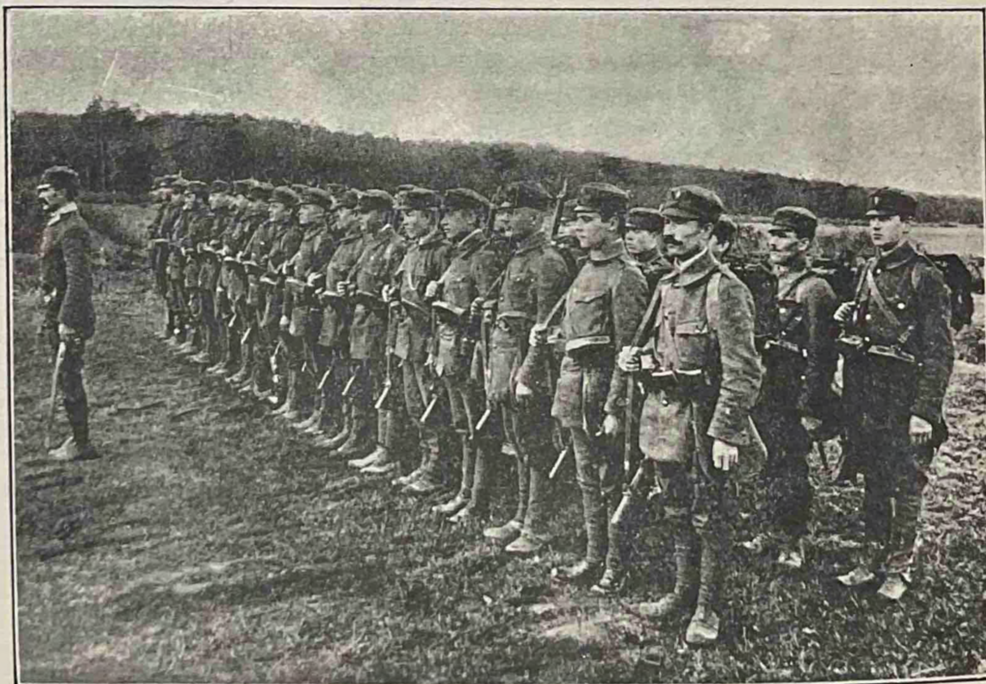
Так сповнилися мрії та бажання У. С. С. Не словами, а ділом, кровю та залізом почало У. С. Стрілецтво творити нову сторінку історії Народу. Наче молоді орлята вилітали стрілецькі сотні зі своїх гнізд на поле бою.

Машерують Стрільці Січові
На крівавий тан,
Визволяти братів Українців
З московських кайдан.

Це був початок жовтневої офензиви. Найважніше завдання в тому поході дістала друга австрійська армія, що мала проломити російський фронт на просторі Хирів-Самбір-Дрогобич. Для облегчення завдання тієї армії наказало Начальне Командування корпусній ґрупі Гофмана вдарити на

Задуманий австрійським командуванням плян партизантських двацяток, якого ініціятором був тодішній референт для стрілецьких справ австр. пор. П. Кватернік, не вдався. Лиш деяким відділам пощастило продертись у запілля ворога; більшість повернулась із втратами або проблукала ще деякий час безцільно в Карпатах.

Останні сотні, що при кінці місяця вийшли з Ґоронди та прийшли до Сваляви на Закарпатті, не змогли вже вислати своїх двацяток.

Сот. Клим Ґутковський з четою Бориславців.

Стрий. Наступ почала 129-а і 130-а бриґада. Саме в розпорядження цих бриґад були приділені У. С. С., які таким чином попали в осередок тієї боєвої акції.

Дня 6. жовтня У. С. С. розділено на три ґрупи. Одна частина під проводом сот. д-ра М. Волошина рушила через Вишків та Сенечів у напрямі на Людвиківку. Друга, найбільша ґрупа з от. Г. Коссаком, через Воловець у напрямі Стрия, третя під командою от. д-ра С. Шухевича через Ужок та Турку, потім на Дрогобич.

Так зачався карпатський похід У. С. С., що вкрив славою стрілецьке імя. Один за одним, як листки у вінку, чергуються стрілецькі бої та перемоги. Звіт австрійського ґенерального штабу подає вже 9. жовтня, що ...»у боях відзначився також Український Добровольчий Леґіон«.

Дня 18. жовтня півкурінь от. Шухевича у випаді на доли доходить до Борислава, Дрогобича та Нагуєвич. Під Попелями прийшло до першої більшої сутички з ворогом. Сотня І. Коссака добула 20. жовтня Дрогобич та пізніше зводить бій з Москалями під Сільцем. Сотня Дудинського увіходить дня 21. жовтня до Стрия. В бою з ґренадієрськими частинами ворога вона тратить половину людей, але вдержується на становищі, тоді як австрійські відділи уже давно покинули позиції. Підчас відвороту сотні І. Коссака, Букшованого і М. Барана здержали наступ Москалів в околицях Синевідська. Сотня Сроковського (передтим Коссака) добуває дня 28. жовтня в кровавому бою московські окопи на горі Ключ. В цьому бою впало 13 стрільців і було 14 ранених, між ними сот. Сроковський. Сотні В. Дідушка і Р. Дудинського вкриваються славою на горі Комарницьке коло Синевідська, яку добувають і вдержують три дні, а згодом, коли мадярські частини віддали її знову в руки Москалів, дня 3. листопада сміливою атакою відбивають назад.

У тому часі сотня Семенюка найшлася через безпорядки, що панували тоді в австрійському командуванні, в складі гонведської дивізії, якою командував австрійський архикн. Йосиф. Дня 19. жовтня сотня боронила позицій на Лисій Горі, що на північ від Лужка Долішнього, дня 25. Х. брала участь у наступі на горі Залярській. Підчас цих боїв сотня втратила 3 убитих та 7 ранених. В другому бою проводив сотнею молодий чет. Б. Гнатевич і тоді сам був ранений.

Такі були перші бої Стрілецтва, його перші подвиги, невдачі та труди. В цьому важкому осінньому поході Стрільці доповнили своє військове знання та добули деякий воєнний досвід. Серед трудів і невдач відпали з рядів Стрілецтва слабосилі та слабі духом. Зате тих, що залишились, спільна вояцька доля загартувала до дальших змагань.

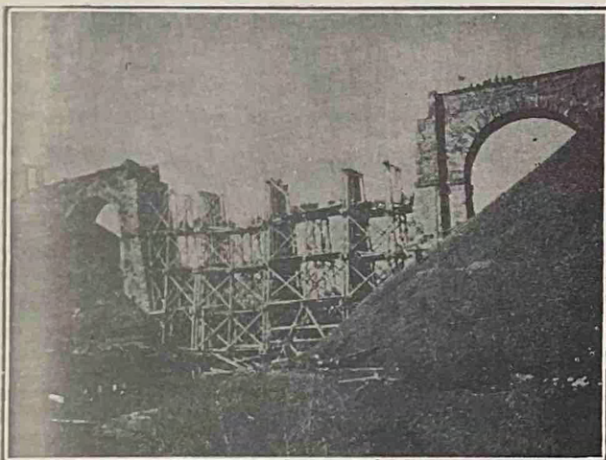
Виїзд в поле.

Перші ранені в карпатських боях осінню 1914 р. Сидять зліва: С. Партика, О. Кишакевич і Кузик; стоять: ранений Старчук і праворуч мед. Скоморовський.

на Бескидах

Після жовтневої офензиви та відвороту австрійської армії, стрілецькі сотні спинились на довший побут у німецьких кольоніях Феліцієнталю та Аннаберґу. Стрільці мали за собою вже перші перемоги й перші рани. Боєва сила поодиноких сотень зменшилась на кільканацять, а то й кількадесять стрільців, що в боях наложили головами або були ранені. Дня 10. листопада приїхав до Аннаберґу командант 55-ої дивізії ґен. Фляйшман та наділив відзнаками хоробрости багатьох старшин і стрільців, між ними стрілкинь Олену Степанівну й Софію Галечко.

Знищений залізничий міст під Волівцем, осінь 1914.

На горі Коссак, на Закарпатті.
Так днювали й ночували У. С. С. на становищах у Карпатах.

В Аннаберґу знову зібралось 6 стрілецьких сотень. Сотні Семенюка, Будзиновського, Вітовського та Ґутковського, були приділені до інших австрійських ґруп. Сотня Клима Ґутковського стояла в тому часі в Густі, містечку на захід від Мармароського Сиготу. Сотні Будзиновського та Вітовського збірались тоді в Ґоронді і прийшли на фронт 12. листопада.

З Аннаберґу висилано раз-у-раз стежі, що часто зводили бої з противником. Ці стежі, в силі 10 до 20 людей, мали нераз завдання заходити як найдальше в глибину ворожого запілля. Серед снігів, що вже тоді покрили верхи Бескиду, стежі проходили далекі простори Карпат. Одного разу четар Трух дійшов зі своєю стежою аж до Гребенова, понад 30 км. поза ворожий фронт і далеко на задах ворога звів бій з Москалями, повертаючи щасливо з 20 полоненими й дуже цінними вістками про ворога. Та не всім стежам так щастило. Бувало, що багато з них верталося із втратами, залишаючи нераз убитих у запіллі ворога.

В половині листопада 1914 р. російські війська мали на фронті успіх і тому австрійське командування вирішило перейти на нову оборонну лінію, на гірський хребет »Бескид«, що тоді був границею між Галичиною та Мадярщиною. Тому, що нова оборонна лінія була ще не пристособлена, в передпіллі залишились відділи, що мали деякий час здержувати ворога, заки будуть приготовані нові оборонні позиції на Бескиді. Півкурінь от. Шухевича видержав декілька днів на первісній лінії в Тухольці, опісля, виконавши своє завдання, відступив також через село Климець на Бескид.

Хор. Михайло Сух,
впав на стежі під горою Явірник, коло Лавочного, 3. лютого 1915.

Обози в дорозі на Воловець.

Всі сотні У. С. С. зібрались після того в селі Вербяжі, на південному склоні Бескиду. Нічю перебували Стрільці в домівках та досвіта виходили на становища, щоб на випадок наступу дати підмогу. В тому часі жертвою війни впали три села: Климець, Жупанє та Вижлів. Їх спалено на приказ команди дивізії, щоб, мовляв, у той спосіб утруднити підхід ворожим військам. З Вербяжа виходили сотні в передпілля, щоб непокоїти ворога. Висилано також далекі стежі на його producing зади. Тоді вславився підприємчивий командант стежі Роман Сушко, що нічю підкрався до ворожої застави в лісничівці та спалив її. Дня 23. листопада вийшов II. курінь У. С. С. у передпілля, щоб випадом ослабити сподіваний ворожий наступ. Курінь дійшов з боями, що тривали цілий день, аж до Тухольки.

І цим разом спільне перебування та спільна праця сотень У. С. С. не тривала довго. У. С. С. знову розділили. На лівому крилі 55-ої дивізії стояла на позиції 130-а бриґада. Вона займала становища на північ від села Латірки, через гори Пікуй, Ясенову, Плай по Козакову Полянку. Коли Москалі повели на становища тої бриґади завзяті наступи, команда дивізії кинула туди півкурінь от. Шухевича (сотні Дідушка та Будзиновського). Сотні станули постоєм у селі Мішкаровиці, зараз побіч села Латірка, та звідти ставляли полеві застави й висилали стежі. Командантом 130-ої бриґади був полк. Вітошинський. Він прийняв Стрільців доброзичливо та сердечно й цим зєднав собі серед Стрілецтва велику пошану й любов. За батьківське поведення з вояками У. С. С. прозвали його »дзядзьом«.

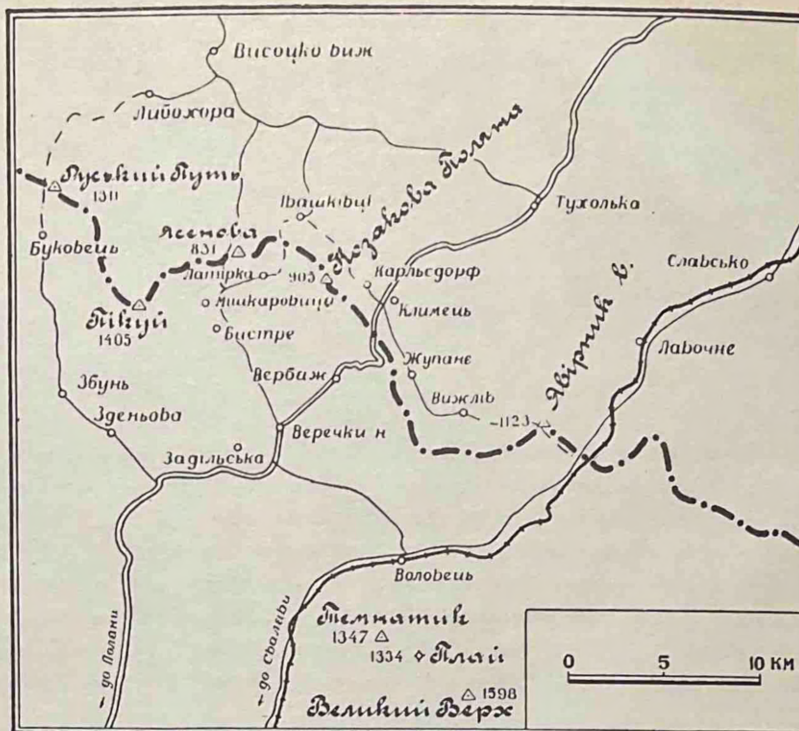
Ввесь грудень 1914 та половину січня 1915 року виконували Стрільці головно стежну службу в передпіллі обох бриґад. Ця служба У. С. С. у Карпатах віддала австрійському командуванню велику прислугу. Корпусна команда ґен. Гофмана поклала на У. С. С. завдання бути »оком фронту«, слідкувати за розположенням московських частин та за їхніми рухами, від Вишкова аж по Ужок.

Австрійський ополченець,
один з тих, що боронили зимою 1914 р. карпатських переходів.

Стрілець-звідун, один з тих, що переходили поза ворожий фронт.

Мапка зимових походів У. С. С. 1914-15 р.

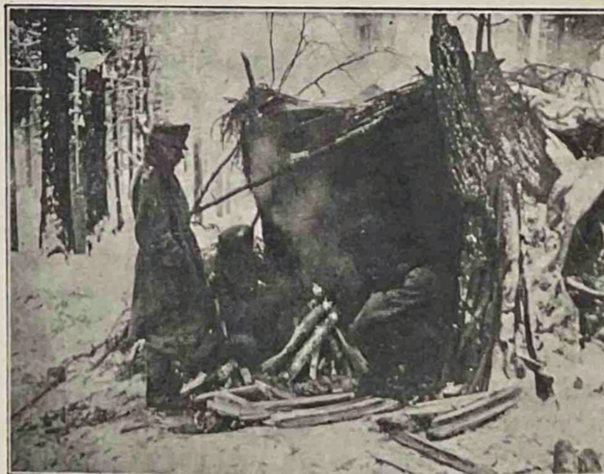
Стрілецькі стежі часто продиралися глибоко у вороже запілля та доказували нераз правдивих чудес. Ніякі інші, навіть старшинські стежі, не могли рівнятися зі стрілецькими, для яких звичайно не було ніяких перепон. Вони своєю відвагою, бистрою орієнтацією та проворністю добували такі вістки про ворога, що викликували у вищих командах справжнє захоплення. З того часу закріпилася слава У. С. С. як незрівняних гірських стежників.

Далекі марші по горах, переходи поміж ворожими заставами та бродження у глибоких снігах при тріскучому морозі, напружене зорення за ворогом вимагали чимало сили волі й нервів. А все таки бували між стрільцями одиниці, що рвались на ці небезпеки та труди. Їх манила романтика боєвих пригод та вояцька гордість. Одним з таких героїв, що заєдно зголошувались на провідника найнебезпечніших стеж, був чет. Балюк, який згинув пізніше в бою під Заваловом над Золотою Липою. Завдяки стрілецьким стежам корпус ґен. Гофмана врятувався від неодної несподіванки. Крім четаря Балюка вславились як провідники далеких стеж Р. Сушко, М. Мінчак, Г. Трух, А. Мельник, д-р О. Левицький, М. Михайлів та інші.

Після відходу півкуріня от. Шухевича в розпорядження 130-ої бриґади, всі інші сотні під проводом Г. Коссака несли важку полеву службу. Їх кидали в найбільш загрожені місця. В тому часі сильно потерпіла сотня М. Барана, якої боєвий стан до кінця грудня змалів на половину. Самого

Сот. В. Сроковський приймає звіт стежі.

Нічліг У. С. С. на горі Татарівці, коло Славська.

І-ий курінь в Рожанці.

Сотня Д. Вітовського.

команданта сотні полонили Москалі тоді, коли він вийшов зі сотнею із Жупаня у передпілля.

Дня 12. грудня знято фронт з Бескиду й перенесено на Закарпаття. Москалі прорвались на північному заході від ґрупи Гофмана та загналися в глибину Закарпаття. Підчас того відвороту з Бескиду сотні І. куріня боронили задів відступаючого корпусу. Після виконання цього завдання курінь перейшов на становища поміж верхом Плай і Великим Верхом. Звідти атакували ворожі становища 20. і 21. грудня сотні Букшованого, Дудинського і Носковського та після невдачі цілий курінь відступив на гору Темнатик. Серед студіни та безнастанних боїв курінь удержався там до 7-го січня 1915 р., саме до Різдвяних Свят.

Небаром ґрупа Гофмана мусіла знову від-

Поворот стежі в Бескидах.

Сот. Клим Ґутковський.
Помер в Будапешті.

Сот. Вол. Строковський.
Помер весною 1915 р.

ступати. Фронт опинився на деякий час біля Сваляви та аж з підходом нових сил посунувся дещо вперед. В аванґарді ґрупи йшли сотні У. С. С., як її око, висилаючи далекі стежі, які приводили »язика« та відомості. Тоді визначився між іншими пхор. Т. Ковалик зі сотні Дудинського, нагороджений опісля високим боєвим відзначенням та степенем хорунжого. Також чет. Андрій Мельник, командант першої чети сотні Дідушка, дійшов одного разу до села Мішкаровиці, де після рукопашного бою захопив козацький відділ з кіньми та зброєю.

Надійшов час Різдвяних Свят. Були це перші свята на війні. У. С. С. стрічали їх далеко від рідні та хати, в поготівлі, на верхах засніжених Карпат. А все таки Стрілецтво святкувало це Різдво урочисто. Ті, що стояли в селах, дістали святу вечерю. Кухарі приготовили борщ, пироги, голубці, оселедці й кожний стрілець дістав пів їдунки якогось лікеру та пива. Не забули про своїх героїв також земляки на еміґрації, у Відні, та прислали на свята дарунки. Кожний стрілець дістав тепле білля, скарпитки, ласощі та письмо-привіт від рідного незнайомого. Ці дарунки, про які подбали Український Жіночий Комітет та Українська Боєва Управа, привезли Стрільцям Іван Боберський та др. В. Старосольський, що перший раз відвідали У. С. С. у полі.

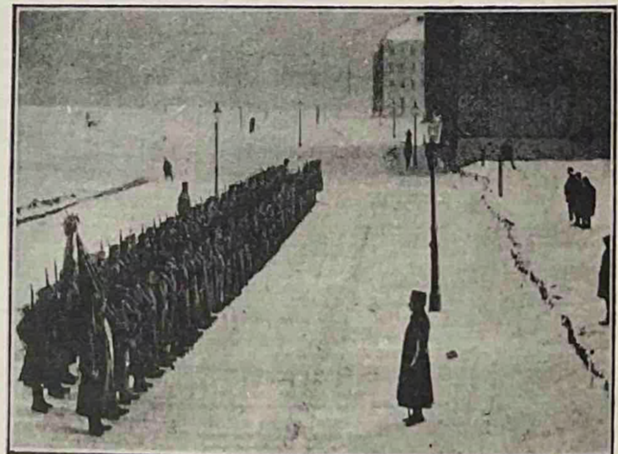
Після Різдва, 10. січня, вийшла на фронт сотня Клима Ґутковського, що досі стояла залогою в Густі, на Закарпатті. Її приділено до боєвої ґрупи полк. Ганнака, що складалася з кількох самостійних курінів гірських стрільців і боронила карпатського переходу в районі Вишкова, на південний схід від Лавочного.

Околиці, в яких опинилась сотня К. Ґутковського, були чи не найважчим боєвим тереном усього карпатського фронту. Є це західні відноги безпрохідного, лісистого, майже незаселеного пасма Ґорґанів.

Сотні припала важка розвідочна та стежна служба, яку меткий та спосібний командант сотні Ґутковський зорґанізував взірцево. Також в боях, що велись коло Вишкова, сотня декілька разів визначилась такою відвагою та завзяттям і мала такі успіхи, що про неї була окрема згадка в одному з боєвих звітів Начального Командування Армії. В безупинних змаганнях боєвий стан сотні за два місяці змалів так, що її в березні стягнено до Коша у Варпалянці для доповнення. Важкі труди зло-

Чета добровольців у Ґмінді.
Зорґанізував її в таборі біженців пхор. В. Сідельник.

Сотня У. С. С. сформована у Відні.

мили також здоровля славного сотника К. Ґутковського. Він помер після Великодня в Будапешті.

В половині січня появились у Карпатах з допомогою німецькі полки і дня 22. січня почався спільний наступ австро-німецьких військ. Небаром У. С. С. вступили знову на Галицьку Землю.

У. С. С. йшли через Жупанє, Вижлів у сторону Лавочного. В одному із боїв, під горою Явірник, згинув хор. М. Сух. Це був відважний старшина та добрий товариш, якого всі любили за живу вдачу й гарний голос.

Відпочинок сотні в поході.

Січнева офензива австро-німецької армії не змогла відкинути Москалів відразу з Карпат. Її розгін спинився в половині дороги. Російське командування кинуло на карпатський фронт великі підкріплення і повело завзяті протинаступи на півночі і південному заході від Славська. Славсько стало базою 55-ої дивізії, в якої складі були також У. С. С. Перший курінь відійшов до села Рожанка в район 129-ої бриґади. Саме в цьому часі уступив зі свого становища з причини пізного віку її дотеперішній командант ґен. Дрда, який полюбив Січових Стрільців і поводився з ними по батьківськи. Його замінив полк. Маташіч. Шефом штабу залишився надалі сот. ґен. штабу Кватернік.

В часі від 16. до 22. лютого I. курінь У. С. С. був у боях у стіп гір Татарівки та Чиряка. На цьому відтинку Москалі повели сильні протинаступи. Завзято боронили сибірські полки також гору Кливу. В бою за неї заломилось багато німецьких наступів і згинуло кілька тисяч Німців.

Другий курінь стояв тоді залогою у Славську. В березні оба курені перейшли до Грабівця Скільського і Головецька. I. курінь займив становища на горі Маківці та боронив долини між г. Маківкою і Плішкою, II. курінь залишився до боїв за Маківку в запасі бриґади.

Після Великодня відійшов через внутрішні непорозуміння командант II. куріня от. д-р С. Шухевич до австрійського полку й команду перейняв сот. В. Дідушок.

У Славську сформовано перший відділ стрілецької кінноти, при кавалерійському дивізіоні мадярського сотника кінноти Фаркаша, великого друга Українців та Стрілецтва. Відділом цієї кінноти командував хор. Р. Камінський. Стрілецька кіннота вже в карпатській кампанії добула добру славу та чимало відзначень.

Зі січневою офензивою УСС. вступили знову на батьківську землю. Якже змінилося за цей час стрілецьке обличчя. Карпатський похід зробив з У. С. С. справжню боєву одиницю, що вдержалася у цілій воєнній хуртовині на висоті своїх завдань та після світової війни стала завязком Української Армії.

Карпатські бої були для Українських Січових Стрільців найкращою воєнною школою, з якої перший іспит вони зложили на Маківці.

Кубанські козаки полонені пхор. Т. Коваликом.

Чет. Г. Трух на стежі.

Стрілецька кухня на горі Кливі.

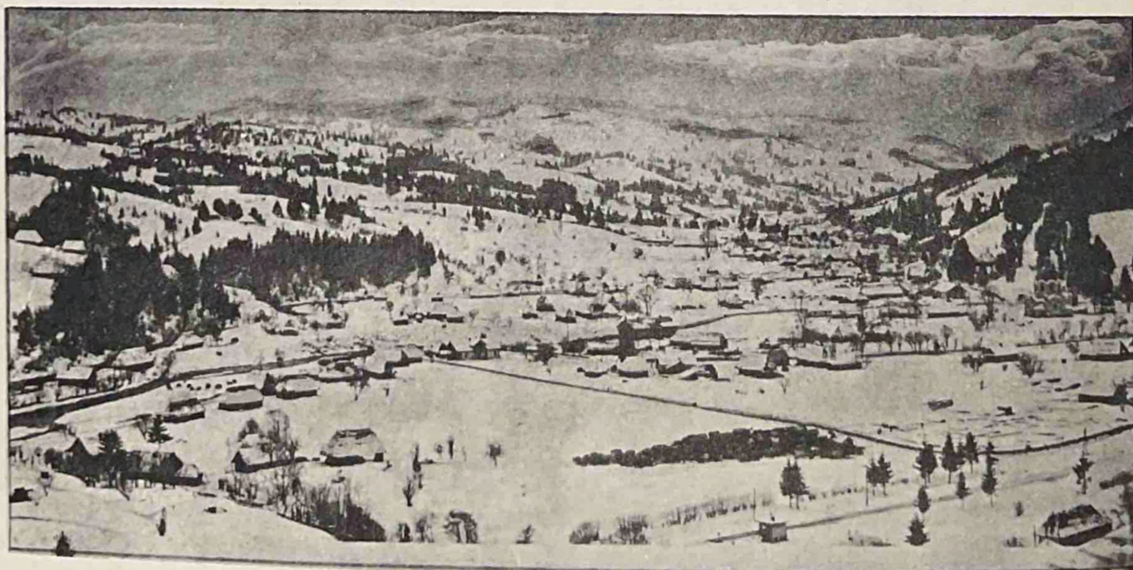
Хор. Степан Глушко.

Сот. Д. Вітовський промовляє на похоронах стрільця у Славську.

Чет. Роман Сушко.

Славсько в зимі 1915 р.

Маківка

В березні прийшов з Начальної Команди австрійської армії перший, урядово затверджений список 48 стрілецьких старшин та їхніх службових приділів. Стрілецькі сотні відходили досі в поле під проводом старшин, що, хоч виконували старшинську службу, не мали для цього урядового затвердження і належних поборів. Цей приказ з дня 14. III, який приносив затвердження старшинського складу У. С. С., змінив рівночасно і дотеперішню орґанізацію Леґіону. Він скасував Начальну Команду У. С. С. та поділив Леґіон на два самостійні куріні і доповняючу сотню. Аґенди Команди У. С. С. перебрала команда XXV. корпусу, при чому дотеперішний начальник У. С. С. Михайло Галущинський залишився в команді корпусу як референт та звязковий старшина Леґіону. Комaндантом I-го куріня був іменований от. Гриць Коссак, II-го куріня сот. Сень Ґорук. Комaндантом доповняючої сотні, що стала завязком Коша У. С. С. і стояла під той час у Замковій Паланці, на Закарпатті, призначили сот. Никофора Гірняка.

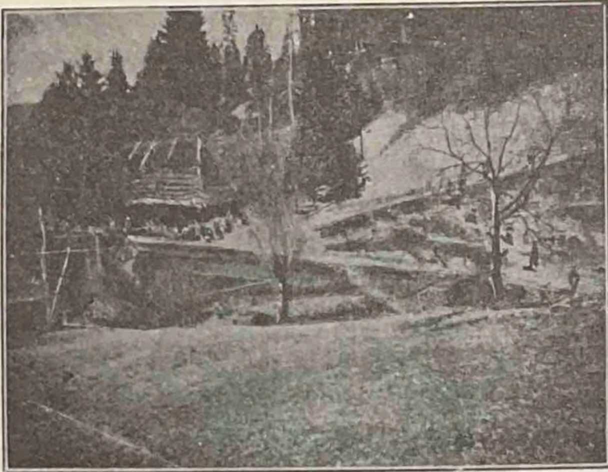
130 бриґада держала відтинок фронту на горах Клива та Маківка. Ввесь березень і квітень минув на фронті бриґади доволі спокійно. Вправді Москалі атакували нераз становища на Маківці але успіху не мали. Її двічі оборонили сотні I-го куреня. Але положення змінилося, коли Німці 24. квітня добули верх Острий, що розкрив їм дорогу в долину Орави. Москалі рішились за всяку ціну відібрати цю гору. Але, коли чолові атаки на німецькі становища не вдалися, вони пішли наступом на становища 130 бриґади на горі Маківка. Добуваючи Маківку, вони могли легче дібратись до німецьких позицій від сторони с. Рикова. Для переведення цього тактичного обходу російське командування не пожалувало людського матеріялу і для добуття становищ на Маківці кинуло кілька свіжих полків та багато артилерії. Одначе розмах московського наступу стрінув на горі Маківці стрілецьку запору і на ній, після чотироденних боїв, розбився.

Перший московський наступ на ліве крило обсади Маківки зачався в ночі з 28-го на 29-го квітня. На оборону загроженого крила кинено цілий перший курінь У. С. С., сотні Букшованого, Дудинського, Носковського та Семенюка і половину другого куріня, сотні Будзиновського, Мельника та одну чету зі сотні д-ра О. Левицького. Рано 29-го квітня сотні відбили ворожий наступ і кинулись до протинаступу. Після рукопашного

Чет. Богдан Гнатевич.

Маківка.
На лівому версі австрійські становища, на правому російські.

Пор. Андрій Мельник.

Вихід сотні на становища Маківки.

На Маківці.

Ґрупа старшин в окопах на Маківці.
Зліва: чет. З. Носковський, хор. О. Степанів, чет. І. Чмола, чет. О. Яримович, хор. С. Галєчко.

бою Стрільці прогнали Москалів аж до їхніх вихідних становищ. Там, у московських окопах, знову прийшло до бою на баґнети. Частина Москалів піддалась, а решта пішла в ростіч. На місці бою залишив ворог ок. 200 убитих та кілька скорострілів.

На другий день, 30-го квітня, Москалі повторили наступ на праве крило маковецької обсади. На допомогу кинено знову сотні Букшованого, Семенюка, дві чети сотні Дудинського, сотню Будзиновського і Мельника. Стрільці зломили ворожий удар і повели протинаступ, у висліді якого добули три скорострілі і 173 полонених. Тому, що Москалі продовжували наступ, стрілецькі сотні залишились на Маківці.

Третій, найзавзятіший бій за Маківку розпочався ранком 1-го травня наступом Москалів на становища сотні Будзиновського і Мельника. Московське командування кинуло у бій нові сили. Після кількагодинної гарматньої підготовки цілий полк рушив лавами на малий відтинок ледви двох стрілецьких сотень. Москалі спинались на верх Маківки. Цільний крісовий вогонь Стрільців, здебільша на віддаль кількадесяти кроків, клав лаву за лавою наступаючого ворога. Та йому не було стриму. Зрезиґновані, сперті на крісах сунули нові сотки салдатів, як карамха, до стрілецьких становищ та засипали їх ручними ґранатами. Стрільці відступили, залишаючи в окопах ранених, убитих та полонених. Тоді на допомогу наспів перший курінь. Рішучим наступом У. С. С. здержали похід ворога і самі рванули вперед. Двічі відступала стрілецька лава від ворожого вогню і двічі відкидала Москалів на верх Маківки. Щойно за третім разом московські полки покинули під напором стрілецької сили й завзяття добутий верх та пішли в ростіч. На побоєвищі залишилися гори трупів, від смерти врятувалися лише ті, що попали в полон.

Даремно поновляв ворог ще й на другий день наступ на Маківку. Вже ніякі його зусилля не могли видерти її зі стрілецьких рук.

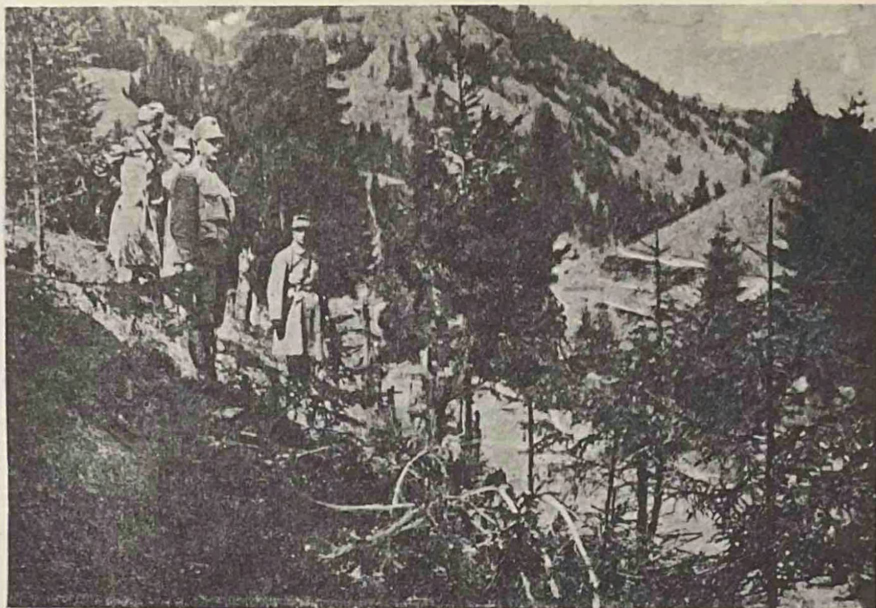
В боях на Маківці, що тривали від 29-го квітня до 2-го травня, втратили У. С. С. 42 убитих і 76 ранених. В цьому бою вславились понад усіх своєю відвагою четарі Свідерський, Гнатевич, Мельник, Артимович, Каратницький, Яримович, хорунжі Степанівна, Яремкевич, Кобєрський; десятник Радович, стрільці Саджениця, Петрів, Кривий, брати Зітинюки та багато інших.

Бій на Маківці був першим збірним успіхом стрілецької збруї та стрілецького духа. В ньому розбилася московська навала об горстку ідейного Стрілецтва.

На Маківці У. С. С. відбили всі ворожі наступи і не допустили до зломання фронту. Дня

2-го травня команда 55-ої дивізії в денному приказі висловила У. С. С. між іншим таке признання:

...»у дводенних боях вдалося добути частину становищ нашого відділу, що боровся по геройськи. Аж тут, у найгрізнішій хвилині появились Українці. Нехай коштує що хоче, відвічний ворог мусить бути відбитий! Зі запалом, одушевлені правдивим патріотизмом, з розмахом як шумна буря, якій ніщо опертись не може, кинулись молоді хоробрі сини тієї країни в обороні рідної землі на ворога і приневолили його залишити те, що він уважав за здобуте. Небезпеку усунено. Українські Стрільці двічі рішили бій у нашу користь. Вони можуть гордо глядіти на свої подвиги, бо повсякчасно залишиться в історії слава їхніх хоробрих діл та золотий лавровий листок в історії їхнього народу.

Комендант 55. дивізії виголошує подяку і признання леґіонові У. С. С. за перемогу на Маківці. Головецько, початок травня 1915 р.

Боротьба була важка і вимаґала жертв.

Тим, що залишились живими, висловлюємо нашу щиру подяку і наш подив. Героям, що поклали свої голови і віддали останню краплину крови, Тим, що не можуть вже радіти перемогою, присвячуємо на вічну память цю згадку.

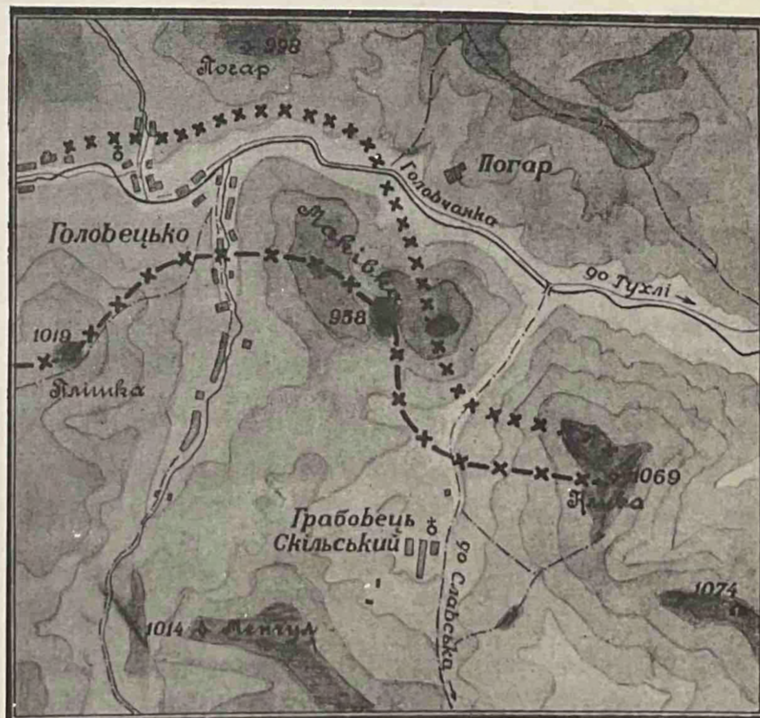
Українці! З великою гордістю можете глядіти на Ваші найновіші геройські подвиги. Кожний мусить славитися приналежністю до Вашого Корпусу, бо матиме право назвати себе вибраною частиною. Я певний у тому, що в кожній небезпеці можна на Вас числити.

Щоб ці побажання сповнились — тричі слава!

Ґен. Фляйшман.«

Дня 2-го травня залогу Маківки скріпили дві сотні німецьких ґренадирів. Того й другого дня московські відділи дальше атакували Маківку. Вечером дня 3-го травня сотні У. С. С. зійшли з Маківки в запас бриґади.

В ночі 4-го травня Москалям удалося вдруге проломити становища мадярських частин на Маківці та зайняти цілу гору. Кинені до протинаступу сотні II. куріня У. С. С. змогли врятувати вже безви-

Австрійські —x— й російські x x позиції на відтинку 130-ої бриґади.

Укр. Січ. Стрільці перед боєм на Маківці.

хідне положення настільки, що спинили ворога у стіп гори.

Москалі, щоправда, добули Маківку, проте це не поправило їхнього загального положення. Прорив австро-німецької армії під Горлицями й Тарновом та її побідний похід на схід приневолив Москалів відступити також з Карпат. Австрійська карпатська армія та з нею й У. С. С. рушили на доли за ворогом, що відступив на цілій лінії.

З нагоди подвигу на Маківці прислала свій привіт Українським Січовим Стрільцям Загальна Українська Рада та Українська Боєва Управа.

В ньому тодішня репрезентація українського народу витала У. С. С. такими словами:

»...Ви, молоді ідейні Сини наші й Браття, що з вибухом війни стали на перший поклик у рядах Українських Січових Стрільців, що від самого початку перенесли стільки труду й тяжких хвилин та пережили стільки прикрих недостач та розчарувань, а проте не впали на дусі, не стратили запалу для святої Справи і не знизили Вашого прапору, Ви заслужили собі на правдивий подив і щиру вдячність сучасних і грядущих поколінь.

Хор. Олена Степанів.

»...Ви дали доказ, що український нарід не зрікся своїх прав до самостійного життя та що він має волю і силу вибороти собі ті права кровю і залізом. Ви доказали, що довголітня неволя не знизила українського народу до ряду покірних рабів, бо він видав Вас борців за волю.

»...Тому Загальна Українська Рада... щиро поздоровляє Вас з Вашими блискучими успіхами та шле Вам сердечний вислів признання і вдяки. Ще не вмерла Україна!«

Стр. Гандзя Дмитерко.

Боєва Управа прислала окреме письмо і в ньому її представники писали між іншим:

»...Побіда на Маківці перетріває не літа і десятки літ, а століття. Вона блестітиме в історії сонцем воєнної слави.

»...Нехай доля сприяє на дальше Вашій непобідній зброї, а про поляглих Героїв нехай живе вічно в цілім народі вдячна, щира память!«

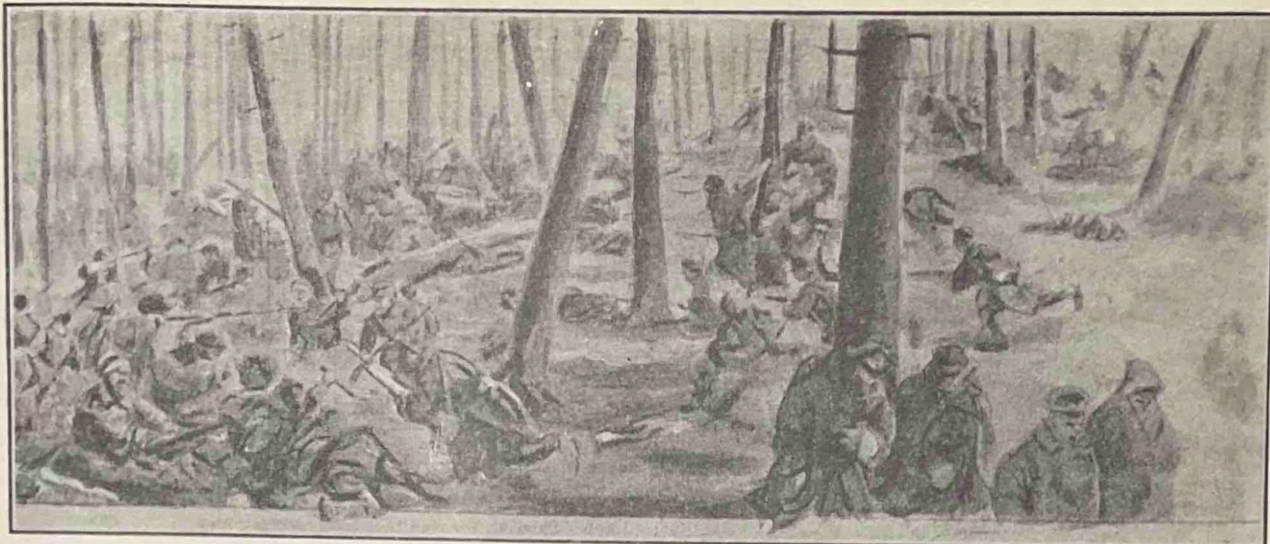

Хор. Софія Галечко.

Поляглих на Маківці У. С. С. похоронили товариші зброї на окремому цвинтарику, який лежить на південному збочі верху. Нині вже тяжко пізнати цей горб, на якому змагалися Стрільці. Нема вже буйного смерекового бору, окопи засипались і покрились густим молодником та малинником. Лише стрілецькі могили і стовбурі стятих гарматніми стрільнами вікових смерек свідчать про славне минуле.

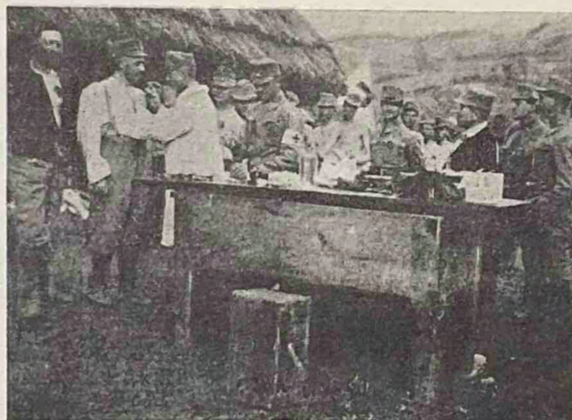
Стрільці в лісі на Маківці весною 1915 р.
(Під деревом у кожусі хор. д-р Свідерський).

Бій на Маківці 1-го травня 1915 р. Мал. О. Курилас.

Сот. Роман Дудинський.

Санітарна станиця дра І. Рихла під Маківкою.

Ґен. Осип Вітошинський, командант 130-ої бриґади.

Дес. Павлина Михайлишин.

Стрілецькі могили на Маківці.
Так виглядали вони в 1915 р.

Хор. Володимир Свідерський.

Великдень на Маківці.
Хор. М. Никорак (сидить праворуч) розповідає веселу історію.

Стрілецькі окопи на склоні Маківки.
Після перших московських наступів в березні 1915 р.

Полева сторожа на Маківці.
На переді віст. Паславський, командант сторожі.

ВІД КАРПАТ ДО СЕРЕТУ

Побідним походом сходили У. С. С. з Карпат на доли. Російська армія, загрожена окриленням від заходу, відступила без бою з Карпат і спинилася щойно під Болеховом і Стриєм.

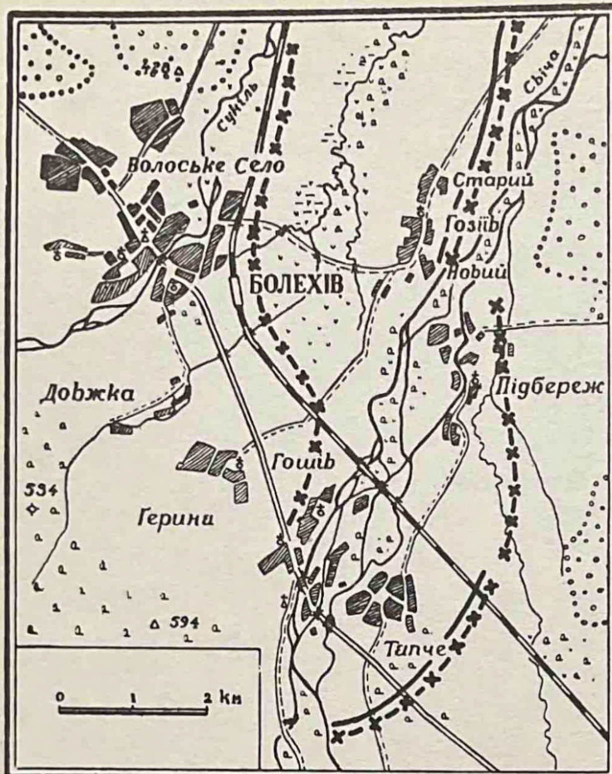
Шляхом Захара Беркута, через Тухлю, Сколє, Камінку, Тисів пішли У. С. С. на Болехів. Тут оба курені стояли декілька днів у запасі бриґад. Але, коли зміґся напір ворога, що всіма засобами старався зіпхати австро-німецьку армію назад у Карпати, У. С. С. кинено у бій.

Найсамперед рушив до бою І. курінь, на оборону становищ 130-ої бриґади, на лінії Болехів-Лісовичі та зайняв становища під Лісовичами. Підчас московського протинаступу австрійські відділи, що стояли обабіч стрілецьких становищ, не встоялись і в паніці відступили, відкриваючи оба стрілецькі крила. Стрільці були окружені. На стрілецькі позиції вдарили фінляндські полки з трьох боків. Розпочався бій на баґнети і приклади. Дуже потерпіла при цьому сотня Семенюка, якою проводив чет. Артимович. Він сам був тоді ранений і попав у полон. Багато стрільців, взятих у два вогні, впало у цьому бої і багато дісталося до неволі, зі старшин сот. Букшований, хор. Степанівна, хор. Свідерський, чет. Кравс і дес. Фрей. Решта, піддержана німецькими частинами, відбила наступ Москалів.

В тому самому часі другий курінь видержував удари ворожих полків за селом Гузієвом на схід від Болехова. Також на цьому відтинку вдалося після кількаденних завзятих боїв перевазі московських сил заломити фронт. Пішли важкі бої в обороні самого Болехова. Частинам другого куріня доводилось кілька разів переходити на нові позиції та боронити кожного догідного місця. Врешті сотні У. С. С. спинили ворожий розгін на залізничому шляху біля Болехова. В обороні Болехова визначились сотні Левицького та Вітовського, зокрема чет. Навроцький, пхор. Мінів та

УСС ідуть через гору Погар до Тухлі, травень 1915.

Мапка боєвого положення II. куріня під Болеховом.
x—x—x фронт УСС. 30. травня, x—x—x 1. червня 1915.

УСС в поході на Болехів.

чет. Кучабський. В боях згинули між іншими матурист дес. Мирон Герасимович, студент віст. Микола Павлів, стрілець Іван Шпак, Осип Матковський, Микола Михайлюк, Іван Лаврук та Пилип Тимчишин. Ранені були хор. Михайло Девосир і пхор. Андрій Борис.

Визначну ролю у цих боях відіграла доповняюча сотня під командою чет. І. Цяпки, що саме приїхала з коша у Варпалянці. Сотня тричі відбила приступ переважаючих сил ворога. Три дні вона держалась на своїх становищах коло села Тяпче та покинула їх щойно на приказ. У бою та головно підчас самого відступу сотня втратила половину людей. Московський наступ ослаб. Врешті, коли Німці добули Стрий, всі зусилля ворога пішли на марне і він мусів відступати далі на схід.

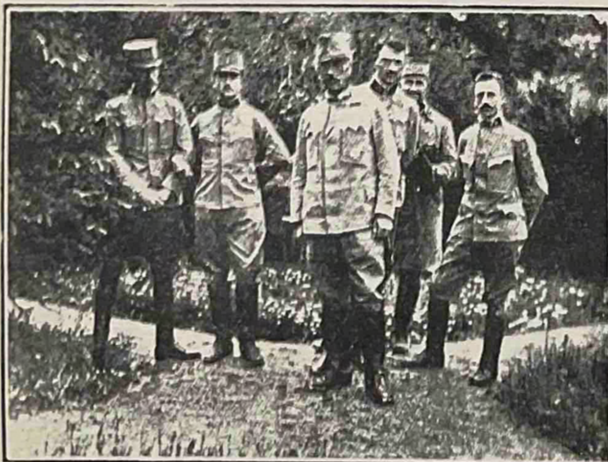
Дня 4. червня стрілецькі стежі найшли окопи ворога порожні. Москалі відступили.

Союзні війська пігнали за ворогом.

В погідний, весняний час, спішним походом перейшли У. С. С. жидачівський та калуський повіт і около 10. червня спинилися біля с. Викторова. Стрілецькі стежі загналися тоді за ворогом аж до Тязева, недалеко Станиславова.

В часі того побідного походу У. С. С. союзні війська зайняли Львів та вирівнаним фронтом гнали розбитого ворога все далі на схід.

Східний напрям маршу XXV. корпусу, в якому були У. С. С., мав переважне боєве значіння, бо, вдаряючи у крило ворожої карпатської армії та загрожуючи її задам, приневолював її до спішного відступу також з південно-східного відтинку

Ґен. Фляйшман, к-дант 55 дивізії зі старшинами штабу.

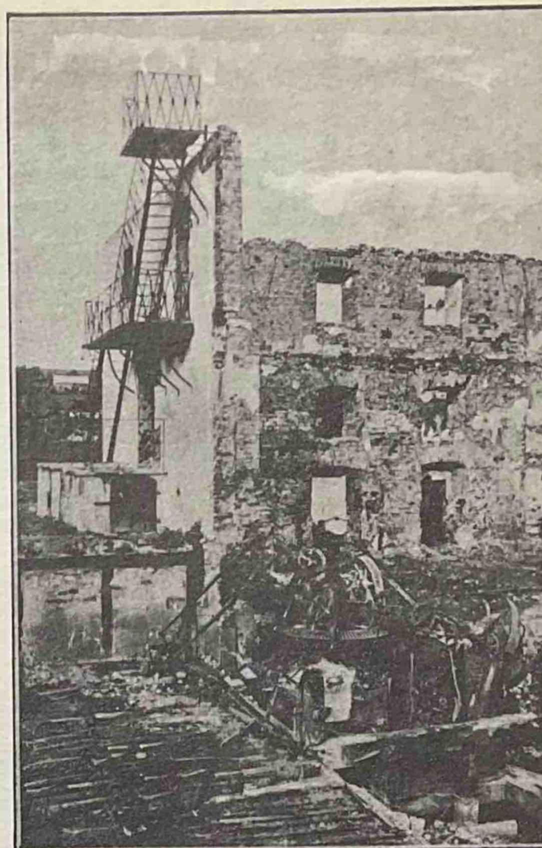
На становищах коло стації в Болехові.

Хор. Михайло Девосир.

Чет. Антін Артимович.

Знищений млин коло Завалова.

Карпат. Походові тої ґрупи, з якою ішли Стрільці, Москалі ставили завзятий опір.

Після двотижневої позиційної боротьби у викторівському лісі, підчас якої У. С. С. відсунули ворога під сам Галич, російські війська для 27. червня подалися у дальший відворот. В боях під Викторовом згинув журналіст Теофіль Мелень, похоронений пізніше в Медусі, в селі, де родився Вітовський.

Дня 28. червня У. С. С. зайняли Галич та переходи на Дністрі. Перша увійшла до колишньої столиці княжої держави сотня Д. Вітовського. Населення повитало У. С. С. з великою радістю як переможців та рідне військо. Того дня на ратуші города замаяв жовто-блакитний прапор.

Другого дня У. С. С. перейшли Дністер і після короткої стрічі в селі Семиківцях зайняли позиції на правому березі Гнилої Липи. Дня 30. червня досвіта II. курінь, спільно з іншими частинами 130-ої бриґади, виборов приступом перехід через Гнилу Липу та погнався за ворогом до Золотої Липи. Підчас того бою згоріли від гарматніх стрілен три села: Семиківці, Тустань і Хоростків.

Перший курінь ішов лівобіч другого та після

Вістун Микола Павлів, впав в бою під Гузієвом.

Дес. Мирон Герасимович, згинув під Гузієвом.

Стрілецькі становища у викторівському лісі, червень 1915.

Стрілецька чуйка.

бою за Семиківці злучився з ним в дорозі коло Медухи.

Над Золотою Липою спинився знову похід Стрільців. Москалі задержалися на лівому березі ріки в сильно укріплених становищах.

Від 7. липня до 5. серпня оба курені У. С. С. перебули у запасі своїх бриґад: II. курінь стояв у карачинському ліску, недалеко Завалова та I. курінь в лісі коло с. Маркова.

В лісах над Золотою Липою мали У. С. С. перший довший відпочинок від часу болехівського бою. На фронті був спокій. Обезсилений ворог доповнював свої ряди. Стрілецтво використовувало цю передишку на боєву заправу та залюбки працювало над собою. Зі звільненого Львова та краю приходили перші вістки від рідних і знайомих. Там Стрільці могли подумати про заспокоєння своїх культурних потреб. Між іншим почали збирати матеріяли та фонди для видання власного ідеольоґічного журналу. Над Золотою Липою відвідав фронтові частини тодішній австрійський наслідник престола архикнязь Карло. Він переглянув також одну сотню У. С. С. та наділив багатьох старшин і стрільців воєнними відзнаками.

Над Золотою Липою вперше вславився як незрівняний стежник вістун У. С. С. Заячук, якого пізніше приділено до ґрупи полк. Альтмана, команданта 35-го полку краєвої оборони, на провідника стежної команди, що вела боєву розвідку. Заячук своїми очайдушними стежними випадами над Стрипою добув голосну славу в цілому корпусі та всі можливі боєві відзначення. Він згинув підчас одної нічної виправи на полях між Серетом та Стрипою. Також тоді зійшовся ближче зі Стрільцями сот. Мирон Тарнавський, командант одного з куренів 35-го полку. В 1916 р. він став Командантом Вишколу У. С. С. та літом командантом полку У. С. С. в полі.

В окопах сотні Вітовського у викторівських лісах.

Хор. Кость Мацюрак.

Після одномічної перерви, союзні війська повели новий наступ на ріжних відтинках фронту і відбили дальші околиці загарбаної Галичини.

Дня 27. серпня прийшла черга на 55-у дивізію. Другий курінь У. С. С. добув у бою під Заваловом сильно укріплені становища ворога. У. С. С. відібрали приступом три лінії ворожих окопів та відбили всі протинаступи. Завдяки цьому, Москалі мусіли відступити і дня 28. серпня ввесь фронт корпусу рушив вперед. В бою під Заваловом згинув м. і. молодий, ідейний старшина та надійний письменник чет. Іван Балюк.

В шістьох днях (від 28. VIII. до 3. IX.) У. С. С. зайшли з боями на подільські степи між Серетом та Стрипою; І. курінь через Волицю, Мозолівку, Бурканів до Тютькова, а ІІ-ий через Підгайці, Новосілку, Маловоди, Росоховатець до Людвиківки. Москалі, відступаючи, палили людські оселі, збіжжа, що були тоді на полі, та забирали добуток населення.

І. курінь видержує 31. 8. і 1. 9. протинаступ Москалів на горбах між Буркановом і Гайворонкою. ІІ. курінь має в тому самому часі кілька сутичок в околиці Маловід і коло Семиковець.

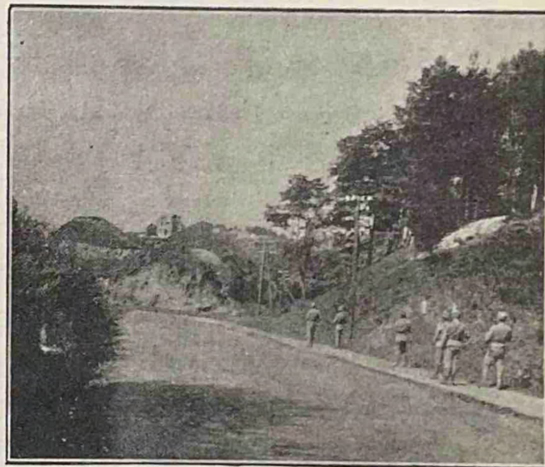
Над Стрипою розгорілися завзяті бої, в яких У. С. С. вкрилися новою славою.

Московська армія спинилась на лінії приготованих укріплень на західному березі Серету та дістала значні підмоги в людях, зброї і герматі. Для здержання дальшого походу союзних військ, вона пішла у протинаступ. Завданням цього маневру було перш за все відкинути ворожі частини до Стрипи й опісля проломити фронт. Головний удар був спрямований на відтинок 55-ої дивізії.

У днях між 7. та 8. вересня ІІ. курінь У. С. С. забезпечував на 7. км. широкому фронті, між Панталихою та Настасовом від-

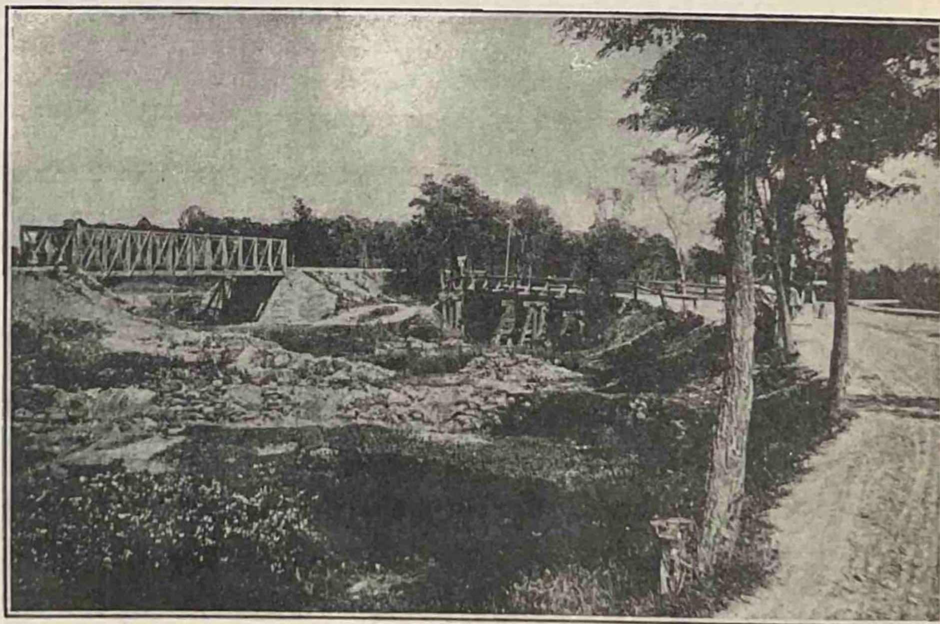
УСС. на ринку 28. червня 1915. в Галичі,

Стрілецька стежа в поході на Галич.

Чет. Осип Навроцький.

Мости на шляху до Семиковець к. Галича. За ті переходи звели УСС. бій 30. червня 1915 р.

Похорони чет. І. Балюка в Завалові.

Стежа УСС розглядає околицю.

Поворот стежі з раненим товаришем.

ступ австрійських і німецьких полків. Дня 11. і 12. вересня курінь боронив мостового причілку в Семиківцях.

Перший курінь вславився тоді обороною мостового причілку в Соколові, дня 12. і 13. вересня. Москалі кинули в бій на цьому відтинку масу кінноти, що під Настасовом увірвалась у прірву австрійського фронту. Терен того боєвища був вимріяний для кінної атаки. Це рівна степова смуга, без дерев та горбів. Ворожа кіннота розторощила кілька австрійських полків і привалила над Стрипу. Сотні У. С. С. І. куріня відбили кілька атаків кінноти на зразок наполеонського каре і крок за кроком в порядку відступили на мостовий причілок в Соколові.

У міжчасі команда корпусу кинула проти російської кінноти невеличкий дивізіон сотника гусарів Фаркаша, в якому був також окремий відділ кінноти У. С. С., під командою чет. Р. Камінського. Це була перша правильна атака молодої кінної частини У. С. С., яка встоялася проти значної переваги.

Перший курінь, відбившись від московської кінноти, перейшов до оборони мостового причілку. Але Москалі проломили фронт там, де не було У. С. С., біля Сокільник і перейшли Стрипу. Від заходу зайняли село Соколів та окружили обсаду соколовецького переходу. У. С. С. опинились у кліщах, з яких був лише один вихід, лівим берегом Стрипи в напрямі на Соснів. З цього грізного положення врятував курінь його командант от. С. Ґорук. Він, залишивши в окопах одну чету з хор. І. Каратницьким, для маркування оборони, з рештою куріня перейшов берегом Стрипи до Соснова.

В цих боях втрати У. С. С. були розмірно невеликі. Всеж таки жертва кількох убитих, кільканацяти ранених та кількадесять полонених була для У. С. С. великою стратою. Між іншими тоді попав у полон заслужений орґанізатор довоєнного Стрілецтва чет. Іван Чмола.

Від 15. вересня запанував на фронті спокій, який трівав до половини жовтня. Москалі, виконавши першу частину свого пляну, готовились до нового удару, а союзні війська за той час укріпляли нову оборонну лінію над Стрипою.

Тимчасом оба курені У. С. С. перебували в запасі бриґад і виконували сторожеву та стежну службу в передпіллі.

З початком жовтня У. С. С. перейшли до села Вівся, в запас дивізії. Підчас двотижневого відпочинку у Вівсю Стрілецтво могло знову зайнятися на деякий час своїми культурними потребами. У Вівсю повстає стрілецька пісня і зроджуються пляни видання споминів та альманаху.

Відпочинок кінноти УСС під Викторовом.

В поготівлі до походу під Галичем.

Австрійські улани і кіннота УСС в поході з Карпат на доли.

о. Андрій Пшепюрський,
полевий духовник У. С. С.

Ст. дес. Іван Коник,
один з кращих кіннотчиків УСС.

Командант кінноти УСС пор. Р. Камінський дає пояснення боєвих завдань провідникам розвідок.

Заходять ворога.

Наступ сотні під Маловодами, серпень 1915.
Стрільці окопуються.

Завалів над Золотою Липою.
На горбах видно лінію стрілецьких стансвищ.

Чет. Іван Балюк,
згинув 27. VIII. 1915,
в бою під Заваловом.

Стрілецькі шатра в Карачинському лісі, липень 1915.

Старшина і його чура.

У. С. С. на становищах під Галичем.

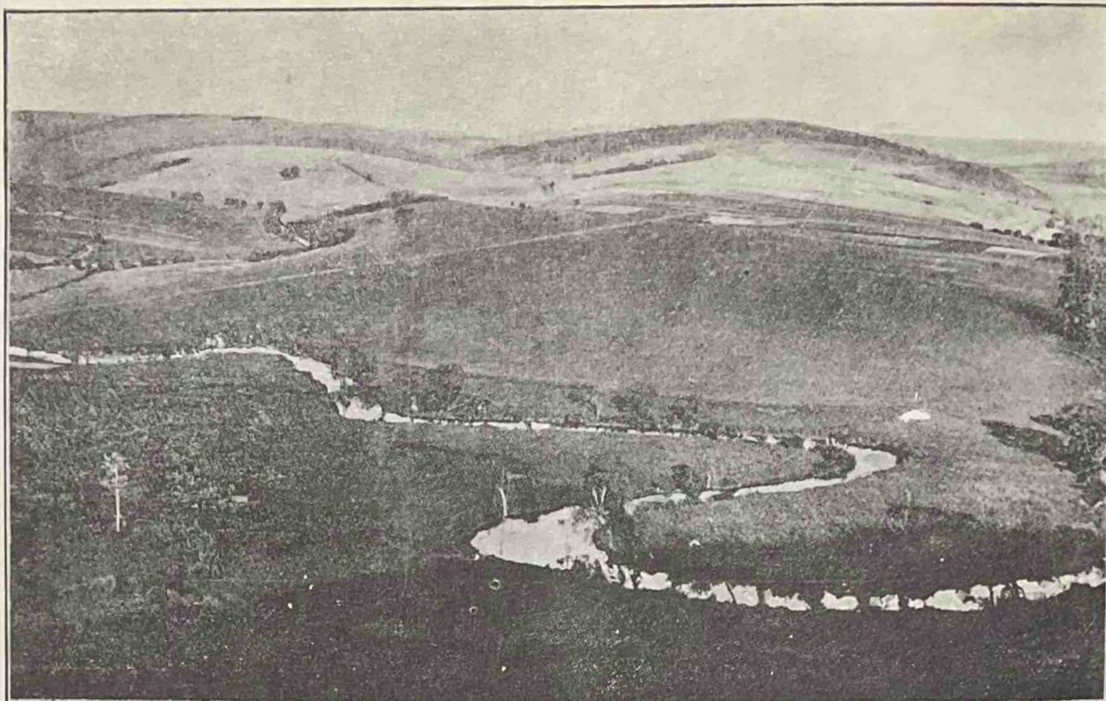
Ранений стрілець.

Стежа на Поділлі, вересень 1915.

Таку таблицю поставили УСС. напроти російських становищ після добуття Варшави Німцями. На цю стрілецьку провокацію Москалі дотепно відповіли транспарентом з написю: »Наполеон був також у Москві«.

Золота Липа.

У. С. С. в побідному поході на шляху Підгайці—Соколів, 30 серпня 1916 р.

СЕМИКІВЦІ

Москалі готовились до бою. 9-го жовтня вони наблизились до Стрипи і на другий день повели наступ на австрійські становища в Семиківцях.

Розгорілась завзята боротьба за переходи через Стрипу, що тревала майже три тижні і коштувала У. С. С. чимало жертв.

У тому місці, коло Семиковець, Стрипа є мілкою, вузкою річкою, зі сухими берегами та її легко можна перейти. Москалі звернули на цей відтинок кількасот гармат та підготовили наступ піхоти триденним ураґанним вогнем. Ціле село, головно місця переходу, просто засипали залізом гарматніх стрілен.

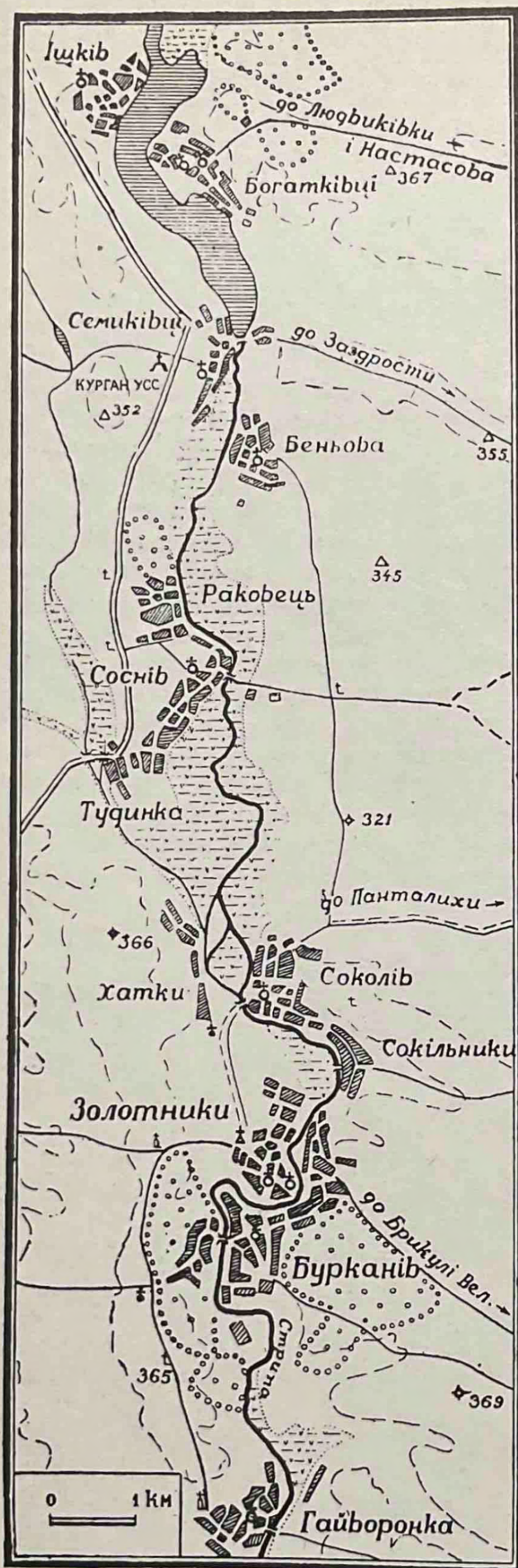
В перших днях бою семиковецького переходу боронили також дві сотні II-го куріня, Будзиновського і Мельника, яких стягнено з Вівся.

Після гарматньої підготовки та після знищення укріплень Москалі кілька разів намагались перейти ріку, та заєдно були відкинені назад. Підчас цього бою згинув між іншими боєвий старшина сотні Мельника, хор. С. Яремкевич, якого могила до нині збереглася на краю села Тудинки.

Врешті 31. жовтня вечором Москалям удалося в наступі добути частину окопів і другого дня бою поширити пролом від села Семиковець аж до Раківця. Ранком того дня, 1-го листопада, Москалі, підкріплені новими силами, рушили до приступу та до решти розторощили австрійський захитаний фронт. Цей прорив коштував Москалів великих жертв. Тисячі заслали скривавлений подільський чорнозем. На Стрипі гребля з людських тіл спинила воду. Та московський вал котився вперед. Падали трупи та на їх місце йшли все нові лави салдацтва. Ішли й гинули. Австрій-

У. С. С. після перегляду у Вівсю, І. курінь в лаві.

Мапка околиць Стрипи, де воювали УСС. в 1915—16 рр.

Коло Семиковець є зазначене місце, на якому стоїть могила-курган, висипана УСС. на памятку побідних боїв над Стрипою.

Церква в Беньові, розбита ворожими гарматами в листопаді 1915 р.

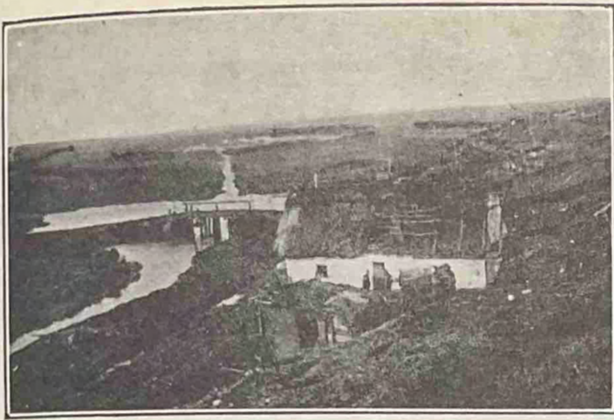
ська рідка оборонна лінія подалась. Москалі зайняли перші окопи і того дня дійшли аж до потока Студинки та добули раковецький ліс.

Тоді в загрожений відтинок фронту кинено останній запас, оба курінї У. С. С. та один курінь Німців.

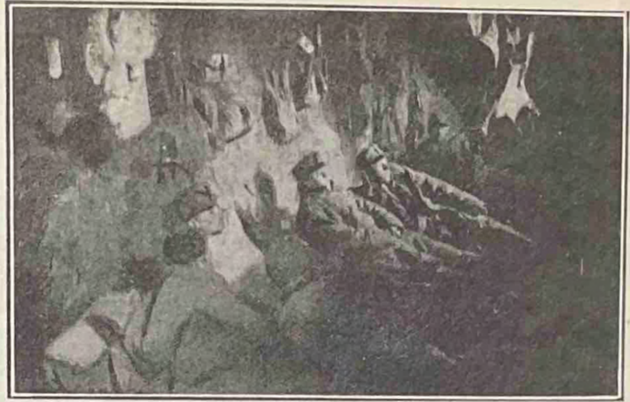
У. С. С. любили воювати разом з Німцями. На це карне й добре вишколене військо можна було завжди рахувати. Також Німці знали правдиву вартість У. С. С. У найгрізніших хвилинах співпраця цих обох частин приносила перемогу. Так теж випало й тепер.

Кріваві змагання відбувалися в чотирокутнику між Семиківцями, Раківцем та річкою Студинкою, від заходу, і тревали до 3-го листопада. Москалі намагалися поширити завойовані становища на південь і на захід, знову оборона союзних військ діяла доосередньо і прямувала до того, щоб відтяти боляка від його основи. Завдання оборони було легче, але Москалі кинули у бій таку силу війська та гармати, що лише геройське зусилля слабшої оборони змогло рішити бій у власну користь.

Найзавзятіша боротьба велась біля самих Семиковець. У безупинному крівавому змаганні нераз захиталися стрілецькі ряди. Двічі доводилось сотням здавати свої окопи і наново їх добувати. Були хвилини, в яких напір ворога був та-

Річка Студинка, коло Соснова.

У стрілецькій землянці під Семиківцями.

кий могутній, що стрілецьке серце огортала зневіра і спротив слабнув.

Та московське командування не вміло використати положення. Найслабший опір спинював розгін ворога та негайний протинаступ відбирав йому добуте. Так було дня 2-го листопада, коли то бій рішився в користь союзників. Наступ Москалів У. С. С. відбили й зайняли край села. Дальше пішла завзята борня між звалищами хат. Вправді слабі частини У. С. С. мусіли зі села небаром відійти, але, підкріплені новими австрійськими запасами, вдержали добуті становища на краю села аж до закінчення бою.

На правому крилі оборонної ґрупи змагалась сотня Вітовського. Її становища були в раковецькому лісі і вона успішно, хоча з великими втратами, замкнула дорогу Москалям на південь. В центрі оборонного фронту II. куріня стояла сотня Мельника, що 2. листопада дійшла також до Семиковець і від заходу замкнула перстень облоги.

I. курінь вступив до бою нічю 31. жовтня. Його поділено на дві частини. Дві сотні під прово-

У. С. С. вирушають у бій під Семиківці.

Зброя, що її добули УСС в семиковецькому бою.

Полонені російські вояки.

дом чет. Яримовича продовжували ліве крило ІІ-го куріня, а другі дві сотні забезпечували ліве крило бриґади, напроти семиковецького ставу. В другому дні бою визначився очайдушним випадом чет. Петро Франко. Він, після добуття семиковецького двору, загнався за ворогом аж до ставу. Дуже хоробро держались в бою також стрілецькі новобранці, що прийшли на кілька днів перед боєм у силі 800 людей, на доповнення полку.

Бій завершено дня 3-го листопада атакою на московські окопи. Вся ворожа залога попала в полон. На побоєвищі, зритому окопами та ґранатами, залишились тисячі вбитих обох сторін.

Після Маківки та Болехова семиковецький бій був третім великим подвигом, в якому У. С. С. своєю відвагою та рішучістю причинились до перемоги. Та заплатили вони дорого за цю перемогу і добуту славу, втратою 39 убитих, ок. 100 ранених і більше сотки полонених. Лише в І. куріні записано після бою у списку втрат 6 убитих, 57 ранених і 34 полонених.

На памятку семиковецького бою і для вшанування памяти поляглих героїв, учасники боїв висипали пізніще могилу-курган, яка ще й нині стоїть при гостинці недалеко Семиковець, як свідок Стрілецької слави.

Російські окопи після бою.

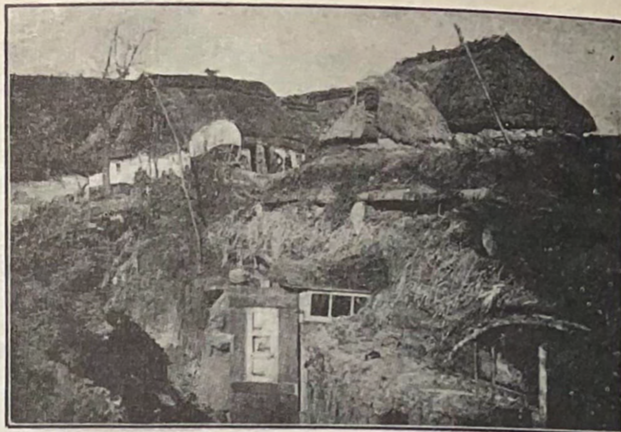
Барабанний огонь російської артилерії в Семиківцях. Мал. хор. Ю. Назарак.

Типи полонених московських вояків.

Стрілецькі могили у Вівсю.

Стрілецькі землянки в Семиківцях.

На місці села Семиковець весною 1916 року залишилась одна колюмна розбитої ґранатами церкви, на якій бузьок звив гніздо.

На семиковецькому побоєвищі.

Раковецький ліс к. Раківця.

Пхор. Берегуляк,
впав у бою за Семиківці.

Похорони героїв, що впали в бою під Семиківцями.

Хор. Северин Яремкевич,
згинув у Семиківцях.

У. С. С. сиплять могилу-курган на семиковецькому побоєвищі весною 1916 р.

С О С Н І В

Після семиковецького бою У. С. С. перейшли в запас дивізії і два тижні перебули в землянках над річкою Студинкою, на захід від с. Раковець. Потім оба куріні перенесено на деякий час до Ракївця. З Ракївця куріні висилали в передпілля стежі і ставили сторожі в околицях Беньової, села по тому боці Стрипи, яке залишили Москалі після семиковецького бою.

В команді І. куріня.
От. С. Ґорук, командант куріня, зі своїм адютантом хор. О. Суховерським.

Сотенні писарі відбирають курінний приказ.

Врешті, коли на фронті запанував спокій, УСС переведено до Соснова і на зимові кватири призначено південну частину села та його присілок Тудинку.

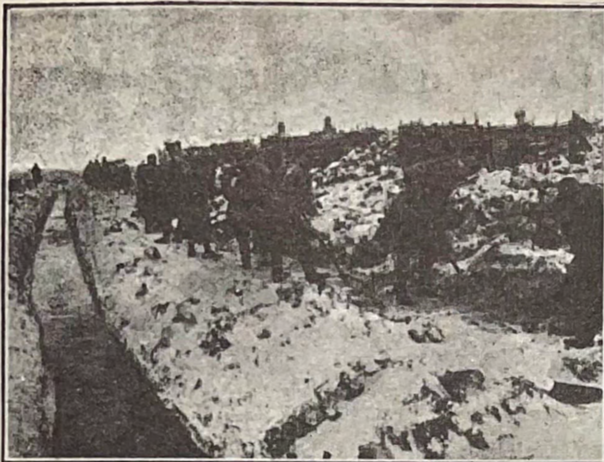
Село, хоч знищене і без населення, якого виселено на початку боїв, давало людям на зиму краще приміщення, як мокрі, тісні і темні землянки. Знищені хати та стодоли скоро направлено і сотні в теплі та вигоді, яку може лише дати знищене але захисне село, зажили спокійним безжурним життям. У Соснові перебули У. С. С. цілу зиму до травня 1916 року.

Швидко настала строга та сніжна подільська зима.

Коли подільські дороги замело снігом, сотні перемінились у відділи саперів і з лопатами та джаґанами виходили на працю до чищення доріг від снігу та поправи розмоклих шляхів. На провесні У. С. С. будували в Соснові запасні укріплення. Праця йшла на зміну так, що сотні, які залишались у селі, ходили на вправи або відпочивали.

В тому часі забило живіше духове життя Стрілецтва. Завдяки звільненню великої частини краю та спокоєві на фронті відновилися звязки з рідними. Розпочався виїзд на відпустки до дому і до знайомих. Наладнався живий звязок зі Львовом та Віднем. Ґімназійні учні та студенти університету користали зі студійних відпусток. У постоях сотень відбувалися відчити та гутірки. Тоді повстали також перші курси для неграмотних.

До постою У. С. С. зїхалась уся Пресова Кватира. Стрілецькі літописці, письменники та артисти продовжували збирання матеріялів до першого журналу У. С. С. »Шляхи«, що вже почав виходити у Львові, та до історії Стрілецтва. Стрілецькі пісняpі та поети Лепкий, Купчинський та провідник оркестри Гайворонський складали нові стрілецькі пісні. Світливці пхор. Т. Мойсейович та артист-маляр чет. Іванець мали праці повні руки.

Стрілецькі піоніри будують оборонну греблю на мокляках між Тудинкою і Хатками.

Пильно працював також молодий і надійний студент історії Василь Дзіковський та артист-маляр Курилас. Він намалював тут, в окремо поставленому ателіє, багато портретів і картин з побуту Стрілецтва.

Врешті основно поправились і гігієнічні умовини життя У. С. С. За ініціятивою тодішніх стрілецьких лікарів д-ра А. Беляя і д-ра В. Білозора та заходом меткого команданта технічного відділу хор. д-ра І. Сіяка побудовано в Тудинці власну купальню, відвушівню та пральню.

На відтинку 55. дивізії не було за ввесь той час ніяких більших боїв. Дня 20-го листопада Москалі покинули окопи над Стрипою і перенеслись добровільно до нових становищ, що були приготовані між Стрипою та Серетом. Австро-німецькі

УСС. направляють дорогу зі Соснова на Підгайці.

Стрілецька гляда перед становищами в Раківці 1915 р.

На провесні 1916.

Стрілецькі різники в Новосілці розділюють мясо.

Стрілецький Йордан в Тудинці 1916.

фронтові частини перейшли зараз на той бік Стрипи, заложили мостові причілки, а потім вибудували безперервну лінію окопів. Оба береги Стрипи получено багатьома мостами.

В часі побуту У. С. С. у Соснові зайшли дві важні події в їхньому житті. Першою подією було злучення обох курінів у І-ий полк. У. С. С. і підчинення його безпосередно команді дивізії. Досі оба куріні воювали окремо і підлягали двом бриґадам 129-ій і 130-ій. Злучення У. С. С. в один полк мало значіння не лише престіжове, але також практичне. Між іншим полк У. С. С. дістав тепер те саме озброєння, що й другі боєві полки, скорострілі, міномети, піхотні пушки і, що важніше, став самостійною боєвою одиницею з власною командою. Склад полку був такий: два куріні піхоти по 4 сотні, одна технічна сотня та відділ ско-

Лучний рів до передових становищ, Соснів 1916.

У стрілецькій купальні, Тудинка 1916.

Лікарі полку УСС.
Від ліва: сан. хор. Н. Ґілецький, сан. пхор. Я. Солтикевич, лікар пор. д-р А. Беляй, лікар чет. д-р В. Білозор, сан. хор. Р. Гаванський, сан. пхор. О. Перфецький.

рострілів в стадії орґанізації. Помічні частини обох курінів — обози, санітарну службу і ліквідатуру злучено разом. Харчевим старшиною полку був іменований чет. І. Цьокан, командантом обозу чет. М. Стронський. Ліквідаційним старшиною полку став чет. О. Мельникович, та після його захворіння чет. д-р Ф. Свістель. Санітарну службу виконували лікар-пор. д-р Беляй та лікар-чет. д-р Білозор зі санітарними старшинами хор. О. Перфецьким, хор. Р. Гаванським, хор. М. Ґілецьким і пхор. Я. Солтикевичем. Виконуючим обовязки полкового команданта став дотеперішній командант І-го куріня от. Г. Коссак.

В половині березня 1916 р. приїхав до постою полку новий командант У. С. С., пполк. австр. армії Антін Варивода. До полку приділено рівночасно ще одного старшину австр. армії сот.

Прийшла почта.

Заборóло стрілецьких становищ на Веселій, над Стрипою.

Чет. Василь Панчак.

Чет. Ілько Цьокан.

Пполк. Антін Варивода.

Омеляна Лесняка, який зразу був адютантом полку, а потім став командантом куріня. Змінилися також полеві духовники У. С. С. До коша відійшов дотеперішний о. А. Пшепюрський, а на його місце прийшов о. М. Їжак.

Зміну команданта У. С. С. переведено на бажання Стрілецтва. Це бажання передали Стрільці членові Боєвої Управи проф. І. Боберському, який підчас Різдвяних Свят 1916 року гостив між Стрільцями у Соснові.

З приходом нового команданта полк У. С. С. перейшов на становища до Соснова і зайняв відтинок окопів на Веселій, на лівому березі Стрипи.

В червні зачалась на полудні російська офензива, т. зв. офензива Брусілова і для скріплення загроженого фронту забрано частину військ XXV. корпусу. Цю прогалину на фронті корпусу мусіли виповнити У. С. С.

На Веселій прожили У. С. С. цілу весну та половину літа, до серпня.

Ґрупа старшин полку УСС. перед старшинською їдальнею, з нагоди Великодних Свят в Соснові, 1916.
Від ліва: чет. О. Коберський, чет. В. Кучабський, лік. чет. д-р В. Білозор, † хор. В. Соловчук, хор. Маренін, † хор. І. Тучапський, † хор. Н. Іваничук, сан. хор. Р. Гаванський, пхор. Р. Купчинський, † хор. С. Галечко, чет. В. Коссак, хор. Т. Ковалик, сот. О. Лесняк, пхор. О .Теодорович, † чет. В. Панчак, пполк. Варивода, † сот. Р. Дудинський, † пор. М. Галущинський, чет. А. Добрянський, † чет. І. Каратницький, хор. І. Чичкевич, чет. І. Іванець, пор. А. Мельник, хор. О. Суховерський, пор. О. Семенюк, пхор. Л. Лепкий, пор. З. Носковський, † пхор. О. Теліщак, сот. В Дідушок, хор. П. Пасіка, † чет. І. Цяпка, чет. П. Дідушок, † пор. О. Яримович.

Чет. Василь Кучабський.

Сот. Омелян Лесняк.

Пор. Осип Будзиновський.

Російська офензива на півдні мала з початку слабі успіхи і поступала дуже пиняво вперед. Фронт XXV. корпусу залишили Москалі у спокою.

Це був гарний, погідний та соняшний весняний час. Спокій та правильне життя пособляли праці над собою. Боєве заняття обмежувалось до служби в окопах, в передпіллю і до будови укріплень. Увесь вільний час У. С. С. використали для поправи боєздатности сотень та для власних духових потреб. За фронтом відбувалися постійно вправи, в окопах Стрілецтво вчилося та багато читало. В тому часі зорґанізовано перший курс для вишколу підстаршин та пробоєвої служби. Наукою проводив чет. Б. Гнатевич.

З кінцем липня та в перших днях серпня російська офензива набрала нового розгону і на півдні відсунула фронт союзних військ аж до Галича.

В тому часі виповіла війну осереднім державам також Румунія. З корпусу ґен. Гофмана відійшли знову частини на семигородський фронт. Врешті, коли наступ Москалів на півдні та півночі загрозив окриленням XXV. корпусу, командування Південної Армії наказало корпусові залишити лінію Стрипи та зайняти становища над Золотою Липою. Таким чином вирівняно та скорочено фронт і добуто потрібні до дальшої оборони запаси.

Полк У. С. С. відійшов 11. серпня без бою на нові становища до Потутор коло Бережан.

Стрілецьке богослуження в окопах на Веселій. Правив пол. духовник УСС. о. М. Ўжак.

Стрілецька розвага в окопах на Веселій.

Чет. Олекса Мельникович.

Чет. Др. Франц Свістель.

Великодне свячене в сотні Мельника. Соснів 1916.

Чет. Микола Стронський.

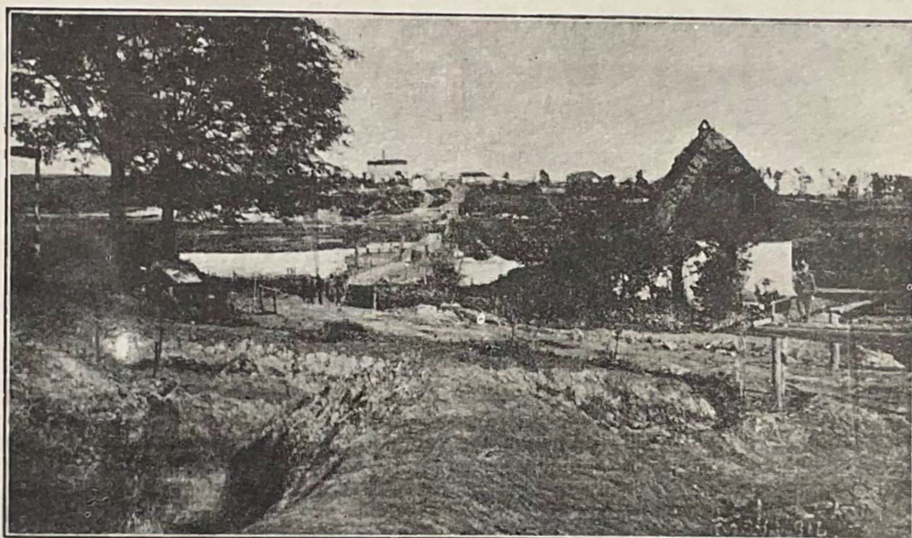
Піонірі УСС. будують міст через Стрипу, весна 1916.

Міномет в окопах на Веселій.

Підстаршинський курс в Соснові, літо 1916 р.

Мотив Соснова з видом мостового причілку на Веселій.

Сотня йде до праці на становища.

Будова землянок, які забезпечують від гарматніх стрілен, на Веселій 1916 р.

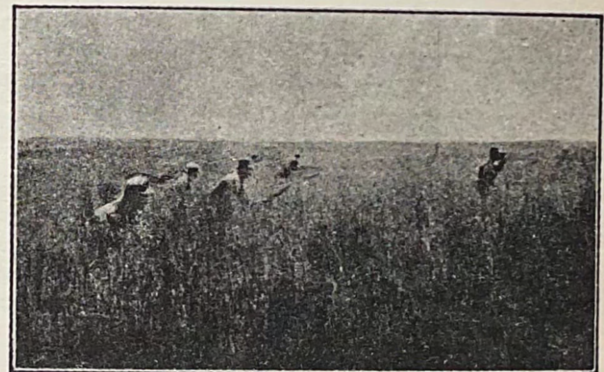
У стрілецьких ровах на Веселій.

Хор. Осип Теліщак.

Періскоп, прилад до обсервації передпілля зі землянок.

Стежа в передпіллі на степу коло Панталихи.

Задня охорона забезпечує відворот УСС. з над Стрипи, 11. серпня 1916 р.

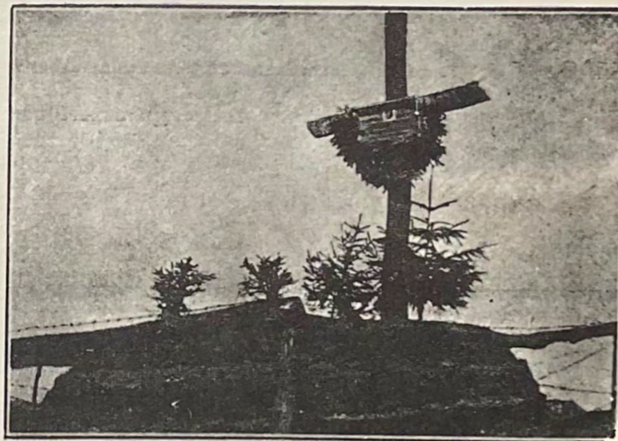
Хор. Теофіль Шухевич.

Старшина полку УСС підчас Богослуження в Соснові, весна 1915 р.

Кіннотчики УСС на розмові.

Могила хор. С. Яремкевича в Соснові.

Наслідник австр. престолу Карло переглядає сотню Дудинського у Гнильчу, 26. липня 1916 р.

Після гураґанного вогню артилерії в Соснові 1915.

Воєнні виселенці зі знищених сіл над Стрипою.

ЛИСОНЯ

Після відвороту Південної Армії знад Стрипи У. С. С. обсадили дня 12. серпня становища коло села Потутори, у вилах потока Ценівки та Золотої Липи. Зараз визначено лінію окопів і сотні взялися пильно до їх будови. Становища йшли від устя Ценівки до Золотої Липи, східним краєм села Потутор — їх займав II. курінь — через мурований шлях Підгайці - Бережани та переходили під верхом горба 348, на півночі Потутор. Цей горб обсадив перший курінь.

На другий день появилися перші ворожі стежі. Скоро за ними московські частини зайняли протилежні горби і почали острілювати стрілецькі становища гарматами та скорострілами.

Вечір того дня Москалі повели неждано наступ на окопи ліворуч першого куріня, добули їх та вдарили на ліве крило У. С. С. Сотні, загрожені з боку й заду, бо Москалі вспіли зайти вже на саму гору, після короткого, але завзятого бою, відступили в напрямі шляху, що веде до Бережан.

Цей ненадійний прорив міг був наробити чималого лиха, якби його в пору не зліквідували таки самі Стрільці. Не зважаючи на загрозу, в окопах біля самого шляху залишилась одна сотня першого куріня та зараз-же звернулась лицем до ворога. В міжчасі наспів запас II. куріня з Потутор. Сотні, що відступили, упорядкувались і рушили до протинаступу. Без великого труду У. С. С. відкинули Москалів з горба та знову зайняли свої становища.

Підчас цього випаду Москалів хоробро та завзято боронив загроженого куріня відділ скорострілів під проводом хор. Ф. Черника. Його оба скоростріли залишилися в окопах і, хоч окружені з трьох боків, не здалися та довго, невпинним вогнем здержували наступ ворога. Щойно в рукопашному бою, коли згинула вся залога одного скорострілу, відділ хор. Черника перебився, рятуючи другий скоростріл. У цьому бою згинув між іншими чет. Іван Каратницький.

Вина за цей неждний прорив впала зовсім незаслужено на У. С. С. Без вияснення справи посипались на Стрілецтво обвинувачення. Вороги У. С. С., яких було чимало у штабах вищих команд та для яких само істнування Українського Леґіону було небажаним хоч конечним лихом, з вдоволенням рабів та підлесників кинули на У. С. С. демаґоґічне клеймо „Verräter" — зрадники. Треба було аж судових доходжень та крівавої Лисоні, щоби врятувати добре імя і стрілецьку славу.

Небаром полк стягнено в запас дивізії до села Посухова, недалеко Бережан. Лише дві сотні II. куріня перейшли на горбовину Дикі Лани, недалеко Посухова, де треба було вибудувати окопи між становищами турецької дивізії і Потуторами. Тут, на Диких Ланах стрінулись У. С. С. вперше з четвертим союзником осередніх держав, Турками і швидко з ними заприязнились. Ту-

Скоростріл острілює ворожий літак.

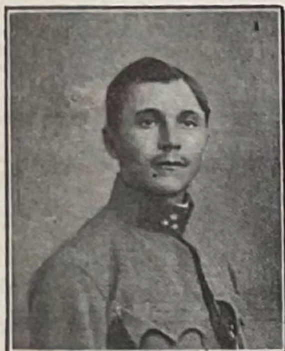
рецьке військо виявилось дуже хоробрим, а його старшини, виховані Німцями, були культурними европейцями. Після скінчення праці обі сотні перейшли також до Посухова.

Але воєнна доля не дозволила Стрілецтву, довго радуватись відпочинком. Після кількох менше вдатних спроб проломити новий фронт союзних військ на південних відтинках, московське командування повело удар на Бережани. В тому місці укріплення фронту були наслідком камяного ґрунту дуже слабі. Таксамо слаба була оборона, бо всі запасові частини корпусу відійшли ще давніше на південь.

Вибір місця на прорив був дуже догідний і справді зараз за першим ударом Москалям удалося для 2. серпня пополудні заволодіти становищами австрійського 35. полку краєвої оборони та опанувати ліс і горби на Лисоні. В місце прориву Москалі кинули цілу дивізію добірних полків та за фронтом поставили у поготівлі дивізію кінноти. Коли обороні не вдалось відбити втрачених позицій, на поміч кинено дві сотні У. С. С., Сушка та Мельника. Сотня Сушка вступила зараз у бій та підчас ночі стратила більшу половину людей. До полону попали в тому нічному бою м. і. командант сотні та хор. Дорошенко.

Чет. Роман Каратницький, поляг в Потуторах.

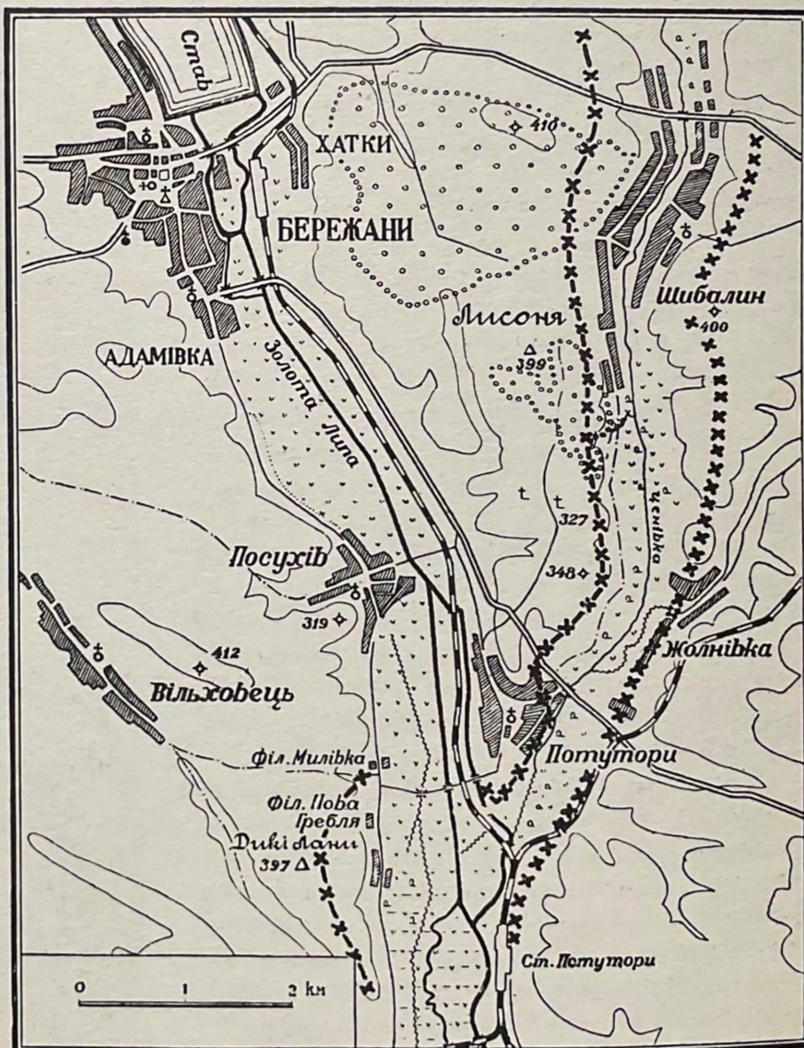
Хор. Іван Максимишин, поляг на Лисоні.

Хор. Юліян Соколовський,

Пхор. Богдан Романишин, полягли на Лисоні.

Мапка околиць Бережан, де велись завзяті бої у вересні 1916 р.
—x— австрійські, x x x російські становища.

Сотня Мельника, що нічю була в запасі ґрупи, пішла до протинаступу дня 3. серпня рано. Рівночасно з Посухова підтягнено на Лисоню другу частину І. куріня, сотні Кучабського та Будзиновського, під проводом сот. Лисняка. II. курінь (от. Ґорук) лишився ще в Посухові. До бою на Лисоні кинено сотню Кучабського, а сотню Будзиновського залишено в запасі куріня, в одному з глибоких ярів під верхом Лисоні.

Розгорілась завзята боротьба за останню оборонну лінію на верху Лисоні. Її втрата відчиняла вільний прохід у долину, до Бережан. Але в саму найгрізнішу пору Москалям заступили дорогу У. С. С.

Сотні Мельника та останкам сотні Сушка, підкріпленим недобитками австрійських частин, вдалося рукопашним боєм відсунути ворога на лівому крилі в долину, до лінії запасних окопів. Бій ішов увесь час у лісі. Москалі, підсилювані заєдно новими частинами, перли до гори. Крісовим вогнем не можна було зломити їх наступу, щойно баґнет та ручна ґраната перемогли опір ворога. Пядь за пядею відбирали Стрільці Москалям лісок на Лисоні. Нераз за малий відтинок окопів треба було посвятити не одне стрілецьке життя.

Ось як пише у своїх споминах про цей бій один з його учасників сот. Б. Гнатевич (Калєндар »Ч. К.« 1930 р.):

...»Ліс дещо прочищений. Але місцями йде ще завзята боротьба.

Ось там нище, біля першого запасного становища, змагається гурток Стрільців. Серед них наш малий боєвий хор. Мінчак. Обі противні сторони перекидаються густо ґранатами. Стріляти тут незручно, бо одні і другі схоронені в окопах або за деревами. Москалів у долині тьма — аж роїться! Заєдно підходять нові і нові. А наш гурток маліє.

Перед моїми очима була крівава картина, якої не забуду ніколи! Переді мною малий відтинок окопів. На цьому місці збилося кількадесять стрільців а кругом них Москалі. Між зеленю кущів та звалищами землянок роєм сіріють малі салдатські кашкети. Наступають завзято, намагаються замкнути перстень. Не жаліють життя. Стрільці змагаються на три боки.

Півгодинний завзятий бій віч-у-віч прорідив ряди Стрілецтва. Тут і там лежать у калюжах крови побиті та важко ранені. Стогін ранених продирається крізь гамір бою. Нема як і кому їх відси забрати. Багато з них догоряє таки на місці а ті, що не стратили ще всіх сил, шукають захорони під стінами окопів або за пнями дерев.

Там, біля одної траверзи, бачу, збився їх цілий гурток. Одні другим перевязують рани. Одяг на них пірваний, а на ньому повно застиглої ржавої крови.

УСС. в запасі в Посухові.

Ті, що в бою, живі, не бачать, що діється позаду них. Не чують крику ранених, не бачать, що ось біля них паде один чи другий їх товариш. Їх усі змисли звернені на ворога. Очима шукають сірих шапок. Перебігають з місця на місце, бо один тут проти десятьох. Не шукають захорони

Стрілецькі союзники Німці і Турки.

Цісар Вільгельм (по середині) на фронті в Потуторах. Позаду нього ґен. Ботмер, командант Піаденної Німецької Армії, перед ним ґен. Гофман, командант XXV. корпусу, і полк. ґр. Лямезан, начальник булави корпусу.

Протинаступ сотні Будзиновського з яру. мал. О. Курилас.

лише доброго догляду. Їх лиця замурзані від поту й пилу, чорні від диму, бачиш, зовсім спокійні. Лише очі вирячені горять завзяттям.

Якби вони побачили все те пекло, що довкруги них, якби знали, що їх так мало, що вже і їх хорунжий лежить ранений під деревом, що вони самі тут у клинні, ...без проводу та без надії на скору поміч!...«

Тимчасом сотня чет. Кучабського боронила завзято південного рога ліску на горі. Її наступ у долину, до московських становищ спинив напір Москалів на правому крилі. Там, на південному склоні гори, витворилась прогалина, якої не було чим замкнути. Москалі, посуваючись туди, загрожували всій обороні на Лисоні. Та московський наступ спинював у цьому місці успішно скоростріл хор. Кліща, що стояв на відкритому полі та острілював московські лави з боку. Ця очайдушність коштувала небаром хор. Кліща життя, сотню Кучабського багато жертв та її команданта московський полон.

Коли зі смертю Кліща замовк на кілька хвилин скоростріл, Москалі, що не мали вже ніякої перешкоди, рушили вперед і немов нестримна лявіна звалилися в долину, в яр, в якому стояла сотня Будзиновського та команда І. куріня.

Положення стало дуже грізне. Доля сотні та команди куріня була рішена. Їх ждали ганебний полон або геройська смерть. Сотня, побачивши Москалів, рванулася з яру під гору, проти Москалів. На чоло сотні вибігли старшини та підстаршини. Чети розвинулися в одну мить у боєву лінію і пішли за своїми провідниками — по смерть. В декілька хвилин лягли всі команданти чет та половина підстаршин. Упав молоденький хор. Ю. Соколовський, поцілений в серце, хор. І. Максимишин та пхор. Б. Романишин, смертельно ранені в чоло, впали підстаршини Мальований, Алексевич та багато найкращих стрільців. Решта сотні, що залишилась у живих, опинилася з командою куріня в московському полоні.

В тому самому часі рішилась також доля сотні Кучабського, що на горі завзято боронила правого крила ґрупи в ліску. Зі сотні залишилась біля команданта горстка 30 людей. Москалі, що прорвалися в долину, обійшли відділ Кучабського зі заду та, відрізавши від решти ґрупи, забрали в полон.

Але недовго радувались Москалі своїми успіхами, яких вони не змогли використати для остаточної перемоги. Блудне колесо боєвого щастя обернулось у другий бік.

В загрожений відтинок фронту рушив тепер II. курінь під проводом от. Ґорука та один курінь мадярського полку. Протинаступ був уже в ході, коли ліва крилова сотня куріня дізнала-

В наступі через ворожі дроти.

Хор. Михайло Мінчак.

Після бою на склонах Лисоні.

Пхор. Василь Сторожук, поляг на Лисоні.

хор. Петро Пасіка.

Чет. Василь Коссак.

Хор. Евген Ясеницький, згинув в большевицькім полоні.

ся про події у ярі. Зараз кинено туди чету хор. Евгена Ясеницького. Нежданим та рішучим зворотом чета впала у яр, звільнила своїх полонених та сама полонила чимало Москалів, а тих, що втікли від полону, викосили стрілецькі скоростріли·

Тимчасом сотні II. куріня напирали нестримно у гору. В дорозі залишився ранений сот. Р. Дудинський.

Московський напір ослаб.

Курінь добув становища на горі та пішов далі в долину Ценівки. Але небаром сильний гарматний обстріл, який на відкритому, до ворога зверненому збочі гори, забрав знову багато жертв, приневолив курінь вернутись назад до закопів, на гору.

На відтинку І. куріня, у лісі, продовжувався завзятий бій ціле передполудне. Москалі переходили раз-ураз до наступу. Стрільці успішно відпирали ворога й нераз гнали його аж до Ценівки. За тих декілька годин курінь знову втратив кількадесять людей. В метушні невпинних змагань, в яких нераз забувалося на вдержання звязку, попав у полон пор. Мельник· У рукопашному бою був тяжко ранений хор. Мінчак та чет. Коберський. Врешті коло полудня оба скрівавлені та до краю вичерпані противники притихли на добутих становищах. Курінь У. С. С. держав кріпко другу лінію окопів.

Команду над відтинком у лісі перебрав чет. Гнатевич та над останками сотень чет. Добрянський, хор. Чичкевич і Тучапський. Швидко установлено звязок праворуч, з обсадою II. куріня· Після полудня бій припинився зовсім. Москалі по крівавих та численних втратах не мали вже сили починати нового наступу. До вечора на фронті греміла вже лиш артилєрія. Тимчасом обі сторони порядкувалися і готовились до бою на другий день.

На відтинок полку УСС. наспіли підкріплення в силі одного баварського й одного мадярського куріня. Настала темна, холодна ніч, але фронт не мав відпочинку. В передпіллі бушували стежі а за становищами збирано тяжко ранених та хоронено вбитих. Бій не був ще покінчений.

Досвітком дня 4. вересня рушив у наступ перший курінь. Скорим випадом він зайняв перші окопи над Ценівкою та взяв полонених і скоростріли. Другий курінь пішов до наступу дещо пізніше, в 6 год· рано, разом з мадярськими та німецькими частинами. Та тут не повелося. Москалі в протинаступі розбили одну мадярську сотню і загрозили куріневі У. С. С. окруженням. Курінь мусів відступити, хоч добув уже ворожі становища. Цей наступ і потім відступ коштував його дуже багато жертв. Він утратив майже половину людей вбитими та раненими. Також перший курінь мусів покинути вже добуті позиції.

Командант сотні пор. З. Носковський на становищах в Потуторах.

Увесь день тривала нагальна гарматня стрілянина. Ворог барабанним вогнем острілював головно становища першого куріня. Пополудні пробували Стрільці ще раз вигнати Москалів з їхніх становищ, але безуспішно. Аж вечером, після півгодинної сильної підготовки артилерії, почався загальний наступ австрійського фронту. Після короткого, але дуже завзятого бою У. С. С. разом з німецькими та мадярськими відділами прогнали Москалів та відібрали всі становища, втрачені у перших днях бою.

Цей бій закінчив першу спробу Москалів проломити фронт під Бережанами. Перемогу союзних військ рішили у цьому змаганні у великій мірі У. С. С. Ця перемога коштувала їх також найбільше жертв. У. С. С. втратили тоді більше половини боєвого стану. Найбільше втрат було між старшинами та підстаршинами. З числа 44 старшин залишилось лише 16 живих та здорових. Крім названих передше, полягли в бою хор. Ярослав Кузьмович, пхор. Василь Сторожук і пхор. Томенко; ранені були чет. Б. Гнатевич, пор. О. Яримович, хор. Е. Ясеницький, хор. Безпалко, хор. Ковалик, пхор. Грабар та Лісковацький. Бої за Лисоню були найкривавіші в цілій історії Стрілецтва. Там сповнили УСС. більше як свою повинність. Вправді за жертви та безприкладне геройство УСС. не діждались належного признання, зате від того дня ніхто з ворогів не посмів порушити доброго імени Стрілецтва та поменшити його слави.

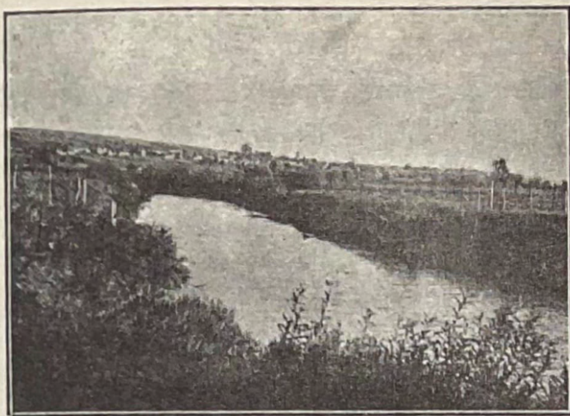
Після бою на Лисоні на тому фронті затихло. У. С. С. перейшли знову в запас дивізії, до Посухова. Але відпочинок після бою не тривав довго. Бо ненадійно дня 16. вересня Москалі повели вдруге наступ, цим разом на становища турецької анатолійської дивізії, на височині Дикі Лани, недалеко Посухова. Під охороною сильного гарматнього вогню Москалі добули пробоєм турецькі

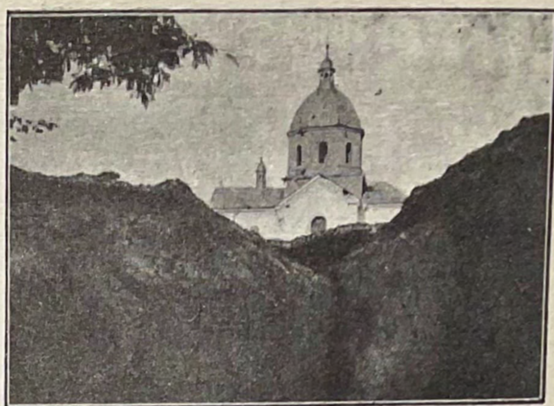
Побоєвище на Лисоні. Після бою 10. вересня 1916.

Стрілець »Цястечко«. Його знали всі Стрільці та любили за веселу вдачу, дотеп і товариську прислужність. Дійсне його прізвище вже забулось. Він поляг в бою на Лисоні в обороні товариша.

Становище скорострілу в Потуторах.

Окопи і церква в Потуторах.

окопи та відкинули оборонців у напрямі Посухова й Вільхівця.

І знову грізне положення врятували У. С. С. Коли вечером австрійські війська пішли до протинаступу, У. С. С. обійшли ліве крило московської розстрільної, взяли триста полонених та приневолили Москалів завернути назад до своїх окопів. Підчас того протинаступу У. С. С. вперше ужили нової тактики нападу, а саме рідкою та глибокою розстрільною (т. зв. наступ хвилями) і завдяки цьому втрати Стрільців були дуже малі.

Після тої другої невдачі Москалі знову на два тижні залишили фронт у спокою. На той час полк У. С. С. перенесено на первісні становища до села Потутор.

Дня 29. вересня Москалі розпочали новий бій, з черги вже третій. Від 29. до полудня 30. вересня тривала артилерійська підготова з гураґанною натугою. В полудне московська піхота перейшла до наступу і прорвалась на мадярському полку в тому самому місці, що в першому бою, дня 2. вересня. Вся обсада оборонної лінії попала в полон. Тоді Москалі, не здержані ніким, пішли в долину Золотої Липи та від заходу й півдня вдарили на У. С. С. в Потуторах.

Стрільці, окружені ворогом з трьох боків і відтяті від решти фронту рікою, держалися кілька годин, відбиваючи щораз-то нові приступи Москалів. Та, не діждавшись підмоги і доповнення муніції, якої нестало, всі, що були в живих, попали у ворожий полон. З цілої залоги Потутор врятувались лише командант полку та горстка Стрільців під проводом чет. Труха, що прорвались через ворожу лінію, перебрили річку і дістались до Бережан. Останки полку і ті частини, що не брали участи в бою і стояли по тому боці Липи, відійшли небаром до Коша для доповнення. В полі залишилась лиш одна технічна сотня.

На спомин цих боїв та побуту Стрілецтва під Бережанами залишилось крім багатьох могил декілька стрілецьких пісень, які перейшли в народ.

Бої в обороні Бережан завершили одну добу змагань Стрілецтва, добу, з якої УСС вийшли після дволітніх воєнних трудів ослаблені фізично. Зате традиція боїв, сліди кривавих жертв, що залишились на шляху побідного походу Стрілецтва від Карпат до Серету, закріпили їхнього духа до дальших змагань.

Потутори.

В гостині у команданта обозів.

В обозі.

Хор. Федір Черник.

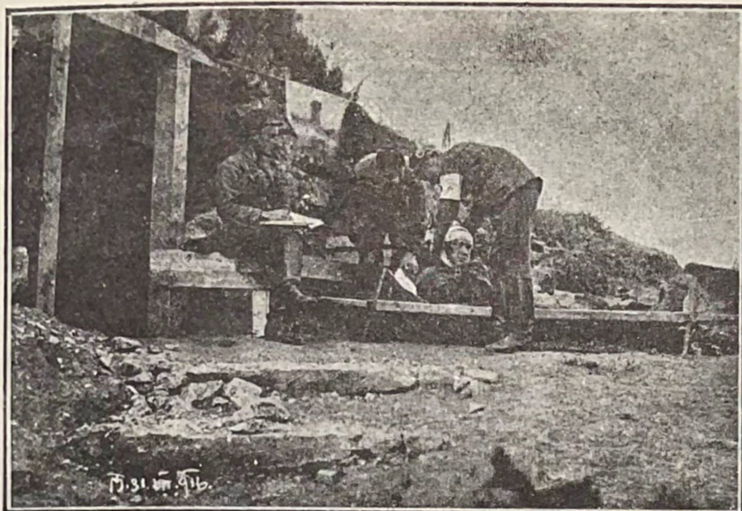
Чет. Гриць Трух.

Хор. Іван Роґульський.

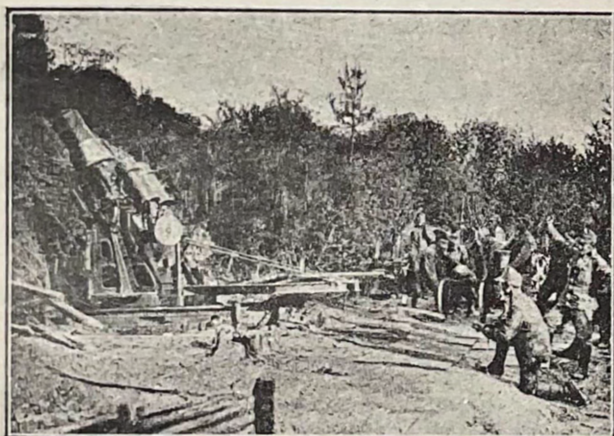
У. С. С. в турецькому таборі коло Посухова.

Перша поміч раненим підчас бою на Лисоні в Посухові.

Лікар чет. Др. Володимир Білозор.

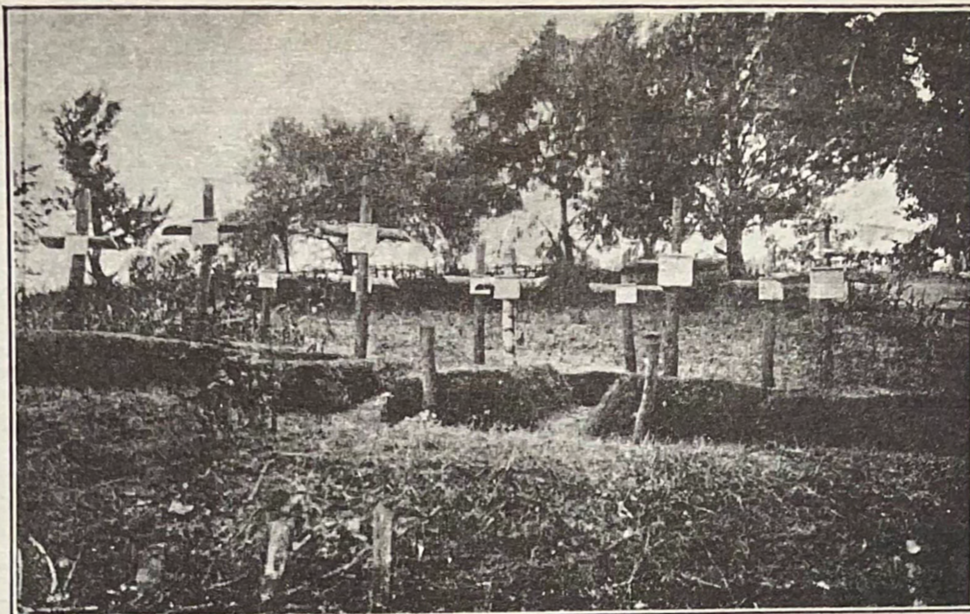
Найбільша австрійська важка гармата, 30,5 цм.
»Мерзер« готовий до стрілу.

Лірник між Стрільцями, Рай коло Бережан 1916.

Відділ кінноти УСС. Командант Р. Камінський приймає звіт.

Могили героїв У. С. С. з Лисоні в Посухові.

Невідомий стрілець.

Світлину зроблено на горі Лисоні 23. травня 1927 р.

ВИШКІЛ У.С.С.

Бої в обороні Бережан у Потуторах, на Лисоні та на Диких Ланах сильно прорідили ряди Стрілецтва. З цілого полку залишилось яких 150 людей. Тому корпусна команда, після успішного закінчення оборонної кампанії, перекинула У. С. С. у район Запасного Коша, для доповнення.

Кіш У. С. С. стояв тоді в селі Пісочна коло Миколаєва над Дністром. Туди переїхали недобитки Стрілецтва. Всі здорові стрільці і старшини поселилися в Розвадові та Верині, недалеко Пісочної і з них створено Вишкільну Ґрупу У. С. С.

Щойно тут, після двох літ воювання, мало Стрілецтво вперше нагоду перейти правильний військовий вишкіл.

Найбільшою хибою австрійської армії підчас війни було те, що новобранці австрійських полків не мали доброго воєнного вишколу. Через те боєспосібність і так національно мішаних частин була невелика. Цю хибу старались усунути Німці бодай у тих частинах, що найшлись під їхньою командою. Вони бажали мати союзника військово рівновартного. Тому всіх новобранців, що йшли для доповнення полків XXV. корпусу — він належав від часу весняної офензиви 1915-го року до т. зв. Південної Німецької Армії (ґен. Лінзінґен, а згодом ґен. Ботмер), — висилали до Вишкільної Ґрупи XXV. корпусу, якого команда стояла в Миколаєві над Дністром. Вишколи поодиноких полків корпусу були розміщені по дооколичних селах.

Сотні Вишколу У. С. С. стояли спершу у Розвадові та згодом, після приходу новобранців і повороту ранених, місце постою Вишколу поширилось на села Веринь, Надітичі та Рудники.

Комадантом вишколу У. С. С. був з початку от. Мирон Тарнавський, потім от. Франц Кікаль, який пізніше став комадантом Леґіону у полі, після нього от. Г. Коссак та врешті нполк. Слюсарчук. Підчас побуту Вишколу на Україні, командував ним знову от. Г. Коссак.

Такий поділ формації У. С. С. на Кіш, Вишкіл і боєві курені залишився до кінця існування стрілецької орґанізації, себто до розпаду Української Галицької Армії. Від тепер усі виздоровці, себто бувші фронтовики, переходили через Кіш до Вишколу, а новобранці йшли до Вишколу після короткого одно- чи двотижневого побуту в Коші.

Вишкіл Стрілецтва тривав 6 до 8 тижнів і його мусіли перейти не лиш новобранці, але також усі старі боєвики. Підстаршини та старші, спосібніші стрільці, що були вже на фронті, переходили до окремого підстаршинського вишколу або на ріжні курси, як скорострільний, мінометний, пробоєвий, протиґазової служби. Після покінчення цих курсів вони ставали звичайно підстаршинами.

Навчання стрільців, яке тривало такий короткий час, мусіло йти дуже інтенсивно. Бо за 6 тижнів з новобранця мав стати готовий боєвик, якому в полі залишилось доповнити воєнне знання лише ще боєвим досвідом.

Програма науки була дуже широка і на неї складались усі ділянки військового знання, потрібного стрільцеві у війні. Навчали впоряду, орудування крісом, боротьби баґнетом, ручною ґранатою, ножем, сторожевої та похідної служби, боєвих вправ, стріляння, служби в окопах і т. п. Стрілець мусів навчитись за цей короткий час усього того, чого за мирних часів учили його два роки або й більше. Очевидно, що з програми вишколу вичеркнено все непотрібне підчас війни.

Крім цього кожний стрілець, головно новобранець, мусів за свого побуту у Вишколі придбати національну свідомість. Тому до науки воєнного ремесла додали для неграмотних науку читання та писання, для інших науку рідної історії та ґеографії, а для охочих також науку німецької мови. Підчас побуту Вишколу на Україні для тої праці призначено вже окремих старшин та підстаршин.

Служба у Вишколі була дійсно дуже важка. Вона ставила великі вимоги не лиш до новобранців, але також і до інструкторів, старшин та підстаршин. Але завдяки влучно орґанізованій праці

На стрільниці в Розвадові.

й службовій справності, вона давала охоту одним та вдоволення другим.

Основою нових методів вишколу було навчання одинцем і т. зв. взаїмне навчання, один одного. Завдяки цьому інструктори могли вишколювати індивідуально, а в самих стрільців виробиявся змисл спостерігання, почуття самопевности і вони скоро навчились самі командувати. Тому, що новітня війна вимагала від стрільця багато самостійности, лиш такі методи були доцільні та успішні.

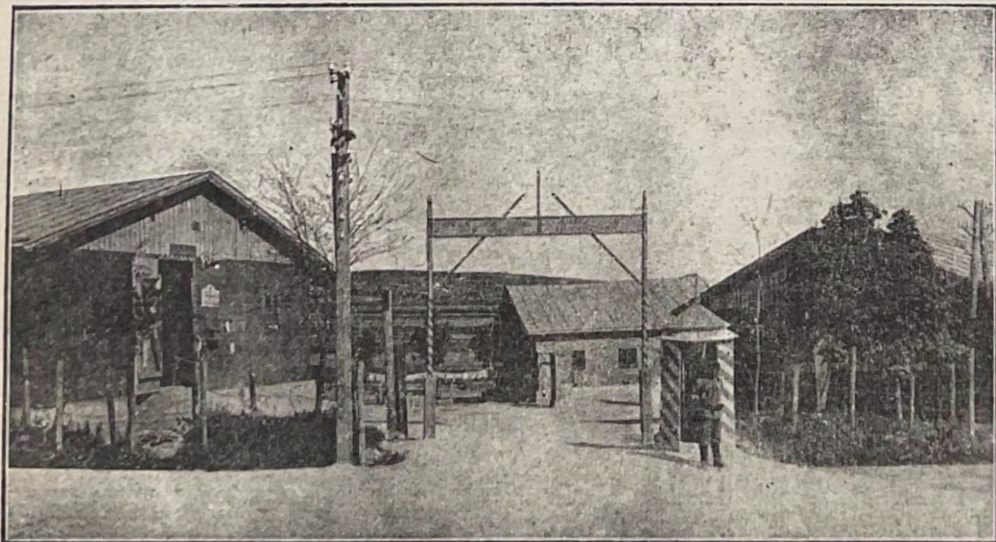
Дальшою замітною рисою стрілецького вишколу було те, що в ньому пристосували всі найновіші добутки війни. Так на пр. боротьбу ручними ґранатами включено до програми як окремий предмет навчання, що його Німці зложили дуже систематично. Таксамо в кожній сотні вишколювано окремий відділ пробоєвиків, якого завданням було переводити нагальні наступи на укріплені місця і приготовляти прориви у боротьбі за ворожі становища. Дуже основно навчали протиґазової оборони, будови укріплень і служби в окопах.

Навчання відбувалося в сотнях. Боєві вправи кількома сотнями або курінями переводились щойно після переведення вишколу в сотні. Навчання сотні кінчилося провіркою її боєвої здатности. Цю провірку переводив особисто командант Армейського Вишколу пполк. принц Оскар, один із синів бувшого цісаря Вільгельма. Провірка вишколених сотень була справжнім іспитом кожного стрільця, підстаршин і старшин.

На декілька днів перед переглядом запановував у сотні горячковий рух. Кожний стрілець мусів бути не лиш вишколений як слід, але також приписово виряджений. Відомо, що за виряд підчас війни і в умовах австрійських безпорядків, не було так легко, а тут не сміло бракувати ніодної потрібної речі. Воєнні одностcorrupted стрільців, що скоро нищились, ішли до кравців для перерібки та направи. Всі робітні Вишколу, шевські та кравецькі, мали в тому часі повно праці. Рівночасно інструктори доповняли енерґійно вишкіл тих, що з яких-небудь причин лишились позаду інших. В поле не смів вийти ніодин стрілець, що не був як слід підготований. Завдяки цьому траплялись у рядах У. С. С. нездари, або — як їх називали »оферми« — дуже рідко.

Після перегляду сотні команда Вишколу діставала з Армейської Ґрупи письменну оцінку боєздібности провіреної сотні з поданням ноти. Сотні з лихою нотою мусіли переходити вишкіл у друге, але таких випадків у Вишколі У. С. С. не було. На це не дозволяла стрілецька гордість і всі працювали дуже точно та пильно, щоб як мога найскорше відійти в поле, де жилось багато легче.

Сотні після перегляду залишалися у Вишколі так довго, доки команда У. С. С. у полі не зажадала доповнення боєвих частин. За той час сотні

Вхід до бараків Вишколу в Розвадові.

Хор. Гнат Загребний.

продовжували науку вправами гострого стріляння та боєвими. Вишколена сотня відбувала сторожеву службу та помагала місцевому населенню у господарських роботах.

Спершу вишколення відбувалось під кермою інструкторів старшин та підстаршин німецької армії. До кожної сотні був приділений один старшина та один чи двох підстаршин. Пізніше, коли наші старшини та підстаршини опанували методи праці, чужі інструктори перейшли до інших ґруп.

Рівночасно з вишколом стрільців ішли підстаршини на двомісячний підстаршинський курс, що за час перебування Вишколу в Галичині був у Роздолі, а старшин висилали на двомісячний старшинський курс у Трускавці.

Завдяки цій півторалітній вишкільній праці У. С. С. стали одною з найкращих боєвих одиниць. У Вишколі виробився доволі численний гурт фахових інструкторів, старшин та підстаршин, до того людей з великим боєвим досвідом. Той гурт міг у будуччині стати кадрою інструкторів для вишколу Української Армії.

Після кількамісячного побуту у Вишколі, в березні 1917-го року відійшли в поле два перші курені під командою пполк. Ф. Кікаля. Решта сотень, яка постійно доповнювалась новобранцями та виздоровцями з Коша, підсилювала полеві частини У. С. С.

Хоча в поле відійшло чимало сотень, проте, завдяки енерґійній поборовій діяльности Коша, кількість їх постійно зростала так, що весною 1918-го р. зібралось у Вишколі знову два і пів куренів.

Орґанізація Вишколу була та сама, що й частин у полі і тому він міг кожного часу перемінитись у боєву одиницю так, як це сталося прим. тоді, коли У. С. С. переїхали в листопаді 1918 р. під Львів.

Після берестейського мира і переходу союзних військ на Україну, переїхали туди в червні 1918 р. також Кіш і Вишкіл. Їх розміщено на Херсонщині, в районі VII. кавалерійської дивізії. Команді цієї дивізії підлягав також полк У. С. С., що належав тоді до ґрупи архикнязя Вільгельма Габсбурського, прозваного Стрільцями Василем Вишиваним. Вишкіл, побувши деякий час в Єлисаветі, перейшов до великого села Грузьке, яких 10 км. від Єлисавету, а Кіш до села Іванівки.

Після трьох літ боротьби за чужі інтереси Стрілецтво опинилось у вільній Українській Державі, якою проводив тоді гетьман Павло Скоропадський. Тепер У. С. С. могли виконати те завдання, для якого їх покликано і для якого працювали та клали жертви до цього часу. Стрілецтво

Пполк. принц Оскар переглядає сотню.

Принц Оскар, лежачи коло стрільця, провірює його справність у цілянні.

повинно було тепер взяти участь у творенні Української Національної Армії.

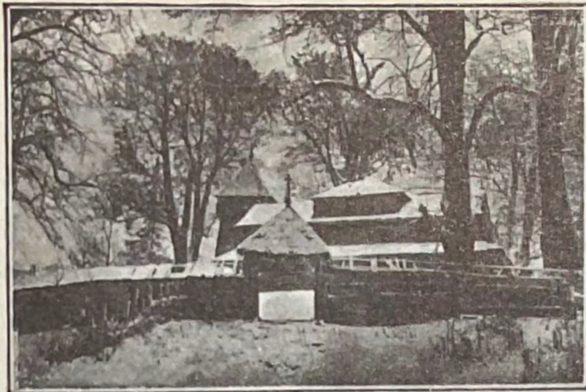
Але політика інтервенційних держав не допустила до сього. Похід Німців та Австрійців на

Курінний звіт у Верині.

Пробоєва чета сотні Гнатевича в Надітичах 1918 р.

Старинна церковця у Верині.

Україну, що мав допомогти молодій українській державі закріпити самостійність, перемінився в окупацію. Вчорашні союзники вмішались у внутрішні справи Української Держави та почали її експльоатувати політично й матеріяльно. Гетьманська влада потурала господарці окупантів. Політика австрійської окупаційної армії підчинялась у всьому волі сильнішого союзника, Німцям. Начальний провід австрійської армії, не глядячи на великі переміни, що доконались після берестейського мира, малощо змінив відношення до української справи й до Стрілецтва.

Явні симпатії У. С. С. для інтересів українського громадянства та рідної держави, їхня енерґійна та широка культурно-освітня і пропаґандивна праця, стали джерелом конфліктів. Вони довели врешті до того, що У. С. С. переведено у вересні 1918 р. з України на Буковину.

Через те У. С. С. не могли виконати завдання, до якого були покликані. Але їх перейняла на себе друга частина У. С. С., що повстала із тих людей, які колись попали в московський полон, а саме Січові Стрільці. Вони вже за часів Центральної Ради створили одну з перших національних військових частин. За часів панування гетьмана Скоропадського київські Січові Стрільці відновили свою діяльність як Окремий Загін У. С. С. у Білій Церкві.

Звязок між цими обома братніми орґанізаціями, що вийшли з одного пня та які прямували до тої самої цілі, був за час побуту У. С. С. на Придніпрянщині доволі слабий. Аж тоді, коли Січові Стрільці почали свою працю в Білій Церкві, Вишкіл У. С. С. вислав туди своїх інструкторів пор. Б. Гнатевича, хор. Чорнія-Розенберґа та двох підстаршин. Вони вспіли до часу протигетьманського повстання вишколити перші частини Загону і створити завязок Вишколу Корпусу С. С.

На Буковині перебував Вишкіл разом з боєвими частинами У. С. С. коротко, до листопадового перевороту. Він стояв у Чернівцях. В перших днях листопада Вишкіл переїхав як окрема боєва частина під Львів і від того часу увійшов у склад Української Галицької Армії. В Станиславові сформовано з новобранців і бувших австр. вояків нові сотні для Вишколу.

Вишкіл У. С. С. був одинокою постійною військово-виховною формацією У. Г. А. і мабуть

Вправи крісами в рою.

Чет. Тадей Ковалик.

всеї української національної армії. За час польсько-української війни при ньому зорґанізовано постійну школу підстаршин, та з переходом на Придніпрянщину виявилась ще й потреба створити школу старшин.

Чисельний стан Вишколу колибався, залежно від подій, в межах від 300 до 3.000 людей. Він був дуже численний головно підчас другого походу на Львів (чортківська офензива) та в літі 1919 р. на Придніпрянщині, коли У. Г. А. почала мобілізувати місцеве населення.

Підчас першого відступу У. Г. А. Вишкіл дійшов до містечка Королівки в борщівському повіті; підчас чортківської офензиви він стояв у містечку Озеряни коло Чорткова. Довші постої Вишколу після переходу У. Г. А. за Збруч були в селі Привороття (яких 35 кільометрів від Камянця Подільського), від 2-го серпня до 11-го листопада та в містечку Ялтушків, від 16-го листопада до 29-го грудня 1919 р. В часі довших постоїв ішла у Вишколі правильна праця. Праця припинювалась тоді, коли боєві умовини приневолювали Вишкіл зміняти місце постою, як це було напр. підчас першого відступу У. Г. А. до Збруча, в періоді від 1-го січня 1920 р., коли Вишкіл переходив разом з другими частинами У. Г. А. на південь і в останньому періоді переходу знад Дністра до постою бриґади, в район Бершаді.

Вишкіл У. С. С. проіснував до часу переформування большевиками бриґади У. С. С. на перший полк У. С. С., себто до дня 10-го березня 1920 р. Тоді Вишкіл, як окрему запасну частину бриґади У. С. С. розформовано, а його старшини, стрільці та майно перейшли до полку.

Похорон стрільця у Верині, 1917.

Крім військової праці Вишкіл У. С. С. продовжував також і підчас національних змагань, ідучи за стрілецькою традицією, енерґійну культурно-освітню і пропаґандивну роботу між населенням.

Командантами Вишколу були після листопадових днів в Галичині сот. Володимир Краснопера та на Україні сот. Михайло Мельник.

Історичне значіння Вишколу У. С. С. заключається в таких моментах:

1. Вишкіл У. С. С. перетворив слабо військово-підготовлену орґанізацію на високовартісну боєву формацію.

2. У ньому виховано кільканацять тисяч української молоді на добрих та свідомих боєвиків за українську державність.

3. Вишкіл У. С. С. допомагав чинно культур-

Хор. Теодор Мельник.

Відпочинок сотні підчас боєвих вправ.

Чет. Михайло Баґан.

У старшинській їдальні похідного куріня у Верині, січень 1917.

Люба розмова після вечерниць у Верині.

но-освітньою, військово-виховною та пропаґандивною роботою у будові Української Держави.

Лиш недогідні політичні та боєві умовини не дозволили цій виховній орґанізації поширити своєї праці на інші частини визвольної армії і передати їм того, що навчили У. С. С. чужі, іменно Німці, і тих духових прикмет, які виплекало у собі само Стрілецтво.

Духове життя Стрілецтва було заєдно дуже живе та буйне. У полі воно виявлялось у формі дружнього товариського пожиття. Осередком товариського життя була старшинська їдальня, головно в часах боєвих передишок і підчас зими. Лиш там, на боєвих позиціях, товариське життя не

Учасники підстаршинського курсу в Розвадові.

Хор. Адольф Кардаш.

Хор. Антін Калинець.

Веселий настрій в орхестрі УСС.

могло вийти поза межі постою У. С. С. Також трудно було тоді заспокоїти всі культурні потреби Стрілецтва.

Зате довший побут Стрілецтва в етапах дієвої армії, правильна систематична праця, легкий та близький звязок зі світом і культурою пособляли у скріпленні його духового життя. Тут легче було за добру книжку та за звязок з громадянством. Стрілецтво користало широко з цих вигід, але й само давало в тому часі дуже багато.

Саме у Вишколі повстало найбільше стрілецьких пісень. Щойно тут, серед заєдно чинного окруження, під впливом частих товариських гутірок, сходин та забав стрілецькі трубадури Левко Лепкий, Роман Купчинський, Михайло Гайворон-

Похідні сотні вирушають на фронт.

Чет. Богдан Гарасимів.

Стрілецька забава у Верині літом 1917 р.

Хор. Ілько Мандзій.

Дефіляда після посвячення прапору перед Митрополитом і Командою У. С. С.

Митрополит Андрій Шептицький святить прапор УСС., у Розвадові 28. серпня 1917 р.

значні громадяни, що завжди цікавились його життям. У Галичині Стрілецтво гостило у себе митрополита А. Шептицького з нагоди посвячення прапору. Всі національні свята відбували У. С. С. тоді з участю громадянства. Багато гостей з ближчих і дальших околиць стягали до себе головно забави та вечірки. В тому часі неодно молоде стрілецьке серце зазнало вперше чарів і терпінь кохання, яке стало теж темою стрілецьких пісень.

Виявом веселих та повних фантазії настроїв Стрілецтва було також заснування »Закону Лицарів Залізної Остроги«, якої першим Великим Комтуром став популярний серед У. С. С. старшина, лицар Іван Цяпка-Скоропад. Він помер над Білим морем, мабуть в Арханґельську, куди заслали його большевики разом з іншими старшинами УГА.

ський та інші створили найкращі стрілецькі пісні та поеми. У цих піснях вони передали майбутнім поколінням живі спогади про славне минуле Стрілецтва, про бої, смерть та любов, про геройство й жертви, про веселі і сумні переживання товаришів зброї.

Завдяки цьому, що Вишкіл стояв все в етапі армії, далеко від боєвої лінії, Стрілецтво могли відвідувати знайомі та ви-

Чет. Іван Цяпка.

Лицарі »Залізної Остроги«. Посередині Великий Комтур Лицарства; по боках чини Ордену: Малий Комтур, Великий Канцлер, Майстер Церемонії, Підчаший та Окличник.

Відпочинок сотні після вправ.

Кравецька робітня у Вишколі.

Пполк. Слюсарчук, кмдт Вишколу 1918 р. між старшинами.

Шевська робітня.

Боєвими вправами УСС. у Верині цікавились жінки і молодь.

Хор. Степан Навроцький.

Гуцульська Сотня

Після розгрому під Бережанами запанували серед Стрілецтва невідрадні настрої. Доля Стрілецтва була невідома. Що буде дальше, коли У. С. С. розгромлені та більша частина в полоні! Чи австрійське командування дозволить на дальше формування стрілецьких частин, чи зліквідує У. С. С. зовсім! Недиво, що, коли в цих умовинах проголосили створення самостійної Гуцульської Сотні, відразу зголосилося поверх 200 стрільців; між ними були й такі, які щойно вийшли з лічниці. До сотні вибрали 180 стрільців, переважно »стару войну« і майже самих Гуцулів.

Один з верхів Карпат коло Кірлібаби, за який ішли криваві бої.

Дротяні перешкоди перед стрілецькими становищами.

Дня 27-го жовтня 1916 р. Гуцульська Сотня відіхала на Закарпаття до Великого Бичкова та ввійшла спершу у склад ґрупи пполк. фон Ґуклєра. Там приділили до неї австрійських старшин і підстаршин, які ввели німецьку команду. Проти приділу чужих людей та німецької команди Стрільці з початку ремонстрували, бойкотуючи прикази нового команданта сотні Німця чет. Ерлє, але скоро таки завдяки тому командантові, який дбав за стрільців і якого вони дуже полюбили, невдоволення в сотні минуло. Після того сотню приділили до іншої ґрупи, що нею командував австрійський майор Русс. Ця ґрупа складалася з двох сотень мадярських гонведів, одної скорострільної сотні, одної батерії гірських гармат, чети гузарів та Гуцульської Сотні. Ґрупа була призначена до партизантки в околицях Кірлібаби, Якобен, Дорни Ватри й була підчинена безпосередньо команді 7-ої австрійської армії ґен. Кевеша. З Бичкова Великого сотня виїхала до ґрупи Русса 26-го листопада залізничкою до Борші, а далі пішла пішки осінніми болотами до Кірлібаби.

Москалі продовжували офензиву під проводом Брусілова. Вони зайняли в тому часі Кірлібабу та опанували фронт від Якобен до Дорни Ватри. Рівночасно вдарили дуже сильно на пруський карпатський корпус та добиралися до верхів Прислопу. Присліп і Кірлібаба, це дві точки, які союзні війська старалися вдержати за всяку ціну тому, що через них Москалі могли перейти у Семигород і злучитися з румунською армією.

Дня 28 листопада Австрійці відбили Кірлібабу так, що поміч Гуцульської Сотні була вже тут зайва. Зате на другий день затрівожено сотню і кинено її на гору Присліп. Гуцульська Сотня пішла туди рятувати Прусаків, що держалися вже тільки останками сил.

Непролазними яругами і вертепами рушила стрілецька розстрільна в напрямі вершка на Прислопі. Сотня обсадила становища поруч Німців, між якими Стрільці стрінули знайомих »камерадів« з перших карпатських походів. Ціла гора була встелена трупами і по їх кількості можна було пізнати вагу цієї позиції. Коли знялась рання мряка, зараз посипалися з верху, що займали Москалі, ручні ґранати й крісові стріли. Кількох стрільців було ранених. Одна частина стрільців відстрілювалась, решта поглиблювала закопи.

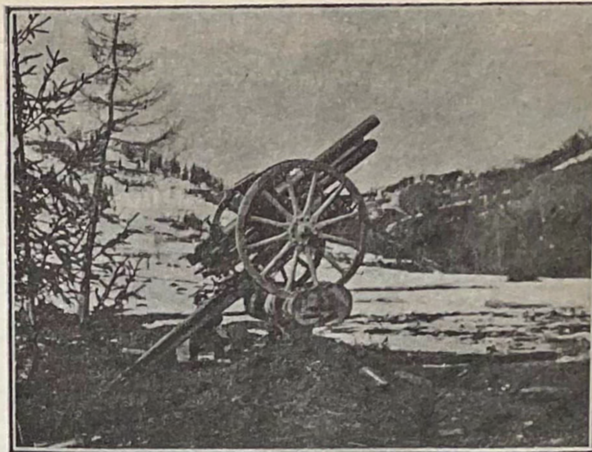
Вночі прийшов на допомогу відділ Німців і досвітком другого дня почались рівночасно два наступи. Москалі наступали на середину фронту, яку для примани німецька команда лишила вільною. Рівночасно Німці почали наступати на лівому, а Гуцульська Сотня на правому крилі. Гармати з обох сторін почали свою роботу вже від 3-ої години ранку.

Сам наступ проминув дуже скоро. Коли Москалі кинули свої сили на середину, тоді Німці та Стрільці вдарили на їхні боки та відтяли наступаючих від запасу, потім ударили на запасні сотні та захопили їх без труду в полон. В цьому бою добула сотня разом з Німцями 3 скорострілі, багато крісів, набоїв та около 600 полонених.

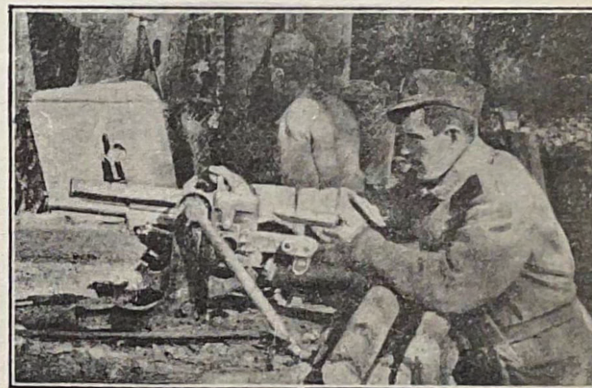
Гуцульську Сотню коштував цей наступ одного вбитого й з 20 ранених. Москалі зірвалися після тої програної до протинаступу, але сама німецька артилерія його спинила. Московську офензиву зломили. Сотня передала позицію Німцям та пішла в запас. За цей наступ Гуцульська Сотня дістала признання від німецької команди в окремому приказі.

2-го грудня сотня відійшла на позиції на Кірлібабу і там злучилася знову з іншими частинами ґрупи майора Русса. В тому часі, завдяки заходам Коша, приїхали до сотні давно вижидані стрілецькі старшини: сот. д-р Омелян Левицький, четарі буковинці з 41 (черновецького) п. п.: Бужор та Іванович і два хорунжі.

Тепер зачалося для Гуцульської Сотні тяжке життя. Сотнею кидали з одної позиції на другу. Становища треба було укріплювати матеріялом, що його сотня мусіла носити з долини. Харчів давали мало, відпочинку ніякого. Серед таких умовин згинув від ґранати 23-го березня 1917 р. комендант сотні Омелян Левицький. Його поховали врочисто в Кірлібабі. Комендантом сотні став четар Бужор.

Польова гармата, приспособлена до обстрілу літаків.

Піхотна гарматка у стрілецьких закопах.

Видають обід.

Ввесь час постою на позиціях коло Кірлібаби велася перестрілка стеж. Більших боїв було два. З 5-го на 6-го січня 1917 р. Москалі повели наступ, але з великими втратами відступили. Другий раз з 30-го на 31-го березня пробоєвий відділ Гуцульської Сотні вдарив на забороло Москалів, забрав одного старшину і 45 полонених, добув скоростріл і міномет та понищив окопи. Відділ мав лише двох стрільців ранених.

Хор. Роман Каратницький.

Відпочинок сотні в Кірлібабі.
Стрільці гуляють аркана.

Небаром у Росії розгорілася революція. Недовго до Великодних Свят на московські позиції прийшов зукраїнізований київський полк. Стрільці перекидували їм українські ґазети і ставили перед засіками великі таблиці з українськими патріотичними гаслами. На сам Великдень Стрільці разом з вояками з тамтого боку відспівали спільно »Христос Воскрес« і збігли в яр »христосуватися«. Відтак взяли братів-Українців до себе в гостину. Вправді гостити не було чим, бо самі не мали що їсти, але почастували коняком та обдарували напитками й часописами, яких транспорт прийшов був саме з Відня від Українського Жіночого Комітету. Кращого дарунку не могли їм дати. Земляки не знали, як дякувати за них. Зате вони принесли Стрільцям писанок, пасок та цукру.

Потім Стрільці вибралися в гостину до московських окопів. Гостили їх там, чим хата багата. При цій нагоді спільно обговорили справу »перемиря«. Показали свої відтинки та умовилися, що одні до других не будуть стріляти. Також наладнали правильну почту з російськими становищами. Прикріпили на їхніх дротяних засіках скриночку, до якої що кілька днів носили свою почту: часописи для земляків і листи для рідні по тамтій стороні фронту. По якомусь часі почали приходити до Стрільців відповіді від рідні та навіть клунки з недалеких сіл. Ішла також між обома сторонами вимінна торгівля. Стрільці доставляли землякам часописи і часом напитки, а за це діставали мішки хліба та харчів.

Боїв не було. Дуже рідко-коли впав якийсь

Воздушна залізничка на »Альбіні«.

Пхор. Михайло Горбовий.

Сот. д-р Омелян Левицький, поляг 23. III. 1917. на горі Кірлібаба.

Похорони сот. Левицького й стрільця Володиславського.

стріл. Очевидно, що таке »перемиря« не сподобалося вищій австр. команді і 5. квітня Гуцульська Сотня мусіла покинути вигідні становища та відійти в інше місце, на полонину »Попадю«.

На Попаді приділили Гуцульську Сотню до німецької дивізії ч. 200, що належала до карпатського корпусу. Там сотня мала місяць »відпочинку«, себто не сиділа в окопах, зате працювала важко при будові дороги через Попадю і повітряної залізнички на »Альбіні«. Харчі були дуже лихі. В таких умовинах прийшло навіть у сотні до заворушень. Стрільці домагались повороту до Леґіону.

В половині червня прийшло до сотні доповнення з Коша, 45 стрільців зі старшинами хор. Стафиняком і хор. Голинським. Положення сотні було далі дуже погане. Праця важка, харчів мало. Там то улюбленою піснею став гимн »Лопатенцуґу«.

Нарешті 18-го червня відійшла Гуцульська Сотня на відпочинок до с. Петрова на Закарпатті. Звідти 27-го червня виїхала сотня до У. С. С. під Конюхи коло Бережан саме в часі, коли розпочалась офензива Керенського і коли Москалі зайняли Конюхи.

Перед наступом на горі Присліп: сотня підсувається до ворожих становищ.

Куропатники та Конюхи

Після вишколу та поповнення новобранцями в Розвадові й Верині У. С. С. знову виступили в поле 17-го березня 1917 р.

Вийшли два курені по три сотні під проводом от. Франца Кікаля, приділеного з 24-го (коломийського) полку піхоти. Похідний транспорт, завантажений на залізницю в Жидачеві, відіхав до Бережан. Після кількаденного постою в Бережанах, у запасі XXV. корпусу, У. С. С. відійшли під Куропатники на місце мадярських частин.

Куропатники — це невеличке село над потічком Ценівкою в північно-східному напрямку від Бережан, яке сусідує зі селами Бишки і дальше з Конюхами. Само село Куропатники на східному березі Ценівки було в російських руках і через нього проходили російські окопи. Позиції У. С. С. тягнулися краєм ліса напроти Куропатник здовж дороги, що веде з Бережан через Баранівку до Конюх і дальше до Зборова. Віддаль поміж обома фронтами була 700—800 кроків і їх ділило оболоння, яким протікає Ценівка. По тому боці, ближче дороги не було хат, а стояли якісь звалища розбитої горальні і поруч мостика на греблі решти якогось млина.

В Куропатниках зведено оба курені в один з чотирма сотнями. Їх командантами були сот. В. Дідушок, пор. О. Семенюк, пор. Орза, буковинець, приділений до У. С. С. з 41 п. п. та пор. О. Букшований. Пор. Букшований, що в бою під Лісовичами попав у російський полон, втік зі Сибіру й, зазнавши чимало пригод як командант партизантської ґрупи, зложеної з Курдів, на терені Персії, повернувся у ряди Стрілецтва. Командантом технічної сотні був четар д-р І. Сіяк, командантом відділу скорострілів хор. В. Соловчук. Крім цього була ще будівельна сотня під командою чет. В. Гнатюка, опісля чет. І. Цяпки. Ця сотня, зложена з виздоровців, колишніх ранених, вела військові будівельні праці в запіллі. Адютантом куріня був чет. В. Панчак.

На куропатницьких позиціях захопила У. С. С. провесна, багата в події по тамтому боці окопів. У Росії вибухла революція і прийшов упадок царату. На фронті затихло. Над ним повисла якась дивно-таємна атмосфера, радісна та гнітуча, настрій дожидання чогось невідомого, непевного. Часами лиш артилерія зводила двобої або перестрілювались полеві сторожі. Вечором з російських позицій неслись пісні. Там стояла українська частина. Якийсь невідомий Петро виходив заєдно на окопи і затягав довго-протяжно українську пісню. Його мягкий голос котився гомоном по лісі та примарно вабив стрілецьке вухо.

— Гей, Петре! — гукали йому зі стрілецьких окопів. Петро відгукувався та передавав, що в них в Україні настала вже своя воля і своя правда Почали навязувати звязки; до Стрільців стали попадати київські українські часописи. В землянках читали їх У. С. С. та слухали із запертим віддихом про Центральну Раду, про проголошення нею першого Українського Уряду; прийшли також вістки про перші спроби орґанізації української армії.

Були це дні зворушливі, памятні і великі!

Для виснажених війною центральних держав російська революція принесла надію замирення на східному фронті. Австрійське та німецьке командування вирішило покористуватись т. зв. »братанням« на фронті для підсилення мирових настроїв серед російської армії. З цього приводу зорґанізовано окремий пропаґандивний апарат. На це »братання« не щадила Австрія руму, яким призначені до цього пропаґандисти частували російських вояків; пішли в рух усякі пропа-

Пполк. Франц Кікаль.

Вид на російські становища під Куропатниками, з окопів У. С. С.

ґандивні листки та спеціяльно друковані для тієї цілі часописи. Але й новий російський уряд не спав. Він рішив повести війну дальше і почав свою аґітацію за продовженням війни »до переможного кінця«. Новий міністр війни А. Керенський їздив по фронтах та виголошував ударні промови. Формувались т. зв. баталіони смерти, зложені з надійних вояків, а недалеко, під Зборовом, появилась бриґада Чехословацької Леґії.

Під сам Великдень одна така ворожа стежа ударників захопила в полон двох стрілецьких старшин, хор. Деркача та Мельника, які підійшли до розвалин куропатницької горальні, щоб дістати від доставців з тамтого боку нових київських ґазет. З цього приводу на сам Великдень не обійшлось без жертв підчас »великодних братань«. Від скорострілу У. С. С. упало в полудне кількох салдатів, а ввечір від стрільна російської батерії кількох Стрільців. Як на диво, російська шрапнеля розірвалась саме в тій землянці і вбила тих скорострільців, що стріляли на Великдень.

Над фронтом нависла загроза ворожої офензиви. По тамтому боці забрали Українців а на їхнє місце дали фінляндський полк. Також У. С. С. перекинули небаром з Куропатник під Конюхи.

В тому часі командування союзних армій стало звертати пильнішу увагу на хемічну ділянку війни, головно на охорону перед ґазовими наступами. Також на східному фронті переведено при арміях нову орґанізацію ґазової охорони.

Полева сторожа У. С. С. під Куропатниками.

Хор. Пилип Деркач.

Пор. Осип Яримович, поляг 1. VII.1917 р. під Конюхами.

Вправи в накладанні протиґазових масок.

В Куропатниках У. С. С. перебули відповідний вишкіл, яким кермував старшина ґазової охорони чет. І. Іванець.

Шефом санітарної служби при полевій формації У. С. С. був тоді лікар пор. д-р К. Воєвідка, полевим духовником о. Фацієвич, що перевів великодню сповідь та посвятив на Великдень стрілецькі паски.

Добре почувались У. С. С. під Куропатниками, та зараз після свят мусіли відійти до Конюх у запас першої боєвої лінії. Може занадто голосні йшли балачки між Стрілецтвом про події там, в Україні. Починала тягнути якась сила на той бік, туди, де Дніпро, де Київ. Двічі чи тричі не вернулися стежі Семенюкової сотні і пропали в повному складі. Для австрійського командування У. С. С. були безпечніші в запасі і тому мабуть їх стягнено з позицій в Куропатниках та перекинено під Конюхи. На памятку постою Стрілецтва в Куропатниках залишилося лиш кілька могил при гостинці коло Жукова та в куропатницькому лісі. Могилки в самому лісі ще може й досі збереглись, але ті, що при гостинці, простояли ледви кілька літ.

У. С. С. перейшли під Конюхи в тому часі, коли сподівання на окремий мир не справдились, а навпаки: стало ясно, що російська армія після підготовної пропаґанди і проголошення другої війни за батьківщину (»вторая атєчественная вайна«) готується до удару. На фронті збільшилась розвідча праця російських літаків; щораз нові батерії, між іншим також бельґійські та французькі, вцілювались в австрійські становища та позафронтові обєкти. Все це віщувало недалеку офензиву.

Стрілецький Великдень під Куропатниками.

Хор. Осип Данківський.

Становище, призначене для У. С. С., було дуже погане. Їх поставили як запас першої боєвої лінії в ярі під т. зв. Звіринцем, на самому заломі фронту, що йшов від полудня горбами над західнім берегом Ценівки через Куропатники, Бишки та, загинаючись перед самими Конюхами, переходив за східний беріг річки Ценівки. Через те на правому крилі була велика некрита долина, яку опановували Москалі і підчас наступу могли вдарити на зади противника. Команда куріня була в ярі разом зі сотнями. Пполк. Франц Кікаль, приділений зимою в характері коменданта У. С. С. на місце полковника Вариводи, був доволі вимагаючий та обовязковий старшина; при цьому він виявив себе людиною культурною і добросовісною. Він скоро увійшов у свою трудну ролю та повів інтенсивні заходи для збільшення полевої формації У. С. С. знову у полк. Для цього рішено стягнути з Карпат Гуцульську Сотню та з Вишколу нові похідні сотні.

Таємні пошуми від українського моря, що почало хвилювати по тамтому боці, наказували У. С. С. громадити сили і держати їх в поготові. Тимчасом резерват (таємний приказ) Армії заповів велику російську офензиву, що мала розпочатися 29-го червня в год. 5-тій ранком.

Наказано строге поготівля. Над яругою, де у вибудованих на склоні горбів землянках примістились сотні У. С. С., повисла загроза недалекого бою.

В тишу погідного ранку дня 29-го VI. в год. 5-тій упав перший стріл важкої московської гармати. Зараз-же знялась ґураґанна буря артилєрії. На просторі яких 30 кільометрів від села Бишок по Зборів заграло 520 батерій. Руйнуючий вогонь гармат знищив умить на відтинку села Конюх передні рови і дротяні засіки. Стрілецькі закопи обернулись у вертепи лійок і ям з накопиченими кусьнями дерева, каміння та іншого матеріялу. Четверту сотню У. С. С., що скріпила першу боєву лінію, перетереблено.

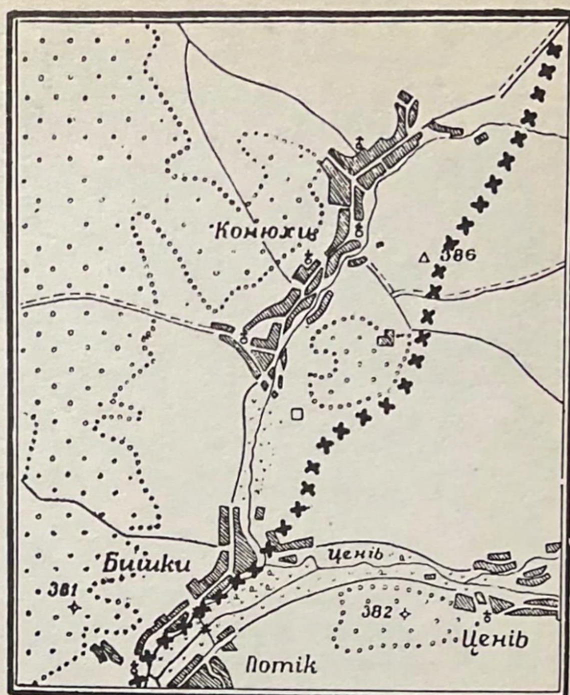
Небо було чисте, але сонце пробивалося крізь занавісу куряви. Наче зловіщі птахи кружляли над становищами ворожі літаки, щоб дорешти зломити духа оборони. Вони справляли вогонь своїх батерій.

Від ударів важких стрілен обсувалися стіни ровів, розривалася стеля землянок. Земля гуділа під глухий стогін. До недавна білі склони яруги почорніли, присипані землею й кусьнями ґранат, мін та шрапнелів.

У селі Конюхах, де примістилася стрілецька санітарна поміч під командою лікаря д-ра Воєвідки та боєвий обоз, настало пекло. Ворог бив запальними стрільнами. Горіли хати і збіжжа на полі. Ревіла покалічена худоба, збожеволілі люди з вереском гинули на пожарищі. В тому гарматньому вогні рвалася телєфонічна лучба, яку раз-ураз треба було справляти. Служба телєфоністів була геройська. В часі, коли інші сиділи скриті в землянках, вони перебігали з місця в місце задихані мов ті гончі пси, щоб підтримувати звязок. Багато з них тоді погинуло.

В ночі гарматній вогонь притих. Настала хвилева перерва. Доставлено харчі. Розпочалась інтензивна праця піонірської, чи не найкращої технічної сотні в цілому XXV. корпусі.

Так пройшло 48 годин.

Мапка австрійського фронту під Конюхами.
Яр під ліском Звіринцем, в якому стояли У. С. С. в запасі, зазначений чотирокутником (між південним кінцем Конюх і ліском на сході).

Ґураґанний вогонь на стрілецькі становища. Рис. І. Іванець.

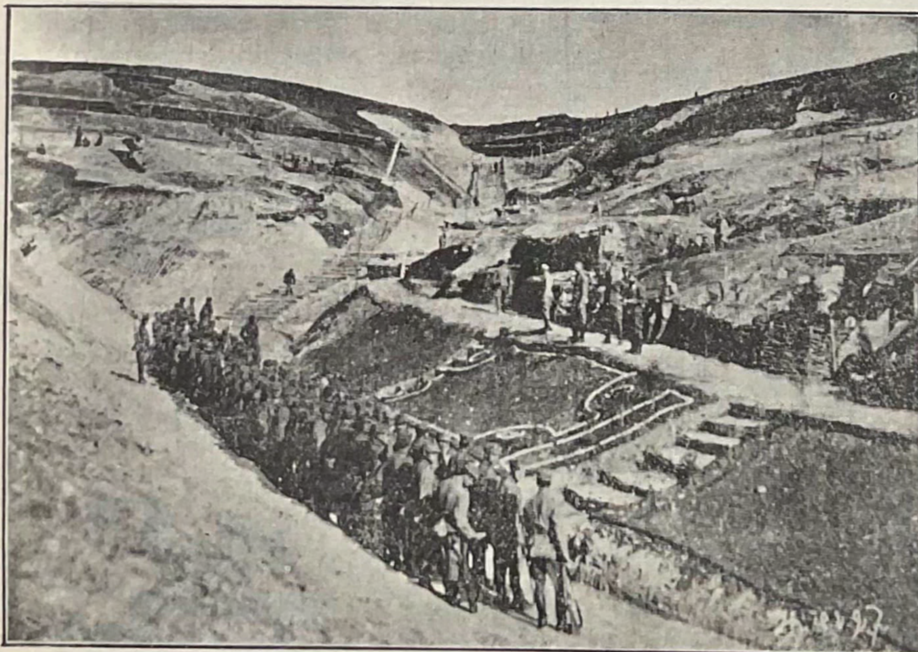
Ґрупа стрільців під Конюхами.

Вночі на 1-го липня пішов зливний дощ і вода залила стрілецькі рови. Стрільці опинились у грязюці. Та досвіта випогодилось і настав ясний, соняшний ранок. Вогонь артилерії знову дещо ослаб. Наказано строге поготівля на випадок наступу ворожої піхоти.

Коло 10-ої години рано прийшло ще звідомлення дивізії про те, що відбито російський наступ на лівому крилі фронту та що на цілому відтинку зовсім добре. Тимчасом Москалі прорвалися вже були на горбі 386 поза двором, на відтинку 81. полку. Частини четвертої фінляндської дивізії, в якої складі були окремі пробоєві відділи, т. зв. курінi смерти, вдерлися крізь прорвану лінію і почали в обі сторони звивати австрійський фронт. Про ті події У. С. С. не знали нічого. Не знали, що ворог зайшов далеко на зади, що на лівому крилі нема ніякої оборони, що тисячі австрійців опинилися в полоні. У. С. С. сподівалися ворога спереду, тимчасом він прийшов іззаду. З лівого крила він окружив яругу, в якій стояли У. С. С. і відразу опанував положення. В добавку, як уже було сказано, сотням заборонено виходити із землянок, щоб не стягнути на себе вогню ворожої артилерії. Її вогнем керували літаки, що без упину літали доволі низько над становищами. На російських ударників попав перший десятник Дутківський, що з двома телефоністами вибіг справити перерване телефонічне получення. Та заки він вспів повідомити сотні У. С. С., яругу окружили й опанували Москалі. Першу відсіч пробував дати чет. Іванець з кількома стрільцями, що були при команді куріня. Та це не спинило розгону Москалів і сотні, що були в землянках, попали за декілька хвилин у полон разом з раненим командантом пполк. Кікалем, якого Москалі пробили баґнетом.

Під Конюхами згинув командант стрілецької кінноти, пор. Р. Камінський, пор. Осип Яримович, пхор. Ворона, пхор. Василь Іванців, віст. Тютько, десятник Р. Кузьмович, стр. Шкварко та багато інших.

Російське командування не використало перемоги, що йому прийшла так легко на цьому відтинку. Розгін російських військ скоро здержано. Першу відсіч дав відділ стрілецьких скорострілів, що стояв у запасі в лісі коло Бишок, та батерія пор. Юліяна Шепаровича, що була тоді на становищі по другій стороні долини, за Конюхами. Засипані картачами гармат і вогнем стрілецьких

Запасні становища У. С. С. в ярі під Конюхами.

Пор. Роман Камінський,
поляг в бою під Конюхами.

Великодне братання між УСС. та Українцями рос. полку.

у Тернополі. Там привітала їх від Української Влади делеґація, під проводом комісаря Л. Юркевича. Комісар Юркевич в розмові виявив надію, що У. С. С. візьмуть участь у будові власної держави та обіцяв повідомити про їхній приїзд Центральну Раду.

Ст. дес. Соробей Андрій, полк. справник.

У великому розподільному таборі для полонених в Дарниці, що лежить недалеко Києва, по другому боці Дніпра, У.С.С-ів відвідали деякі українські діячі, між іншими Винниченко й Скрипник. Та надії на те, щоб полонених У. С. С. передали у розпорядження Українського Уряду, не справдились, бо несподівано, з наказу військового команданта київської округи полк. Оберучева, всіх старшин У. С. С. відтранспортували у глибину Росії. Цей представник російського уряду бачив в У. С. С. небезпечний елемент, свідомих українських державників, які могли бути грізніщі, ніж зукраїнізовані частини військ Центральної Ради, що саме орґанізувались. Всеж таки багато з полонених під Конюхами доповнили потім ряди Січових Стрільців, що небаром почали збиратись у Києві. Чимало полонених У. С. С. працювало вже в початках російської революції в рядах зукраїнізованих частин, як прим. чет. А. Добрянський, що вже в Петрограді брав активну участь в українізації полків з України.

скорострілів російські полки спинилися. Небаром зібрались заціліі частини У. С. С. Саме в тому часі повернулася з Карпат Гуцульська Сотня і прийшла до Конюх. Від полону врятувалась половина сотні скорострілів, сотня технічна та будівельна, врятувався також відділ мінометів. Кількадесять стрільців вирвалося вже з рук Москалів. Разом було ще яких 400 людей. Ці останки У. С. С. повели протинаступ і вибили Москалів з добутих становищ.

Розгін революційних російських армій заломився ще скоріше, як зірвався. Ще кілька днів йшли криваві змагання коло Зборова. Там скрівавилась Чеська Леґія, проти якої кинено маси австрійського та німецького війська.

Полонених У. С. С. вели разом з тисячами австрійських вояків через Озірну до Тернополя. По дорозі стрічали У. С. С. вже українізовані частини рос. армії під жовто-блакитними прапорами, що йшли на фронт.

Приємна несподіванка стрінула полонених У. С. С.

Чет. Аґатон Добрянський.

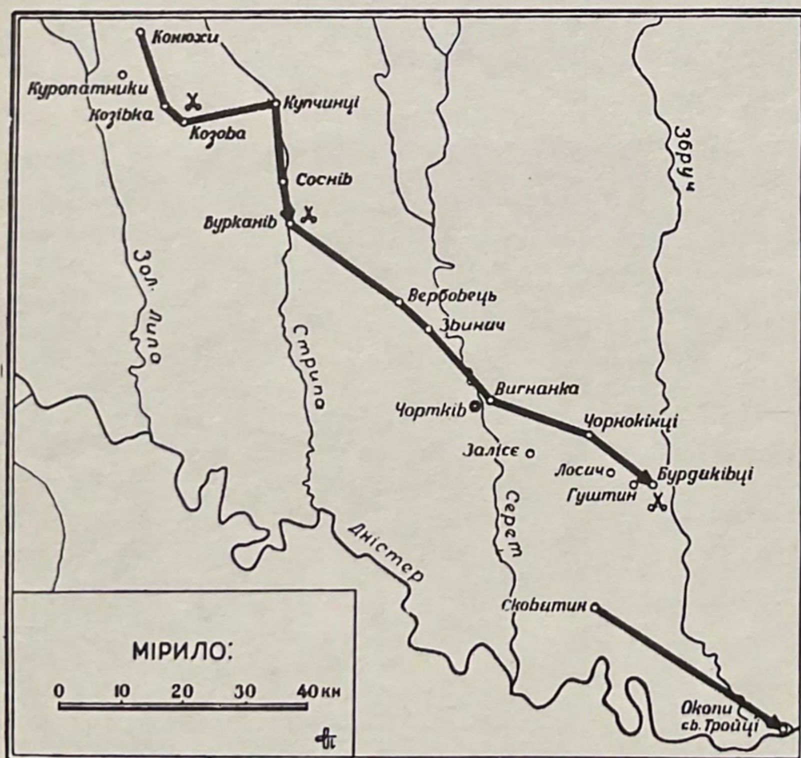

Село горить.

ПОХІД НА УКРАЇНУ

В яких три тижні після бою під Конюхами почали союзні війська загальний наступ. Він увінчався повним розгромом революційних армій Керенського. За кільканацять днів фронт XXV. корпусу дійшов до Збруча. В аванґарді 55-ої дивізії ішли останки У. С. С. разом з двома сотнями німецької кінноти зі славного полку гузарів смерти „Totenkopfhusaren".

У. С. С. мали тоді ще около 600 стрільців та 24 старшин. Боєвий склад У. С. С. був такий: 3 сотні піхоти під командою пор. Бужора (Гуцульська Сотня), чет. д-ра Сіяка (технічна сотня) і хор. Клима; будівельна сотня під командою чет. Цяпки та відділ скорострілів з хор. Квасом, відділ мінометів з хор. Никифоряком та одна чета телефонічна. Обозами проводив чет. д-р Цьокан. Санітарною службою У. С. С. завідував д-р В. Щуровський зі сан. чет. Л. Перфецьким. Командантом тих останків У. С. С. був у часі походу до Збруча пор. Д. Кренжаловський, приділений з 35. п. краєвої оборони.

Шлях походу У. С. С. зпід Конюх до Збруча, липень 1917.
У місцевостях, відмічених двома перехрещеними шаблями, відбулися бої У. С. С.

Ціла 55-а дивізія після бою під Конюхами і підчас походу до Збруча мала у своєму складі лиш останки двох галицьких полків, 35-го і 19-го, та У. С. С., при чому вона займала дуже широкий, около 60-кільометровий фронт.

Напрямок походу 55-ої дивізії та У. С. С. був південний схід. У. С. С. йшли з Конюх через Козівку, Козову, Купчинці, Бурканів, Вербовець, Звиняч, Вигнанку к. Чорткова, Чорнокінці та Бурдяківці над Збручем.

Важніщі бої в тому поході випали такі: дводенний біля Козової, завзятий бій за старі окопи під Бурканом над Стрипою та над самим Збручем, під Бурдяківцями, де вславилась головно Гуцульська Сотня. Підчас того походу У. С. С-ів пе-

Ka похідному шляху У.С.С. до Збруча.

Москалі нищать вогнем військове майно та склади. Світлина зроблена з літака.

рекидали нераз з одного боєвого відтинку на другий, залежно від того, де був сильніший опір ворога.

За боєві подвиги У. С. С. дістали тоді кілька разів признання вищих команд; в одному з приказів Начальної Команди Південної Армії ґен. Ботмера окремо відмічено боєві заслуги У. С. С. Окрім цього старшини чет. Сіяк, хор. Клим, хор. Никифорук дістали німецькі залізні хрести та багато стрільців німецькі боєві відзначення.

Після закінчення походу, У . С. С. стояли деякий час над Збручем. Потім їх стягнули з фронту до села Залісся в Чортківщині для доповнення. Туди прийшов з Вишколу новий курінь під командою от. М. Тарнавського. З цим курінем прийшло на фронт також багато старшин і стрільців, що втікли були з російської неволі. Вони принесли зі собою національно-революційні настрої і доказували, що для У. С. С. тепер не місце в австрійській армії, а по другому боці фронту, за Збручем, де будується своя держава. У вільних хвилинах Стрілецтво вело на ці теми безконечні дискусії. Вернулися старі часи Ґоронди. Знову воскресло Стрілецтво зі живим товариським життям та зацікавленням справами, що хвилювали все українське громадянство.

При кінці листопада вислали У. С. С. до команди корпусу прохання за підписами старшин на дозвіл відсвяткувати історичну подію: проголошення Центральною Радою 3-го Універсалу, який 20-го листопада проклямував Українську Народню Республику самостійною державою. Команда корпусу відмовила дозволу та відкликала от. Тарнавського за те, що підписав це прохання разом з іншими старшинами. Ця подія дуже пригнобила Стрілецтво, тим більше, що польська преса широко розписувалась тоді про злуку Східної Галичини з майбутньою Польською Державою. В селі Гуштині відбулась тоді таємна нарада старшин, на якій поставлено проєкт перейти за Збруч, на службу Українській Державі. Та у висліді довшої дискусії перемогла знову думка, що У. С. С. повинні ще на деякий час залишитись по боці цен-

Москалі палять, відступаючи, села.

Ґрупа старшин і підстаршин 1-ої сотні УСС. у Сковятині перед походом на Україну.

Посередині чет. О. Іванович, командант сотні, побіч нього зліва пхор. В. Лятишевський, зправа пхор. В. Калина.

Дворець Козова після бою під Конюхами.

На дорозі походу УСС. до Збруча, липень 1917.

тральних держав, бо вислід війни ще не рішений та завдання У. С. С. по цьому боці ще не скінчене.

В останніх днях грудня перейшли У. С. С. до Волі Чорнокінецької, а Різдво 1918 р. святкували в селі Лосячі. Фронту тоді не було майже ніякого. Часами десь далеко, поза Збручем, глухо гуділи гармати. Ходили чутки, що це війська Центральної Ради б'ються з большевиками.

Підчас самих Різдвяних Свят перейняв команду над У. С. С. сот. Осип Микитка. Святочно і з великим жалем пращали старшини та стрільці дотеперішнього команданта, от. Мирона Тарнавського. Та й новий командант сот. Микитка, як виявилось пізніще, був відважним вояком, великим патріотом, дбайливим та обовязковим старшиною.

Тимчасом в Україні оформлювалась ідея державности, репрезентована Центральною Радою, яка врешті довела до окремого мира з центральними державами, підписаного в Берестї 9-го лютого 1918 р. У відповідь на відокремлення України Москва вислала проти молодої держави армію Муравйова. Московська навала знову залила українські землі, зневолюючи Центр. Раду звернутись за допомогою до центральних держав.

Берестейський мир застав фронтові частини У. С. С. у селі Сковятині коло Борщева. З початком березня увійшли У. С. С. разом з першими відділами австрійських військ у границі молодої Української Держави. З переходом за Збруч У. С. С. опинилися в боєвій ґрупі, якою командував архикнязь Вільгельм Габсбурґ. З цією ґрупою перейшли У. С. С. ціле Правобережжа та залишились у ній до розвалу Австрії, себто до 1-го листопада 1918 р.

Мрія довгих літ змагань і трудів сповнилась. У. С. С. йшли в Україну визволяти »братів-Укра-

Наступ УСС. під Бурдяківцями над Збручем, серпень 1917.

Пор. Дмитро Кренжаловський.

Хор. Василь Клим.

Чет. д-р Іван Сіяк.

Чет. Осип Квас.

Підхор. Мирон Заклинський.

їнців з московських кайдан«, як співалось у відомій стрілецькій пісні. Весело й радісно лунала стрілецька пісня понад подільськими ланами, вкритими зеленим руном озимин, з яких ледвищо зійшов сніг.

У. С. С. перейшли з Галичини через Окопи Святої Трійці до Камянця та після короткого відпочинку рушили дальше походом до Вапнярки. На цій дорозі У. С. С. зустрінулися вперше з місцевим українським громадянством та його настроями. Селянська маса була національно мало освідомлена і до того занархізована ріжними революційними кличами; вона зовсім не визнавалась у повені соціяльних і національних питань. Головним здобутком революції був для селянства поділ панської землі і довкола цієї справи обертался все їхнє зацікавлення. Міста на Україні були зденаціоналізовані і мали тоді ще обмаль свідомої української інтеліґенції. Всюди, куди перейшли У. С. С., залишали за собою чар національного війська і національної ідеї; їхній похід був справжньою рухомою пропаґандою за українську державність. Щоденні нічліги та короткі постої по селах і містечках від Камянця Подільського через Дунаївці, Ушицю, Станиславчик, Жмеринку, Вапнярку і дальше на південному Правобережжі давали Стрілецтву змогу пізнати своїх братів, їхні настрої та потреби. Стрільці залишали по собі серед українського населення національне освідомлення, віру у власну державу та любов до Стрілецтва.

З Вапнярки У. С. С. переїхали залізницею до Одеси, опісля під Херсон та здобули його, зломивши перший завзятий опір большевицької залоги. З Херсону поплили двома пароплавами горі Дніпром, під Олександрівськ. Тут У. С. С. звели з большевиками бій за залізничу стацію в Олександрівську. Але большевики були ще настільки

Хор. Михайло Матчак.

Маніфестаційне свято українського вояцтва у Києві весною 1917 р.

Виїзд Вишколу УСС в Україну.

Мирова делеґація Центральної Ради підписує берестейський мир.
Від ліва: М. Левітський, О. Севрюк, М. Любинський.

»Зажурились Галичанки«.
Коломийське жіноцтво витає Кіш У. С. С. в переїзді в Україну, червень 1918 р.

сильні, що Стрільці мусіли відступити до Дніпра і пароплавом переїхати до недалекого села Біленького. Та на другий день большевики покинули місто, бо саме тоді з півночі наспіла славна Запоріжська Дивізія під командою полк. Болбочана. Того самого дня відбулася в Олександрівську святочна стріча У. С. С. зі Запоріжцями.

Довший побут в Олександрівську, саме в осередку колишнього Запоріжжа, в якому УСС. провели весняні місяці квітень, травень та червень, залишив у них одні з найкращих споминів. Була це не тільки весна в природі, але й весна української державности. Нехай і при чужій помочі, — всеж таки Україна звільнилася врешті від панування Москалів і, дарма, що ще необєднана й неоднодушна у своїх змаганнях — вона починала закріплювати свою державність. У. С. С. зажили у великій приязні із Запоріжською Дивізією, що після повороту з походу на Крим станула також залогою в Олександрівську.

Це була своєрідна революційна військова орґанізація, що прийняла багато звичаїв давніх Запоріжців. Та була вона найкращою боєвою одиницею тодішньої української армії. Її старшини та козаки, серед яких служило багато інтеліґентів, визначались великим патріотизмом, відвагою і завзяттям. Не диво, що У. С. С. скоро заприязнились з ними.

Також командант ґрупи, молоденький архикнязь Вільгельм, добув собі у того революційного війська завдяки природній, щирій та приязній вдачі велику любов і пошану. Запоріжці, невдоволені пізніше гетьманським режімом, задумували навіть зробити спільно з У. С. С. державний переворот та проголосити Вільгельма виборним гетьманом в ролі президента держави.

Підчас стріч з нагоди спільних обідів та перегляду військ Запоріжської Дивізії У. С. С. мали нагоду пізнати її тодішних славних полководців полк. Болбочана, полк. Петрова та познайомитись з життям і настроями Запоріжців.

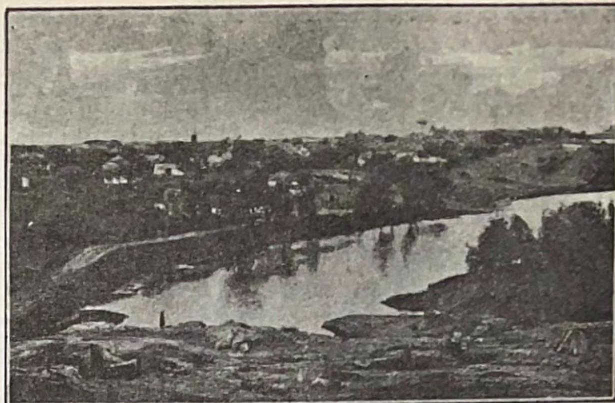
Дуже скоро увійшли У. С. С. також у громадянське життя місцевого населення та зєднали собі у нього повне довіря і приязнь. У. С. С. працювали в місцевих культурно-освітніх орґанізаціях, головно у »Просвіті«, помагали наладнати українське шкільництво й редаґувати тижневик »Січ«. Після цілоденної праці та військових занять У. С. С. йшли до українського театру. Довколичні села та містечка запрошували до себе Стрільців орґанізувати у них читальні, освітні гуртки й театральні вистави.

Прийшов час гетьманського перевороту. Доля Української Держави опинилася в руках нової гетьманської влади. На жаль, гетьманський уряд

не зумів зєднати собі народніх мас, ще й сам розбурхав пристрасти, шукаючи підтримки у явно протиукраїнських чинників. Українське селянство, якому стали силою відбирати поділену дідичівську землю та інше майно, відповіло низкою повстань. На села пішли німецькі, австрійські, а то й гетьманські карні експедиції, які ще більше розятрили розбурхану революційними настроями селянську масу. Вогонь повстань розгорівся найсильніше на Київщині та Херсонщині. Щоби приборкати неспокійне населення, австрійська окупаційна влада рішила перенести в найбільш загрожений район всі частини У. С. С. У перших днях червня ґрупа архикнязя Вільгельма переїхала в околиці Єлисавету, спершу до Арнаутівки та Масляниківки, опісля до села Соколівки.

Рівночасно з переведенням боєвих частин У. С. С. з Олександрівська в околиці Єлисавету приїхали туди з Галичини Вишкіл та Кіш У. С. С., які до цього часу стояли в Пісочній, Надітичах, Верені та Рудниках. З Вишколом прийшли на Херсонщину нові 4 боєві сотні в числі 1000 добре вишколених стрільців, яких розміщено в селі Грузькім біля Єлисавету.

Політика окупаційних держав, для яких берестейський мир був тільки миром з конечности, на коротку мету, для здобуття хліба та сирівців (»Бротфріден«), мала на увазі лиш і виключно інтереси своїх держав. Вона зосереджувалась на бажанню якнайкоротшою дорогою добути їду для виголодженого населення та війська. Швидко виявилося, що обом союзникам не залежало на творенні української держави, лиш на експропріяції дібр багатої країни. З тою метою вони спинювали творення її власної збройної сили та клали перепони всім орґанізаційним і консолідаційним намірам українського населення, з тою метою стягали силою, при помочі ріжних карних відділів, підступом та підкупом все, що можна було забрати: хліб, цукор, товщі, скіру, сукно, худобу, муніцію та зброю. Тому також потурали Москалям,

Село Карлівка на Херсонщині.

Відпочинок у степу.

Сот. Вільгельм Габсбурґ,
Василь Вишиваний.
Так прозвали його У. С. С.

Стрілецьке весілля, хор. Е. Ясеницького, в Грузькому.

Хор. Петро Постолюк.

Пароплав на Дніпрі, везе У. С. С. з Херсону під Олександрівськ.

що явно виступали проти державницьких змагань українського народу.

Таке поведення окупаційної влади з українським громадянством та легковаження інтересів держави мусіло довести до гострих конфліктів. На безправства, яким потурала також гетьманська влада, свідоме громадянство відповіло протестами, а селянство оружним повстанням. Вязниці в Єлисаветі та інших містах Херсонщини заповнилися знатними українськими діячами та свідомим селянством. У. С. С. та архикнязь Вільгельм заступались за них, інтервенювали у чужонаціональних частинах та у вищих командах, урятували життя неодному українському патріотові й повернули волю багатьом, що попали в австр. військові суди. Також неодно село завдячувало У. С. С. врятування від крівавої екзекуції за спротив грабежі хліба й майна.

Командантом австрійської дивізії, що до неї належали У. С. С., був тоді ґен. Маренці. До нього мали доступ довколичні московські дідичі, що випрошували карні експедиції на свої села. Для втихомирення збунтованих проти нових порядків сіл висилано звичайно мадярів, які найбільше знущались над населенням.

До тієї карної акції австрійська військова влада ужила також і У. С. С. Між іншим на втихомирення населення в містечку Добровеличківці та околиці вислано 3. сотню з чет. Голинським. Та цю пацифікацію перевели У. С. С. на свій спосіб. Увійшовши до села перед містечком, сотня станула на майдані й заспівала стрілецьких пісень, після того

Сот. В. Габсбурґ, командант ґрупи, підчас перегляду сотні чет. Р. Купчинського.

Пол. духовник о. Базилевич і пхор. Ю. Купчинський, що був у Запоріжській Дивізії.

Сот. Осип Микитка.

Дніпрові пороги
коло Олександрівська.

орхестра заграла до танцю. На майдан збіглася сільська молодь. Почалися співи, танець та розмови. Селяни пізнали, що це свої люди і щиро повитали Стрільців. Довідавшися про це, громадянство містечка ДоброВеличківки прийняло У. С. С. хлібом та сіллю. Дуже швидко розійшлась також по довколичних селах вістка, що У. С. С. — це своє військо, яке не зробить їм ніякої кривди. »Збунтоване« населення виконало всі зарядження, видані командантом сотні. Селяни позносили трохи старих крісів, зате у двох московських дідичів сотня перевела строгу ревізію і забрала найдену зброю. Таксамо »пацифікувала« 2-га сотня У. С. С., вислана на карну експедицію в іншу околицю.

Вишкіл У. С. С. увіходить до Єлисавету.

З цього приводу пішли на У. С. С. скарги дідичів, як на »спільників« большевизму та ворохобників. За поведінку 3-ої сотні в Доброеличківці поставив ґен. Маренці команданта сотні чет. Голинського і ще одного старшину під воєнний суд, а за неправильне переведення карної експедиції 2-ою сотнею покликав команданта У. С. С. сот. Микитку до звіту. Тоді командант ґрупи архикнязь Вільгельм вислав скаргу на ґен. Маренці до цісарської канцелярії. Внаслідок цього застановили слідство проти стрілецьких старшин, а ґен. Маренці опинився на італійському фронті.

Дефіляда кінних частин Запоріжської Дивізії.

Цей військовий перегляд уладжено тоді, коли ґрупа сот. В. Габсбурґа та У. С. С. перебували в Олександрівську.

В постоях стрілецьких сотень ішла далі невпинно інтенсивна культурно-освітня праця між населенням. Спільно з місцевими діячами та орґанізаціями наші старшини та стрілецтво орґанізували читальні »Просвіти«, народні школи, аматорські гуртки, кооперативи, переводили курси української мови й українознавства та допомагали в орґанізації військових частин. До постійної праці в тих орґанізаціях призначили з Вишколу багато людей, з яких більшість залишилася на Україні до розпаду Австрії, а деякі навіть до приходу У. Г. А. на Придніпрянщину. Гуцульська Сотня, яка ще й до тої пори зберегла свою традиційну окремішність, зорґанізувала аматорський гурток, що спільно з місцевими членами »Просвіти« давав вистави в постою сотні, в Масляниківці.

Заходом Вишколу улаштовано в Грузькому величавий Шевченківський концерт. Стрілецькі старшина та стрільці з кожним днем поширювали звязки з українським громадянством, одні зі селянами, другі з наростаючою у силу національно свідомою інтеліґенцією, робітництвом, громадянськими та військовими орґанізаціями. Радісні, повні надій та вдоволення були ці літні місяці для Стрілецтва!

Серед У. С. С. скривалося тоді чимало українських наддніпрянських діячів, інтеліґентів та селян, що повтікали зі своїх околиць перед доносами дідичів і перед гетьманськими та австро-німецькими карними експедиціями. По містах і селах Херсонщини широко пішла слава про »правдиве українське військо«, Січових Стрільців.

Очевидно, що ця »політична«, в кожному разі позавійськова діяльність У. С. С., не подобалась австрійському командуванню. До неї напливали масово скарги й доноси ворожих Українській Державі московських та жидівських елементів і донесення австрійських військових частин. Врешті Німцям, що панували в північній полосі України, були дуже незручні ті симпатії, що їх добув собі серед місцевого населення архикнязь Вільгельм. Вони були дійсно доволі глибокі та широкі. Німці поважно боялись за гетьмана Скоропадського.

Серед таких умовин напруження між австрійською військовою владою та У. С. С. дійшло до вершка і, коли дивізійна команда наказала вирушити до бою проти повстанчого загону от. Шинкаря, У. С. С. відмовили послуху. Загрожено полевим судом. З цього приводу Начальне Командування австрійської армії викликало архикнязя Вільгельма до Відня на оправдання. Після його повороту У. С. С. перенесено на Буковину.

У. С. С. на могилі Шевченка в Каневі 1918 р.

КІШ У.С.С.

У. С. С. пішли в осени 1914. р. у бій, немаючи запевненого постійного доповнення. Кожної хвилини загрожувала їм небезпека зникнути з лиця землі і, якщо так не сталося, то був це хіба щасливий випадок.

Кіш У. С. С., себто установу, що мала дбати за правильне і постійне поповнення Леґіону, покликано до життя щойно 5 місяців після того, коли У. С. С. звели перші бої. Після вимаршу стрілецьких курінів на фронт, залишилася в Ґоронді, опісля в Замковій Паланці, коло Мункачева т. з. »Кадра«. Оця загальноприйнята у Стрілецтві назва означувала ніщо інше як збірний пункт для тих, що повертались до своїх сотень з відпусток, лікування або як розбитки з поля бою. Саме із тих стрільців формували час-до-часу більші чи менші відділи, яких під проводом старшин або підстаршин відсилали назад до сотень. Кадра не мала права набирати новобранців, вишколювати й формувати доповняючих відділів для боєвих курінів. Вона не мала жадного орґанізаційного статуту, як і ввесь Леґіон; її приймала команда корпусу ґен. Гофмана, до якого належали фронтові формації УСС, немов якесь »конечне істнуюче лихо«.

Кіш У. С. С. почав офіціяльну діяльність щойно під кінець березня 1915 р., хоча вже в половині січня після довгих переговорів і торгів нашої політичної репрезентації в Міністерстві Краєвої Оборони, появилось було доручення про орґанізацію Коша.

Про доповнення У. С. С. новобранцями (рекрутація) говорилось у згаданому дорученні дуже загально і так неясно, що не знати було, як забиратись до цього діла. Притому харчевий стан Коша обмежили до смішно малого числа, а саме до 250 людей.

Місце постою Кошеві призначили не як для інших австр. полків у запіллі, але в етапі XXV. корпусу, недалеко боєвої лінії. Правда, це було з деяких причин доволі корисне, хотяй-би лише з огляду на близький звязок з відділами У. С. С. на фронті, але праця в Коші вимагала спокою та управильнених умовин. В етапі цього не було.

Акція набору новобранців висунулася на перше місце між обовязками команди Коша і вимагала чимало праці, а ще більше грошевих засобів. Перше виконував Кіш, про друге мусів дбати скарбник Боєвої Управи У. С. С., що мала свій осідок у Відні. Для самої рекрутації створено в Коші окремий відділ, штаб старшин та підстаршин, бож вона — як опісля виявилося — вимагала чимало знання, енерґії та хисту для поборювання тих перепон, які заєдно ставили всякі покликані й непокликані чинники. Удержання У. С. С. і поширення орґанізації було для української справи під цю пору дуже важною проблємою. З тої причини українські політичні представництва у Відні, Загальна Українська Рада з Боєвою Управою У. С. С. і Союз Визволення України дуже уважно стежили за ходом рекрутації та вимагали від команди Коша енерґійних заходів і постійних звідомлень.

Акція набору новобранців, яку започаткував Кіш з весною 1915 р., дала спершу надсподівані осяги. Це було заслугою деяких старшин У. С. С., зокрема чет. М. Саєвича, який зєднав собі скоро прихильність і піддержку військових команд та зумів навіть стягати охотників зпоза російського фронту через Карпати. В травні 1915 р., після прориву російськрго фронту під Горлицями та захоплення арміями центральних держав значної частини території з українським населенням, задумала Загальна Українська Рада і Союз Визволення України побільшити Леґіон У. С. С. і поширити його завдання на окуповані українські землі. В цій справі йшло живе листування, постійна виміна думок і дискусія між Віднем і Кошем. Цей плян вимагав у головних основах такого: 1. Побільшення континґенту боєвого стану У. С. С. на 12.000 людей і 5 тисяч в Запасних Кошах. 2. Дозволу на побір людей загального ополчення. 3. Орґанізацію

Збірка Коша У. С. С. на терасі старовинного замку в Замковій Паланці, з нагоди приїзду делеґатів Боєвої Управи.

запасних сотень, чи то курінів у Перемишлі, Львові, Станиславові і Стрию. 4. Творення полків і бриґад по трійковій системі. 5. Референта при Начальній Команді Армії. 6. Приділення полків У. С. С. до армії австрійської і німецької на українських територіях. 7. Референтів при арміях і т. д. Всіх домагань було чотирнацять.

Цей широкий плян, предложений нашою політичною репрезентацією, політичним та військовим верхам Австрії застряг на мертвій точці тоді, коли похід військ центральних держав припинився і наново почалась позиційна війна. З цього пляну

»З ними, мовляв, треба гостро«.
Чет. М. Гаврилко в розмові з найстаршим стрільцем.

Пполк. Мирон Тарнавський.

Сот. д-р Никифор Гірняк.

зреалізовано тільки атомову частину, а саме Збірну Станицю У. С. С. у Львові, яку зорґанізовано літом 1915 р., три комісаріяти У. С. С. на Волині, що почали працювати в січні 1916 р. і Поборову Станицю при Верховній Команді Південної Армії.

Набір новобранців хоча в меншому розмірі продовжувавсь далі так, що без огляду на ріжні перепони У. С. С. мали постійне доповнення.

Від кінця 1916 р. багато новобранців (яких 3.000) достарчила рухлива Поборова Станиця в Станиславові, що працювала в районі Південної Армії під проводом чет. Д-ра Новаківського. В цій станиці працювало кільканацять людей м і. пхор. В. Мосора, пхор. І. Тиктор, дес. Ю. Рабій, віст. М. Данилюк, віст. Я. Матусяк і О. Весоловський.

Також чимало добровольців зібрала львівська Збірна Станиця, яку заснував чет. Д-р В. Старосольський в липні 1915 р. і якою після нього проводив сот. М. Волошин. Станиця мала свою домівку-касарню в бурсі Ставропігійського Інституту. Вона мала лічницю для хорих, захист для виздоровців і відпустковців.

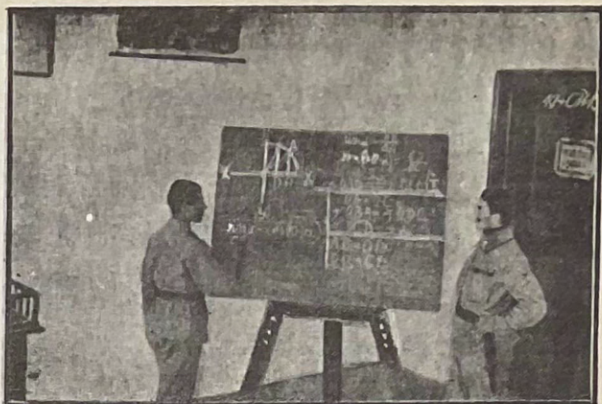
Крім самого набору новобранців мусіла команда Коша їх вишколювати і формувати з них похідні сотні, здатні до бою. Коли взяти під увагу, що обовязком Коша було ще провадити евіденцію, дбати за виздоровців, піклуватися воєнними інвалідами і т. д., то праці й обовязків було більше ніж сил, які могли їх виконати. Тому, після довших переговорів кошового із шефом ґенеральної булави корпусу зимою 1915/16, виділено з Коша всі сотні новобранців і з них зформовано окремий курінь, що став завязком Вишколу У. С. С. На команданта Вишколу корпусна команда призначила от. Мирона Тарнавського.

Кошеві прийшлося також відіграти більше припадкову як орґанізовану ролю в посередництві між курінями У. С. С., краєм та нашою політичною репрезентацією у Відні. Незалежно від цього зробився Кіш в короткому часі звязковим поміж усіми стрілецькими орґанізаціями та поодинокими Стрільцями, приділеними службово до найріжно-

родніщих австрійських та німецьких команд і частин.

Декілька місяців після нової організації У. С. С. (березень 1915.) жили поодинокі відділи Леґіону окремим життям, без тіснішого звязку і порозуміння між собою. Та обставина, що боєві курені У. С. С. приділено до ріжних бриґад, а Кіш підчинено команді корпусу Гофмана, є доказом, що супроти У. С. С. стосовано окрему тактику, намагаючись відобрати Леґіонові політичний характер та перемінити його на баталіони загального ополчення. З тої причини розірвано внутрішній звязок між усіми частинами У. С. С.; фронтовим куріням заборонено комунікуватися безпосередно з У. Б. У. у Відні. Їм не вільно було видавати подорожніх документів для старшин поминувши команду австр. бриґади. Внески чи проєкти політичного характеру могли курені У. С. С. предкладати тільки команді корпусу. Трохи інакше виходило з Кошем У. С. С. Хоча його підчинили також команді корпусу, то для нього не видали виразної заборони стояти в контакті з українським політичним представництвом у Відні. Тому Кіш мав більшу свободу рухів і йому припало важне завдання чисто політичного характеру. Це мало неабиякий вплив на становище поодиноких стрілецьких частин до Коша У. С. С. Після реорґанізації не було між поодинокими частинами не тільки безпосереднього службового звязку (його не вдалося навязати і до кінця світової війни), але навіть ніякого порозуміння. Кожна частина У. С. С. жила якийсь час окремим життям. Фронтові курені не все були в повній згоді між собою та оба вони ставились до Коша У. С. С. як до якоїсь окремої, чужої їм установи. Непорозуміння між старшинами одного й другого куріня витворили таку атмосферу, в якій про якийсь одноцілий плян праці не можна було навіть говорити. Також до справи набору новобранців ставились фронтові частини здебільша байдуже.

Настрої і відносини між поодинокими частинами У. С. С. поправило таки саме життя і обставини. В половині 1915 р. зачали фронтові курені, радше деякі старшини У. С. С., видавати стрілецький журнал »Шляхи«. Виринула потреба контакту зі Львовом у справі друку, адміністрації та експедиції цього журналу. Ясно, що видавці без допомоги Коша не могли дати собі ради. Звернулись тоді за допомогою до команди Коша і таким чином трапилась перша нагода безпосереднього контакту (очевидно ідейного а не службового) між стрілецькими частинами. Розмова та листування видавців і співробітників »Шляхів« з командантом Коша не тільки вияснили всі питання ідеольоґічного характеру, але також виявили пекучу потребу

Ґімназійні курси в Коші У. С. С.
Праворуч стрілецький учитель віст. Степан Прідун.

В приюті Коша У. С. С.

Кантина »Мрочка« в Пісочній.

Чет. Ярослав Індишевський

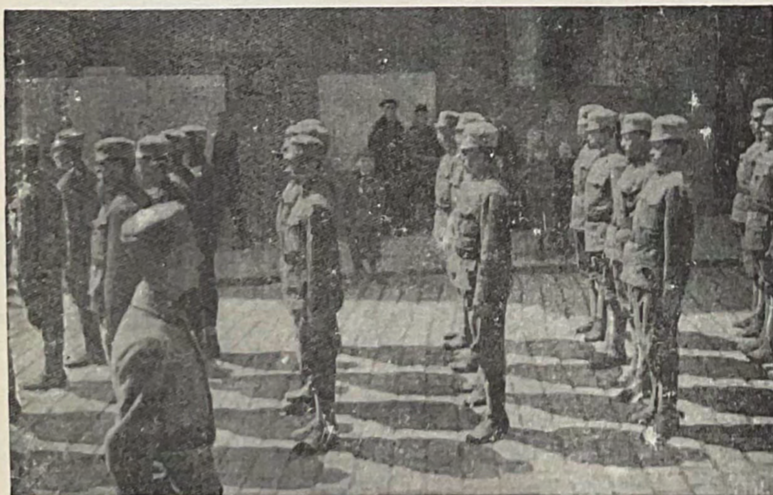
Старшини Збірної Станиці У. С. С. у Львові.
Від ліва: хор. Микола Іванчук, сот. д-р Михайло Волошин, комендант, хор. Тадей Слобода та лікар хор. д-р Володимир Щуровський.

тісного обєднання всіх стрілецьких частин, для поборювання ворожих У. С. С-ам затій з боку австрійських військових кругів.

І дійсно у відносинах наступив тоді рішучий зворот на краще; це мало дуже корисний вплив для дальшої праці та її розмаху. Багато старшин під впливом своїх ідейних провідників, особливо старшин другого куріня У. С. С., пішло по лінії національних інтересів, зрікаючись усього того, що мало особистий чи гуртковий характер. Для злагодження конфліктів між старшинами фронтових курінів найбільше заслужився бл. п. Дмитро Вітовський.

І дальше самі умовини вносили корективи в життя Стрілецтва і направляли помилки, які вкралися проти волі загалу. Дуже додатний вплив на споєння духа Стрільців у всіх частинах Леґіону виявила орґанізація Пресових Кватир у Коші і на фронті. Кіш стає небаром центром, з якого виходили постанови щодо політичних потреб та змагань Стрілецтва. Найсильнішим висловом цього була нарада старшин та інтеліґентних підстаршин усіх частин Стрілецтва (боєві куріні, Вишкіл, Кіш), що відбулася 26. травня 1917 р. під проводом сот. Дм. Вітовського в справі: бути чи не бути Українським Січовим Стрільцям. Ця нарада відбулась тоді, коли Центральна Рада після розвалу царату почала орґанізувати українські війська на протиавстрійському фронті. Щоправда, на тій нараді більшість заявилась за розвязанням Леґіону, та зїзд нотаблів у Відні, що відбувся 24. липня того року, одобрив відклик меншости, щоб і надалі втримати орґанізацію У. С. С.

Кіш У. С. С. помагав також матеріяльно і морально в праці »Бюра Культурної Помочі для українського населення окупованих земель«. Найважнішою ділянкою тієї праці було орґанізування народніх шкіл та курсів неграмотности на Волині. Щоправда, безпосередньо виконували її три Комісаріяти У. С. С. (сот. Дм. Вітовський і четарі: Микола Саєвич та Михайло Гаврилко) і вони несли на своїх плечах увесь тягар цієї преважної праці. Во-

Похідна сотня у віденській Збірній Станиці 1916 р.

Пполк. бар. К. Ґужковський

Щирий прихильник У. С. С., дрогобицький староста 1915-16 р., основник фундації для інвалідів У. С. С. у Трускавці; помер нагло на вістку про відворот УГА.

ни видали читанки для чотирьох кляс народньої школи, дбали про обсаду учительських місць і про правильний хід науки, але без помочі Коша, який вибирав учительські сили зпоміж Стрільців і щомісячними великими грошевими датками піддержував цю працю матеріяльно, не булоб таких успіхів, які фактично осягнено.

Праця комісаріятів У. С. С. на Волині та їх заслуги на полі національного освідомлення українського населення, яке до війни жило під російською займанщиною, це окремий розділ діяльности У. С. С., що в історії Стрілецтва заслугує на відмічення.

Побут У. С. С. в українських селах мав великий національно-освідомлюючий вплив. Зокрема помітним було це на Підкарпатті, де важкий мадярський режім, піддержуваний жидівським елементом, не тільки виснажив населення матеріяльно, але й убив у ньому національну свідомість. Навіть церква була там засобом мадяризації. Священики, крім самого Богослуження, уживали тільки мадярської мови. Лише старше покоління знало рідну мову, молодь уже дуже мало. Колиж появилися Стрільці, залунало рідне слово та пісня, населення стало в балачках знайомитись зі стрілецькою ідеєю та їхніми змаганнями; воно прислухувалось день у день військовій команді в українській мові та це зворушувало його приспану душу і розбуджувало національну свідомість. Вплив У. С. С. був у тому випадку незвичайний. Молодь почала цінити рідну мову, переймала залюбки українські пісні а малі хлопчики наслідували Стрільців, формували відділи для забави та виучувались української команди. Коли хор Коша У. С. С. захоплював не тільки українських, але й мадярських слухачів Мункачева в часі недільних Богослужень, то куди більше мусів він захоплювати селян.

Найкращим знаком впливу У. С. С. на поширення національної свідомости на Підкарпатті був обємистий донос мункачівської поліції до будапештанського уряду про ширення протидержавної аґітації Стрільцями.

І хто зна, чим булоб те все скінчилось, колиб у тому акті не було брехливих наклепів про всякі насильства команди У. С. С. над місцевим населенням. Ці вигадки ослабили віродостойність акту обвинувачення і він, після вияснення справи, опинився в архіві корпусу.

Коли на Підкарпатті впливи У. С. С. діяли стихійно, несвідомо, так по галицьких селах вони були більш орґанізовані та плянові. Помогла в цьому Пресова Кватира, основана ще у Замковій Паланці.

Дня 5. липня 1915 р. покинув Кіш Підкарпаття, перебувши там понад 9 місяців, та осів в селах

Стрільці-абсольвенти ґімназії у Відні.
Від ліва, стоять: Е. Носковський, О. Гуменюк, П. Гнатевич, Л. Коновал, О. Шлемкевич, Т. Богаєць, сидять: Д. Савюк, С. Леницький, Д. Квасниця, М. Слободян, О. Рибіцький.

У Збірній Станиці у Відні.

Ґрупа Стрільців, що повернулися з російського полону 1917 р. до Коша.
Стоять від ліва: М. Урбанович, І. Стек, В. Середа, Питляр; сидять: Корник, Дубицький.

Хор. Олекса Черкавський.

Чет. Северин Левицький.

Дес. Ярослав Скопляк.

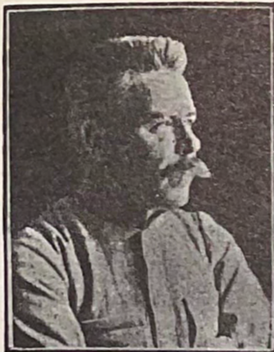
Дубина-Камінка, недалеко Скольового. Опісля він перейшов до Боднарова-Майдану, дальше до Гнильча, Славятина, Свистільник-Липиці Горішньої, Потока-Черче, Розвадова н. Дністром, Дроговижа, Горожанни Великої, Пісочної та Черниці.

В рядах Стрілецтва служило багато таких, що мали вже деякий громадський стаж. Працюючи до війни в партійних та громадських орґанізаціях, вони знали потреби й болі села та вміли до нього підходити. Від першої хвилини появи Коша в Галичині, ті Стрільці посвячували багато уваги відношенню У. С. С. до села. Вже влітку 1915 р., підчас постою Коша в районі Скольового, вийшов наказ вищих військових команд, який велів військовим частинам допомагати населенню у полевих роботах. Це використала Команда Коша, скликуючи перше стрілецьке віче в Камінці, в справі допомоги селянам. На тому вічу — цю форму порозуміння між Стрільцями вибрала Команда Коша свідомо — кожний стрілець, без огляду на його військовий ступінь, міг висказати свою думку як громадянин, ставити внески і брати участь у голосуванні. Стрільці з великим захопленням вирішили допомогти населенню не тільки в полі, але й в домашньому господарстві тимбільше, що село було знищене холерою (Стрільці були іммунізовані перед тією пошестю) та в деяких домах залишилися лише маленькі сироти без опіки. Стрільці з великою запопадливістю піклувалися такими домами й сиротами і це відношення до селян не змінилося у дальших перемінах постою Коша так, що богато щирих сліз вилили селяни, пращаючи Стрільців при відході.

Орґанізовану форму праці Стрілецтва на селі надала вдійсності Пресова Кватира Коша. Звідтам виходила ініціятива оживлення читалень, уладжування всяких імпрез (концерти, виклади і т. д.). Атмосфера, викликана Пресовою Кватирою, притягала до себе багато стрільців інтеліґентів, які вели опісля ріжні статистичні записки в справах маєткового стану села, його обдовження, національної статистики, життя читалень, кружків Сільського Господаря і т. д. Заслужились при цьому найбільше інтеліґентні підстаршини і рядові стрільці, між якими були адвокатські конціпієнти, учителі середніх і народніх шкіл, студенти та учні вищих кляс ґімназії, що своєю освітою, коли не перевищали, то дорівню-

Посвячення памятника У. С. С. в постою Коша в Пісочній 1917 р., з нагоди проголошення ІІІ-го Універсалу Центральної Ради.
Промова начальника громади Шведа.

Чет. д-р Олекса Новаківський.

Пхор. д-р Степан Чумак.

Пхор. Іван Тиктор.

вали старшинам, але не мали ніяких виглядів на аванси. В справі всебічної статистики нашого села найбільше поклав праці д-р Захар Ткачук, вістун У. С. С., що вмер траґічною смертю 1919 р.

Полеві роботи забирали Стрільцям також багато часу. В селах господарили тільки жінки, старці і недолітки; коней залишилось дуже мало, багато поля лежало облогом. Стрільці давали не лише свою працю, але й коні та вози з обозу, орґанізували працю на полі, розділивши село на райони та оброблюючи один район за одним. Праця в полі йшла під наглядом старшини, який кожного вечора вислухував звітів районових підстаршин та видавав зарядження на другий день. Разом зі Стрільцями працювали селяни на своїм і чужім полі, також під командою старшини. Таке спільне господарювання дуже подобалось селянам. Бувало й таке, що селяни сусідніх сіл прохали зорґанізувати і в них роботу в полі. В селі Свистільниках та Липиці Долішній, рогатинського повіту, обробили Стрільці весною 1916 р. таким способом 2050 морґів селянського ґрунту. Та ні У. С. С., ні селяни не скористали з цих жнив, що заповідались дуже гарно, бо саме перед жнивами, підчас офензиви Брусілова, фронт подався назад до Золотої Липи.

Праця в самому Коші була ріжноманітна. Постійно заняті в Коші Стрільці, т. зв. »кадрові щурі« — це були здебільша нездібні до фронтової служби й вони працювали у канцеляріях: Команди Коша, реєстровій (евіденційній), у провіянтурі, в захисті для хорих У. С. С. і т. д. Зі всіх кошових справ найважнішою ділянкою була реєстрація, себто ведення списків і записків про всіх, що служили в У. С. С. Ці списки містились в т. зв. головній евіденційній книзі, що залишилася, на жаль, у Києві. Евіденційною канцелярією Коша завідував дуже совісно хор. О. Грицай.

Частиною команди Коша була т. зв. стаційна команда — один старшина, кількох підстаршин та вартовий відділ — для береження ладу і спокою в постою Коша. До стаційної команди належав

Пхор. Іван Вербовий.

Йордан у Коші, 1917 р.

Циганка ворожить новобранцям долю з карт, Свистільники 1916 р.

Стр. Василина Ощипко,
санітарка У. С. С.

відділ полевої жандармерії. З нею траплялись часами веселі епізоди, які викликували хитрощі »старої войни«, що залюбки не придержувалась наказів щодо нічних перепусток. Безсильна боротьба жандармів-новобранців зі »старою войною« мала в собі багацько здорового гумору.

Чимало анекдот розказували про безрадність »зелених« новобранців у змаганні з ріжними підступами »старої войни«, що всупереч строгим наказам стаційної команди із Свистільник »за Тендер« до Липиці втікали. Про це навіть думу, повну вояцького гумору, в Коші співали.

Стрільці, що довший час перебували в Коші як реконвалесценти чи інваліди й не несли ніякої служби, мали свої окремі заняття. Ґімназисти користали з курсів, що підготовляли їх до іспитів. Учили на курсах якийсь час кваліфіковані сили,

Дівчата виводять гагілки зі Стрільцями, Великдень 1918 р.

Новобранці У. С. С. зголошуються до запису.

Пхор. Остап Грицай,
в евіденційній канцелярії Коша.

Стр. Павлина Рисівна.

Поборова Станиця У. С. С. у Станиславові.

ґімназійні учителі та абсольвенти фільософії, а коли ці відійшли на Волинь до комісаріятів УСС., або до Рогатина, до ґімназії УПТ, то цими курсами проводив один тільки вістун, Степан Прідун, дуже талановитий інструктор. Багато Стрільців (ок. 140) таким чином покінчило ґімназію. Для неграмотних були курси неграмотности, що проходили з великим успіхом.

До кошової формації треба зачислити також Осередню Збірну Станицю у Відні, яку зорґанізовано в 1914 р., після переїзду У. Боєвої Управи до Відня. Станиця підчинялась в місцевих справах Військовій Команді міста Відня, але в справах У. С. С. була в постійному звязку з Кошем. Командантом цієї Станиці був від самого початку до 1918 р. чет. Дмитро Катамай.

Станиця була збірним пунктом для Українських Січових Стрільців, що приїздили до Відня службово, на відпустку чи на студії. Вона мала власну домівку-казарму при вулиці Ґольдшляґштрассе, в якій находили приміщення стрільці-відпустковці та виздоровці, що повертали з лічниць. Заходом Станиці зорґанізовано також не-один відділ новобранців, головно на початку війни, з виселенців і таборовиків.

В квітні 1916 р. повстала ще одна Збірна Станиця У. С. С. в Мармароськім Сиготі на Закарпатті, якою проводив чет. Ю. Буцманюк. Вона проіснувала цілий рік, до квітня 1917 р. Через неї перейшло багато добровольців т. зв. Буковинського Леґіону до Коша У. С. С. Станиця мала великий приют для виздоровців на 300 ліжок. Вона сповняла теж ролю освідомлюючого осередка на східному Закарпатті.

З Кошем були в постійному звязку всі ці старшини й підстаршини, що їх приділено до ріж-

Ст. дес. Карась з наймолодшим стрільцем.

Кіш У. С. С. на Придніпрянщині в літі 1918 р. Стріча з місцевим громадянством.

Іван Франко в гостині у Стрільців, у приюті для хорих у Львові.

Згодом їх число значно збільшилось і мабуть не було такої вищої команди на цілому південно-східному фронті, в якій не працювалиб представники У. С. С.

Був у Коші все добрий хор та мандолінова орхестра. Дута орхестра під орудою Мих. Гайворонського, зорґанізована теж у Коші літом 1915 року, переходила від одної формації У. С. С. до другої. І хор і орхестра брали звичайно участь у народніх святах (концертах у честь Шевченка) та ріжних імпрезах у Львові, Станиславові, Калуші, Стрию ітд. Також звеличали похорони наших заслужених громадян: о. Боднаря, пароха Свистільник, посла Евгена Олесницького (Стрий) та Івана Франка (Львів), що за життя цікавився Стрілецтвом і радо перебував серед нього. Кіш У. С. С. був за весь час свого істнування тим звеном, що звязував Стрілецтво з українським громадянством.

них чужих відділів чи команд. Число цих експонентів У. С. С., що у великій мірі вміло боронили всюди інтересів українського населення, було немале.

Вже в 1915 р. вислано з Коша 15 старшин і підстаршин до Південної та IX. Карпатсько-семигородської Армії.

Українські Січові Стрільці пишуть лист до Боевої Управи

У.С.С. на Волині

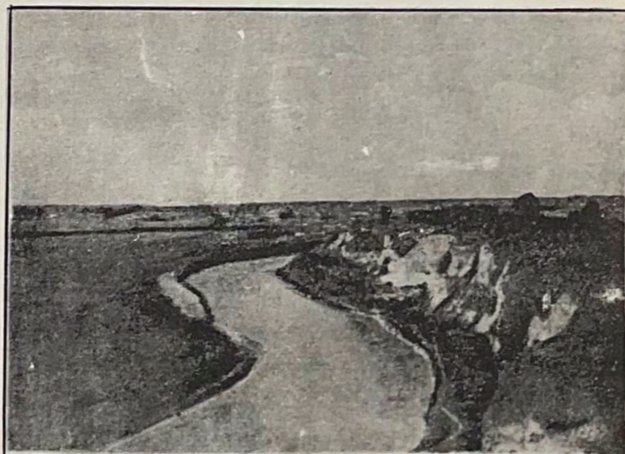
Поруч збройних змагань У. С. С. не забували також про інші завдання, до яких уважали себе покликаними. Одним із таких завдань була саме культурно-освітна праця на землях Волині, зайнятих після офензиви 1915 р. військами німецько-австрійської армії. Заходи Загальної Української Ради і Союзу Визволення України дістати дозвіл на спрямування всіх У. С. С. до тієї культурно-політичної роботи не дали успіхів. Одиноким досягненням було оснування трьох т. зв. Комісаріятів У. С. С. у Володимирі Волинському, Луцьку та Ковлі, що офіціяльно мали переводити бранку волинських добровольців для У. С. С. і вести прихильну Австрії пропаґанду.

Українці Волині ненавиділи Австрію за жорстокости чужонаціональних, головно мадярських частин та за поганий окупаційний режім, що ограблював нещасне населення з останків поживи. Збиранина австро-угорської армії не мала ніякого зрозуміння для мови, побуту та інтересів Волиняків. Напроти себе станули два непримирні табори: військова адміністрація, що грабила й карала та населення, що терпіло й ненавиділо. Лиш деколи, як зеренце піску в морі, зявлявся галицький українець, що, розуміючи свого брата, старався, як міг, злагіднити положення цивільного населення. В таких умовинах влада мусіла робити щось для приєднання цього населення. Саме до цього задумала вона ужити У. С. С.

Для Стрілецтва була це нагода піти між своїх земляків і понести між них національну визвольницьку ідею. Поїздка У. С. С. на Волинь заспокоювала бодай частинно їх романтичну тугу працювати на території України. Всім їм було ясно, що мають використати побут на Волині для національної праці і вони з успіхом це робили.

Одна ґрупа У. С. С. під проводом чет. М. Саєвича осіла у Володимирі Волинському, друга зі сот. Д. Вітовським у Ковлі і третя з чет. М. Гаврилком у Луцьку. Перші і найближчі співробітники названих старшин були: пхор. О. Вахнянин, дес. І. Новодворський, дес. В. Кузьмич та дес. І. Романків.

З початку праця була дуже важка. У. С. С. зустріло тамошнє населення з крайнім недовірям. Йому здавалося, що »австрійці« прикриваються »мужицькою« мовою і прикидаються їхніми братами, щоб їх одурити та, одуривши, приєднати

Краєвид Волині над рікою Буг.

У. С. С. відходять до освітньої праці на села Волині 1916 р.

Пхор. Вахнянин викладає національну політграмоту селянам на Волині.

Пор. Гнат Мартинець, комендант міста Володимира Волинського, серед дітей і громадянства.

Пхор. О. Вахнянин у волинській школі.

на віки до австрійського цісарства. Інтеліґенції, якуб можна притягнути до співпраці, не було майже ніякої. Вся втікла з Москалями.

З другого боку Комісаріятам перепиняла працю австр. військова адміністрація. Спершу дозволено працювати лише старшинам, без ніяких помічників. Крім цього їх уживали дуже часто місцеві команди для своїх потреб і тоді старшин мусіли виручувати ті співробітники, що приїхали з ними в ролі нібито особистих чурів. Лише Станиця у Володимирі Волинському найшла зразу підтримку від австр. влади і це тільки завдяки тому, що командантом міста був Українець, пор. Гнат Мартинець; він щиро помагав енерґійному провідникові Володимирської Станиці чет. Саєвичеві. Тут також найшли Стрільці щирого співробітника в особі д-ра Йосифа Пеленського, археольоґа та історика мистецтва, що служив тоді в австр. війську.

Згодом, коли усунено перші перепони, штаб робітників У. С. С. на Волині збільшився. Приїхали з Коша нові досвідчені у громадянській роботі люди, такі, як д-р Л. Мишуґа, д-р О. Назарук, пхор. М. Угрин та інші.

У. С. С. мандрували по селах Волині як апостоли і будили переляканого селянина: проповідували, »хто ми, чиї сини та ким, за що закуті«, оповідали про Січових Стрільців та отверто пропаґували ідею української соборности. Поволі зявлялися по селах одиниці, що почали читати українську літературу доставлену Стрільцями; освідомившись, ставали вони щирими помічниками УСС.

З появою У. С. С. відновлялись традиції колишніх революційних змагань, находились діячі, що брали в них участь; слово »Україна« набірало щораз-то ширшого та реального значіння. Волинь прокидалася зі сну. При допомозі У. С. С. виїхали з Володимира через Штокгольм до Петрограду колишні сибірські засланці з р. 1905 Демчук і Чирановський. Вони брали чинну участь в революції, перебули всі її стадії і щойно 1920 р. вернулися на Волинь.

Коли українські політичні представники у Відні виєднали дозвіл закладати українські школи на Волині, комісаріяти зайнялись цією справою зі здвоєною енерґією. Австрійська влада булаб недовго толерувала дотеперішнього мандрівництва У. С. С., ще й із майже явною пропаґандою ірриденти, якби не нова акція, що давала безпечний захист і звязувала тісніше з населенням.

В осені 1916 р. приїхало з Коша ок. 40 звільнених із військової служби інтеліґентних стрільців і старшин. З їх помічю комісаріяти заснували на Волині около 50 народніх шкіл. У школах учителювали здебільша Стрільці, м. і. Богдан Заклинський, Осип Бійовський, Кость Танчаківський, Андрій Дідик, Лев Смулка, Остап Вахнянин, Іван Вербяний, Федір Вишиваний, Іван Васильків, Теодозій Саєвич, Володимир Дзюбак, Осип Демчук, Ілько Ткач, Яків Кобилянський, Іван Мода, Михайло Мо-

Чет. Микола Саєвич.

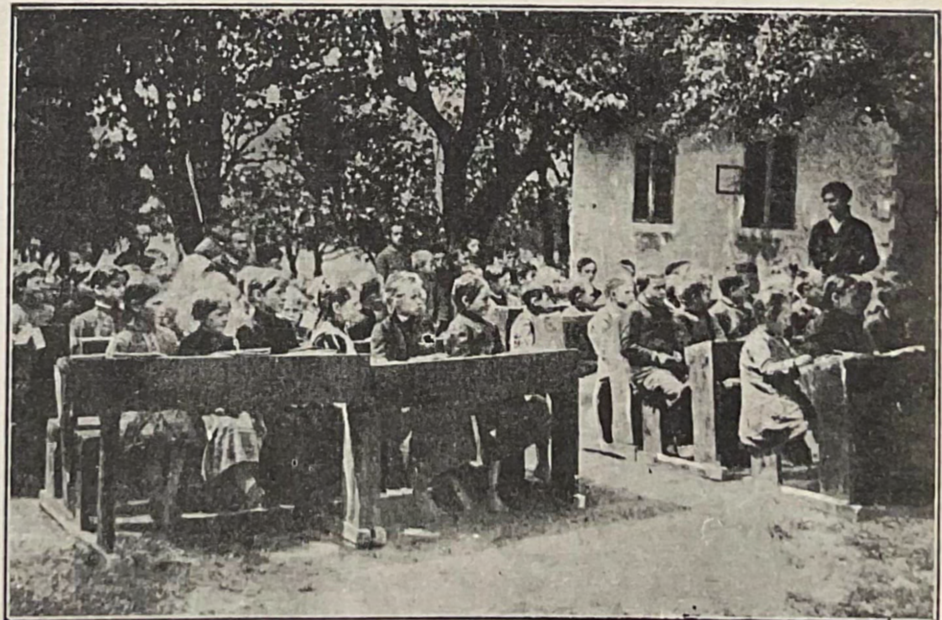
Чет. М. Саєвич веде волинську дітвору до школи.

крий, Корнило Савка, Олег Калитовський, Осип Безпалко, Юрко Тернерівський, Роман Леонтович, Іван Сембай, Іван Мойсей. Перша українська школа повстала у Володимирі на Риловиці на весну 1916 р., заходом д-ра Пеленського, тамошнього міщанина Е. Чирановського і за допомогою под. Мартинця. Першою вчителькою у цій школі була Савина Сидоровичівна зі Львова; Бюро Культурної Помочі для українського населення окупованих земель, що його зорґанізував Союз Визволення України у Львові та в якому проводив д-р І. Крипякевич, вислало на Волинь після того ще більше учительок, між іншими: Теодору Ліщинську, Володимиру і Цьопу Волянські, Асю Богунівну, Парахоняківну, Іванну Пеленську, Гайдучківну, Михайлину Мудрицьку. У кількох школах, зорґанізованих У. С. С., працювали також місцеві учителі та учительки, м. і. Масюківна, Савичівна, Панасюківна і Юрко Тлуховський.

Також культурної роботи між населенням У. С. С. не перепинювали. На села кольпортовано багато книжок і часописів, які приходили від Бюра Культурної Помочі у Львові, Союзу Визволення України у Відні й з таборів полонених Українців у Зальцведелі, Вецлярі, Раштаті і Фрайштаті. Стрілецькі учителі працювали не лиш у школі, але також дуже багато серед місцевого громадянства. Симпатії населення до У. С. С. росли дуже скоро і вони добули собі серед нього вже небавком безмежне довіря. Малі й великі дізнались ба-

Евген Чирановський, громадянин Володимира Вол., голова місцевої шкіл. ради.

Учителька Савина Сидорович у волинській школі навчає на вільному воздусі.

Комісаріят У. С. С. у Ковлі. Ґрупа сот. Д. Вітовського.

Від гори зліва: Романюк, —, —, Кобилянський, Сембай, Вітовський, —, Мурський, —, Тернорівський, —, Калитовський, Кузик, Луговий, Чикета, Конар-Палащук, Демчук, Новодворський.

гато нового про Україну, Українців та їхні змагання. Між населенням і Стрільцями завязалась сердечна дружба. Стрільців запрошували всюди, де лиш по цьому була відповідна нагода, в гостину, на забави, а навіть у куми. Головно діти полюбили своїх стрілецьких учителів і мабуть не було випадку, щоб якась дитина у шкільному віці не вписалася до школи, хоча тоді не обовязував ніякий шкільний примус. З дітьми заходили до школи деколи і старші та залюбки прислухувались науці. Національна свідомість села зростала на очах.

Революція в Росії та в Україні відбилась живим відгомоном і на волинських землях. Народ заворушився під впливом нових подій. Кватири У. С. С. облягали цікаві новин. Революційні настрої, що приходили зі Сходу і приносили надії на зміну умовин, висунули Стрільців на чоло українського руху на Волині. Вони теж використовували кожну нагоду, щоби той рух піддержати та скріпити.

Настали місяці великого підему та радісної праці. Те, що почали У. С. С. з таким трудом, розросталось на очах так, що скоро сил не стало. На допомогу прийшли освідомлені Волиняки, що із запалом та посвятою закріпляли стрілецьке діло. Вони продовжували його тоді, коли більшість У. С. С. мусіла покинути Волинь і повернутись у ряди Стрілецтва.

Після розвязання комісаріятів бувші їх члени з Коша допомагали акції освідомлення Волині складанням читанок, шкільних підручників та постачанням літератури.

Після переходу австрійських військ на Україну вдалось меткому чет. М. Саєвичеві заложити нову культурно-освітню станицю в Камянці Подільському. Ця станиця, що підлягала українському міністерству внутрішних справ, мала офіційно »захищати інтереси селян«. На ділі вона робила не лише те, а розвинула широку культурно-орґанізаційну акцію. З її почину повстало на терені Поділля чимало середніх і народніх шкіл, курсів українознавства для учителів та урядовців; вона теж допомогла зорґанізувати університет в Камянці. З ґрупи сот. Архикняза Вільгельма Габсбурґа приділено до цієї праці У. С. С.: Богдана і Ростислава Заклинських, Кузьмовича Антона, Романкова Івана, Бійовського Осипа, Танчаковського Костя, Вербяного Івана, Дідика Андрія, Тотоєскула Нестора, Вишиваного, Вахнянина Остапа, Лукача Василя, Бабуняка Ілярія, Василькова Івана, Баландюка Степана і чет. Глушка Степана. Приділені до неї старшини і підстаршини У. С. С. помагали повітовим орґанам обороняти інтересів населення перед австрійською окупаційною владою.

За Гетьманату діяльність Комісаріяту обмежено. Врешті її зліквідовано зовсім, коли У. С. С. готовились до листопадового зриву в Галичині.

Виселенці з Полісся, що ними опікувався Комісаріят У. С. С. у Володимирі Волинському.

СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ

Президент Української Народньої Республіки.

Світова війна виявила, що Росія була дійсно велитнем на глиняних ногах. Могутня, здавалося, імперія не видержала напруги, якої вимагала світова війна, і впала. Дня 12. березня 1917 р. під ударом революції не стало царської влади. Російська революція зробила для Українців велике відкриття. Вони й не думали, що під поволокою царського режіму ховалась така їх сила. А виявилась вона не лише в самій Україні, але й усюди на безмежних просторах б. Росії, куди лише доля закинула Українців.

Особливо живо відгукнулися на проблиск волі Українці в рядах російської армії. Другий військовий зїзд, що відбувся у днях 18.—24. червня 1917 р. і на який зїхалось 2.000 делеґатів, рішав за два міліони українського вояцтва. На жаль, тієї сили не вдалося стягнути під одну руку українського проводу й вона розплилася в хаосі загально-російської революції.

В тому часі було в Росії, в полоні, багато Українців-Галичан. Була між ними й частина найкращих Українських Січових Стрільців. Революція оживила в них нові надії. Їх захоплюють великі можливости визволення українського народу й вони ріжними способами, леґальною чи нелеґальною дорогою, добираються до Києва.

Тимчасом у Києві основується »Галицько-буковинський Комітет допомоги жертвам війни«. Крім завдання допомоги, зроджується в Комітеті думка створити військову частину з Галичан. Зайнялись тим український старшина сот. О. Лисенко та Роман Дашкевич, відомий ще зперед війни у Львові як орґанізатор »Січей« і »Січових Стрільців І.«.

У другій половині листопада 1917 року вони спровадили з табору полонених у Дарниці перших 22-ох добровольців і це був завязок славних пізніше Січових Стрільців київської формації т. зв. »Ес-Есів«.

Перші почини С. С. були незвичайно тяжкі. Траплялись тоді в їхній праці такі перепони, що немов би це не було в Україні і праця не йшла для добра Української Держави. Але перші труднощі поборено й уже під кінець 1917 р. С. С. були поважним військовим відділом.

Першою назвою С. С. була: »Галицько-буковинський Курінь Січових Стрільців«. Збіралося в Курині дальше щораз більше охотників, але з огляду на брак відповідних старшин не можна було зорґанізувати правильної роботи. Ця умовина витворила в Курині також настрої, що нічим не ріжнились від настроїв російського революційного війська. Курінь мав свій виборний Комітет, що завідував його муштровим і господарським відділами. Курінь вибірав також старшин і ненавидів згори тих, які мали прийти з призначення.

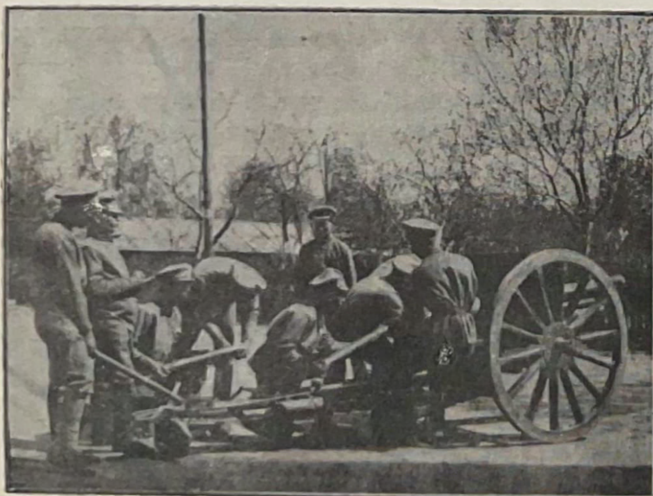

Гарматній табор С. С. у Києві на площі собору, що його збудував гетьман Іван Мазепа.

Січові Стрільці на вулиці Львівській у Києві.

Революційний лад у Курінi тривав до 19. січня 1918 р. В той день прибули до нього перші старшини »Українських Січових Стрільців« (У. С. С.) — Андрій Мельник, Роман Сушко, Василь Кучабський, Федір Черник та інші. На зборах Куріня, що мав

Гарматчики С. С.

тоді яких 600 стрільців, рішили розпрощатися з »набутками революції« та прийняти давню форму й зміст військової орґанізації. Другого дня Курінь мав уже свою орґанізаційну форму таку, як це було в У. С. С.

»Галицько-буковинський Курінь С. С.« переіменували на »І-ий Курінь С. С.«. Командантом став б. австрійський старшина Евген Коновалець. Відповідальні старшинські призначення дістали старшини У. С. С.

Курінь відразу переродився. Його склад був такий: 2 піші сотні, кожна з поверх 200 стрільцями, запасова сотня, що мала яких 100 немуштрованих охотників, сотня скорострілів, в силі 150 колишніх скорострільчиків, і відділ гарматчиків. На тодішній час у Києві була це дуже поважна військова одиниця.

Немає сумніву, що умовини в С. С-ах поправили на користь справи Українські Січові Стрільці. Вони зразу добули собі пошану й послух, бож мали за собою традицію першого національного війська, традицію змагань за волю Нації. Так само й на дальшій дорозі київських С. С. заважила ідеольоґія і запал львівських У. С. С., усіх тих старшин, підстаршин і стрільців, що опинились у рядах С. С. і займали в них провідні становища. Тому, хоч київські С. С. під впливом зовсім відмінних умовин набрали також відмінних від львівських У. С. С. характеристичних рис, то всеж таки їхня праця була продовженням і завершенням цих змагань, що почали 1914 р. львівські У. С. С.

Шлях С. С. випав далеко тяжчий, як його уявляли собі їхні перші орґанізатори.

Вже 23. січня 1918 р. перша сотня під командою Р. Сушка мусіла вирушити на Полтавщину проти московських військ. 29. січня цілий Курінь виступив на вулиці столиці проти большевицько-московського бунту.

Після крівавих вуличних боїв, що тривали від 29. січня до 7. лютого 1918 р., С. С. відступили з Києва та, пробиваючи дорогу, охороняли відступ Українського Уряду до Сарн.

Дня 3. березня С. С. вже знову в Києві. Маючи тепер догідні умовини для орґанізації, Курінь вже 10. березня розвинувся в »1-ий полк С. С.«, що скоро зріс у силу 2 боєвих і 1 запасового піших курінів, з 2-ма скорострільними сотнями, 1 гарматнім дівізіоном і всіми потрібними господарськими та санітарними установами. Разом полк мав яких 3.000 ідейного, боєвого й дисциплінованого вояцтва.

Як у полі, так у вуличних боях У. С. С. в рядах київської формації показали себе добрими боєвиками й стратеґіками та мали змогу проя-

вити свої орґанізаторські прикмети. В короткому часі з малої горстки боєвиків виросла поважна військова одиниця, в якій Галичани й Наддніпрянці стопилися в одноцілий тип українського вояка-громадянина.

Гетьманський переворот перервав працю С. С. Під примусом чужої сили С. С. зложили зброю та обеззброєні й понижені розбрились по всій Україні. Але політичні умовини й настрої в Україні тоді скоро мінялись і вже 23. серпня 1918 р. С. С. знов збираються, цим разом у Білій Церкві, як Окремий Загін С. С.

Біла Церква, це період найбільш горячкової орґанізаційної праці С. С. Але й тут мали вони на переведення тієї праці неціліх 3 місяці часу. Бо вже дня 16. листопада 1918 р. мусіли надіти боєві шоломи й стати пробоєвою частиною протигетьманського повстання. Їх боєва сила була тоді мала, всього 46 старшин і 816 рядовиків усіх родів зброї. Зате духова сила цієї горстки була така, що вже 18. листопада вона рішає долю гетьманщини.

Гетьман вислав проти С. С. свої найкращі відділи, зложені з охотників б. старшин російської армії. Оба противники зустрілись на залізничому шляху Фастів-Київ, коло стації Мотовилівка. В цьому першому бою стратили С. С. двох своїх найкращих старшин, сотників Федора Черника й Миколу Загаєвича та 17 стрільців. Ворог у переполосі втік до Києва, залишаючи на полі бою яких 600 трупів.

Від 16. листопада до 3. грудня, підчас облоги Києва, білоцерківський »Окремий Загін С. С.« перетворюється в дивізію в складі Осадного Корпусу. З неповної тисячки в Білій Церкві зростає орґанізація С. С. під Києвом на 20.000. На ту масу вояцтва не стало Січовим Стрільцям навіть стрільців, щоби її опанувати. Осадний Корпус здобув Київ, роззброїв Німців, але не міг завести дисципліни серед тої маси вояцтва, що зібралась тоді в ньому, рекрутуючись з ріжнородних елементів.

Після перемоги, в Києві, практичний орґанізаційний змисл січово-стрілецького проводу наказує йому обмежити орґанізаційно-боєву працю до одної дивізії, яку можна було опанувати своїм

Старшини І. полку Січових Стрільців з представниками У. С. С. у Києві, весною 1918 року.

Від гори зліва 1. ряд: Хор. І. Вирвіч, | сот. М. Загаєвич, сот. І. Роґульський, пхор. О. Грицай, чет. М. Маренін, пхор. В. Біляч, стрілець Н. Н.; 2. ряд: дес. В .Гірняк, сот. Р. Харамбура, | сот. І. Андрух, сот. В. Кучабський, сот. М. Бісик, сот. Г. Гладкий, хор. Д. Грималюк, сот. Ф. Мамчур; 3. ряд: хор. В. Дзіковський, хор. І. Пак, чет. І. Чорниш, хор. О. Кизима, сот. І. Чмола, сот. М. Матчак, | сот. Ф. Черник, сот. А. Домарадський; 4. ряд: лік. пполк. д-р І. Рихло, чет. П. Пасіка, лік. пполк. д-р К. Воєвідка, сот. д-р Н. Гірняк, полк. Е. Коновалець, сот. Т. Рожанковський, сот. В. Дідушок, пполк. А. Мельник, сот. Р. Сушко.

Старшини 1-го полку Січових Стрільців.

Від ліва: сот. Володимир Стефанишин, хор. Микита Макогін, чет. Антін Щепанський, чет. Василь Андрухів, урядовець Юрко Скірко, чет. Степан Козак.

людським матеріялом. І завдяки цьому повстає дійсно сильна боєва частина, одна з найкращих, якою диспонувала тоді влада Директорії У. Н. Р.

Та небаром війна з Московщиною вириває одну ударну ґрупу під проводом Р. Сушка на Полтавщину. Повстання збаламучених большевиками селян вириває другу ґрупу під командою О. Думіна на південь, у Трипільщину. Наступ Москалів із півночі забірає третю ґрупу під командою І. Роґульського для оборони столиці з півночі. Завеликі вже були тоді сили ворога і з 4. на 5. лютого 1919 р. українські війська знову залишили Київ.

В часі відвороту армії У. Н. Р., дня 26. лютого 1919 р. С. С. стягнули всі свої частини в далеке запілля, до Проскурова, і ще раз з повним успіхом відновили й скріпили духову й боєву силу, розвиваючись у 2 дивізії Корпусу С. С.

В другій половині березня С. С. знов виступили на фронт. В тому часі прийшов до Корпусу як начальник булави полковник ґен. булави Марко Безручко. Під боєвим проводом полк. Безручка, що скоро здобув собі пошану старшин і стрілецтва, С. С. вже аж до ліквідації армії УНР., себто до грудня 1919 року, майже не сходять з фронту. До половини жовтня воюють на Волині й Поділлі з большевиками, а потім на півдні з добровольчою російською армією.

З початком листопада починається повільне конання цілої армії УНР. Знеможена безнастанними важкими боями з переважаючими силами ворогів, доконана холодом, голодом та пошестями, армія відступає на північ, до місця своєї ліквідації.

Дня 6. грудня 1919 р. в Новій Чарторії, що на шляху Козятин-Рівне, вийшли останні накази по армії та дня 7. грудня виділилась з армії лиш боєва частина як партизанська ґрупа до т. зв. »Зимового походу«, що під проводом ґен. Павленка вирушила в запілля ворога. Решту інтернували Поляки.

Січові Стрільці дістали вільний вибір. Частина пішла з ґен. Павленком, друга залишилась з рештою розбитків і стала небаром завязком VI. Стрілецької Дивізії реорґанізованої армії, що весною 1920 р. пішла на Київ.

Січові Стрільці перестали істнувати. Але, прощаючись, понесли у своїй душі стрілецький неписаний наказ: зійтися знову, коли наспіє слушний час. Слухаючи того наказу, С. С. ще клали свої голови на полях боїв у 1920 р. та в рядах повстанців, вірні йому гинули під стінами чрезвичайки. Ще й після 15 літ непосильних мирних змагань у небагатьох Січових Стрільців затерся той знак у душі. Він перейде в молоде покоління, яке завершить великий чин Українських Січових Стрільців з їхніми двома вітками — УСС. І СС.

Маніфестаційні похорони в Києві сот. Ф. Черника, сот. М. Загаєвича та стрільців, що впали в бою під Мотивилівкою.

стрілецька творчість

Вже на початку війни виринула в У. С. С. думка збирати матеріяли й памятки до майбутньої історії Стрілецтва. Це діло започаткував у Ґоронді арт. маляр Ю. Буцманюк, виготовивши низку портретних рисунків; з перших сотень, що виходили в поле, пороблено світлини, що, на жаль, затратились на чужині.

Після відвороту У. С. С. з Галичини на Бескид; чет. Гарасимів і пхор. Іванець піддали думку основувати Пресову Кватиру, при чому пхор. Іванець закупив у Мункачеві фотоґрафічний апарат. Рівночасно в Коші, у Вапнярці, взявся за орґанізацію Пресової Кватири пхор. Угрин-Безгрішний з допомогою команданта Коша сот. д-ра Н. Гірняка та лікаря д-ра Івана Рихла. Першим завданням пресового гуртка в Коші була культурно-освітня праця. Завдяки йому зорґанізовано там стрілецьку читальню та бібліотеку, а далі, з приїздом д-ра О. Назарука й Т. Меленя відчитовий гурток. Великі заслуги в орґанізації стрілецької мемуаристики, історії та пропаґанди поклав проф. Іван Боберський, член Боєвої Управи. Він зорґанізував у Відні архів Боєвої Управи, подбав про звязки зі Стрільцями та помагав матеріяльно й морально у творчій праці Стрілецтва. За його допомогою виїхав з кінцем грудня 1914 р. в поле чет. Ю. Буцманюк у характері воєнного маляря і світливця.

Весною 1915 р. приїхав з доручення Боєвої Управи до У. С. С. у поле д-р О. Назарук як її кореспондент. Він зібрав відомости про походи та життя У. С. С. і невдовзі вийшли перші його воєнні нариси »Слідами Українських Січових Стрільців« та »Над Золотою Липою«.

Так повстали в полі та Коші осередки творчої праці, де гуртувалися люди з мистецьким, літературним, малярським чи музичним хистом. Завдяки тому збереглись бодай частинно в записках, образах, світлинах та піснях спогади про стрілецькі походи, про геройські подвиги поодиноких людей і частин, про надії, болі й радощі Стрілецтва, відновленого після віків національного війська.

В атмосфері Пресової Кватири розпочав свою працю стрілецький співець Роман Купчинський, що своїми віршами на стрілецькі теми добув відразу популярність серед У. С. С.

Умовини для творчої і мистецької праці У. С. С. у полі виявились доволі складними. У. С. С. були замалою формацією, щоб у ній можна було створити вигідні й по змозі спокійні умовини для праці. Курінями У. С. С. австрійська команда кидала з одного місця в друге; також у прифронтових, обозних частинах дуже часто не було до цього відповідних умовин. Щойно з кінцем 1915 р., коли У. С. С. задержались над Стрипою та настав спокійний час позиційної війни й оба, досі самостійні, куріні зведено в полк, Пресова Кватира могла працювати краще, живіше та більш систематично.

Багато нового життя вніс Левко Лепкий, що прибув над Стрипу, до Вівся осінню 1915 р. З ним приїхав також на фронт мистець маляр Осип Курилас. У Тудинці, при команді полку, уладжено для нього малярську робітню. За зиму й весну Курилас зробив чимало портретів, картин та шкіців зі стрілецького життя, які на все залишаться цінними документами доби. Спершу працював він у полі, опісля довший час у Коші аж до 1918 р.

Хор. Іван Іванець.

Чет. Юліян Буцманюк.

Хор. Роман Купчинський.

Пхор. Теофіль Мойсейович.

Поруч Куриласа працював також маляр чет. Іван Іванець, що підчас світової війни та визвольних змагань виконав чимало цінних малюнків, рисунків, шкіців з походів та боїв Стрілецтва. На жаль, праці ті, що були дуже цікавим батальним матеріялом і документом воєнної доби, пропали в Україні.

Надійним малярем був студент краківської Академії Юліян Назарак, що перейшов пізніше у ряди австрійської армії і згинув як хорунжий на волинському фронті 1916 р.; від нього залишились лише дві картини на теми семиковецьких боїв. Як маляр працював при У. С. С. також Осип Сорохтей, що саме перед війною скінчив малярські студії у краківській Академії. Крім рисунків та акварель він дав низку досконалих стрілецьких карикатур, що збереглись до нині.

При У. С. С. розпочав свою мистецьку працю Лев Ґец. Він виготовив спільно з молодим поетом В. Бобинським 1917 р. велику антольоґію У. С. С. Це замітна праця, розписана рукописно на зразок старинних книг, в якій зібрано 36 авторів. Талановитим ґрафіком виявився тоді молоденький ще В. Оробець, що залишив декілька рисунків та ґрафічних заставок, розкинених по принагідних виданнях. Рисівниками були також хор. Талпаш, пхор. В. Старчук, пхор. Л. Лепкий, віст. Ткачук та віст. Розумович.

Товариське життя Стрілецтва, яке скупчувалося здебільша довкола Пресової Кватири, підсилювало її мистецьку атмосферу.

Велике значіння для історії Стрілецтва мають фотоґрафічні матеріяли, яких чимало залишилось до нині. Як світливці працювали в полі чет. І. Іванець, пхор. Т. Мойсейович, стр. В. Оробець, стр. В. Яцура і деякий час чет. Ю. Буцманюк, в Коші і на Волині пхор. М. Угрин та віст. І. Озаркевич.

З помічю гуртка Пресової Кватири основано

Пхор. Михайло Гайворонський.

Мистецька праця на фронті, у викторівському лісі під Галичем.
М. Гаврилко ліпить погруддя.

Пхор. Микола Угрин-Безгрішний.

Пхор. Юра Шкрумеляк.

Стр. Антін Лотоцький (Тото-Долото).

Віст. Андрій Бабюк. (Ірчан).

у Львові місячник »Шляхи«, що мав стати виразником стрілецької ідеольоґії та збірником матеріялів до історії Стрілецтва. У ньому друкувалися праці стрілецьких літописців, новелістів та поетів. Мім іншими на його сторінках появилися вперше публіцистичні статті чет. Василя Кучабського та матеріяли до історії У. С. С. В. Дзіковського. Крім Р. Купчинського та М. Голубця, що вже перед війною добув собі імя, друкували у »Шляхах« та принагідних стрілецьких виданнях свої твори такі молоді поети і письменники, як Л. Лепкий, Ю. Шкрумеляк, В. Бобинський, А. Лотоцький, А. Бабюк, І. Балюк, М. Заклинський та Р. Кузьмович.

З Пресової Кватири вийшла також акція зовнішнього знаціоналізування У. С. С. Багато енерґії в цьому напрямку виявили чет. Іванець та пхор. Лепкий, що послідовно переводили цю ідею в життя. Вони ввели стрілецьку шапку, т. зв. мазепинку, що її носили січово-стрілецькі орґанізації ще перед війною, та змінили крій австрійської військової блюзи на своєрідну форму. Труднощі для введення стрілецького однострою були великі. Мазепинку треба було спершу купувати за власні гроші, таксамо австрійський однострій треба було перероблювати власним коштом. Стрільці робили це з великою охотою і мазепинка стала синонімом У. С. С. У 1916 р. Галичина мала вже оформлений тип українського вояка, що пізніше ввійшов в історію українського війська.

В 1916 р. чет. І. Іванець опрацював проєкт стрілецького прапору. Питання державного гербу України не було ще тоді вирішене, тому на прапорі поміщено св. Михайла Архистратига зі щитом, на якому лев. Злучено герби Києва і Галицької Землі для зазначення ідеалу соборности українських земель. Прапор цей виготовив комітет пань у Львові та посвятив його в Розвадові, в постою Вишколу У. С. С., Митрополит Андрій Шептицький 28. жовтня 1917 р.

Гурток співробітників Пресової Кватири не забув і про інші способи закріплення стрілецької традиції. Чет. І. Іванець як член комісії корпусної команди провірив і впорядкував разом з дес. В. Дзіковським, дес. Р. Харамбурою та віст. В. Гузарем могили У. С. С. на побоєвищах від Болехова

Стрілець Саджениця розказує про свої боєві пригоди у Пресовій Кватирі в Замковій Паланці.

Співробітники Пресової Кватири Коша в Горожанні Вел., листопад 1916.

Від ліва: Пхор. Ю. Шкрумеляк, стр. В. Огоновський, стр. А Лотоцький (Тото-Долото), віст. А. Бабюк (Ірчан).

Гурток Пресової Кватири в полку У. С. С., липень 1916.

Від ліва: пхор. Р. Купчинський, чет. І. Іванець, стр. В. Оробець, дес. В. Дзіковський, пхор. Л. Лепкий, пхор. Т. Мойсейович.

по Стрипу, а заходом пхор. Л. Лепкого поставлено два памятники, — могилу-курган в Семиківцях над Стрипою і памятник в Пісочній.

В 1917 р. видано перший великий Календар-альманах У. С. С. у Львові, під редакцією М. Голубця. Появились ще інші стрілецькі видання, між іншим: »Українські Стрільці в Карпатах«, що вийшли ще в червні 1915 р. у Відні, Василя Дзіковського »Коло Потутор«, »Співаник У. С. С.« виданий у Відні, д-ра О. Назарука »З кривавого шляху Українських Січових Стрільців«, видана Т-вом »Просвіта« у Львові 1916 р.

В Коші У. С. С. у Пісочній працював Угрин-Безгрішний. Він видав збірник »Червона Калина« та при співпраці А. Лотоцького, В. Огоновського, Ю. Шкрумеляка і Ткачука кілька чисел »Вістника Пресової Кватири У. С. С.« і сатиричні журнали »Самопал« та »Самохотник«, що появились відбитками на шапіроґрафі з карикатурами Куриласа.

Праця Пресових Кватир У. С. С. не обмежувалась лише до записок, дописів із фронту, шкіців, малюнків, світлин та принагідних видань. У Відні появився також фаховий військовий підручник »Про науку боротьби ручними ґранатами« пор. Б. Гнатевича, знавця вишкільних справ, співаник У. С. С. та окремі випуски стрілецьких пісень і листівок з картинами стрілецького життя.

Опікуном та орудником Пресової Кватири був проф. Іван Боберський. Він використовував малярський та світлинний матеріял до видань та пропаґандивних вистав, як напр. до воєнної вистави у Відні 1917 р., в якій У. С. С. мали свій окремий павільон.

З розвалом царату й українізації військових частин по тамтому боці Збруча надія на створення самостійної української армії покликала до життя т. зв. одностроєву комісію, що мала намітити форму однострою для майбутнього українського війська. Проєкт, виготовлений пхор. Л. Лепким, який уводив т. зв. зубчатку на ковнір та відзнаки на рукавах, принято опісля в 1918 р. майже без змін для цілої Української Галицької Армії.

Врешті силами й засобами У. С. С. зорґанізовано український театр, що працював в 1917 і 1918 роках у Галичині та в Україні (на Херсонщині). Працювали в ньому м. ін. У. С. Стрільці: пхор. Л. Новіна-Розлуцький, стр. І. Рубчак, пхор. Л. Гринішак, пхор. Прибильський, пхор. О. Гірняк, дес. Л. Лісевич, віст. Я. Барнич, стр. М. Бенцаль, стр. Я. Гриневич та Е. Кохан. Ця українська сцена була в часах воєнної розрухи гарним засобом живої національної пропаґанди.

Визвольна війна перервала орґанізовану працю Пресової Кватири. Всі її співробітники пішли в боєві ряди. Тому також пізніші заходи для створення Пресової Кватири в бриґаді У.С.С. і при Начальній Команді не увінчались успіхом. При вищих командах орґанізовано лише пресові і пропаґандивні реферати. Пресовим референтом в бриґаді У. С. С. призначено молодого тоді письменника хор. Ю. Бабюка (Ірчана), що провадив

Пхор. Антін Баландюк.

Пхор. Микола Голубець.

Пхор. Лесь Новіна-Розлуцький

Пхор. д-р Осип Назарук.

хроніку бриґади і був її пропаґандивним референтом.

Літом 1919 р. вийшла з бриґади У. С. С. ініціятива створити спільну Пресову Кватиру зі Січовими Стрільцями. Але воєнні події, що поставили У. С. С. і С. С. на протилежних крилах української армії, не дозволили здійснити цього пляну.

Всеж таки, хоч як великі були перепони, створені боєвими умовинами, колишні члени Пресової Кватири працювали далі над збіркою історичних матеріялів. В архіві бриґади зібрано за весь час визвольної війни велику кількість світлин (ок. 900), малюнків та рисунків, споминів, записок та багатий і цінний партитурний матеріял для орхестри. На жаль, цілий архів пропав разом з обозом бриґади підчас бою під Махнівкою в квітні 1920 р.

Арт. маляр Осип Курилас у своїй робітні в Тудинці.

З діяльністю Пресової Кватири звязана також і стрілецька пісня. Вже до війни стрілецькі товариства мали улюблені пісні, зокрема давні козацькі, які співали в поході й на вправах. З відомою піснею, що поширилась перед самою війною »Ой у лузі червона калина« вийшли У. С. С. на крівавий тан. Але перша чисто стрілецька пісня народилась у Ґоронді і мала примітивний зміст і запозичену мельодію з пісні »Ой зацвила черемшина«:

Машерують добровольці
Через Мезетеребеш,

Мезетеребеш — мадярська назва закарпатського села Страбичева, куди переїхали У. С. С. зі Стрия у вересні 1914 р. У пісні цій оспіваний тодішній вигляд Стрільців, що у старих цивільних одягах та подертих черевиках з крісом на плечах ходили на вправи і не мали зовсім військового вигляду.

В Карпатах повстала пісня, що нині співається в інакшому значінні та з іншим настроєм, як колись:

Хлопці, алярм! Гей ставаймо!
Вже найвищий час!
Наступають на три шляхи
Москалі на нас.

А пізніше:

Слава, слава, отамане,
О, ти батьку наш!
Ми з тобою на ворога
Підемо всі враз.

Автором цих слів був Юліян Назарак, що після повороту сотні з Гусного до Веречок зладив веселу одноактівку »Штурм на полукіпки«, в якій командант одної застави бере в ночі вівсяні полукіпки на полі за ворога. Ці пісні поширились завдяки бадьорому змістові та мельодії, а фінал »Слава, слава отамане« став гимном кожночасного команданта У. С. С.

Після крівавих боїв на Маківці М. Гайворон-

Артист Михайло Рубчак на військовому харчі.

Ранок у домівці Пресової Кватири в Тудинці.

Стр. Теофіль Мелень.

Діти слухають стрілецької пісні.

ський скомпонував дві пісні: »Ой впав стрілець у край зруба« — до власних слів і »Питається вітер смерти« — до слів Ю. Шкрумеляка.

Найбільше стрілецьких пісень зродилось підчас позиційної боротьби над Стрипою, де гурт стрілецьких піснярів збільшив пхор. Левко Лепкий. Появились пісні Гайворонського - Купчинського »Їхав стрілець на війноньку«, »Нема в світі кращих хлопців«, »Іде Січове Військо«, Р. Купчинського слова і мельодія »Ой шумить, шумить« та Л. Лепкого »Коби скорше з гір Карпатів« і »Ой, видно село«.

Боєвий порив, кохання, геройство маси та одиниці переплітались у стрілецькій пісні, як переплітались вони в житті Стрілецтва. В пісні Купчинського »Гей там у Вільхівці« оспівано подвиги, кохання і полон стрілецького героя Федя Черника. Ця пісня зродилась літом 1916 р., тоді, коли У. С. С. станули на позиціях у Бережанщині. Коли після бою під Потуторами У. С. С. відходили з Бережан у запілля, розбитки У. С. С. та обозні частини вів чет. Іван Цяпка. Він став з цього приводу героєм обозної пісні Л. Лепкого »Бо війна війною«. Хор. Осип Теліщак зі своїми любовними клопотами перейшов тоді до історії в пісні Р. Купчинського »Як з Бережан до кадри«.

Побут У. С. С. у Коші та Вишколі серед спокійних умовин, нормальної праці та живого товариського життя сприяв пісенній творчості. Повстали пісні: Баландюка до слів Лотоцького »За сімома десь горами«, Р. Купчинського »Ой чогож ти зажурився«, »За рідний край«; три пісні Лицарства Залізної Остроги: Купчинського »Не сміє бути в нас страху«, »Вдаряй мечем« та Л. Лепкого »Хай жиє великий комтур наш«. М. Гайворонський зложив тоді мельодію до слів М. Голубця »Ой нагнувся дуб високий« та Л. Лепкий відому пісоньку »Колись, дівчино мила«.

З часів побуту У. С. С. під Куропатниками й Конюхами коло Бережан маємо дві пісні: »Чо-

Дес. В. Дзіковський означує могилу У. С. С. на боєвищі коло Галича.

Антольоґія У. С. С.

Стр. Лев Ґец.

Стр. Василь Бобинський.

Снігова завія. Рис. І. Іванець.

вник хитається серед води« і »Накрила нічка« — слова і музика Р. Купчинського. Перша пісня складена на позиції під Куропатниками на провесні 1917 р. Тоді-то зібрала річка Ценівка і створила справжнє озеро між стрілецькими та ворожими окопами. Весняні, місячні ночі виваблювали Стрілецтво на окопи і до пізньої години лунали співи та бреніли ґітари. Пісню »Накрила нічка« виспівав Купчинський при ґітарі ще під Куропатниками свому сотенному командантові пор. О. Яримовичеві. Колиж він згинув у бою під Конюхами, автор додав ще другу частину, яка з першою творить цілість.

Після бою під Конюхами у Вишколі У. С. С., розміщеному в чотирьох селах коло Миколаєва над Дністром, повстала нова низка пісень. Не зва-

Від ліва:

Арт. маляр Осип Курилас Проф. Іван Боберський,

Стрілецький учитель пхор. С. Придун на вправах у Вишколі.
Рис. Р. Сорохтей.

Гурток УСС — артистів українського театру.

Від гори зліва, стоять: стр. Я. Гриневич, пхор. Л. Невіна-Розлуцький, дес. Е. Банах, стр. Е. Кохан, віст. Ю. Танчаковський; сидять: пхор. О. Гірняк, дес. Л. Лісевич, стр. С. Хомик, стр. С. Волинець, дес. В. Демчишин.

від ліва: пхор Купчинський Р., Теодорович П.

Українська Головна Рада в карикатурі, зі сторінок »Самохотника«.

Рис. О. Курилас.

жаючи на важку вишкільну службу, молоді стрільці находили час на кохання, а стрілецькі пісні з цього періоду оспівують »дівчину-рибчину«. Вони веселі й безжурні, як тодішнє стрілецьке життя. Між іншими тоді Л. Лепкий створив пісню: »Казав мені курат на сповіди« та Купчинський »За твої, дівчино« і »Пиймо, друзі«.

Переїзд У. С. С. за Збруч в 1918 р., у межі молодої Української Держави, оспіваний у пісні Р. Купчинського »Зажурились Галичанки«. Коли після повороту з Херсонщини У. С. С. переїхали на Буковину, Р. Купчинський зложив пісню »Як Стрільці ішли з України«. На цій пісні, з тугою за херсонським соняшним небом та розлогими степами, кінчиться одна епоха Стрілецтва, якій на зміну прийшли листопадові дні 1918 р., а з ними важкі змагання, підчас яких вже не було змоги не лише творити нових пісень, але й охоти співати давніх.

Поруч цих загально відомих пісень співали Стрільці ще й інші, які з часом затратились або забулись, між іншим жартівливі пісоньки, яких автором був пхор. Р. Теодорович.

Найпопулярнішу пісню »Ой у лузі«, з якою виходили Стрільці на війну, склав С. Чарнецький для твору В. Пачовського »Сонце руїни«. Стрілецькою піснею стали зараз на початку карпатської кампанії відомі »Журавлі« — слова Б. Лепкого, мелодія Л. Лепкого. Ці обі пісні увійшли в кров і кости Стрілецтва та залишились разом з піснею »Ой та зажурились« трійцею найповажніщих стрілецьких пісень. »Ой та зажурились« зложив Р. Купчинський після переходу У. Г. А. за Збруч, коли У. С. С. станули залогою в Камянці.

Польсько-українська війна дала назагал мало пісень. Це був час, коли кожний старшина і стрілець пішов на фронт. Підчас боїв у Галичині Л. Лепкий скомпонував дві пісні: »Від Сяну аж до гір Кавказу« та підчас чортківської офензиви: »Ми йдем вперед, над нами сонце сяє«. Лебединими піснями У. С. С. є Купчинського »Засумуй, трембіто« і О. Баландюка до слів Купчинського »Ой зацвила черемшина, зацвила«. Вони зродились уже в полоні, у Тухолі.

Багато стрілецьких пісень перейшло в народ і їх співають не лише в Галичині, але й за Збручем, на Великій Україні, на Закарпатті і на Буковині. Співає їх і вся українська еміґрація, деб вона не жила. Минають роки, минуть десятиліття, а ті пісні залишаться невмирущим памятником великого минулого, як твори зроджені з віри, сповиті курявою борні, скроплені кровю пожертв.

Вибух ґранати. Мал. О. Курилас.

1918 - 1920

Пройшли чотири роки світової заверюхи. Грізний молох крівавої війни пожер міліони людських жертв. Пропадали нераз у цій борні цілі полки, дивізії, а то й армії. У. С. С. істнували немов той леґендарний Фенікс, що згоряє, та заєдно відроджується до нового життя. Силою нечисленної формації Українського Січового Стрілецтва була свідомість, що воно є заборолом волі народу, кошем майбутньої Української Армії. Це почуття веліло з вибухом російської революції полоненим У. С. С. прямувати з таборів в Україну, працювати для українізації частин російської армії і творити в Києві формацію Січових Стрільців. Колиж у 1918 р. затріщали основи Австро-Угорської монархії і в жовтні повстала Українська Військова Орґанізація з Центральним Військовим Комітетом у Львові, очі всіх тих, що підготовляли переворот, звернулись на У. С. С.

Зараз таки в початках праці до Комітету ввійшли два представники У. С. С., сот. д-р Гірняк і пор. д-р В. Старосольський, згодом ще й третій, пхор. У. С. С. Д. Паліїв. Він повів енерґійну орґанізаційну працю та у великій мірі своєю активністю підготовив листопадовий переворот. Коли в останніх днях жовтня події принаглювали до діла, 30-го жовтня приїхав до Львова сот. У. С. С. Д. Вітовський, якому доручено провід акції і команду над майбутнім Українським Військом.

В памятну ніч на 1-го листопада 1918 р. у шкільній салі Народнього Дому при вулиці Рутовського працював перший штаб Української Галицької Армії, до якого ввійшли: сот. У. С. С. Д. Вітовський, от. У.С.С. С. Ґорук, пор. У.С.С. Б. Гнатевич, пор. І. Бубела, пор. У. С. С. І. Цьокан, чет. Іванчук та підхор. У. С. С. Д. Паліїв. До найближчих співробітників цього штабу і безпосередніх виконавців його доручень належали між іншими: сот. Черський, пор. Т. Мартинець, пор. І. Рудницький і чет. Л. Огоновський.

Листопадове діло створили у великій мірі Українські Січові Стрільці.

1-го листопада 1918 р. між год. 2—4-ою вночі українські відділи розброїли вояків неукраїнської народности та обсадили урядові будинки і важніші пункти. У старинному городі Льва замаяли жовто-блакитні прапори. Українці перебрали владу у свої руки виключно власними силами, завдяки однодушному та енерґійному починові.

В тому часі У. С. С. перебували на Буковині. Боєвий курінь і частина Вишколу в Чернівцях, дві сотні Вишколу (С. Іваницького, Р. Купчинського) на румунсько-буковинській границі та Кіш у Вижниці. Боєва сила У. С. С. мала тоді 1300 вояків.

Наказ виїзду до Львова дістали У. С. С. дня 1-го листопада. Але через технічні перешкоди, головно через саботаж залізничої служби, перший транспорт У. С. С. у силі чотирьох сотень піхоти, одної сотні скорострілів і відділу мінометів під проводом сот. О. Букшованого прибув до Сихова щойно 3-го листопада. Тоді на вулицях міста йшли вже завзяті бої і в руках Поляків опинились такі важні обєкти, як головний дворець, залізничі та артилерійські варстати.

Вже в перших днях боїв за місто брали живу участь ті У. С. С., що тоді були у Львові. М. і. два старшини У. С. С. пор. д-р І. Цьокан і чет. Г. Трух очайдушними випадами спинили перший розгін Поляків, що з Нового Світу та Городецької дільниці намагалися вдертись до середини міста.

Зараз після приїзду під Львів У. С. С. добули Персенківку і звідтам, згідно з помилковим, бо спізненим, наказом Начальної Команди дві сотні під проводом О. Букшованого пішли добувати Цитаделю, а решта обсадити імовірно вільний дворець. Тимчасом вийшло навпаки. Цитаделю зайняли без боїв, а головний дворець треба було добувати, бо його від 24 годин мали Поляки у своїх руках. Хоч У. С. С. і добули дворець, але, неознайомлені зі ситуацією і з огляду на слабу силу, мусіли його того самого дня покинути.

4-го листопада приїхали дальші транспорти У. С. С. Того дня повторили вдруге свіжими силами наступ на Головний дворець та, коли він не вдався,

Сот. Зенон Носковський.

Полк. Дмитро Вітовський.

Хор. Дмитро Паліїв.

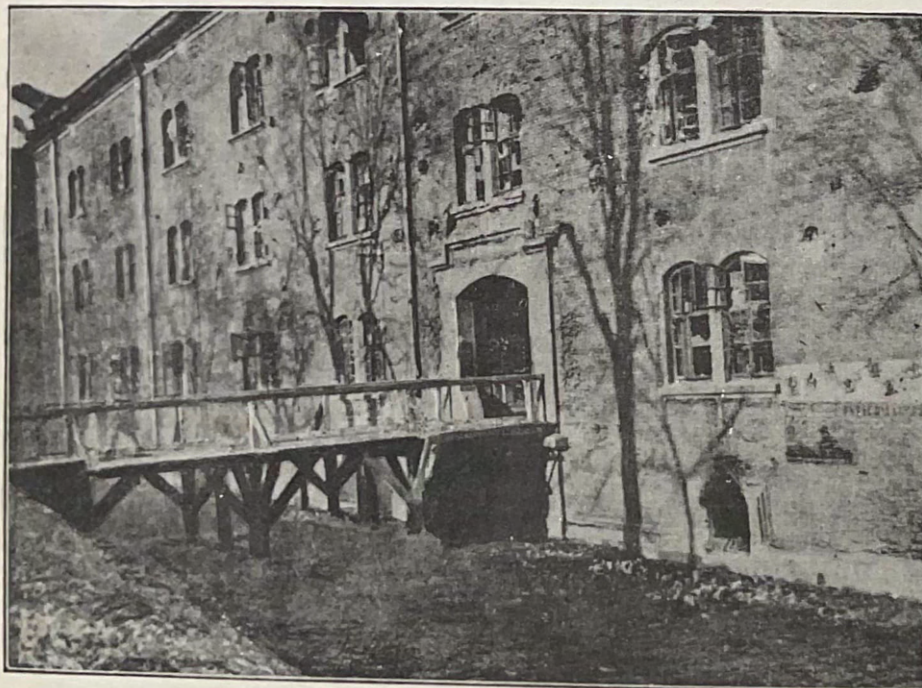
Бій за дворець. Рис. Л. Перфецький.

всі відділи У. С. С. ввійшли 5-го листопада до Львова.

Тоді польські боєві сили були вже численні та зорґанізовані. Дня 6-го листопада, після дводенних завзятих вуличних боїв, в яких брали участь відділи У. С. С., устапився фронт, що поділив місто на дві ворожі частини. В цих боях У. С. С. займають 5. XI. соймовий будинок, дирекцію залізниць та краєвий банк, дня 6. XI. добувають Католицький Дім при вул. Городецькій, відсуваючи загрозу втрачення касарні Фердинанда, і прочищують вулиці Янівську і Красіцьких.

В усталеному фронті У. С. С. займають увесь його центр і північне крило, відтинки: Цитаделю та Оссолінеум, відтинок від вулиці Сикстуської до Казимирівської, касарні Фердинанда та поліції, вул. Бема, дворець Підзамче та Різню.

У. С. С. своїми відділами, розміщеними на такому довгому фронті, відбивали польські наступи і переходили часто самі до зачіпної акції, в якій мали чимало успіхів. За ввесь час боїв у Львові противникові не вдалося проломити стрілецького фронту ні на одному відтинку. Багато наступів

Касарня на Цитаделі після боїв у Львові.

Сот. Богдан Білинкевич.

Становище боєвого фронту у Львові дня 21. листопада 1918 р.

Обєкти, означені кільцями, це заборола по українському боці, обєкти значені подвійними кільцями, держали У. С. С. Стрілки на південь і північ Львова означують напрямки наступу Поляків дня 21. XI.

противника заломилось на бастіонах Цитаделі. Цю важну вузлову позицію держали сотні II-го куріня під командою сот. Б. Білинкевича. Відтам робили У. С. С. також сміліві випади на становища противника, якого сили раз-у-раз зростали.

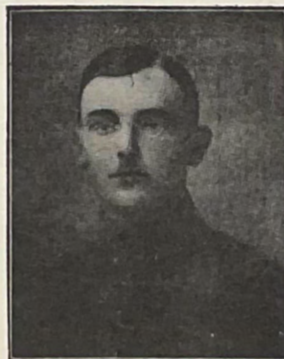
Вночі з 21. на 22-го листопада Українське Військо, після тритижневих важких змагань, залишило мури міста. Чисельна перевага була по стороні Поляків, що 20-го листопада мали 660 старшин і 4000 вояків. Того самого дня наспіла з Перемишля для відсічі Львова ще свіжа ґрупа в силі 140 старшин, 1228 вояків та 8 гармат, яка 21-го листопада розпочала обходити місто з півдня, прямуючи на Личаків. Саме ця загроза, що Львів може польська армія відрізати від сходу, була причиною, чому українська залога покинула місто.

Сот. Осип Букшований.

Сот. Мирон Луцький.

Пор. Сократ Іваницький.

Пор. Михайло Чичкевич.

Українська стежа на Галицькій площі у Львові.

Барикада на вулиці.

Охорона ратуша у Львові.

У. С. С. вийшли зі Львова в боєвім порядку, та, всупереч наказові дальшого відвороту, залишились під Львовом. В цьому небезпечному моменті вони проявили не лише бадьорість і витревалість, але зберегли найцінніщу вояцьку прикмету, що веде до перемоги — офензивного духа.

На відтинку Львова залишились у перших днях лише два стрілецькі курені, а польські сили у Львові зросли тимчасом до 7 тисяч вояків і 800 старшин. І. курінь зайняв оборонну лінію в Підбірцях, II-ий в Унтерберґен і Підберізцях. Ініціятива створення фронту облоги Львова повстала в команді У. С. С. на приходстві в Миклашеві. Шефом штабу зорґанізованої ґрупи облоги став боєвий старшина сот. М. Луцький, що перейшов до У. С. С. із 41-го полку піхоти.

Ще не встиг фронт уформуватися, як Поляки повели проти нього сильні наступи. Найперше заатакували Підбірці. Ту місцевість, що опановує околицю, боронила сотня під проводом боєвого старшини пор. С. Іваницького. Завдяки ініціятиві та рішучости цього команданта сотня не лише переломила наступ противника, але й здоганяла його до Лисинич, добуваючи обоз та декілька гармат.

Завдяки цьому самочинному починові У. С. С. повстав фронт облоги Львова, що скоро поширився на північ і південь. При кінці листопада та в перших днях грудня У. С. С. звели ще кілька завзятих боїв в обороні підльвівських місцевостей, як Малехів, Ляшки і Кістярня. Тимчасом орґанізувалась Українська Галицька Армія, якої частини підсилювали щораз-то нові відтинки фронту.

Першими боєвими одиницями фронту облоги стали боєві ґрупи »Схід« і »Старе Село«. Ґрупу »Схід« зорґанізували при команді У. С. С. у Куровичах. Ґрупою »Старе Село«, яку створили також з почину Українських Січових Стрільців, командував сот. Осип Микитка, колишній командант Леґіону У. С. С. і пізніший командант І-го корпусу УГА. Його розстріляли 1921 р. большевики в Кожухові. Обовязки начальника булави виконував у ній сот. У. С. С. Б. Гнатевич. Командантом І-го відділу кінноти був пор. У. С. С. І. Іванець, після нього хор. Гайманович. Командантом етапу ґрупи та орґанізатором її інтенданства був сот. У. С. С. О. Навроцький.

В перших днях грудня ґрупа »Старе Село«, діставши підкріплення в силі двох курінів, одного У. С. С. зі Станиславова та одного з Коломиї, зайняла Давидів, Сихів, Зубру, Козельники та Солонку, замикаючи перстень облоги Львова від півдня. В першому місяці бою за Львів У.С.С., скріплених ще одним курінем під командою пор. В. Клима, відтак пор. д-ра Е. Щуровського, перекидали як пробоєву силу в найбільш загрожені відтинки

фронту. Підчас першого наступу на Львів, що почався 27-го грудня, У. С. С. добувають Пасіки Зубрицькі, Персенківку і доходять до Личакова. Підчас другої офензиви, що почалась 2-го січня, ІІ-ий курінь під проводом сот. Білинкевича добуває Лапаївку, решта під проводом сот. Носковського — Скнилів. Пізніше І-ий курінь (пор. Іванович) добуває Сокільники і разом з ґрупою »Старе Село« веде наступи на Кульпарків та Персенківку.

В боях за Львів У. С. С. стають ґвардією геройської Української Галицької Армії і противник цінить їх хоробрість та лицарськість. Коли в січні 1919 р. Начальна Команда У.Г.А. переводила реорґанізацію армії, створивши з усіх боєвих ґруп три корпуси в складі 12 бриґад, тоді всі відділи У. С. С, перейшли в район Щирця та Красова для реорґанізації. Згідно з наміченим пляном бриґаду У. С. С. мали розбудувати до сили двох полків піхоти з одним гарматнім полком і дивізіоном кінноти. Але, на жаль, цього пляну не переведено і бриґада У. С. С. залишилась, як досі, з трьома курінями піхоти. Командний склад бриґади був такий: Пішим полком командував сотник З. Носковський з полковим адютантом поручником Р. Купчинським. Комендантами курінів були: І-го пор. О. Іванович, ІІ-го сот. Б. Білинкевич, ІІІ-го пор. С. Іваницький. Полком бриґадної артилерії командував от. д-р Я. Воєвідка, що вже в часі світової війни як старшина австрійської артилерії стрічався часто зі Стрільцями. Артилерія бриґади мала 4-и батерії полевих гармат (по шість гармат) та одну батерію 10 цм. гавбиць. Цією батерією ко-

От. Микитка видає накази до наступу на Львів (27. XI.1918).

Гармата на становищі в Сихові.

Пор. д-р Евген Щуровський.

Команда Бриґади У. С. С.

Від ліва згори: пор. Р. Рубінгер. пор. С. Никифорук, хор. Е. Якимів, пор. Р. Кузьмич, пхор. Іл. Бабуняк, чет. В. Киприян, хор. А. Бабюк, пор. лік. д-р В. Щуровський, от О. Букшований, сот. М. Луцький, сот. М. Стронський, пор. І. Нагайло, чет. Л. Лепкий.

Дворець у Бібрці, осідок інтенданства й етапу ґрупи »Старе Село«.

Панцирне авто »Черник« у Сихові, з дивізіону авт Січових Стрільців.

мандував пор. І. Балтро. Командантом скорострільних частин став пор. О. Квас і технічної сотні чет. В. Клим. Кінну сотню сформував у Станиславові і командував нею чет. Л. Лепкий. Адютантом штабу бриґади став пор. І. Іванець. Муніційний реферат перебрав чет. С. Никифорук, інтенданство пор. І. Нагайло та ліквідаційні (рахункові) справи четар В. Кипріян. Шефом санітарної служби був лікар пор. д-р В. Щуровський, полевим духовником о. Кушлик. Команді бриґади підлягав Вишкіл, що станув у Розвадові над Дністром. Командував ним у Галичині сот. С. Краснопера. Кошем, що в перших днях листопада переїхав з Вижниці до Станиславова, командував сот. Б. Гарасимів.

15-го лютого починається третя офензива У. Г. А. з метою відрізати Львів від заходу. Бриґада У. С. С. вийшла на відтинок Рудок і дістала завдання добути залізничий шлях з метою перервати лучбу між Львовом та Перемишлем. Найперше відходить на становище І. курінь під проводом пор. О. Івановича. Він займає Долиняни, село недалеко міста Городка і на цьому відтинку, яким командував сот. О. Станимір, два тижні здержує протинаступ Поляків, м. і. завзятий та поважний наступ 26-го лютого. На жаль, цього догідного становища, яке створили У. С. С., не можна було використати для дальшої офензиви через політичні переговори, які вимогла антантська місія під проводом французького ґен. Бертелемі. Кількаденне перемиря дозволило Полякам приготовити на заході нові сили та підвезти без

Кінна стежа У. С. С.

Чет. Лев Лепкий.

Старшини II. коломийського куріня 24. п. п.
Від ліва: пор. С. Сверида, пор. В. Левицький, кмдт. куріня, пор. П. Палійчук, хор. С. Руснак, хор. І. Матеїк, чет. А. Палій.

На здобутому шляху в Братковичах коло Городка.

перепони до Львова харчі для населення і муніцію для залоги. Після перемиря дня 8-го березня Поляки вдарили скріпленими силами на Долиняни, які держав тоді вже коломийський курінь 24. п. п., та зайняли їх. Але вже того самого дня ввечір І-ий курінь У. С. С. та окремий гуцульський курінь чет. Голинського рішучим ударом відбили Долиняни та, що більше, переслідуючи Поляків, зайняли Вовчухи і перейшли залізничий шлях коло стації Родатичі. В цьому бою добули оба курінi, крім полонених, 30 скорострілів, 6 гармат та велику кількість воєнного матеріялу. На другий день підійшли два другі курінi бриґади, зайняли Братковичі і цілим фронтом пішли на місто Городок. І-ий курінь у нічному бою добув Бурґталь і звязався з »Янівською« ґрупою першого корпусу, що наступала з півночі. В боях під Городком визначився також коломийський курінь 24. п. п. під командою пор. В. Левицького.

Бої за добуття залізничого шляху коло Городка були кріваві і завзяті. Лише один І. курінь бриґади У. С. С. утратив в обороні Долинян у днях 19. до 21. лютого 16 убитих та 60 ранених. Пізніші втрати були куди більші.

Пролім фронту на відтинку Вовчухи, Братковичі, що повинен був стати вирішним моментом у галицькій кампанії — це діло У. С. С. На жаль Начальна Команда не використала успіхів бриґади У. С. С. і І. корпусу. Не підсунула завчасу бриґад ІІІ-го корпусу для рівночасного удару на захід та не вдарила силами II. корпусу на ослаблений Львів. Таким чином блискучі подвиги У. С. С., як також успіхи І-го корпусу з півночі, пішли внівець. Поляки, діставши сильні підкріплення зі заходу (познанські полки), повели під проводом ґен. Івашкевича енерґійний протинаступ, що скоро зліквідував усі боєві осяги У. С. С. та І-го корпусу.

Польський протинаступ розірвав єдність бриґади У. С. С. І-ий курінь опинився в »Янівській« ґрупі, ІІ-ий в »Яворівській, а ІІІ-ій з командою полку відійшов до Дрогобича. Підчас дальшого наступу Поляків від заходу ІІ-ий курінь бере

Чет. Гриць Голинський.

Становища І. куріня У. С. С. на залізничому торі коло Вовчух, березень 1919 р.

»Гармати вперед!«. Мал. І. Іванець.

Ґен. М. Омелянович-Павленко.
Начальний вожд У. Г. А. в Галичині.

участь у боях під Шумлянами, Новосілкою та Прилбичами. У завзятому нічному наступі під Вишенкою У. С. С. приневолили польські війська, що йшли на схід, зупинитись у районі Яворова.

15-го травня починається т. зв. травнева офензива Поляків, що у висліді відкинула У. Г. А. аж до Збруча. Поляки, підкріплені частинами зорґанізованої у Франції армії ґен. Галлєра, повели наступ на всіх відтинках фронту. Головний удар звернули проти III-го корпусу з метою відтяти У. Г. Армії получення з Чехословаччиною і зайняти нафтовий басейн. 15-го травня польські війська після завзятих боїв займають Дрогобич і Борислав, 20-го Стрий, 24-го Болехів, Ходорів, Бібрку і Буськ.

Скоростріл забезпечує відворот сотні.

З початком відвороту У. Г. А. стягнули всі порозділювані частини У. С. С. у район II-го корпусу, в околиці Старого Села. Як арієрґард цього корпусу У. С. С. зводять бої під Бібркою, Свіржем та над Гнилою Липою. Дальше бриґада відступала тим самим шляхом, що ним ішли У. С. С. в 1917 р. переможним походом до Збруча, через Бережани, Підгайці, Соснів і степами Пантелихи на Чортків. У. С. С. минали колишні побоєвища і проходили коло могил товаришів, поляглих у боях проти московських військ.

З початком червня 1919 р. У. Г. А. опинилася, здавалось, у безвихідному положенні, відкинена у південно-східний крайчик Галичини, без звязку зі світом, без стрілива, з табором ранених. Але в цьому грізному моменті У.Г.А. не скапітулювала перед вчетверо сильніщим противником, вивінуваним якнайкраще в усі технічні засоби. У. Г. А. спромоглась на офензиву, яку почала добуттям Ягольниці і Чорткова, 8-го червня 1919 р.

Команданти бриґади У. С. С. і VII-ої от. Букшований та от. Бізанц узгіднюють після чортківського бою дальшу боєву акцію. Поруч пор. Верхомий і сот. Білинкевич.

В бою за Чортків наступали У. С. С. з південного сходу та були співтворцями тої перемоги, що залишилась найкращим подвигом зброї У. Г. А. Перемога під Чортковом викресала в армії нові ударні сили. Бриґади, перетомлені затяжними боями, рвались тепер розцвілими подільськими ланами навипередки за противником, що відступав поквапно. Ряди армії посилювали тисячі нових

От. д-р Ярослав Воєвідка.

Наскок кінноти У. С. С. під Ласківцями. Мал. Л. Перфецький.

охотників. Не ставало зброї для всіх. Багато йшло до бою без неї.

Підчас одного з дальших боїв за Ласківці к. Чорткова, які У. С. С. зайняли в нічному випаді, кіннота У. С. С. під командою чет. Д. Коржинського і хор. М. Петруняка вдарила на зади противника і взяла багато добичі. Під Денисовом та Купчинцями видержують частини бриґади У. С. С. сильний протинаступ Поляків, що намагались ударом від півночі розділити У. Г. А. на дві частини. В цьому бою І-ий курінь У. С. С., добувши Ходачків к. Денисова, впав на зади противника і таким чином ударемнив небезпечні наміри польського командування. Ініціятором того подвигу був пор. В. Калина, який також виконав його з трьома сотнями куріня. За цю перемогу бриґада У. С. С. дістала боєве признання від Начальної Команди.

В дальшому наступі У.Г.А., підчас боїв за Бережани, 17—19 червня, львину частину боєвого завдання виконали У. С. С., які повели удар з пів-

Після бою.

Ґен. Мирон Тарнавський.
Начальний вожд У. Г. А.
в часі протибольшевицьких боїв в Україні.

Останній запас бриґади У. С. С.
Сотня новобранців у Плотичі 23. червня 1919 р.

Д-р Евген Петрушевич.
Диктатор Зах. Области Української Народньої Республики.

З летунської ескадри У. Г. А.

ночі. Отут ціла бриґада У. С. С., після основної гарматньої підготови, перейшла до наступу і баґнетами проломила дві оборонні лінії противника. В цьому бою, після якого Поляки залишили Бережани, визначилась артилерійська ґрупа під проводом Я. Воєвідки та II-ий курінь сот. Білинкевича, який під Нараєвом зайшов на зади польських військ і замкнув їм дорогу відвороту.

Після бою під Бережанами в дальшому поході на Львів бриґада У. С. С. мала ще одну блискучу перемогу під Дунаєвом, якого боронили частини познанських і леґіонових полків. У. С. С. завдячують її вмілому плянові, що його виконав начальник булави сот. М. Луцький і знаменитій співпраці бриґадної артилерії. На жаль, всіх цих блискучих успіхів, які завели чолові відділи недалеко містечка Перемишлян (до села Виписок), на віддаль яких 60 кільометрів від Львова, не можна було використати. З браку муніції У. Г. А. мусіла спинити дальший похід і під напором нових польських дивізій відступати.

Коли вдруге У. Г. А. ішла до Збруча і коли знову У. С. С. найшлись в її арієрґарді, частини армії зберегли повну військову дисципліну і боєздатність. Їхнього духа кріпила свідомість, що сповнили свій обовязок супроти рідного краю та врятували військову честь. У. С. С. як охорона II-го корпусу перейшли річку Збруч в Кудринцях 16-го липня 1919 р. Коли в полудне прокотились мостом стрілецькі гармати і коли курені бриґади минали

В Головному Штабі Об'єднаних Українських Армій, ґен. Юнаків і ґен. Курманович

Сот. Петро Франко.
Старшина летун.

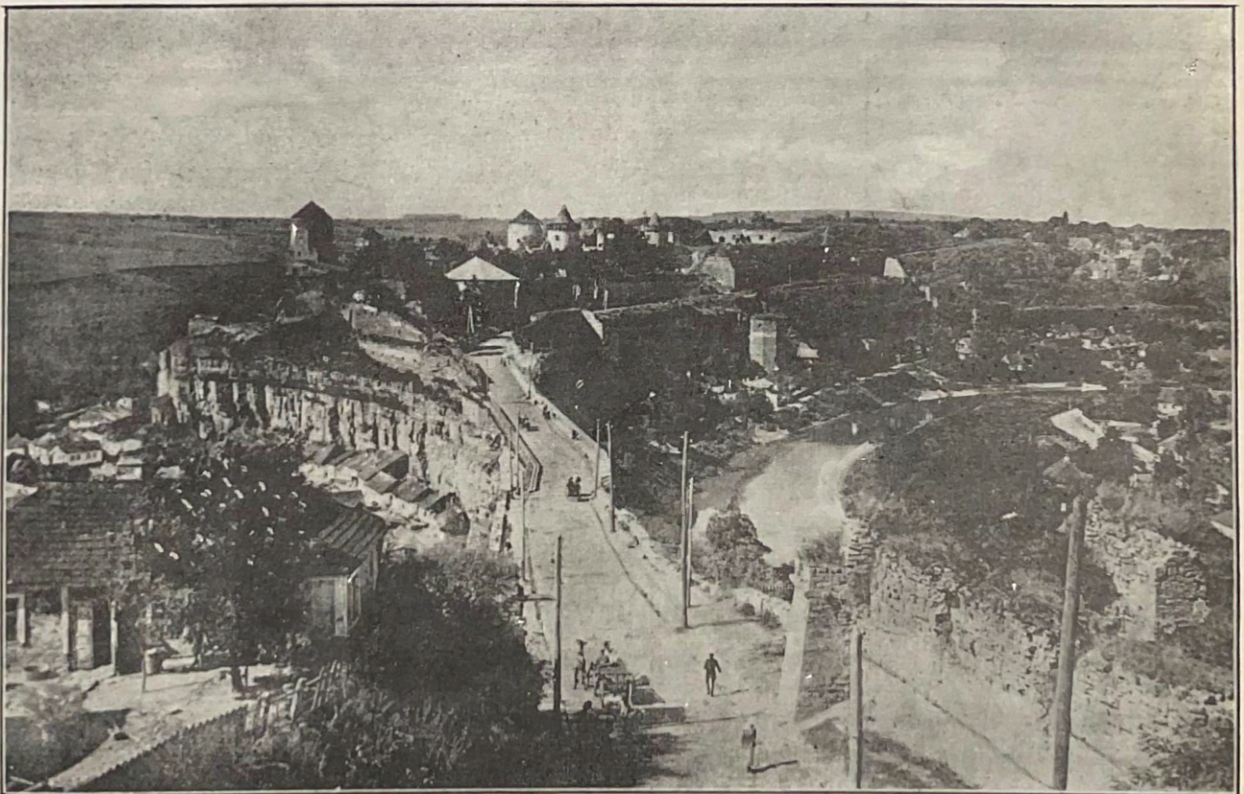
Відпочинок кінноти У. С. С. після переходу Збруча.

Симон Петлюра.
Головний Отаман військ і голова Директорії У. Н. Р.

руїни старинного замку, що над стрімким берегом Збруча, очі Стрільців звернулись востаннє у сторону рідного краю. Хоч як важко було кидати рідні сторони, яких боронили з таким завзяттям, їхні вояцькі серця кріпило бажання нового чину і віра, що побідна зброя заведе їх назад туди, звідки вийшли.

Декілька днів простояли У. С. С. в селах на лівому боці Збруча для охорони кордону, потім рушили на Камянець Подільський. Увійшли до цього історичного міста вночі старовинним, високим камяним мостом на Смотричі, тим самим, що ним ішли колись до наступу полки гетьмана Дорошенка. В тому часі район Камянця був одинокою базою для обох українських армій. Там перебувала Директорія У. Н. Р. разом з Головним Отаманом С. Петлюрою та військами, що їх большевики витиснули на південь. Туди зїхались також усі дер-

Турецька кріпость і старовинний міст у Камянці Подільському.

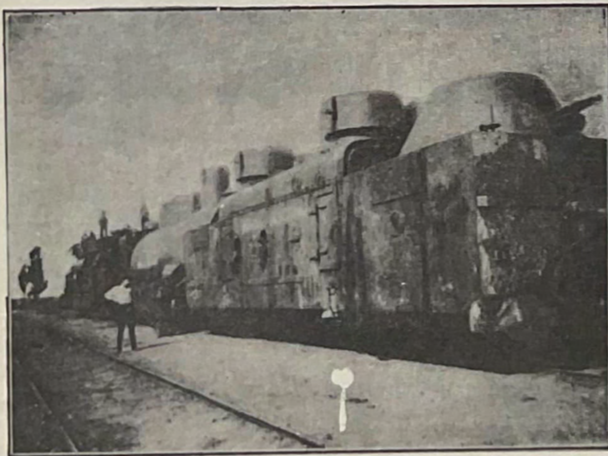

Стежа розглядає околицю в поході на Умань.

жавні установи і ввесь Уряд Диктатора д-ра Е. Петрушевича та військові команди Західно-Української Області.

Після двотижневого відпочинку в районі Камянця корпуси У. Г. А. зайняли фронт до пляннованого наступу на Київ. Галицькі бриґади пішли на нові бої та на обох крилах фронту посувались скоро вперед придніпрянські частини.

У. С. С. залишились у Камянці як запас обєднаних армій. Один курінь поміщено у старовинній твердині, що колись була охороною міста від заходу, а решта бриґади зайняла північну частину міста, т. зв. польські фільварки. Саме підчас перебування У. С. С. у Камянці дня 4 серпня 1919 р. загинув траґічною смертю міністр військових справ полк. Дмитро Вітовський, колишній сотник У. С. С. та їхній ідейний провідник.

Панцирний поїзд »Вільна Україна« у Христинівці.

На фронті почалась офензива. Коли два корпуси, І-ий і ІІІ-ій, наближались у переможному поході до Києва та ІІ-ий корпус загнався за ворогом на північ аж по ріку Тетерев, 27-го серпня кинено бриґаду У. С. С. на праве крило Дієвої Армії для скріплення »Волинської Ґрупи«, що забезпечувала похід на Київ від півдня. Боєвим завданням цієї ґрупи було відтяти відворот військам південної XIV. большевицької армії, що пробивалась з Одеси на північ. Бриґада У. С. С. разом з частинами 14-ої бриґади — от. Шльосера — повела енерґійні наступи, якими вибила большевиків з Христинівки та підійшла до Уманя. В одному із боїв кіннота У. С. С. захопила величезний обоз большевиків і багату добич. В околиці цього прегарного міста, положеного серед дубових гаїв, стрінулась розвідочна ґрупа У. С. С. уперше з військами отамана Махна, талановитого партизана, що на зразок старовинних ватажків зорґанізував у Гуляйполі значну військову силу і тепер виступив до бою проти Денікінців, які прямували на Умань. Команда бриґади пробувала втягнути ту велику ударну силу українського степу до спільних операцій проти московських військ, але цього не вдалось зробити. Отаман Махно та Махнівці, які поставились до У.С.С. з довірям та зразу погодилися продовжити праве крило бриґади, підчас бою за Умань залишили бриґаду У. С. С. і пішли на зади Денікінців продовжати партизантку. Це більше відповідало степовому духові Махнівців, як реґулярна війна. Зате в лічницях бриґади У. С. С. залишили вони чимало ранених та хорих тифом.

Денікінська армія, яку підтримували держави Антанти вирядом та грішми для боротьби з большевиками, виступала з півдня. В полосі Уманя стрінулись її частини з бриґадою У.С.С. Деякий час на фронті запанувало перемиря, бо з доручення Головного Отамана С. Петлюри почались між обома арміями переговори. Але скоро виявилося, що білі війська йдуть на здобуття України, на віднову давньої неділимої Росії і старого режиму. Прийшло до боїв. Бриґада У. С. С., залишена армією Махна, деякий час завзято боронилася проти Денікінців. У цій нерівній боротьбі велику підтримку дало У. С. С-ам свідоме місцеве селянство. Бриґада У. С. С. відступила на лінію Бога.

Надходила осінь та з нею прийшов другий страшний ворог — тиф, що почав десяткувати ряди українського війська. Денікінські дивізії кінноти ґен. Слащева сунули на схід. Коло Ладижина прийшло до нового зудару, який міг був закінчи-

Чет. Петро Шеремета.

Пор. Володимир Калина.

Пор. Корнило Ващук.

тися для У. С. С. дуже траґічно. Бриґаду У. С. С., що залишилась на висуненій позиції над Богом, окружила московська кавалєрія і бриґада з великими втратами, пробиваючись через ворожий перстень, відступила в напрямку Жмеринки.

Тоді-то також на інших відтинках фронту частини українських армій, здесятковані пошестю плямистого тифу, загрожені від півночі большевиками та від сходу і півдня військами Денікінської армії, відступили на південний захід у район Винниці. Положення українських армій стало безвихідне. Коли з початком листопада не було ніякої надії на поправу і коли кінні частини під проводом білого ґенерала Туган-Барановського зайняли район Камянця Подільського і відсунули частини придніпрянської армії на північ, Начальна Команда У. Г. А. заключила військовий договір з Командою Добровольчої Армії. Цей договір урятував У. Г. А. перед фізичною загибеллю, врятував тисячі Галичан, що лежали хорі на тиф.

В тому часі найшлись боєві частини У. С. С. в околиці містечка Браїлова, що на північ від вузлової залізнодорожної стації Жмеринка. Був це осередок відомого історичного »чотирокутника смерти«. В тому районі, Винниця-Жмеринка-Бар, лежало кільканацять тисяч Галичан важко хорих на пятнистий і поворотний тиф, запалення легенів і холєру. Страшна пошесть, мов та чума в середновіччі, ширилась непоборно через брак ліків і санітарного уладження. Не пощадила вона також боєвиків бриґади У. С. С. Лічниця бриґади, яку заздалегідь приспособив лікар д-р В. Свідерський, не могла ніяк помістити тої маси хорих і багато з них находило захист по приватних хатах без відповідної санітарної опіки. Лікарі та санітарна служба, хоч працювали надлюдськими силами, не могли прийти всім з поміччю. Багато із них впало також жертвою страшної пошести, виконуючи з геройською саможертвою свій обовязок.

Етапні частини бриґади, Вишкіл та Кіш перебували тоді в районі Ялтушкова. Підчас дальшого походу на південь під натиском большевиків з півночі залишилось у тому районі, як також в околицях Браїлова, чимало важко хорих У. С. С., яких не можна було забрати в дорогу підчас зимової стужі. Цими хорими заопікувався лікар д-р Кисілевський.

Недолю Галицької Армії описали живо учасники походів У. С. С. Юра Шкрумеляк в оповіданні »Поїзд мерців« та от. д-р С. Шухевич у своїх споминах.

У. Г. А. подалась за Денікінською армією на

Стріча старшин У. С. С. з Махнівцями в Умані.

Полонені вояки Денікінської армії.

Сот. Маркіян Дрогомирецький, помер на тиф у Браїлові.

Пор. Іван Нагайло, помер на тиф у Бершаді.

південь, в напрямі на Одесу. Разом з нею пішла туди також бриґада У. С. С. Боєві частини з останками здорових людей подались походом через Жмеринку, Брацлав, Тульчин до Берлівки, недалеко містечка Бершаді. По дорозі ще багато здорових захопила тифозна горячка. Вони залишились без опіки по селах і містечках на шляху походу. Лічниці, бриґадні заведення і виздоровці переїхали залізницею під охороною бронепотягу У. С. С.

В половині січня 1920 р. тоді, коли бриґади У. Г. А. прямували на південь, де згідно з договором в районі Одеси мали найти відпочинок і куди мало прийти сподіване доповнення з таборів полонених в Італії, у Винниці, місті колишнього постою Начальної Команди У. Г. А., повстав революційний комітет, який старався навязати співпрацю з большевиками. Його члени передбачували, що дальший похід У. Г. А. на південь буде її загибеллю і бажали її від цього рятувати. Революційний комітет наладнав скоро звязки з місцевими експонентами большевиків та з їх поміччю дійшло до перемиря, а пізніше до згоди з командуванням XII-ої Радянської Армії, яку обі сторони підписали 12-го лютого 1920 р. Після цього спинився дальший похід У. Г. А. Бриґада У. С. С., що дійшла в район містечка Бершаді, станула в селах Берлівці та Ободівці.

Напровесні пошесть тифу ослабла. Випадків нових занедужань було щораз менше. Виздоровці вертались до здоровля і до своїх відділів. З початком березня боєва сила бриґади почала знову зростати, хоч ніколи вже не дійшла до того числа, яке мала восени 1919 року. Багато могил У. С. Стрільців залишилось у »чотирокутнику смерти«.

З весняним сонцем вернулась віра у свої сили. Сотні почали військове заняття і знову залунала бадьора стрілецька пісня.

Большевики, що радо згодились на співпрацю з У.Г.А., бо їх військо було слабе, боялись її сили. Тому в договорі застерегли собі право реорґанізації армії у три самостійні бриґади і приділення їх до ріжних дивізій XII. армії. В березні переведено цю реорґанізацію. У склад нової зреорґанізованої І-шої Бриґади Червоних Українських Січових Стрільців, себто давнього ІІ-го корпусу, ввійшли крім бриґади У. С. С. ще й частини бриґад III-ої та VII-ої. Між У. С. С. та обома названими бриґадами панувало здавна братерство зброї і тісна співпраця. Вони як частини ІІ-го корпусу відбули разом воєнну

У тифозній горячці. Мал. Ю. Буцманюк.

В поході на Бершадь. Мал. І. Іванець.

о. Макарій Каровець ЧСВВ., полевий духовник У. С. С.

Сот. Петро Бакович.

От. Роман Волощук.

Сот. Северин Краснопера.

Чет. Степан Мельничук.

кампанію в Галичині та переможний похід після чортківського бою. Бриґаду У. С. С. зведено в 1-ий піхотний полк, яким командував сот. З. Носковський. III-тю бриґаду в 3-ій полк з комендантом сот. П. Баковичем та VII-му бриґаду у 7-ий полк під командою сот. Р. Волощука. Полком полевих гармат командував от. Ю. Шепарович.

З кінних відділів II-го корпусу сформовано дивізіон кінноти двосотенного складу під командою сот. Скацеля. Крім цього залишено окремі кінні відділи при поодиноких полках. Підчас реорґанізації корпусів обовязки команданта бриґади У. С. С. виконував полк. ґенеральної булави А. Шаманек, після нього командантом бриґади став М. Баран, активний комуніст, колишній командант сотні У. С. С., що в грудні 1914 р. попав у російський полон.

В тому часі, 28. III., згинув траґічною смертю, від кулі большевицького комісаря, один з найкращих артилеристів армії от. д-р Я. Воєвідка через те, що не хотів віддати свого боєвого коня. От. Воєвідці завдячують У. С. С. неодну перемогу. Приарештованого комісаря злінчували стрільці.

Чет. Володимир Кипріян.

Рівночасно з реорґанізацією У. Г. А. большевики взялись, що правда, обережно, але послідовно, за переміну настроїв і політичних переконань. Вони скасували старшинські ступні і повели при помочі насланих та наставлених зпоміж членів У. Г. А. політичних комісарів пропаґанду большевизму. Для національного війська, яким були У. С. С., конечність співпраці з большевиками, доктринерами інтернаціоналу та світової революції, була вельми прикра. Але в У. С. С. жило велике почуття відповідальности за те, щоби зберегти національну збройну силу для дальшої боротьби за українську державність. У. С. С. правильно відчували, що як довго істнуватиме військова сила, так довго залишиться актуальною українська справа. Вони не надіялись добра, колиб на сході Европи прийшло до скорого замирення. Тому також з охотою відійшли на фронт продовжати боротьбу.

Всі три бриґади У. Г. А. розділено між три ди-

От. Ю. Шепарович зі старшинами гарматнього полку.

I-ий ряд згори від ліва: хор. Слюсарчук, чет, Я, Гузар, пор, Сорохан, чет Ганкевич, ветерин., 2-ий ряд: чет. Е. Яцкевич, чет. Костик, чет. В. Петрачек, чет. Ящун, хор. Гижий, сот. О. Білинський, от. Ю. Шепарович, пор. Т. Мацьків, пор. Попович, пор. Електрович, чет. О. Утриско, пор. Ільницький, пор. Сорокевич. Сидять: бул. Дітріх, сот. Скацель, сот. Матішіц, сот. В. Зубрицький, бунч. Бойчук.

візії XII. і XIV. большевицької армії. I. бриґада У. С. С. відійшла до 44 дивізії в район Чуднова. II. бриґада, себто колишній I. корпус, до 45. дивізії в околиці Литина та III. бриґада в розпорядження XIV армії в околиці Жмеринки і Бару.

З приїздом на фронт частини бриґади У.С.С. зайняли позиції між Чудновом та Маріямполем.

Населення ставилось і далі до Галичан прихильно та щиро, віруючи їх національній непохитности. Воно так само радо, як і давніше, гостило галицьких стрільців і помагало частинам, орґанізуючи з власного почину доставу харчів для людей і паші для коней.

Настала тепла й соняшна весна. Прийшов Великдень. На фронті, на якому досі панував спокій, заворушились. Противник готовився до наступу. Прийшли відомости про договір Директорії У. Н. Р. з Поляками і про задуманий спільний похід на Київ. 24-го квітня почалась польська офензива. II. і III. бриґада на вістку про те, що разом з польськими військами йде українська армія і що в договорі, заключеному у Варшаві, Галичину наділили широкою автономією, покинули фронт. Залишаючи його, допомогли польським військам до перемоги над большевицькими дивізіями, що й так слабо боронили позицій. Той відступ двох галицьких бриґад був безпосередньою причиною ліквідації Української Галицької Армії.

На фронті залишились лише частини I-ої бриґади У. С. С. Вони знали добре ціну зброї і знали, що, якби там і не було, кинути її їм не вільно. Поляки, зайнявши Жмеринку та Винницю, вдарили на Козятин. Бриґаді У. С. С. загрожувало окрилення і одиноким рятунком для неї залишився поспішний відворот. Вона розпочала його в неділю 25-го квітня 1920 р. і, відбиваючи наступи противника, прямувала до Бердичева. Цей відворот у безупинних боях був останнім боєвим походом бриґади У. С. С. Він відбувся без метушні, в порядку, на який може спромогтись лише військо великої боєвої вартости і дисципліни.

Дня 30. квітня польська кінна дивізія встигла зайти на зади бриґади і замкнути шлях відвороту. З цього окруження вдалось видістати майже всім частинам бриґади, але пірвався між ними боєвий звязок. Бриґада У. С. С. як боєва одиниця перестала існувати. Дальша її історія — це історія поодиноких менших чи більших відділів, що, пробиваючись крізь ворожий перстень, розходяться у ріжні сторони.

3-ій полк бриґади, що стояв на лівому крилі фронту, вспів ще завчасу перейти через Бердичів та оминути загрозу окруження.

II. курінь У. С. С. перебився на село Гальчинець, дійшов до Дніпра і перейшов на лівий беріг разом з останками У. С. С., що залишились у Києві, в Коші. III. курінь У. С. С. і деякі відділи 3-го та 7-го полку подались на Немирів та ввійшли у склад армейської ґрупи ґен. Омеляновича Павленка і посилили V-ту Херсонську дивізію, що нею командував отаман Долуд, колишній командант »Янівської« ґрупи У. Г. А.

Найважчі бої звів I-ий курінь полку У. С. С. Він добився з боєвим обозом бриґади і частиною кінноти через Бердичів до м. Махнівки, де зібралися частини 44. совіт. дивізії. Там окружила розбитків знову кінна дивізія ґен. Ромера. Серед паніки, яка счинилася у стовпищі цілої маси людей, останки бриґади У. С. С. пішли на пробій; перша вдарила сотня пор. Кривоуса. Скоро очистили залізничий шлях та взяли ще полонених і добичу. Укр. Січ. Стрільці боролись тоді вже лиш за військову честь і гинули як ґлядіятори в хаосі останніх змагань за українську державність. Але прорив У. С. С. залишився хвилевою перемогою, якої не можна було вже використати. Червоні війська в силі яких 12 тисяч боєвиків піддались. Це вирішило також долю тих останків У. С. С., що найшлися в цьому розвалі.

Бриґада У. С. С. перестала істнувати, а з нею I. полк У. С. С. У цій, колись невеликій боєвій формації Українського Леґіону, галицька молодь уже на початку світової війни доказала пророчисто, що вміє створити зразок війська. Українські Січові Стрільці проявили всі прикмети ідейних борців: дисципліну, совісність, сміливість, гарт духа і тіла. Дали приклад геройства і самопожертви. Кровю і славою позначили свій шлях від сонних сіл Закарпаття, через Галич, Поділля, Запоріжжя, по Київ, »матір городів руських«. На цьому предовгому шляху боротьби за Велику Україну розсипані по всіх українських землях стрілецькі кости та живі спомини про стрілецькі діла.

З малого почину У. С. С. зродився великий подвиг Української Нації. Повстали у Києві Січові Стрільці, Українська Галицька Армія, геройські війська Української Народної Республики. Пройшли літа кривавої війни, великих змагань, великих радощів, великих болів. Замовкли кріси і заніміли гармати. Та по нинішній день і на майбутнє залишилась невмируща слава буйного пориву галицької молоді з 1914 р. На одній з перших сторінок новітньої історії України виписані щирим золотом три букви:

УСС

»Золотий Тризуб«.
Проєкт боєвого відзначення У. Г. А., що його виконав М. Бринський у Станиславові.

поіменний список боєвих відділів 1 полку українських січових стрільців

з дня 1. червня 1916 р., зладжений на основі урядового списку, захованого в Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові*).

БУЛАВНИЙ ВІДДІЛ.

ппол. **Варивода Антін**, командант полку.
сот. о. **Їжак Микола**, пол. духовник.
лік. чет. **Беляй Авґустин** д-р, 1891 Відень.
чет. **Нагайло Іван.**
„ **Панчак Василь**, 1888, Надітичі — Жидачів.
хор. **Черник Теодор**, 1894 Якимчиці — Рудки.
пхор. **Городецький Степан**, 1894 Болшівці — Рогатин.
„ **Лепкий Лев**, 1889 Поручин — Бережани.
„ **Постолюк Петро**, 1894 Сторонибаби — Золочів.
„ **Теліщак Осип**, 1894 Турка — Стрий.
„ **Теодорович Павло**, 1890 Львів.
ст. дес. **Янів Трифон**, 1888 Демня — Жидачів.
„ **Соробей Андрій**, 1892 Біла — Чортків.
дес. **Гулей Іван**, 1886 Шишківці, пов. Кіцмань — Буковина.
„ **Кічоровський Осип**, 1896 Мриглід — Сянік.
віст. **Бойко Осип**, 1892 Добрівляни — Дрогобич.
„ **Дзидз Степан**, 1893 Семерівка — Яворів.
„ **Маркевич Степан**, 1892 Підберізці — Львів.
„ **Марешко Михайло**, 1893 Вільшанка Мала — Золочів.
„ **Налисник Юліян**, 1890 Красна — Кросно.
„ **Федів Ігор**, 1895 Коломия.
ст. стр. **Дутківський Михайло**, 1896 Садів—Радівці, Буковина.
стр. **Бабяк Василь**, 1895 Дусанів — Перемишляни.
„ **Бойчук Юра**, 1896 Іспас — Коломия.
„ **Вандич Іван**, 1895 Микитинці — Косів.
„ **Дармограй Петро.**
„ **Дасів Василь**, 1898 Грабовець — Сколє.
„ **Дзедзик Корнель**, 1894 Черче — Рогатин.
„ **Діснер Антін**, 1891 Вайдгофен — Австрія.
„ **Кизима Теодор**, 1897 Жовква.
„ **Кондратів Іван**, 1895 Добрівляни — Дрогобич.
„ **Курилас Осип**, 1870 Щирець — Львів.
„ **Курилюк Іван**, 1894 Микулинці — Снятин.
„ **Мартиняк Гнат**, 1897 Кореличі — Перемишляни.
„ **Мурмилюк Прокіп**, 1894 Видинів — Снятин.
„ **Папіжевський Федір**, 1892 Тужилів — Калуш.
„ **Пігуляк Василь**, 1895 Іспас — Коломия.
„ **Протоцький Федір**, 1895 Горигляди — Товмач.
„ **Семчук Дмитро**, 1895 Коршів — Коломия.
„ **Тимкалюк Марко**, 1889 Річка — Косів.
„ **Ткачівський Семен**, 1897 Викторів — Станиславів.

1. СОТНЯ.

от. **Коссак Гриць**, 1882 Дрогобич.
сот. **Лесняк Омелян**, 1882 Стецева — Снятин.
„ **Дудинський Роман**, 1880 Лубянки Н. — Збараж.
лік.-чет. **Білозор Володимир** д-р, 1889 Львів.
чет. **Коссак Василь**, 1895 Дрогобич.
„ **Суховерський Осип**, др., 1888 Чернівці.
сан. хор. **Ґілецький Микола**, 1891 Дунаєць — Жидачів.
хор. **Ковалик Тадей**, 1895 Далешів — Городенка.
сан. хор. **Перфецький Олександер**, 1895 Коломия.
хор. **Соловчук Василь**, 1894 Молодилів — Товмач.
пхор. **Гайманович Ярослав**, 1895 Сковятин — Борщів.
„ **Глушко Степан**, 1893 Джурів — Снятин.
„ **Ґавалко Едвард**, 1896 Величка.
„ **Іванчук Володимир**, 1894 Ілинці — Снятин.
„ **Кульчицький Павло**, 1893 Русинів — Камінка Струмил.
„ **Купчинський Роман**, 1894 Розгадів — Зборів.
„ **Лісковацький Володимир**, 1896 Калуш.
„ **Підгородецький Юліян**, 1885 Жидачів.
„ **Цибульський Іван**, 1895 Бичківці — Чортків.
ст. дес. **Семенюк Петро**, 1895 Пядики — Коломия.
дес. **Гуцуляк Павло**, 1895 Коломия.
„ **Дицьо Михайло**, 1896 Львів.
„ **Литвин Богдан**, 1896 Бібщани — Золочів.
„ **Юрчишин Гнат**, 1896 Білобожниця — Чортків.
„ **Яблонський Михайло**, 1893 Любича Кам. — Рава Руська.
віст. **Андреас Михайло**, 1892 Перемишль.
„ **Антонюк Василь**, 1895 Хлібичин Пільний — Снятин.
„ **Василик Іван**, 1893 Загіря Кнігинецьке — Рогатин.
„ **Величко Микола**, 1896 Держів — Жидачів.
„ **Гузар Станислав**, 1893 Бучач.
„ **Дубницький Степан**, 1898 Крехівці — Станиславів.
„ **Кондратчук Василь**, 1894 Іваниківка — Богородчани.
„ **Коцюба Михайло**, 1887 Угринів — Чортків.
„ **Логінський Людвик**, 1887 Стрий.
„ **Паньків Франц**, 1895 Печеніжин.
„ **Підгородецький Степан**, 1897 Журавно — Жидачів.
„ **Підписецький Володимир**, 1898 Винники — Львів.
„ **Пішан Андрій**, 1892 Красноставці — Снятин.
„ **Пушкар Теодор**, 1895 Вербиця — Рава Руська.
„ **Ровдич Василь**, 1897 Старий Самбір.
„ **Секела Роман**, 1876 Кальниця — Ліско.
„ **Семчич Антін**, 1896 Березів Вижний — Печеніжин.
„ **Смук Лука**, 1886 Хмелева — Заліщики.
„ **Тарко Максим**, 1897 Чернівці.
„ **Тарновецький Петро**, 1890 Кулачківці — Коломия.
„ **Шипетюк Микола**, 1896 Воскресінці — Коломия.
„ **Федаків Осип**, 1893 Станиславів.
„ **Хвост Михайло**, 1894 Годовичі — Львів.
„ **Цибуляк Олекса**, 1895 Бучачки — Коломия.
„ **Чучман Петро**, 1897 Гумниська — Камінка Струмилова.
ст. стр. **Білецький Гриць**, 1895 Івачів Горішний — Тернопіль.
„ **Борщ Антін**, 1894 Подусів — Перемишляни.
„ **Ваврик Володимир**, 1897 Львів.
„ **Вонсуль Іван**, 1894 Іванє Золоте — Заліщики.
„ **Гаврилюк Омелян**, 1893 Винники — Львів.
„ **Гук Остап**, 1897 Перемишляни.
„ **Гучко Петро**, 1895 Підмихайлівці — Снятин.
„ **Задорожний Володимир**, 1899 Липиця Дол. — Рогатин.
„ **Кінаш Іван**, 1893 Яструбків — Львів.
„ **Кіт Василь**, 1893 Бортків — Золочів.
„ **Костів Іван**, 1894 Слобідка Лісна — Коломия.
„ **Ладика Степан**, 1894 Сторонибаби — Золочів.
„ **Левицький Антін**, 1895 Кімполюнґ — Буковина.
„ **Малецький Василь**, 1894 Підгороде — Рогатин.
„ **Панас Петро**, 1898 Піддубці — Рава Руська.
„ **Сиротюк Михайло**, 1893 Балинці — Коломия.

---

*) Пояснення скорочень: ппол. = підполковник, от. = отаман, сот. = сотник, пор. = поручник, чет. = четар, хор. = хорунжий, пхор. = підхорунжий, ст. дес. = старший десятник, дес. = десятник, віст. = вістун, ст. стр. = старший стрілець, стр. = стрілець.

ст. стр. **Столащук Ілько**, 1897 Яворів — Косів.
„ **Томащук Теодор**, 1895 Слобідка — Косів.
стр. **Александрук Семен**, 1895 Снятин.
„ **Атаманюк Михайло**, 1893 Кінашів — Рогатин.
„ **Андрейчин Володимир**, 1894 Поршна — Львів.
„ **Баґай Юрко**, 1896 Пядики — Коломия.
„ **Баран Василь**, 1895 Болотня — Перемишляни.
„ **Белендюк Микола**, 1895 Городница — Городенка.
„ **Білан Пилип**, 1896 Річка — Косів.
„ **Бідула Василь**, 1895 Вербів — Бережани.
„ **Блавацький Михайло**, 1895 Підліски Малі — Львів.
„ **Бодак Василь**, 1897 Дібринів — Рогатин.
„ **Бойко Гаврило**, 1897 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Бочан Гриць**, 1895 Гайворонка — Підгайці.
„ **Бочан Микола Гриця**, 1896 Гайворонка — Підгайці.
„ **Бочан Микола Івана**, 1896 Гайворонка — Підгайці.
„ **Вельничук Микола**, 1899 Шипіт Камер. — Радівці.
„ **Вишняк Семен**, 1896 Григорів — Рогатин.
„ **Вовчук Микола**, 1896 Єзупіль — Станиславів.
„ **Вовчук Степан**, 1897 Єзупіль — Станиславів.
„ **Волошин Теодор**, 1891 Бурштин — Рогатин.
„ **Волощук Микола**, 1895 Шумляни Малі — Бережани.
„ **Гаврилюк Стах**, 1898 Свистільники — Рогатин.
„ **Гаврилишин Гаврило**, 1897 Колодіївка — Станиславів.
„ **Гайдаш Дмитро**, 1897 Киселів — Заставна (Буковина).
„ **Гетьман Михайло**, 1893 Залізці Нові — Зборів.
„ **Глинський Дмитро**, 1896 Болехів.
„ **Гнатів Ілько**, 1893 Словіта — Перемишляни.
„ **Голуб Степан**, 1898 Раковець — Підгайці.
„ **Гриньків Микола**, 1898 Дідилів — Камінка Струмилова.
„ **Грицай Осип**, 1893 Підгородє — Рогатин.
„ **Ґайда Микола**, 1889 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Ґембарський Микола**, 1895 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Ґерус Михайло**, 1898 Манджарки — Сокаль.
„ **Ґілецький Павло**, 1896 Дунаєць — Жидачів.
„ **Ґуценюк Олекса**, 1896 Жабє — Косів.
„ **Данилюк Микола**, 1898 Кімполюнг — Буковина.
„ **Дзера Стефан**, 1897 Бабинці — Рогатин.
„ **Дрібота Гнат**, 1893 Болотня — Перемишляни.
„ **Духович Петро**, 1897 Підгородє — Станиславів.
„ **Дякович Іван**, 1895 Лісники — Бережани.
„ **Дячук Микола**, 1893 Криворівня — Косів.
„ **Завада Мафтей**, 1895 Толуків — Снятин.
„ **Задорецький Микола**, 1897 Підбірє — Рогатин.
„ **Замлинський Іван**, 1893 Раковець — Підгайці.
„ **Зварич Юра**, 1896 Космач — Печеніжин.
„ **Зварич Микита**, 1892 Борки Великі — Тернопіль.
„ **Зимний Василь**, 1893 Денисів — Тернопіль.
„ **Калин Василь**, 1895 Милятин Стар. — Камінка Струм.
„ **Камецький Василь**, 1897 Піски — Львів.
„ **Капітан Іван**, 1895 Передмістє — Бучач.
„ **Карпишин Михайло**, 1892 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Карпяк Павло**, 1898 Лісневичі — Львів.
„ **Квасниця Дмитро**, 1895 Підліски Малі — Львів.
„ **Кінах Іван**, 1894 Желехів Малий — Камінка Струмилова.
„ **Кнопп Антін**, 1885 Шпонав — Вайскірхен (Морави).
„ **Кобилецький Карло**, 1893 Ясениця Сільна — Дрогобич.
„ **Ковалюк Харій**, 1894 Кути — Косів.
„ **Ковцун Василь**, 1896 Свидова — Чортків.
„ **Кожух Михайло**, 1893 Бачів — Перемишляни.
„ **Король Василь**, 1895 Подусільна — Перемишляни.
„ **Костів Олекса**, 1894 Серники Долішні — Рогатин.
„ **Костів Теодор**, 1896 Вербів — Бережани.
„ **Коцюк Петро**, 1895 Передмістє — Бучач.
„ **Кузь Петро**, 1896 Перегінсько — Долина.
„ **Кузьмин Петро**, 1895 Скварява Нова — Жовква.
„ **Куцій Михайло**, 1895 Болшівці — Рогатин.
„ **Кучмій Юрко**, 1891 Липиця Горішня — Рогатин.
„ **Лазарович Іван**, 1896 Серафинці — Городенка.
„ **Лазарук Іван**, 1898 Єзупіль — Станиславів.
„ **Лапінський Лев**, 1899 Львів.
„ **Легкий Василь**, 1899 Путятинці — Рогатин.
„ **Лесів Михайло**, 1898 Ясеновець — Долина.
„ **Лесицький Іван**, 1894 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Лесицький Михайло**, 1894 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Литвин Ілько**, 1896 Блищиводи — Жовква.
„ **Лотоцький Василь**, 1900 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Лотоцький Володимир**, 1893 Сеньків — Радехів.
стр. **Матейко Василь**, 1896 Кінашів — Рогатин.
„ **Марковський Гнат**, 1894 Залуче — Снятин.
„ **Мародчак Іван**, 1894 Голови — Косів.
„ **Мацапула Гнат**, 1898 Крилос — Станиславів.
„ **Мацко Тимофій**, 1897 Рожнів — Снятин.
„ **Мельник Іван**, 1895 Леськів — Жидачів.
„ **Михайлів Микола**, 1894 Лісники — Бережани.
„ **Мицканюк Лев**, 1897 Чорногузи — Вижниця.
„ **Мльчак Антін**, 1884 Паршовіц — Вайскірхен (Морави).
„ **Мокрий Дмитро**, 1894 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Мотрук Іван**, 1894 Чернівці.
„ **Моравський Микола**, 1893 Носів — Підгайці.
„ **Мосорюк Ілько**, 1894 Прокурава — Косів.
„ **Нагірняк Юрко**, 1891 Залуче — Снятин.
„ **Недобиток Іван**, 1892 Кінашів — Рогатин.
„ **Недоступ Петро**, 1896 Єзупіль — Станиславів.
„ **Неньків Василь**, 1892 Лісники — Бережани.
„ **Неньків Іван**, 1895 Лісники — Бережани.
„ **Нижник Степан**, 1896 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Нітарський Іван**, 1895 Станьків — Стрий.
„ **Павлин Дмитро**, 1889 Ферліїв — Рогатин.
„ **Павлюк Адам**, 1898 Зубків — Сокаль.
„ **Паньків Максим**, 1895 Цеперів — Львів.
„ **Паславський Адам**, 1892 Руданці — Львів.
„ **Пая Михайло**, 1895 Тисьменичани — Станиславів.
„ **Поліщук Семен**, 1894 Івачів Долішній — Тернопіль.
„ **Полляк Рудольф**, 1895 Відень.
„ **Пришляк Гриць**, 1896 Бережани.
„ **Протас Василь**, 1891 Тростянець — Бучач.
„ **Процишин Микола**, 1898 Соснів — Підгайці.
„ **Пукас Степан**, 1885 Львів.
„ **Ровлик Михайло**, 1897 Ферліїв — Рогатин.
„ **Романюк Дмитро**, 1899 Волчківці — Снятин.
„ **Романюк Кузьма**, 1896 Кути — Косів.
„ **Романюк Василь**, 1894 Джурів — Снятин.
„ **Рубель Корнило**, 1896 Львів.
„ **Савків Микола**, 1896 Колоколин — Рогатин.
„ **Савчин Юра**, 1890 Коростів — Сколє.
„ **Сивий Семен**, 1897 Кореличі — Перемишляни.
„ **Скобель Осип**, 1893 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Скульський Гриць**, 1898 Литвинів — Підгайці.
„ **Скурашівський Петро**, 1896 Обертин — Городенка.
„ **Соляревич Володимир**, 1894 Підлисє — Золочів.
„ **Сохоцький Ілько**, 1893 Гаї — Львів.
„ **Сташків Сенько**, 1897 Лісневичі — Львів.
„ **Сторощук Павло**, 1895 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Танасійчук Гриць**, 1895 Джурів — Снятин.
„ **Тибінка Гринько**, 1897 Піски — Львів.
„ **Тимчук Тимко**, 1886 Іспас — Коломия.
„ **Ткач Равло**, 1892 Володимирці — Жидачів.
„ **Федак Іван**, 1896 Попеляни — Львів.
„ **Федун Теодор**, 1897 Плугів — Золочів.
„ **Фербей Василь**, 1897 Залуче — Снятин.
„ **Хлопась Ілько**, 1893 Шибалин — Бережани.
„ **Хоминець Юрко**, 1896 Микитинці — Станиславів.
„ **Хлібкевич Омелян**, 1894 Львів.
„ **Худобян Петро**, 1897 Оришківці — Гусятин.
„ **Хрептак Петро**, 1895 Завалів — Підгайці.
„ **Цаприка Теодор**, 1894 Бертешів — Бібрка.
„ **Чермак Адольф**, 1898 Відень.
„ **Чернеґа Михайло**, 1899 Дорогів — Станиславів.
„ **Черниш Іван**, 1895 Копичинці — Гусятин.
„ **Цупер Осип**, 1899 Львів.
„ **Чучман Михайло**, 1895 Юзьковичі — Золочів.
„ **Шабан Василь**, 1894 Бережниця — Стрий.
„ **Яворський Петро**, 1894 Губичі — Дрогобич.
„ **Якимів Василь**, 1895 Кізлів — Камінка Струмилова.
„ **Якубовський Петро**, 1897 Кінашів — Рогатин.
„ **Ясельський Володимир**, 1894 Ферескула — Косів.

2. СОТНЯ.

пор. **Сушко Роман**, 1894 Ременів — Львів.
чет. **Франко Петро**, 1890 Нагуєвичі — Дрогобич.
хор. **Домарадський Андрій**, 1893 Журавиця — Перемишль.
„ **Галєчко Софія**, 1891 Новий Санч.
пхор. **Боберський Петро**, 1897 Товмач.
„ **Бріль Степан**, 1886 Петриків — Тернопіль.
„ **Дорошенко Михайло**, 1894 Руда — Рогатин.

пхор. **Коник Клим**, 1888 Посада Сяніцька — Сянік.
„ **Креховецький Микола**, 1896 Чернів — Рогатин.
„ **Роздольський Александер**, 1893 Домажир — Город. Я.
„ **Рондяк Роман**, 1895 Львів.
ст. дес. **Заставний Василь**, 1894 Юськовичі — Золочів.
дес. **Будурович Михайло**, 1896 Березів Нижн. — Печеніжин.
„ **Лазарук Микола**, 1893 Завалє — Снятин.
„ **Мода Іван**, 1894 Підбірє — Рогатин.
„ **Пижук Дмитро**, 1896 Обертин — Рогатин.
„ **Урбанович Микола**, 1892 Березів Нижний — Печеніжин.
віст. **Болехівський Августин**, 1895 Долина.
„ **Витвицький Гриць**, 1892 Підгородє — Рогатин.
„ **Гаврилюк Дмитро**, 1896 Княже — Снятин.
„ **Горчанівський Дмитро**, 1894 Ваневичі — Самбір.
„ **Данилович Сидір**, 1897 Радівці — Буковина.
„ **Камінський Лев**, 1885 Дарахів — Теребовля.
„ **Кметь Гриць**, 1894 Чернихів — Тернопіль.
„ **Козіцький Михайло**, 1895 Чернівці.
„ **Лоєвський Володимир**, 1897 Товмач.
„ **Прусак Дмитро**, 1896 Джурків — Городенка.
„ **Романиця Василь**, 1896 Тишківці — Городенка.
„ **Савчук Дмитро**, 1891 Ліски — Коломия.
„ **Старчук Роман**, 1897 Бабин — Кіцмань.
ст. стр. **Безпалько Ілько**, 1894 Зазулі — Золочів.
„ **Буп Осип**, 1895 Розвинниця — Ярослав.
„ **Вовк Василь**, 1897 Завалє — Снятин.
„ **Зварич Дмитро**, 1896 Передмістє — Бучач.
„ **Кальний Михайло**, 1896 Ременів — Львів.
„ **Колтун Михайло**, 1894 Задвірє — Перемишляни.
„ **Марчук Андрій**, 1894 Рудники — Снятин.
„ **Марунчак Микола**, 1894 Коршів — Коломия.
„ **Петрованчук Микола**, 1889 Космач — Печеніжин.
„ **Саврій Володимир**, 1896 Головчинці — Заліщики.
„ **Сопель Василь**, 1896 Болехів — Калуш.
„ **Тимочко Лука**, 1892 Чернихів — Тернопіль.
„ **Шекета Іван**, 1893 Поплевники — Рогатин.
„ **Чортоломний Панько**, 1890 Славятин — Підгайці.
стр. **Андрусишин Павло**, Липиця Горішня — Рогатин.
„ **Бандура Микола**, 1893 Кінашів — Рогатин.
„ **Бандура Панько**, 1897 Кінашів — Рогатин.
„ **Бандура Олекса**, 1895 Кінашів — Рогатин.
„ **Білецький Евген**, 1895 Завалів — Підгайці.
„ **Бойчук Микола**, 1893 Завалє — Снятин.
„ **Буняк Микола**, 1892 Саранчуки — Бережани.
„ **Бриґідин Гаврило**, 1897 Колодіївка — Станиславів.
„ **Вангета Микола**, 1892 Красна — Калуш.
„ **Василик Семен**, 1895 Залуче — Снятин.
„ **Васьків Федь**, 1896 Болехів — Калуш.
„ **Вернюк Дмитро**, 1889 Олесько — Золочів.
„ **Войчишин Петро**, 1896 Коростовичі — Рогатин.
„ **Вороневич Антін**, 1898 Підгайці.
„ **Владика Степан**, 1894 Чесники — Рогатин.
„ **Гартль Венцель**, 1894 Феліцієнталь — Сколє.
„ **Гладун Ілько**, 1892 Черче — Рогатин.
„ **Гнатина Іван**, 1896 Ярушичі — Стрий.
„ **Гнатишак Дмитро**, 1896 Красна — Надвірна.
„ **Горачук Ілія**, 1896 Яричів Новий — Львів.
„ **Ґой Олекса**, 1892 Жилибори — Рогатин.
„ **Гривнак Михайло**, 1894 Чесники — Рогатин.
„ **Грудей Дмитро**, 1899 Залуче — Снятин.
„ **Ґаврон Андрій**, 1896 Отиневичі — Бібрка.
„ **Ґеник Василь**, 1896 Березів Вижн. — Печеніжин.
„ **Ґеник Михайло (Дужий)**, 1894 Березів С. — Печеніжин.
„ **Ґерманюк Дмитро**, 1896 Пядики — Коломия.
„ **Ґреґораш Степан**, 1896 Надвірна.
„ **Демидюк Юрко**, 1891 Княждвір — Печеніжин.
„ **Демчишин Микола**, 1895 Лісники — Бережани.
„ **Демянчук Евген**, 1897 Гвіздець — Коломия.
„ **Дирда Іван**, 1896 Залуква — Станиславів.
„ **Додюк Василь**, 1898 Жабє — Косів.
„ **Долішний Олекса**, 1897 Колодіївка — Станиславів.
„ **Дмитрів Панько**, 1896 Підмихайлівці — Рогатин.
„ **Дубей Гриць**, 1890 Вербовець — Косів.
„ **Дутчак Юстин**, 1895 Річка — Косів.
„ **Заклинський Володимир**, 1896 Станиславів.
„ **Завадський Евген**, 1885 Львів.
„ **Іванило Гриць**, 1892 Черче — Рогатин.
„ **Іванишин Семен**, 1894 Монастирець — Жидачів.
„ **Камінський Степан**, 1892 Чесники — Рогатин.
стр. **Квасній Михайло**, 1896 Залуква — Станиславів.
„ **Квасній Петро**, 1896 Залуква — Станиславів.
„ **Кермощук Іван**, 1898 Жабє-Ільці — Косів.
„ **Кирильчук Микола**, 1891 Завалів — Підгайці.
„ **Кіндрат Михайло**, 1896 Кінашів — Рогатин.
„ **Кіщук Борис**, 1895 Річка — Косів.
„ **Кіящук Микола**, 1893 Москалівка — Косів.
„ **Ключик Василь**, 1895 Сихів — Стрий.
„ **Когут Василь**, 1897 Болехів — Калуш.
„ **Ковалишин Антін**, 1898 Ременів — Львів.
„ **Козак Дмитро**, 1895 Косів — Чортків.
„ **Кос Теодор**, 1899 Сихів — Стрий.
„ **Костів Степан**, 1898 Свистільники — Рогатин.
„ **Копчук Микола**, 1894 Яворів — Косів.
„ **Коцюпка Степан**, 1896 Золота Слобода — Бережани.
„ **Креминиця Гриць**, 1897 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Кузич Михайло**, 1897 Березів Нижн. — Печеніжин.
„ **Куріш Макар**, 1896 Гнильче — Підгайці.
„ **Купчак Гринько**, 1888 Камінка — Рава Руська.
„ **Кохман Василь**, 1894 Лиса — Підгайці.
„ **Кочурак Степан**, 1896 Косів.
„ **Кошак Іван**, 1895 Москалівка — Косів.
„ **Кошак Юрко**, 1898 Москалівка — Косів.
„ **Лазаревич Ілярій**, 1894 Монастириська — Бучач.
„ **Личковський Ярослав**, 1898 Заболотці — Броди.
„ **Логін Іван**, 1892 Яблонів — Рогатин.
„ **Ломинський Дмитро**, 1892 Камінна Гора — Підгайці.
„ **Лятишевський Емануїл**, 1898 Бізенц — Морава.
„ **Людкевич Петро**, 1898 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Людкевич Петро**, 1896 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Максимчук Михайло**, 1886 Кути Старі — Косів.
„ **Максимюк Дмитро**, 1892 Ясенів Горішний — Косів.
„ **Макогонський Василь**, 1893 Поморяни — Зборів.
„ **Малкович Петро**, 1894 Березів Вижний — Печеніжин.
„ **Матейко Юрко**, 1890 Кінашів — Рогатин.
„ **Маґдій Дмитро**, 1898 Раковець — Підгайці.
„ **Мороз Ілько**, 1897 Лиса — Підгайці.
„ **Моравський Іван**, 1895 Заставче — Підгайці.
„ **Михальчук Василь**, 1896 Яворів — Косів.
„ **Мировський Андрій**, 1894 Шишківці — Борщів.
„ **Михаськів Степан**, 1897 Підгородє — Рогатин.
„ **Мицканюк Василь**, 1894 Річка — Косів.
„ **Нагірняк Роман**, 1897 Залуче — Снятин.
„ **Нагайло Микола**, 1898 Теофіпілька — Бережани.
„ **Невестюк Микола**, 1893 Яблонів — Рогатин.
„ **Невестюк Дмитро**, 1893 Яблонів — Рогатин.
„ **Недошитко Іван**, 1894 Тернопіль.
„ **Носковський Евген**, 1897 Сороки — Бучач.
„ **Овсянецький Осип**, 1897 Підгайці.
„ **Островерха Михайло**, 1897 Бучач.
„ **Остафійчук Василь с. Василя**, 1888 Жабє — Косів.
„ **Остафійчук Василь с. Івана**, 1896 Пядики — Коломия.
„ **Орищин Яків**, 1898 Камінка Лісна — Рава Руська.
„ **Павлюк Ілія**, 1896 Завалє — Снятин.
„ **Павлусь Андрій**, 1891 Залуква — Станиславів.
„ **Перегінець Семен**, 1892 Кінашів — Рогатин.
„ **Периняк Федь**, 1894 Товмач.
„ **Петришак Панько**, 1892 Хлібичин Лісний — Коломия.
„ **Плесан Гриць**, 1897 Гнильче — Підгайці.
„ **Пригода Іван**, 1898 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Пушкар Іван**, 1897 Черче — Рогатин.
„ **Радиш Конон**, 1894 Рожнів — Снятин.
„ **Раковський Юра**, 1895 Жабє — Косів.
„ **Рибіцький Теодор**, 1887 Матіївці — Коломия.
„ **Роздольський Іван**, 1895 Медведівці — Бучач.
„ **Савицький Федь**, 1891 Поточиська — Городенка.
„ **Святий Михайло**, 1884 Костільники — Рудки.
„ **Семанів Ілько**, 1900 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Семеґен Михайло**, 1898 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Семенів Федь**, 1898 Липиця Дол. — Рогатин.
„ **Семиняк Михайло**, 1893 Виноград — Коломия.
„ **Сенів Степан**, 1896 Чесники — Рогатин.
„ **Сенишин Василь**, 1895 Лісники — Бережани.
„ **Срібнак Михайло**, 1895 Москалівка — Косів.
„ **Срібнак Микола**, 1892 Москалівка — Косів.
„ **Стефанко Онуфрій**, 1894 Люча — Печеніжин.
„ **Стек Іван с. Гринька**, 1896, Черче — Рогатин.
„ **Стек Іван с. Дмитра**, 1896 Черче — Рогатин.
„ **Стек Ілько**, 1892 Черче — Рогатин.

стр. **Стек Олекса**, 1897 Черче — Рогатин.
„ **Стражник Петро**, 1894 Гвіздець Старий — Коломия.
„ **Суканець Мартин**, 1894 Затурин — Підгайці.
„ **Тимура Михайло**, 1897 Львів.
„ **Томашівський Степан**, 1896 Скоморохи Ст. — Рогатин.
„ **Торбяк Онуфрій**, 1893 Межигірці — Станиславів.
„ **Фаріон Гриць**, 1899 Бенева — Підгайці.
„ **Федишин Гриць**, 1899 Винники — Львів.
„ **Фетрак Іван**, 1898 Підгайці.
„ **Филинський Евген**, 1896 Теребовля.
„ **Фреїк Тимко**, 1894 Кінашів — Рогатин.
„ **Фреїк Василь**, 1894 Кінашів — Рогатин.
„ **Хіцяк Теодор**, 1894 Черче — Рогатин.
„ **Хіцяк Дмитро**, 1894 Черче — Рогатин.
„ **Хомяк Стах**, 1895 Володимирці — Жидачів.
„ **Чемерис Іван**, 1896 Молодятин — Печеніжин.
„ **Чорній Осип**, 1898 Фрага — Рогатин.
„ **Шевчук Михайло**, 1894 Саранчуки — Бережани.
„ **Ширибурик Юрко**, 1897 Білоберезка — Косів.
„ **Шміґельський Володимир**, 1893 Липиця Дол. — Рогатин.
„ **Шпитко Дмитро**, 1893 Косів.
„ **Шувира Михайло**, 1895 Кінашів — Рогатин.
„ **Юркевич Іван**, 1896 Надвірна.
„ **Юськів Семен**, 1892 Словіта — Перемишляни.
„ **Юсипчук Дмитро**, 1896 Москалівка — Косів.
„ **Яворський Лесь**, 1892 Рошня — Коломия.
„ **Язловецький Петро**, 1896 Чесники — Рогатин.
„ **Якубовський Іван**, 1891 Болшів — Рогатин.
„ **Якубович Віктор**, 1898 Станиславів.

3. СОТНЯ.

пор. **Яримович Осип**, 1897 Львів.
чет. **Іванець Іван**, 1893 Новосілки Гостинні — Рудки.
хор. **Загаєвич Микола**, 1889 Яворів.
„ **Маренін Мирон**, 1895 Яворів.
„ **Ясеницький Евген**, 1892 Дрогобич.
пхор. **Деркач Пилип**, 1893 Сторонибаби — Золочів.
„ **Мальований Василь**, 1894 Дзвиняч — Чортків.
„ **Талпаш Мирослав**, 1894 Перемишль.
„ **Томенко Степан**, 1896 Дебеславці — Коломия.
ст. дес. **Вакалюк Василь**, 1892 Ілинці — Снятин.
дес. **Вистанюк Василь**, 1896 Добряни — Львів.
„ **Ґрех Яким**, 1894 Воля Якубова — Дрогобич.
„ **Дідич Микола**, 1893 Тишківці — Городенка.
„ **Загульський Володимир**, 1894 Розваж — Золочів.
„ **Загаєвич Матвій**, 1898 Тучапи — Яворів.
„ **Козлинський Василь**, 1895 Ясенів — Броди.
„ **Савюк Іван**, 1894 Кобаки — Косів.
„ **Турянський Микола**, 1890 Коломия.
„ **Харамбура Роман**, 1895 Яворів.
віст. **Біланюк Петро**, 1894 Пядики — Коломия.
„ **Белей Петро**, 1894 Войнилів — Калуш.
„ **Вирста Василь**, 1875 Ятвяги — Бібрка.
„ **Войтків Іляріон**, 1891 Останківці — Камінка Струмилова.
„ **Драч Микола**, 1897 Одрихів — Сянік.
„ **Конашевич Осип**, 1898 Білий Камінь — Золочів.
„ **Кострубяк Василь**, 1889 Кіданче — Коломия.
„ **Карпюк Льонґін**, 1897 Снятин.
„ **Кічун Іван**, 1899 Жужель — Сокаль.
„ **Маслянка Олекса**, 1898 Снятин.
„ **Сендецький Володимир**, 1888 Тисьменниця — Товмач.
„ **Стрілець Федь**, 1896 Пуків — Рогатин.
„ **Чиборак Павло**, 1895 Залуче — Снятин.
„ **Угрин Володимир**, 1894 Яворів.
„ **Щепаняк Микола**, 1895 Пісочна — Жидачів.
ст. стр. **Вербицький Дмитро**, 1896 Залуче н. Прут. — Колом.
„ **Гірняк Іван**, 1896 Львів.
„ **Гусак Олекса**, 1896 Пісочна — Жидачів.
„ **Капітан Василь**, 1893 Дібринів — Рогатин.
„ **Килєман Василь**, 1896 Надвірна.
„ **Кисіль Іван**, 1895 Плотиче — Тернопіль.
„ **Ковтуняк Іван**, 1892 Гвіздець Малий — Коломия.
„ **Коропецький Зенон**, 1899 Долина — Товмач.
„ **Мельничук Іван**, 1896 Пядики — Коломия.
„ **Тодорюк Юра**, 1888 Садова — Сторожинець.
„ **Ферлей Михайло**, 1895 Балинці — Коломия.
„ **Юркевич Антін**, 1897 Красноліє — Підгайці.
стр. **Андрушко Степан**, 1897 Сеньків — Заліщики.
стр. **Артим Федь**, 1887 Ходорів — Бібрка.
„ **Баранюк Іван**, 1894 Москалівка — Косів.
„ **Бачинський Іван**, 1896 Печеніжин.
„ **Беднарчук Василь**, 1894 Божиків — Підгайці.
„ **Бендейчук Юра**, 1896 Жабє — Косів.
„ **Бідюк Василь**, 1894 Юськовичі — Золочів.
„ **Білейчук Михайло**, 1895 Воскресінці — Коломия.
„ **Библюк Антін**, 1894 Косів.
„ **Блискун Михайло**, 1897 Прислоп — Калуш.
„ **Боєчко Іван**, 1897 Москалівка — Косів.
„ **Будучак Петро**, 1896 Гвіздець Старий — Коломия.
„ **Букачук Петро**, 1895 Кобаки — Косів.
„ **Бялюк Гриць**, 1896 Ямниця — Станиславів.
„ **Вальків Гнат**, 1890 Блюдники — Станиславів.
„ **Василик Сень**, 1898 Дегова — Рогатин.
„ **Василик Павло**, 1898 Свистільники — Рогатин.
„ **Васильківський Іван**, 1898 Свидова — Чортків.
„ **Вінтонюк Андрій**, 1892 Вербіж Вижн. — Коломия.
„ **Вовчук Осип**, 1898 Маріямпіль — Станиславів.
„ **Вульчак Степан**, 1894 Шпиколоси — Золочів.
„ **Галата Гриць**, 1894 Черче — Рогатин.
„ **Галишин Олекса**, 1898 Церковна — Долина.
„ **Гальчук Михайло**, 1894 Росоховатець — Підгайці.
„ **Галушка Микола**, 1897 Львів.
„ **Гладиняк Іван**, 1894 Маріямпіль — Станиславів.
„ **Гнивка Михайло**, 1896 Вербиця — Рава Руська.
„ **Голіян Василь**, 1892 Винники — Львів.
„ **Голод Осип**, 1899 Свистільники — Рогатин.
„ **Голодрицький Микола**, 1897 Микулинці — Снятин.
„ **Гречук Василь**, 1898 Островець — Теребовля.
„ **Гриньовський Микола**, 1892 Тисьменица — Товмач.
„ **Гунька Гриць**, 1897 Урмань — Бережани.
„ **Гуцуляк Юрко**, Пядики — Коломия.
„ **Ґембарський Петро**, 1896 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Ґерус Осип**, 1897 Львів.
„ **Ґоть Петро**, 1895 Гаї к. Львова — Львів.
„ **Ґроґодза Іван**, 1893 Володимирці — Жидачів.
„ **Давидович Федь**, 1896 Тернопіль.
„ **Данилів Василь**, 1891 Підлуже — Станиславів.
„ **Данишук Петро**, 1896 Брустури — Косів.
„ **Демчук Степан**, 1894 Трофанівка — Коломия.
„ **Дзеньків Іван**, 1897 Колодіївка — Станиславів.
„ **Джиґренюк Василь**, 1894 Саджавка — Делятин.
„ **Довган Гринь**, 1893 Тростянець — Бережани.
„ **Драґан Петро**, 1895 Трофанівка — Коломия.
„ **Дроцик Олекса**, 1892 Курники — Яворів.
„ **Дуленчук Іван**, 1897 Стебне — Косів.
„ **Жабак Петро**, 1892 Мужилів — Підгайці.
„ **Зарейко Микола**, 1894 Бабухів — Рогатин.
„ **Заблоцький Олекса**, 1893 Різдвяни — Теребовля.
„ **Івасик Степан**, 1895 Бабухів — Рогатин.
„ **Івашко Петро**, 1888 Білоберезка — Косів.
„ **Караванович Антін**, 1897 Ямниця — Станиславів.
„ **Карвацький Степан**, 1898 Букачівці — Рогатин.
„ **Кіфяк Іван**, 1896 Микулинці — Надвірна.
„ **Кибайло Іван**, 1894 Стрілиська Нові — Бібрка.
„ **Клапчук Іван**, 1894 Корнич — Коломия.
„ **Копцюх Осип**, 1898 Бережани.
„ **Коробейко Микола**, 1896 Єзупіль — Станиславів
„ **Король Іван**, 1900 Чорнушиці — Львів.
„ **Косінський Мартин**, 1898 Глушків — Городенка.
„ **Котів Онуфрей**, 1894 Печеніжин.
„ **Кочерган Іван**, 1895 Довгополе — Косів.
„ **Крук Михайло**, 1897 Колодіївка — Станиславів.
„ **Крупа Володимир**, 1898 Любича Камер. — Рава Руська.
„ **Круцик Іван**, 1896 Яблонів — Рогатин.
„ **Куриляк Трохим**, Підгайчики — Коломия.
„ **Куташівський Михайло**, 1894 Пядики — Коломия.
„ **Кухта Михайло**, 1895 Львів.
„ **Леськів Андрій**, 1892 Кізлів — Камінка Струмилова.
„ **Лисий Іван**, 1896 Пуків — Рогатин.
„ **Лібер Гриць**, 1893 Черче — Рогатин.
„ **Лучук Микола**, 1897 Рожнів — Снятин.
„ **Мандрик Іван**, 1895 Калуш.
„ **Мелимука Юрко**, 1895 Глушків — Городенка.
„ **Микитюк Василь**, 1896 Перерів — Коломия.
„ **Микитюк Степан**, 1894 Балинці — Коломия.
„ **Михайлюк Микола**, 1890 Рунгури — Печеніжин.

стр. **Мороз Яків**, 1894 Рогатин.
„ **Моспан Павло**, 1896 Нагірянка — Чортків.
„ **Мотовильчук Федір**, 1897 Лисятичі — Стрий.
„ **Надрічний Михайло**, 1892 Заланів — Рогатин.
„ **Новаковський Дмитро**, 1893 Острів — Тернопіль.
„ **Наворотнюк Іван**, 1893 Снятин.
„ **Олексів Василь**, 1897 Винники — Львів.
„ **Олесницький Микола**, 1897 Торговиця П. — Городенка.
„ **Олійник Дмитро**, 1897 Колодіївка — Станиславів.
„ **Ольховий Михайло**, 1896 Волків — Львів.
„ **Павловський Антін**, 1897 Коломия.
„ **Паньків Іван**, 1893 Черче — Рогатин.
„ **Патерів Андрій**, 1897 Буськ — Камінка Струмилова.
„ **Пентелейчук Никола**, 1895 Чернівці.
„ **Петрунецький Михайло**, 1896 Майдан Гор. — Надвірна.
„ **Проців Гаврило**, 1896 Колодіївка — Станиславів.
„ **Пукас Микита**, 1898 Соснів — Підгайці.
„ **Решитилович Василь**, 1897 Барич — Перемишль.
„ **Рибак Теодор**, 1897 Черч — Рогатин.
„ **Розумний Петро**, 1894 Корнів — Городенка.
„ **Росолюк Семен**, 1895 Росільна — Богородчани.
„ **Савчак Микола**, 1896 Ямниця — Станиславів.
„ **Салобай Яків**, 1895 Печенія — Перемишляни.
„ **Свірнюк Іван**, 1896 Сопів — Коломия.
„ **Семеґен Андрій**, 1898 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Семенчук Петро**, 1897 Дебеславці — Коломия.
„ **Сениця Іван**, 1897 Городок Ягайлонський.
„ **Сенчук Федір**, 1897 Мамаїв — Золочів.
„ **Сех Олекса**, 1898 Бродки — Львів.
„ **Сисак Максим**, 1898 Волощина — Підгайці.
„ **Сьовко Семен**, 1896 Ямниця — Станиславів.
„ **Ставичний Осип**, 1897 Єзупіль — Станиславів.
„ **Стасяк Дмитро**, 1895 Городище — Бібрка.
„ **Струтинський Михайло**, 1897 Задвіря — Перемишляни.
„ **Суслик Іван**, 1895 Бережниця — Калуш.
„ **Тижбір Андрій**, 1897 Лисятичі — Стрий.
„ **Тимофійчук Евген**, 1895 Княждвір — Печеніжин
„ **Тимофійчук Петро**, 1898 Волчківці — Снятин.
„ **Третяк Кость**, 1897 Городилів — Золочів.
„ **Тусак Петро**, 1893 Скоморохи — Рогатин.
„ **Фамуляк Теодор**, 1896 Мацьковичі — Перемишль.
„ **Федів Тимко**, 1897 Костільники — Рудки.
„ **Фотомайчук Михайло**, 1894 Кропивище — Коломия.
„ **Френдій Микола**, 1896 Єзупіль — Станиславів.
„ **Харамбура Іван**, 1895 Яворів.
„ **Хибін Кіндрат**, 1888 Хохонів — Рогатин.
„ **Хибін Пилип**, 1896 Хохонів — Рогатин.
„ **Цісик Евген**, 1897 Різдвяни — Теребовля.
„ **Чекалюк Петро**, 1897 Залуче — Снятин.
„ **Чорнеґа Олекса**, 1899 Дорогів — Станиславів.
„ **Чубко Стах**, 1895 Чернилів Руський — Тернопіль.
„ **Шараневич Микола**, 1895 Монастирець — Жидачів.
„ **Шкрібляк Василь**, 1896 Яворів — Косів.
„ **Шкрібляк Олекса**, 1893 Перехресне — Косів.
„ **Шкредка Іван**, 1893 Маріямпіль — Станиславів.
„ **Щерба Сень**, 1898 Руда Бібрецька — Бібрка.
„ **Щербяк Василь**, 1898 Колодіївка — Станиславів.
„ **Юркевич Гриць**, 1896 Надвірна.
„ **Якубів Василь**, 1897 Колодіївка — Станиславів

4. СОТНЯ.

пор. **Носковський Зенон**, 1889 Мушкатівка — Борщів.
чет. **Каратницький Іван**, Чернівці — Буковина.
хор. **Кузьмич Ярослав**, 1895 Покрівці — Жидачів.
„ **Роґульський Іван**, 1892 Голобутів — Стрий.
пхор. **Новіцький Андрій**, 1895 Вовчинець — Станиславів.
„ **Максим Антін**, 1891 Ярослав.
„ **Микуляк Федір**, 1894 Солотвина — Богородчани.
„ **Мінів Александер**, 1895 Стрий.
„ **Починок Володимир**, 1895 Джурин — Чортків.
ст. дес. **Гнідь Іван**, 1893 Юськовичі — Золочів.
„ **Чубатий Володимир**, 1880 Тернопіль.
дес. **Білинський Омелян**, 1898 Мохнате — Турка.
„ **Ґлова Василь**, 1897 Мацьковичі — Перемишль.
„ **Збудовський Богдан**, 1898 Новосілка Язлов. — Бучач.
„ **Полянський Іван**, 1895 Стара Сіль — Старий Самбір.
„ **Штайнер Іван**, 1895 Копичинці — Гусятин.
„ **Чайківський Евген**, 1896 Полівці — Чортків.
віст. **Антонів Семен**, 1895 Стрий.
„ **Винничок Матвій**, 1895 Розгадів — Зборів.
„ **Дидик Михайло**, 1896 Шумляни Малі — Бережани.
„ **Клапоущак Володимир**, Чернівці.
„ **Мельник Володимир**, 1895 Береги Долішні — Ліско.
„ **Михайлів Осип**, 1892 Городичів — Золочів.
„ **Тивонович Володимир**, 1894 Стрий.
„ **Скоропада Іван**, 1897 Нараїв — Бережани.
„ **Солодкий Василь**, 1897 Шманківці — Чортків.
ст. стр. **Ваврик Петро**, 1895 Броди.
„ **Гарун Остап**, 1895 Стрий.
„ **Дацик Андрій**, 1896 Козівка — Тернопіль.
„ **Джулинський Дмитро**, 1897 Сільце — Підгайці.
„ **Дубель Андрій**, 1888 Блюдники — Станиславів.
„ **Лозовський Петро**, 1896 Колінки — Городенка.
„ **Мачинський Остап**, 1894 Сернки Дол. — Рогатин.
„ **Мухар Василь**, 1895 Розваж — Золочів.
„ **Пущалівський Антін**, 1896 Белз — Сокаль.
„ **Ремізовський Андрій**, 1899 Маріямпіль — Станиславів.
„ **Семчишин Дмитро**, 1895 Вербів — Бережани.
„ **Сюбрик Михайло**, 1895 Хильчиці — Золочів.
„ **Чорний Петро**, 1894 Хильчиці — Золочів.
„ **Трач Іван**, 1880 Городиславичі — Бібрка.
стр. **Адамович Франц**, 1894 Глинсько — Жовква.
„ **Александрів Гаврило**, 1867 Підмихайлівці — Рогатин.
„ **Бабій Осип**, 1896 Вороблевичі — Дрогобич.
„ **Бавдис Микола**, 1892 Михайлівка — Підгайці.
„ **Бай Петро**, 1896 Вербів — Бережани.
„ **Барчук Михайло**, 1891 Космач — Печеніжин.
„ **Бербеньчук Василь**, 1893 Космач — Печеніжин.
„ **Березовський Арсеній Василь**, 1894 Березів В. — Печен.
„ **Білоус Петро**, 1896 Вербів — Бережани.
„ **Борик Дмитро**, 1897 Вербів — Бережани.
„ **Варчак Осип**, 1895 Вербів — Бережани.
„ **Вакалюк Олекса**, 1894 Ілинці — Снятин.
„ **Вербяний Михайло**, 1896 Бабинці — Рогатин.
„ **Вінтоняк Степан**, 1898 Марківці — Печеніжин.
„ **Винник Павло**, 1894 Ляцке Шляхот. — Товмач.
„ **Гиширль Петро**, 1890 Володимирці — Жидачів.
„ **Гладун Степан**, 1890 Березівці — Зборів.
„ **Глодуняк Микола**, 1894 Княждвір — Печеніжин.
„ **Гнатишин Іван**, 1892 Стинява Вижна — Сколе.
„ **Головач Іван**, 1892 Горожанна Вел. — Рудки.
„ **Гречаник Петро**, 1897 Ігорники — Станиславів.
„ **Грудей Іван**, 1895 Залуче — Снятин.
„ **Гуменюк Федь**, 1896 Шумляни Вел. — Підгайці.
„ **Гунька Петро**, 1895 Залуче — Снятин.
„ **Гуцуляк Михайло**, 1895 Устечко — Заліщики.
„ **Ґребюк Микита**, 1898 Ронґури — Печеніжин.
„ **Данилюк Іван**, 1894 Прокурава — Косів.
„ **Деблюк Василь**, 1898 Печеніжин.
„ **Демкович Василь**, 1893 Костільники — Рудки.
„ **Депас Іван**, 1893 Вербів — Бережани.
„ **Дмитренко Микола**, 1897 Сопів — Коломия.
„ **Дувіряк Олекса**, 1897 Космач — Печеніжин.
„ **Дощак Киприян**, 1898 Добрівляни — Дрогобич.
„ **Дуда Андрій**, 1895 Вербів — Бережани.
„ **Дуда Іван**, 1891 Вербів — Бережани.
„ **Дупей Дамян**, 1895 Кобаки — Косів.
„ **Жолна Олекса**, 1895 Нестаничі — Радехів.
„ **Ємець Осип**, 1894 Володимирці — Жидачів.
„ **Іванійчук Іван**, 1895 Серники Дол. — Рогатин.
„ **Іваницький Петро**, 1897 Жовнівка — Бережани.
„ **Іваницький Степан**, 1898 Гірне — Стрий.
„ **Іванюк Михайло**, 1897 Бурштин — Рогатин.
„ **Івахів Гринько**, 1894 Вербів — Бережани.
„ **Івашків Іван**, 1895 Григорів — Рогатин.
„ **Івашків Павло**, 1889 Желехів Вел. — Камінка Стр.
„ **Ільчук Корнило**, 1896 Пукасівці — Станиславів.
„ **Кащій Степан**, 1895 Володимирці — Жидачів.
„ **Квасниця Василь**, 1896 Черче — Рогатин.
„ **Кіт Герасим**, 1898 Милятин Ст. — Камінка Стр.
„ **Кіт Ілько**, 1898 Трудовач — Золочів.
„ **Клибанський Дмитро**, 1897 Тиховичі — Перемишль.
„ **Кобевка Петро**, 1890 Залуче — Снятин.
„ **Ковальчик Павло**, 1898 Горожанка — Підгайці.
„ **Козій Володимир**, 1898 Цеблів — Сокаль.
„ **Коренюк Юра**, 1898 Татарів — Надвірна.
„ **Котурлаш Іван**, 1897 Кійданці — Коломия.

стр. **Коцик Василь**, 1894 Ослави Чорні — Надвірна.
„ **Крвавич Михайло**, 1899 Язловець — Бучач.
„ **Кузик Микола**, 1897 Звиняч — Чортків.
„ **Кузьмин Яків**, 1895 Саджавка — Надвірна.
„ **Курило Михайло**, 1899 Перемишль.
„ **Кушнірчук Танас**, 1896 Космач — Печеніжин.
„ **Ланний Михайло**, 1895 Залізці Нові — Зборів.
„ **Лисак Василь**, 1896 Залуква — Станиславів.
„ **Луцак Юра**, 1898 Печеніжин.
„ **Луцишин Андрій**, 1897 Серники Дол. — Рогатин.
„ **Ляховський Михайло**, 1894 Шумляни Малі — Бережани.
„ **Маґаль Іван**, 1894 Володимирці — Жидачів.
„ **Маґун Михайло**, 1895 Єзупіль — Станиславів.
„ **Майданський Олекса**, 1898 Печеніжин.
„ **Макойда Гаврило**, 1898 Кліщівка — Рогатин.
„ **Макаровський Андрій**, 1895 Бужок — Золочів.
„ **Марґола Іван**, 1895 Судова Вишня — Перемишль.
„ **Матвіїшин Степан**, 1894 Повітка — Городенка.
„ **Матвійчук Федір**, 1896 Прокурава — Косів.
„ **Мачинський Михайло**, 1897 Серники Дол. — Рогатин.
„ **Медвідь Гнат**, 1893 Буще — Бережани.
„ **Мельник Михайло**, 1895 Будинин — Сокаль.
„ **Миджин Тома**, 1898 Сороки — Львів.
„ **Микетчук Дмитро**, 1894 Підгайчики — Коломия.
„ **Микитин Ілько**, 1895 Прокурава — Косів.
„ **Михайлович Дмитро**, 1896 Горожанка — Підгайці.
„ **Невпораний Степан**, 1895 Розваж — Золочів.
„ **Недільський Микола**, 1898 Печеніжин.
„ **Никифорчин Микола**, 1898 Кобаки — Косів.
„ **Ошуст Іван**, 1896 Бабинці — Рогатин.
„ **Палюх Микола**, 1894 Стронятин — Львів.
„ **Партика Микола**, 1898 Кореличі — Перемишляни.
„ **Петраш Іван**, 1895 Снятин.
„ **Петрів Антін**, 1899 Славсько — Сколє.
„ **Петрук Іван**, 1895 Молодятин — Печеніжин.
„ **Пслюх Василь**, 1895 Яйківці — Жидачів.
„ **Підскальний Іван**, 1894 Серники Дол. — Рогатин.
„ **Подусовський Михайло**, 1898 Глиняни — Перемишляни.
„ **Полотнянка Василь**, 1896 Глубічок Вел. — Тернопіль.
„ **Попаденьчук Федір**, 1894 Сопів — Коломия.
„ **Пірановський Іван**, 1893 Тисьмениця — Товмач.
„ **Приймак Дмитро**, 1898 Марківці — Печеніжин.
„ **Приймак Іван**, 1894 Молодятин — Печеніжин.
„ **Прокопишин Іван**, 1894 Яворів — Косів.
„ **Пура Гриць**, 1898 Рожджалів — Сокаль.
„ **Равлецький Семко**, 1893 Вербів — Бережани.
„ **Рупа Тимко**, 1899 Торки — Сокаль.
„ **Саноцький Іван**, 1890 Дитятин — Рогатин.
„ **Сеґінович Степан**, 1897 Болшівці — Рогатин.
„ **Семанюк Іван**, 1897 Львів.
„ **Семенчук Онуфрій**, 1897 Жабє — Косів.
„ **Сидорик Василь**, 1895 Кінашів — Рогатин.
„ **Сипко Осип**, 1896 Чемеринці — Перемишляни.
„ **Склепкович Дмитро**, 1893 Виписки — Перемишляни.
„ **Смолянюк Микола**, 1896 Печеніжин.
„ **Соломан Дмитро**, 1896 Залуче — Снятин.
„ **Стасута Василь**, 1898 Угерсько — Стрий.
„ **Стасюк Іван**, 1895 Товстобаби — Підгайці.
„ **Стецюк Василь**, 1894 Вербів — Бережани.
„ **Струса Ілько**, 1898 Лисятичі — Стрий.
„ **Танасійчук Петро**, 1896 Хлібичин Пільний — Снятин.
„ **Тарасюк Василь**, 1896 Прокурава — Косів.
„ **Тарнавський Іван**, 1899 Микуличин — Надвірна.
„ **Тарнавський Степан**, 1898 Чернівці.
„ **Тісточко Дмитро**, 1886 Вербяни — Яворів.
„ **Ткачук Василь**, 1896 Річка — Косів.
„ **Ткачук Іван**, 1896 Річка — Косів.
„ **Туз Олександер**, 1899 Гижне — Ряшів.
„ **Федорик Михайло**, 1895 Тростянець — Жидачів.
„ **Фіґоль Микита**, 1892 Підгородє — Станиславів.
„ **Фундиґа Андрій**, 1896 Вербів — Бережани.
„ **Фурейчук Михайло**, 1897 Годи — Турка — Коломия.
„ **Холодняк Андрій**, 1896 Підгайці.
„ **Чайківський-Солонинка Іван**, 1899 Чайковичі — Рудки.
„ **Числюх Михайло**, 1897 Завалів — Підгайці.
„ **Чорнеґа Олекса**, 1894 Володимирці — Жидачів.
„ **Чорнеґа Семко**, 1894 Володимирці — Жидачів.
„ **Чупрей Юра**, 1898 Печеніжин.
„ **Швікун Панько**, 1897 Лука — Калуш.

стр. **Шеремета Олекса**, 1893 Шумляни Вел. — Підгайці.
„ **Шутринець Василь**, 1894 Вишків — Долина.
„ **Якобенко Матвій**, 1898 Печеніжин.
„ **Яремко Петро**, 1893 Черепин — Львів.
„ **Ярко Олександер**, 1893 Болшівці — Рогатин.

5. СОТНЯ.

от. **Ґорук Сень**, 1873 Снятин.
чет. **Кучабський Василь**, 1895 Волиця — Львів.
„ **Навроцький Осип**, 1890 Голгоче — Підгайці.
сан. хор. **Гаванський Роман**, 1893 Олеша — Товмач.
хор. **Матчак Михайло**, 1895 Воля Якубова — Дрогобич.
„ **Пасіка Петро**, 1893 Лука Мала — Скалат.
пхор. **Бандера Осип**, 1897 Стрий.
„ **Белей Теодор.**
„ **Еліїв Михайло.**
„ **Мінчак Михайло.** 1894 Солець — Дрогобич.
„ **Полотнюк Осип.**
сан. пхор. **Солтикевич Ярослав**, 1890 Ботелка — Турка.
пхор. **Фарисей Іван.**
„ **Яворський Матвій.**
ст. дес. **Єндрик Осип**, Рига.
„ **Іваницький Антін**, 1886 Косів.
дес. **Біньковський Василь**, 1896 Воля Якубова — Дрогобич.
„ **Боднарук Василь**, 1896 Криворівня — Косів.
„ **Дацків Евген**, 1895 Перемишль.
„ **Кузан Ілько**, 1893 Губичі — Дрогобич.
„ **Мацуський Андрій Онуфрій**, 1897 Хирів — Самбір.
„ **Ортинецький Василь**, 1894 Грушів — Дрогобич.
„ **Ребець Петро**, 1895 Камінка Лісна — Рава Руська.
„ **Семотюк Андрій**, 1893 Ілинці — Снятин.
віст. **Баранюк Михайло**, 1895 Нагірянка — Бучач.
„ **Зінкевич Степан**, 1896 Снятин.
„ **Киваський Микола**, 1891 Волоща — Самбір.
„ **Кобрин Іван**, 1894 Воля Якубова — Дрогобич.
„ **Матисякевич Михайло**, 1895 Синевідсько В. — Сколє.
„ **Палагнюк Гриць**, 1890 Любинці — Стрий.
„ **Попадюк Микола**, 1894 Раківчик — Коломия.
„ **Савчин Михайло**, 1895 Татари — Самбір.
„ **Сивохоп Володимир**, 1894 Добрівляни — Дрогобич.
„ **Стефанюк Василь**, 1893 Ілинці — Снятин.
„ **Стеців Стах**, 1894 Нагуєвичі — Дрогобич.
„ **Урбан Теодор**, 1893 Татари — Самбір.
„ **Щуцький Микола**, 1893 Майдан — Калуш.
ст. стр. **Андрушків Андрій**, 1882 Романів — Бібрка.
„ **Довбенчук Василь**, 1896 Косів.
„ **Конопада Михайло**, 1895 Переволока — Бучач.
„ **Копельчук Дмитро**, 1897 Яворів — Косів.
„ **Левицький Теодор**, 1890 Рихтичі — Дрогобич.
„ **Слобусь Василь**, 1897 Глубічок — Тернопіль.
„ **Стець Олекса**, 1894 Козівка — Бережани.
„ **Стовпюк Степан**, 1896 Іспас — Коломия.
„ **Терлецький Михайло**, 1896 Чернівці.
„ **Тисовський Іван**, 1889 Розгірче — Стрий.
„ **Тупісь Іван**, 1894 Слобода Золота — Бережани.
стр. **Андрусяк Михайло**, 1899 Молодятин — Печеніжин.
„ **Андрусів Панько**, 1895 Підмихайлівці — Рогатин.
„ **Барган Микола**, 1892 Ляхівці — Богородчани.
„ **Барків Маріян**, 1896 Східниця — Дрогобич.
„ **Безковайний Василь**, 1893 Слевятин — Рогатин.
„ **Берегуляк Петро**, 1894 Добрівляни — Дрогобич.
„ **Богай Федь**, 1895 Золота Слобода — Бережани.
„ **Бородайко Корнило**, 1897 Вулька — Бережани.
„ **Босий Володимир**, 1899 Ясло.
„ **Боцвінюк Дмитро**, 1892 Ясенів — Косів.
„ **Бучинський Франц**, 1891 Нараїв — Бережани.
„ **Василик Дмитро**, 1892 Стинява Вижна — Сколє.
„ **Венцель Ваврик**, 1896 Молодятин — Печеніжин.
„ **Вітовський Іван**, 1897 Медуха — Станиславів.
„ **Влашинець Василь**, 1897 Розтоки — Косів.
„ **Вовк Осип**, 1897 Кореличі — Перемишляни.
„ **Вовчук Володимир**, 1897 Березівка — Бучач.
„ **Воланчук Михайло**, 1899 Львів.
„ **Воютицький Яким**, 1894 Гординя Рустик. — Самбір.
„ **Вуняк Василь**, 1893 Заланів Малий — Рогатин.
„ **Гаврищук Федь**, 1897 Космач — Печеніжин.
„ **Гнідий Ваврик**, 1888 Котузів — Підгайці.
„ **Головатий Петро**, 1893 Слобода Золота — Бережани.

стр. **Голіян Омелян**, 1898 Винники — Львів.
„ **Горак Осип**, 1891 Львів.
„ **Грималюк Павло**, 1895 Річка — Косів.
„ **Грицюк Микола**, 1896 Чернятин — Городенка.
„ **Гузар Михайло**, 1892 Бучач.
„ **Ґарбяк Михайло**, 1894 Мединичі — Дрогобич.
„ **Ґера Степан**, 1896 Добромиль.
„ **Ґорда Андрій**, 1893 Іспас — Коломия.
„ **Ґушул Василь**, 1896 Балинці — Коломия.
„ **Дидилюк Дмитро**, 1892 Трофанівка — Коломия.
„ **Диґан Теодозій**, 1898 Мэзолівка — Підгайці.
„ **Диґан Корнило**, 1896 Мозолівка — Підгайці.
„ **Джелей Василь**, 1893 Тулуків — Снятин.
„ **Дрозда Гриць**, 1898 Кровінка — Теребовля.
„ **Дручків Андрій**, 1897 Брустури — Косів.
„ **Дунай Андрій**, 1893 Високовичі — Перемишль.
„ **Духович Іван**, 1895 Підгородє — Станиславів.
„ **Дячук Василь**, 1889 Ясенів Горішний — Косів.
„ **Зазуляк Филип**, 1896 Теофіпілька — Бережани.
„ **Занович Іван**, 1895 Дички — Рогатин.
„ **Захарків Іван**, 1895 Заланів — Рогатин.
„ **Заходняк Петро**, 1898 Мозолівка — Підгайці.
„ **Іванюк Микола**, 1893 Зборів.
„ **Каваців Олекса**, 1891 Угерсько — Стрий.
„ **Калечинський Іван**, 1894 Розділовичі — Рудки.
„ **Капко Степан**, 1896 Білина Велика — Самбір.
„ **Кліпко Іван**, 1898 Фельштин — Старий Самбір.
„ **Козар Андрій**, 1896 Бережниця — Стрий.
„ **Козланюк Михайло**, 1894 Березів — Коломия.
„ **Коник Іван**, 1898 Бережани.
„ **Костецький Микола**, 1885 Селиська — Мостиська.
„ **Костів Ілько**, 1892 Дашава — Стрий.
„ **Крушельницький Степан**, 1899 Ясло.
„ **Кулик Микола**, 1895 Львів.
„ **Кулиній Лев**, 1895 Перегінсько — Долина.
„ **Кушнір Василь**, 1899 Молодятин — Печеніжин.
„ **Лазорович Василь**, 1893 Березів Вижн. — Печеніжин.
„ **Левко Ілько**, 1895 Підмихайлівці — Рогатин.
„ **Лесюк Іван**, 1896 Жукотин — Коломия.
„ **Литнянчин Яць**, Грушів.
„ **Лісович Осип**, 1898 Грибовичі Великі — Львів.
„ **Луців Лука**, 1895 Грушів — Дрогобич.
„ **Маґорук Юрко**, 1894 Криворівня — Косів.
„ **Максимяк Дмитро**, 1897 Калуш.
„ **Марцінковський Михайло**, 1896 Заланів — Рогатин.
„ **Марусяк Василь**, 1899 Рудники — Снятин.
„ **Микитин Павло**, 1897 Зарваниця — Підгайці.
„ **Мисик Онуфрій**, 1886 Кореличі — Перемишляни.
„ **Мірчук Володимир**, 1885 Станиславів.
„ **Моспанюк Антін**, 1899 Покрівці — Жидачів.
„ **Навальний Іван**, 1895 Скоморохи Нові — Рогатин.
„ **Надрічний Гриць**, 1898 Дички — Рогатин.
„ **Назаревич Володимир**, 1897 Богородчани.
„ **Насташинський Михайло**, 1894 Болшів — Рогатин.
„ **Николин Петро**, 1896 Болшів — Рогатин.
„ **Николюк Дмитро**, 1896. Дідушиці Великі — Стрий.
„ **Олишко Петро**, 1895 Забірє — Рава Руська.
„ **Огородник Онуфрій**, 1893 Підсадки — Львів.
„ **Ощипко Іван**, 1894 Серафинці — Городенка.
„ **Партика Михайло**, 1897 Кореличі — Перемишляни.
„ **Пеклич Семен**, 1898 Дрогобич.
„ **Пеленський Степан**, 1894 Комарно — Рудки.
„ **Перегінець Федь Василя**, 1893 Гербутів — Рогатин.
„ **Петрицький Евген**, 1896 Золочівка — Бережани.
„ **Петрів Лукин**, 1897 Брустури — Косів.
„ **Підцерковний Іван**, 1893 Подусільна — Перемишляни.
„ **Пнівчук Василь**, 1898 Молодятин — Печеніжин.
„ **Проців Петро**, 1896 Стрільче — Городенка.
„ **Пташник Василь**, 1893 Демня — Жидачів.
„ **Рижий Федь**, 1896 Коршилів — Зборів.
„ **Савяк Михайло**, 1891 Медуха — Станиславів.
„ **Сайко Василь**, 1897 Кореличі — Перемишляни.
„ **Самбірський Іван**, 1897 Дички — Рогатин.
„ **Секунда Володимир**, 1898 Львів.
„ **Семотюк Лесь**, 1896 Балинці — Коломия.
„ **Сеньків Микола**, 1895 Ясениця Сільна — Дрогобич.
„ **Сеньків Федь**, 1895 Опака — Дрогобич.
„ **Скічнів Іван**, 1895 Грушів — Дрогобич.
„ **Скорупа Франц**, 1893 Росохowатець — Підгайці.
стр. **Скорусь Осип**, 1894 Довге — Стрий.
„ **Скробач Василь**, 1894 Вербилівці — Рогатин.
„ **Сливчук Василь**, 1898 Жабє — Косів.
„ **Сличинюк Осип**, 1898 Мозолівка — Підгайці.
„ **Смеречинський Теофіль**, 1893 Марянпіль — Станиславів.
„ **Сметанюк Юра**, 1899 Печеніжин.
„ **Сметанюк Василь**, 1899 Печеніжин.
„ **Соколик Федь**, 1893 Крилос — Станиславів.
„ **Соломинка Михайло**, 1896 Рудники — Снятин.
„ **Сорокосьський Михайло**, 1896 Коростовичі — Рогатин.
„ **Стахів Іван**, 1895 Підсадки — Львів.
„ **Стеців Микола**, 1900 Нагуєвичі — Дрогобич.
„ **Стефанець Микола**, 1894 Ілинці — Снятин.
„ **Стефанович Орест**, 1894 Стрий.
„ **Стецюк Михайло**, 1895 Грушів — Дрогобич.
„ **Столащук Микола**, 1894 Яворів — Косів.
„ **Столяр Степан**, 1896 Слобода Золота — Бережани.
„ **Тацюк Микола**, 1895 Видинів — Снятин.
„ **Ткачук Тома**, 1894 Іспас — Коломия.
„ **Томащук Іван**, 1894 Яворів — Косів.
„ **Форґіль Петро**, 1896 Жабє — Косів.
„ **Хміль Микола**, 1894 Трудовач — Золочів.
„ **Хомин Василь**, 1895 Грабовець — Стрий.
„ **Цяпа Гринько**, 1897 Мозолівка — Підгайці.
„ **Шавінський Федь**, 1897 Черче — Рогатин.
„ **Шалаба Іван**, 1897 Заланів — Рогатин.
„ **Шаран Михайло**, 1898 Розділ — Жидачів.
„ **Шеребурак Петро**, 1898 Білоберезка — Косів.
„ **Шкурган Василь**, 1893 Залуче — Снятин.
„ **Штепований Михайло**, 1895 Гиновичі — Бережани.
„ **Черкалюк Петро**, 1898 Жабє — Косів.
„ **Черкалюк Михайло**, 1896 Жабє — Косів.
„ **Чоканчук Никифор**, 1896 Жабє — Косів.
„ **Жовняр Володимир**, 1898 Ярослав.
„ **Юревич Юрко**, 1893 Тисьмениця — Товмач.
„ **Юревич Микола**, 1893 Залуче — Снятин.
„ **Якубів Іван**, 1898 Колодіївка — Станиславів.
„ **Яцуляк Кость**, 1892 Ясениця — Дрогобич.

6. СОТНЯ.

пор. **Мельник Андрій**, 1890 Воля Якубова — Дрогобич.
чет. **Дідушок Петро**, 1889 Княже — Золочів.
„ **Коберський Остап**, 1895 Сянік.
хор. **Чичкевич Михайло**, 1896 Малинівка — Львів.
пхор. **Аліман Степан**, 1891 Серафинці — Городенка.
„ **Безпалко Семен**, 1890 Заріче — Золочів.
„ **Біляч Іван**, 1887 Княже — Золочів.
„ **Мицик Василь**, 1893 Синевідсько Вижне — Сколє.
„ **Мойсейович Теофіль**, 1892 Пнів — Надвірна.
„ **Чепельовський Степан**, 1885 Тернопіль.
дес. **Вудкевич Осип**, 1894 Львів.
„ **Даскалюк Давид**, 1895 Басбивці — пов.
„ **Львівський Витолд**, 1896 Старява — Добромиль.
„ **Олійник Ілько**, 1897 Добромірка — Збараж.
„ **Петрицький Роман**, 1894 Дашава — Стрий.
„ **Світлик Микола**, 1896 Судова Вишня — Мостиська.
„ **Терлецький Степан**, 1897 Самбір.
віст. **Батюк Антін**, 1894 Збараж.
„ **Бялий Андрій**, 1894 Іванє Золоте — Заліщики.
„ **Грматюк Андрій**, 1894 Розношинці — Збараж.
„ **Головацький Семен**, 1895 Поморяни — Зборів.
„ **Зелений Роман**, 1894 Вислобоки — Львів.
„ **Качмарчук Антін**, 1893 Тернопіль.
„ **Кисіль Осип**, 1895 Чистилів — Тернопіль.
„ **Клюс Петро**, 1895 Яцівка — Товмач.
„ **Крілик Володимир**, 1896 Краковець — Яворів.
„ **Нагірняк Лука**, 1889 Залуче — Снятин.
„ **Ріпецький Степан**, 1894 Самбір.
„ **Сагайдачний Петро**, 1897 Зарваниця — Підгайці.
„ **Станецький Микола**, 1895 Городенка.
„ **Чабан Іван**, 1896 Тисьмениця — Товмач.
ст. стр. **Бойчук Петро**, 1896 Вербіж Нижний — Коломия
„ **Дацьків Осип**, 1894 Львів.
„ **Дмитрук Іван**, 1895 Хлопятин — Сокаль.
„ **Косар Михайло**, 1895 Купчинці — Тернопіль.
„ **Котик Остап**, 1898 Бурштин — Рогатин.
„ **Манюх Теодор**, 1894 Яблонів — Рогатин.
„ **Овчар Михайло**, 1896 Скоморохи Старі — Рогатин.

ст. стр. **Петрицький Олекса**, 1891 Бучач.
„ **Пилипів Михайло**, 1897 Вибудів — Бережани.
„ **Саврич Карло**, 1892 Конкольники — Рогатин.
„ **Серганюк Михайло**, 1896 Коломия.
„ **Турок Михайло**, 1896 Тустановичі — Дрогобич.
„ **Хомяк Михайло**, 1894 Верхня — Калуш.
тр. **Абердам Осип**, 1898 Львів.
„ **Андрусяк Іван**, 1895 Гаврилівка — Надвірна.
„ **Андрусик Михайло**, 1895 Кінашів — Рогатин.
„ **Бабинюк Василь**, 1897 Раківчик — Коломия.
„ **Бандура Гриць**, 1896 Кінашів — Рогатин.
„ **Безкоровайний Василь**, 1897 Колачинці — Гусятин.
„ **Білинський Василь**, 1896 Поточиська — Городенка.
„ **Боднар Василь**, 1897 Заланів — Рогатин.
„ **Боєчко Матвій**, 1896 Суботів — Станиславів.
„ **Бойчук Василь**, 1897 Заланів — Рогатин.
„ **Болонний Василь**, 1898 Тустановичі — Дрогобич.
„ **Будурович Гаврило**, 1889 Березів — Печеніжин.
„ **Бурко Степан**, 1897 Скоморохи Старі — Рогатин.
„ **Вербовський Іван**, 1893 Молодятин — Печеніжин.
„ **Вишинський Михайло**, 1898 Лукавець — Вижниця.
„ **Волошин Андрій**, 1895 Ляшки Завязані — Рудки.
„ **Воляник Василь**, 1895 Боянець — Жовква.
„ **Воробчак Микола**, 1897 Станиславів.
„ **Воробчак Осип**, 1893 Підгородє — Станиславів.
„ **Ворона Микола**, 1898 Зазулі — Золочів.
„ **Гавриш Микола**, 1894 Слобідка — Косів.
„ **Гадупяк Петро**, 1895 Бачів — Перемишляни.
„ **Гапчук Олекса**, 1897 Жабє — Косів.
„ **Гасій Михайло**, 1892 Скоморохи — Рогатин.
„ **Генн Володимир**, 1894 Скоморохи — Рогатин.
„ **Генальь Михайло**, 1894 Липиця Горішня — Рогатин.
„ **Герцюк Василь**, 1894 Кути Старі — Косів.
„ **Глуховецький Михайло**, 1896 Піски — Львів.
„ **Градовський Осип**, 1883 Лапшин — Бережани.
„ **Ґадомський Іван**, 1898 Конюшки — Рогатин.
„ **Ґой Володимир**, 1893 Рогатин.
„ **Ґрепняк Петро**, 1894 Річка — Косів.
„ **Данькович Володимир**, 1896 Майдан — Станиславів.
„ **Демчук Петро**, 1899 Городенка.
„ **Демида Юра**, 1898 Нагіряни — Заліщики.
„ **Дзівульський Микола**, 1896 Кормирин — Бучач.
„ **Дзюбановський Юліян**, 1894 Угорці — Золочів.
„ **Дивоняк Гриць**, 1889 Кобаки — Косів.
„ **Дуфанець Андрій**, 1893 Вербіж — Львів.
„ **Дякович Михайло**, 1897 Лісники — Бережани.
„ **Зінь Олекса**, 1898 Божиків — Підгайці.
„ **Зрайко Семен**, 1894 Івачів Горішний — Тернопіль.
„ **Ільків Кость**, 1898 Конюшки — Рогатин.
„ **Кавара Микола**, 1895 Лапшин — Бережани.
„ **Каранівський Гриць**, 1896 Нивиці — Радехів.
„ **Квасничка Степан**, 1896 Шумляни Велик' — Підгайці.
„ **Кіщук Іван**, 1894 Річка — Косів.
„ **Кобак Степан**, 1894 Прусин — Сокаль.
„ **Ковальчук Степан**, 1894 Мозолівка — Підгайці.
„ **Козин Гриць**, 1894 Яблонів — Рогатин.
„ **Комарницький Станислав**, 1897 Спас — Старий Самбір.
„ **Кончаковський Василь**, 1896 Рудники — Жидачів.
„ **Копчук Кифір**, 1895 Річка — Косів.
„ **Кошак Микола**, 1894 Москалівка — Косів.
„ **Кривий Іван**, 1895 Янківці — Тернопіль
„ **Кузів Іван**, 1893 Лапшин — Бережани.
„ **Кухтяк Остап**, 1898 Гайворонка — Підгайці.
„ **Лапінський Яків**, 1897 Довге — Товмач.
„ **Лехкий Гриць**, 1892 Ляшки Долішні — Бібрка.
„ **Ліберспахер Макс**, 1889 Володимирці — Жидачів.
„ **Ліщинський Петро**, 1897 Мозолівка — Підгайці.
„ **Любезний Іван**, 1893 Володимирці — Жидачів.
„ **Луцюк Василь**, 1894 Жабє — Косів.
„ **Максимчук Іван**, 1895 Балинці — Коломия.
„ **Маркевич Михайло**, 1896 Підберізці — Львів.
„ **Марушій Пилип**, 1895 Поменята — Рогатин.
„ **Марянчук Кость**, 1898 Вашківці — Буковина.
„ **Медведюк Микола**, 1897 Ґоди — Коломия.
„ **Медвідь Юрко**, 1894 Пустомити — Львів.
„ **Мельник Андрій**, 1890 Княже — Золочів.
„ **Метрипула Семен**, 1896 Ульвівок — Сокаль.
„ **Микитей Іван**, 1899 Городище Король. — Бібрка.
„ **Микитів Федь**, 1892 Озірна — Зборів.
„ **Миколин Степан**, 1900 Люча — Печеніжин.

стр. **Миханік Василь**, 1895 Рай — Бережани.
„ **Мойсенович Іван**, 1895 Лісники — Бережани.
„ **Наконечний Ярослав**, 1898 Урмань — Береж ни.
„ **Налепинський Павло**, 1896 Ступки — Тернопіль.
„ **Ніжникевич Теодор**, 1896 Стрілиська Нові — Бібрка.
„ **Островський Максим**, 1895 Настасів — Тернопіль.
„ **Пачовський Микола**, 1897 Березовиця Вел. — Тернопіль.
„ **Палажинець Іван**, 1895 Завадка — Закарпаття.
„ **Парашецький Михайло**, 1894 Шумляни — Підгайці.
„ **Перегінець Іван**, 1895 Кінашів — Рогатин.
„ **Підґурський Тимко**, 1898 Росохуватець — Підгайці.
„ **Підляшецький Михайло**, 1895 Заланів — Рогатин.
„ **Пліш Олекса**, 1898 Турє — Старий Самбір.
„ **Проскурка Лука**, 1897 Біла — Тернопіль.
„ **Романишин Іван**, 1893 Заланів — Рогатин.
„ **Романюк Осип**, 1897 Княже — Золочів.
„ **Савчин Михайло**, 1895 Східниця — Дрогобич.
„ **Савута Андрій**, 1896 Стрілиська Нові — Бібрка.
„ **Салів Іван**, 1895 Іщків — Підгайці.
„ **Самофал Василь**, 1896 Саранчуки — Бережани.
„ **Сачек Іван**, 1897 Мозолівка — Підгайці.
„ **Свєнціцький Гриць**, 1892 Галич — Підгайці.
„ **Севак Лев**, 1892 Божиків — Підгайці.
„ **Семак Гриць**, 1896 Баня-Березів — Печеніжин.
„ **Скорупський Михайло**, 1896 Надвірна.
„ **Скотар Степан**, 1899 Липиця Горішня — Рогатин.
„ **Скочиліс Павло**, 1896 Тернопіль.
„ **Скробач Теодор**, 1892 Бабухів — Рогатин.
„ **Слобода Теодор**, 1898 Урмань — Бережани.
„ **Сморжанюк Михайло**, 1894 Глібовичі Лісні — Коломия.
„ **Совяк Микола**, 1895 Іщків — Підгайці.
„ **Стешин Михайло**, 1894 Березовиця Велика — Тернопіль.
„ **Стецишин Семен**, 1892 Рейнарівка — Золочів.
„ **Струхманчук Федь**, 1892 Росохуватець — Підгайці.
„ **Терпеливець Іван**, 1894 Суботів — Станиславів.
„ **Токар Михайло**, 1897 Лісники — Бережани.
„ **Топузяк Микола**, 1892 Космач — Печеніжин.
„ **Торонс Василь**, 1895 Саджавка — Надвірна.
„ **Турянський Яків**, 1895 Кавсько — Стрий.
„ **Федорняк Гриць**, 1895 Крилос — Станиславів.
„ **Федорняк Юрко**, 1895 Крилос — Станиславів.
„ **Федорняк Семен**, 1895 Крилос — Станиславів.
„ **Федорняк Василь**, 1895 Підгородє — Станиславів.
„ **Федюк Яків**, 1895 Гаврилівка — Надвірна.
„ **Хандій Василь**, 1896 Дички — Рогатин.
„ **Хомин Юрко**, 1896 Кінашів — Рогатин.
„ **Хомяк Василь**, 1898 Верхня — Калуш.
„ **Худий Мирон**, 1896 Пальчинці — Збараж.
„ **Чехович Юра**, 1894 Коростів — Сколє.
„ **Чучкевич Андрій**, 1898 Романів — Бібрка.
„ **Шевчук Василь**, 1889 Марківка — Печеніжин.
„ **Шітрук Михайло**, 1888 Річка — Косів.
„ **Шлемкевич Омелян**, 1895 Серафинці — Городенка.
„ **Щербанюк Семен**, 1894 Поточиська — Городенка.
„ **Юращук Андрій**, 1898 Матіївці — Коломия.
„ **Якібюк Лукин**, 1896 Річка — Косів.
„ **Якубовський Михайло**, 1896 Кінашів — Рогатин.
„ **Ярема Михайло**, 1893 Рай — Бережани.
„ **Ярема Іван**, 1898 Лапшин — Бережани.

7. СОТНЯ.

пор. **Левицький Омелян** д-р, 1875 Коломия.
чет. **Гнатевич Богдан**, 1894 Кольбушова.
„ **Добрянський Аґатон**, 1894 Знесіня — Львів.
„ **Цяпка Іван**, 1884 Хишевичі — Рудки.
хор. **Тучапський Іван**, 1892 Переволочна — Золочів.
пхор. **Іванців Василь**, 1893 Сторонибаби — Золочів.
„ **Каратницький Роман**, 1893 Григорів — Бучач.
„ **Розлуцький Лев де Новіна**, 1889 Жолчів — Рогатин.
ст. дес. **Каправий Андрій**, 1895 Біла — Тернопіль.
„ **Романишин Василь**, 1896 Глубічок Великий — Тернопіль.
„ **Філь Юрій**, 1889 Винники — Львів.
дес. **Ващук Корнель**, 1893 Глібовичі Великі — Бібрка.
„ **Кваснюк Олекса**, 1895 Молодилів — Товмач.
„ **Кордибанюк Антін**, 1894 Марківка — Печеніжин.
„ **Кузьмович Степан**, 1893 Тернопіль.
„ **Михайлишин Павлина**, 1877 Ганачів — Перемишляни.
„ **Ожґевич Павло**, 1897 Кінашів — Рогатин.
„ **Томяк Бронислав**, 1892 Мартинів Новий — Рогатин.

дес. **Цюпак Василь**, 1895 Корнів — Городенка.
віст. **Борчук Іван**, 1897 Жадова — Сторожинець.
„ **Боюк Юрій**, 1894 Серафинці — Городенка.
„ **Гнатчук Олекса**, 1896 Балинці — Коломия.
„ **Деринь Карло**, 1877 Городниця — Гусятин.
„ **Дзюба Василь**, 1895 Бортків — Золочів.
„ **Зощук Сильвестер**, 1897 Козова — Бережани.
„ **Костинюк Василь**, 1894 Снятин.
„ **Крижанівський Степан**, 1899 Серафинці — Городенка.
„ **Кріпкий Василь**, 1896 Вербів — Підгайці.
„ **Лісовець Семен**, 1893 Побужани — Камінка Струм.
„ **Микитюк Василь**, 1894 Печеніжин.
„ **Омелянчук Микола**, 1892 Криве — Радехів.
„ **Садовський Евген**, 1898 Бірки Великі — Тернопіль.
„ **Харанюк Микита**, 1894 Тулуків — Снятин.
„ **Шеремета Петро**, 1897 Пуків — Рогатин.
ст. стр. **Гапій Омелян**, 1894 Сапова — Підгайці.
„ **Дейпук Лука**, 1896 Серафинці — Городенка.
„ **Забойський Петро**, 1896 Стрільче — Городенка.
„ **Іванюк Володимир**, 1897 Отинія — Товмач.
„ **Коваль Петро**, 1889 Щавиця — Рава Руська.
„ **Копчук Іван**, 1898 Яворів — Косів.
„ **Кузів Олекса**, 1895 Нагірянка — Бучач.
„ **Меркун Павло**, 1894 Поморяни — Зборів.
„ **Олександрук Трофим**, 1895 Джурів — Снятин.
„ **Риґайло Гринь**, 1895 Вербів — Підгайці.
„ **Слободян Семен**, 1892 Хлібичин — Снятин.
„ **Тиранський Дмитро**, 1897 Торки — Перемишль.
„ **Цимбалістий Іван**, 1892 Болшів — Рогатин.
„ **Шавінський Осип**, 1894 Заланів — Рогатин.
„ **Яворський Теодозій**, 1894 Ілавче — Теребовля.
„ **Яремкевич Мирон**, 1898 Львів.
стр. **Аронець Данило**, 1894 Видинів — Снятин.
„ **Бабяк Гриць**, 1895 Дусанів — Перемишляни.
„ **Байда Семен**, 1893 Вербіж — Львів.
„ **Балицький Михайло**, 1898 Лопушна — Самбір.
„ **Балюк Іван**, 1896 Колоколин — Рогатин.
„ **Библюк Михайло**, 1898 Косів Старий — Косів.
„ **Білинський Гриць**, 1898 Конюхів — Стрий.
„ **Бірбан Василь**, 1899 Вязова — Жовква.
„ **Болезюк Степан**, 1894 Калинка Мала — Коломия.
„ **Бордун Микола**, 1896 Кореличі — Перемишляни.
„ **Бридун Іван**, 1896 Вербів — Бережани.
„ **Брик Іван**, 1896 Конюхів — Стрий.
„ **Брик Микола**, 1896 Конюхів — Стрий.
„ **Ватуляк Ілько**, 1894 Бачів — Перемишляни.
„ **Вивка Микола**, 1895 Яблонів — Рогатин.
„ **Вітович Іван**, 1886 Станимір — Перемишляни.
„ **Вовчак Василь**, 1894 Фрага — Рогатин.
„ **Войціховський Іван**, 1896 Рокшин — Бережани.
„ **Вульчин Матвій**, 1897 Підмихайлівці — Рогатин.
„ **Гарасимяк Олекса**, 1895 Вербів — Підгайці.
„ **Гошовський Семен**, 1894 Тростянець — Долина.
„ **Григорійчук Марко**, 1895 Видинів — Снятин.
„ **Ґрушецький Василь**, 1895 Яблонів — Рогатин.
„ **Данилюк Іван**, 1895 Торговиця — Товмач.
„ **Дмитерко Гриць**, 1898 Підберізці — Львів.
„ **Дмитерко Гаврило**, 1896 Трач — Коломия.
„ **Дмитерко Федь**, 1894 Трач — Коломия.
„ **Дмитрів Іван**, 1895 Підмихайлівці — Рогатин.
„ **Дмитрів Іван**, 1898 Підмихайлівці — Рогатин.
„ **Довганюк Іван**, 1898 Чортовець — Городенка.
„ **Дулємба Михайло**, 1896 Сороки Львівські — Львів.
„ **Думяк Михайло**, 1895 Нагуєвичі — Дрогобич.
„ **Жикалюк Іван**, 1895 Красноїля — Косів.
„ **Заболотний Степан**, 1895 Суботів — Станиславів.
„ **Зазуляк Михайло**, 1897 Тернопіль.
„ **Заклинський Мирон**, 1894 Станиславів.
„ **Зеленецький Петро**, 1894 Хохонів — Рогатин.
„ **Зілінський Мартин**, 1894 Ферліїв — Рогатин.
„ **Йозефович Степан**, 1897 Скоморохи Нові — Рогатин.
„ **Іваник Василь**, 1895 Яйківці — Жидачів.
„ **Іванців Михайло**, 1892 Коростовичі — Рогатин.
„ **Івахів Федь**, 1896 Вербів — Бережани.
„ **Касперський Остап**, 1895 Білка Шляхоцька — Львів.
„ **Качуляк Василь**, 1894 Трофанівка — Коломия.
„ **Кіндрацький Михайло**, 1896 Угорники — Товмач.
„ **Кічула Василь**, 1895 Ферліїв — Рогатин.
„ **Копчук Іван**, 1896 Яворів — Косів.
„ **Котурляш Семен**, 1889 Кійданці — Коломия.

стр. **Круцик Микола**, 1895 Яблонів — Рогатин.
„ **Кузьмів Гриць**, 1898 Полюхів — Перемишляни.
„ **Кулєба Микола**, 1896 Подусільна — Перемишляни.
„ **Кушик Іван**, 1897 Судова Вишня.
„ **Кучер Петро**, 1897 Літятин — Бережани.
„ **Лапчинський Ярослав**, 1900 Ладичин — Тернопіль.
„ **Лилик Федь**, 1893 Гербутів — Рогатин.
„ **Лопадчук Яків**, 1891 Зелена — Надвірна.
„ **Лучка Евген**, 1895 Грабовець — Богородчани.
„ **Маґдій Яків**, 1894 Швейків — Підгайці.
„ **Мазуркевич Роман**, 1894 Мшанець — Старий Самбір.
„ **Малик Олекса**, 1893 Яйківці — Жидачів.
„ **Максимчук Федь**, 1889 Новоселиця — Снятин.
„ **Малик Гриць**, 1893 Яйківці — Жидачів.
„ **Марків Петро**, 1895 Викторівка — Бережани.
„ **Матвіїв Степан**, 1897 Конюхи — Бережани.
„ **Мацяк Федь**, 1898 Львів.
„ **Машталір Гриць**, 1898 Ляцьке Шляхоцьке — Товмач.
„ **Машталір Тома**, 1897 Гайворонка — Підгайці.
„ **Медвідь Михайло**, 1897 Яблонів — Рогатин.
„ **Медвідь Федь**, 1897 Яблонів — Рогатин.
„ **Миронюк Гриць**, 1895 Красноїля — Косів.
„ **Михайлишин Михайло**, 1896 Кінашів — Рогатин.
„ **Михальчук Михайло**, 1896 Гвіздець — Коломия.
„ **Нагірний Василь**, 1897 Кореличі — Перемишляни.
„ **Нагірний Микола**, 1896 Яблонів — Рогатин.
„ **Нагірний Степан**, 1897 Яблонів — Рогатин.
„ **Наґлєр Симон**, 1889 Відень.
„ **Накельський Петро**, 1895 Яйківці — Жидачів.
„ **Неґрук Василь**, 1896 Кобаки — Косів.
„ **Олексюк Юрій**, 1896 Видинів — Снятин.
„ **Онисько Василь**, 1897 Гайворонка — Підгайці.
„ **Онишкевич Іван**, 1896 Хишевичі — Рудки.
„ **Оралевський Микола**, 1896 Дусанів — Перемишляни.
„ **Осецький Михайло**, 1892 Підмихайливці — Рогатин.
„ **Паращук Михайло**, 1891 Тишківці — Городенка.
„ **Перепічка Панько**, 1894 Хохонів — Рогатин.
„ **Петришин Петро**, 1894 Ляшки Муровані — Львів.
„ **Пінкевич Михайло**, 1892 Сернки Долішні — Рогатин.
„ **Попінюк Юрко**, 1888 Рибно — Косів.
„ **Проскурняк Іван**, 1893 Ілинці — Снятин.
„ **Прокопюк Михайло**, 1892 Ілинці — Снятин.
„ **Романюк Степан**, 1897 Ферліїв — Рогатин.
„ **Сараб Дмитро**, 1896 Яблонів — Рогатин.
„ **Семеґен Павло**, 1895 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Скоромний Роман**, 1896 Полівці — Чортків.
„ **Сліпенький Василь**, 1898 Пуків — Рогатин.
„ **Сметанюк Іван**, 1894 Рогиня — Коломия.
„ **Соломійчук Сава**, 1895 Рожнів — Снятин.
„ **Сорочанський Андрій**, 1891 Залуче — Коломия.
„ **Сорич Юра**, 1897 Мишин — Печеніжин.
„ **Стеца Остап**, 1900 Команча — Сянік.
„ **Стецюк Іван**, 1894 Юськовичі — Золочів.
„ **Стець Федь**, 1896 Зарваниця — Підгайці.
„ **Стефанюк Дмитро**, 1897 Торговиця Піл. — Городенка.
„ **Струхманчук Бартко**, 1891 Росохуватець — Підгайці.
„ **Телепко Михайло**, 1895 Бачів — Перемишляни.
„ **Телепко Василь**, 1896 Подусільна — Перемишляни.
„ **Тенюх Кирило**, 1894 Мельничі — Жидачів.
„ **Тикайло Микола**, 1894 Лапшин — Бережани.
„ **Тиць Іван**, 1897 Волків — Перемишляни.
„ **Тодорук Михайло**, 1897 Княже — Снятин.
„ **Томащук Микола**, 1894 Ясенів — Косів.
„ **Томяк Ілько**, 1896 Ілинці — Снятин.
„ **Турус Олекса**, 1899 Конюхів — Стрий.
„ **Угляр Атаназій**, 1894 Смодне — Косів.
„ **Ушневич Пилип**, 1875 Коростів — Сколє.
„ **Фарилюк Микола**, 1892 Прибулів — Товмач.
„ **Федюк Антін**, 1897 Поточиська — Городенка.
„ **Філяк Іван**, 1893 Кореличі — Перемишляни.
„ **Хибінь Семен**, 1895 Хохонів — Рогатин.
„ **Хомин Сергій**, 1898 Пристань — Жовква.
„ **Хранівський Микола**, 1894 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Черчук Захарій**, 1899 Тулуків — Снятин.
„ **Чехінда Михайло**, 1899 Конюхів — Стрий.
„ **Шаґадин Михайло**, 1896 Чернихів — Тернопіль.
„ **Шевчук Петро**, 1897 Видинів — Снятин.
„ **Шкарпович Іван**, 1885 Саджавка — Надвірна.
„ **Шувальський Василь**, 1896 Стецева — Снятин.
„ **Юник Іван**, 1899 Гірне — Стрий.

стр. **Яремко Ілько,** 1894 Юрківці — Заставна (Буковина).
„ **Яцків Гринь.** 1897 Гірне — Стрий.

8. СОТНЯ.

пор. **Будзиновський Осип,** Станиславів.
хор. **Максимишин Іван,** 1895 Ременів — Львів.
„ **Соколовський Юліян,** 1895 Стратин — Рогатин.
„ **Черкавський Олекса,** 1888 Сасів — Золочів.
пхор. **Білоус Іван,** 1893 Путятинці — Рогатин.
„ **Бочан Дмитро,** 1894 Гайворонка — Підгайці.
„ **Тиктор Іван,** 1896 Красне — Золочів.
дес. **Грабар Олекса,** 1896 Бутини — Жовква.
„ **Дяків Олекса,** 1895 Князівське — Долина.
„ **Лісович Семен,** 1894 Грибовичі — Львів.
„ **Пачеха Гриць,** 1897 Хишевичі — Рудки.
„ **Чорненький Микола,** 1896 Дорошів Малий — Жовква.
віст. **Бранець Тома,** 1897 Любеля — Жовква.
„ **Вовк Василь,** 1896 Яблонівка — Камінка.
„ **Голинський Едвард,** 1893 Львів.
„ **Ґурський Гриць,** 1894 Скварява — Жовква.
„ **Дадак Михайло,** 1895 Іванівці — Жидачів.
„ **Коритко Михайло,** 1891 Заланів — Рогатин.
„ **Крилошинський Михайло,** 1895 Жорниська — Городок.
„ **Манкіш Адам,** 1895 Іліниця — Вашківці.
„ **Радович Василь,** 1894 Комарно — Рудки.
„ **Щепанкевич Гриць,** 1891 Купновичі — Рудки.
ст. стр. **Войціцький Василь,** 1893 Судова Вишня — Мостиська.
„ **Драґанюк Онуфер,** 1891 Волчківці — Снятин.
„ **Космина Василь,** 1895 Пуків — Рогатин.
„ **Кужмяк Антін,** 1891 Бояничі — Сокаль.
„ **Кухар Ярема,** 1894 Бартків — Золочів.
„ **Любка Михайло,** 1897 Пійло — Калуш.
„ **Шурґалюк Яків,** 1890 Вербіж — Коломия.
стр. **Бабійчук Андрій,** 1897 Вербіж — Коломия.
„ **Базелевич Омелян,** 1896 Жовква.
„ **Бакай Юрко,** 1894 Княждвір — Печеніжин.
„ **Баковський Гриць,** 1894 Стрілиська Нові — Бібрка.
„ **Банах Петро,** 1894 Підберізці — Львів.
„ **Безеґа Василь,** 1898 Волосянка — Сколє.
„ **Белей Михайло,** 1893 Болшівці — Рогатин.
„ **Бербеничук Микола,** 1893 Космач — Печеніжин.
„ **Бережкий Федь,** 1894 Купновичі — Рудки.
„ **Бережкий Михайло,** 1894 Купновичі — Рудки
„ **Білоус Іван,** 1893 Рогатин.
„ **Бойчук Іван,** 1895 Винники — Львів.
„ **Бочан Іван,** 1894 Мозолівка — Підгайці.
„ **Бочан Ілько,** 1897 Гайворонка — Підгайці.
„ **Бочан Луць,** 1894 Гайворонка — Підгайці.
„ **Бочан Стах,** 1897 Гайворонка — Підгайці.
„ **Бурмило Микола,** 1895 Подусільна — Перемишляни.
„ **Василина Петро,** 1897 Милятин Ст. — Камінка Струм.
„ **Вендиш Петро,** 1898 Лисиничі — Львів.
„ **Видойник Танас,** 1897 Лапшин — Бережани.
„ **Вовчук Михайло,** 1895 Маріямпіль — Станиславів.
„ **Волошин Петро,** 1891 Костільники — Рудки.
„ **Гавриляк Іван,** 1898 Корналовичі — Самбір.
„ **Ганиш Кирило,** 1897 Кіданів — Бучач.
„ **Гаранюк Семен,** 1895 Ясенів — Броди.
„ **Головатий Ілько,** 1894 Германів — Львів.
„ **Гук Іван,** 1890 Вільшаниця — Золочів.
„ **Гупало Іван,** 1895 Рісна Польська — Львів.
„ **Граб Андрій,** 1897 Зашків — Львів.
„ **Гриньчук Гриць,** 1893 Дмитровичі — Мостиська.
„ **Дайчак Михайло,** 1898 Носівці — Тернопіль.
„ **Даців Степан,** 1897 Гординя — Самбір.
„ **Дручків Микола,** 1897 Брустури — Косів.
„ **Дулеба Василь,** 1896 Лісники — Бережани.
„ **Залужний Антін,** 1895 Лавриків — Рава Руська.
„ **Зарицький Собко,** 1897 Воля Висоцька — Жовква.
„ **Заставецький Ілько,** 1896 Скоморохи Старі — Рогатин.
„ **Іванишин Михайло,** 1894 Болотня — Перемишляни.
„ **Ігнатюк Яків,** 1895 Яворів — Косів.
„ **Канчалаба Михайло,** 1895 Біле — Перемишляни.
„ **Катамай Олекса,** 1895 Ямниця — Станиславів.
„ **Кашавка Микола,** 1899 Брустури — Косів.
„ **Кирилюк Петро,** 1898 Лука.
„ **Кисіль Іван,** 1897 Воля Висоцька — Жовква.
„ **Кітлак Михайло,** 1897 Гірне — Стрий.
„ **Клос Володимир,** 1894 Судова Вишня — Мостиська.
стр. **Ковальчук Іван,** 1900 Станиславів.
„ **Король Іван,** 1893 Кудинівці — Зборів.
„ **Корпанюк Микола,** 1895 Яворів — Косів.
„ **Космина Василь,** 1898 Черче — Рогатин.
„ **Коханчик Василь,** 1900 Розгірче — Стрий.
„ **Коцюмбас Іван,** 1892 Бібрка.
„ **Кошик Михайло,** 1892 Львів.
„ **Крупник Лев,** 1895 Пуків — Рогатин.
„ **Крушельницький Олекса,** 1899 Устрики Дол. — Устрики.
„ **Кубрак Осип,** 1899 Конкольники — Рогатин.
„ **Кудла Петро,** 1896 Шумляни — Підгайці
„ **Кулеба Федь (Яцка),** 1899 Підярків — Бібрка.
„ **Куренда Микола,** 1894 Кути — Золочів.
„ **Кухта Юрко,** 1893 Васючин — Рогатин.
„ **Лев Петро,** 1894 Майничі — Самбір.
„ **Левуш Микола,** 1893 Славятин — Підгайці.
„ **Лесик Осип,** 1895 Ілинці — Снятин.
„ **Лотиш Дмитро,** 1898 Жовква.
„ **Лотут Мартин,** 1896 Чернів — Рогатин.
„ **Макарівський Ярослав,** 1892 Вишатичі — Перемишль.
„ **Малецький Проць,** 1895 Вербіж — Коломия.
„ **Мариняк Микола,** 1895 Купновичі — Рудки.
„ **Менчишин Юрко,** 1897 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Мирон Василь,** 1896 Залуква — Станиславів.
„ **Мирон Павло,** 1894 Залуква — Станиславів.
„ **Михайлюк Марян,** 1896 Острів — Камінка.
„ **Мокрий Степан,** 1899 Липиця Горішня — Рогатин.
„ **Мота Іван,** 1891 Лісневичі — Львів.
„ **Моцний Василь,** 1893 Озеряни — Рогатин.
„ **Мурин Іван,** 1894 Заланів — Рогатин.
„ **Навроцький Максим,** 1897 Залуква — Станиславів.
„ **Навроцький Микола,** 1894 Залуква — Станиславів.
„ **Недопитальський Гаврило,** 1891 Чернихів — Тернопіль.
„ **Нестер Степан,** 1893 Звижень — Броди.
„ **Паньків Петро,** 1898 Корналовичі — Самбір.
„ **Паньків Тома,** 1897 Стрий.
„ **Пащин Михайло,** 1897 Підгородє — Рогатин.
„ **Пелешак Микола,** 1899 Малковичі — Перемишль.
„ **Плиторак Юра,** 1897 Космач — Печеніжин.
„ **Погорілий Петро,** 1893 Криве — Бережани.
„ **Портяк Михайло,** 1897 Жабє — Косів.
„ **Посполіта Матвій,** 1894 Скварява — Золочів.
„ **Поцула Іван,** 1898 Корничі — Самбір.
„ **Проців Іван,** 1897 Куровичі — Перемишляни.
„ **Самійло Олекса,** 1896 Чернів — Рогатин.
„ **Сампара Павло,** 1896 Подусільна — Перемишляни.
„ **Свістельницький Тимко,** 1893 Блюдники — Станиславів.
„ **Семчук Степан,** 1893 Замочок — Жовква.
„ **Семчук Іван,** 1894 Торговиця — Товмач.
„ **Сенишин Іван,** 1898 Лавочне — Сколє.
„ **Середницький Михайло.** 1892 Сороки Щир. — Львів.
„ **Сидорчак Петро,** 1898 Волосянка — Сколє.
„ **Сирватка Іван,** 1894 Снович — Золочів.
„ **Сириляк Франко,** 1899 Дібринів — Рогатин.
„ **Сировіжка Василь,** 1895 Синевідсько — Сколє.
„ **Скапович Михайло,** 1893 Гніздичів — Жидачів.
„ **Сорочан Петро,** 1897 Тернопіль.
„ **Сорочинський Осип,** 1893 Крилос — Станиславів.
„ **Стецишин Степан,** 1894 Глищава — Теребовля.
„ **Стецко Петро,** 1894 Купновичі — Рудки.
„ **Сторощук Іван,** 1898 Липиця Долішня — Рогатин.
„ **Стругани Федь,** 1897 Синевідсько — Сколє.
„ **Сухар Іван,** 1898 Стрий.
„ **Тишковський Микола,** 1899 Липиця Долішня — Рогатин
„ **Угринюк Михайло,** 1895 Кути Старі — Косів.
„ **Федорак Микола,** 1896 Люча — Печеніжин.
„ **Філяк Дмитро,** 1895 Микуличин — Надвірна.
„ **Фотулуйчук Адам,** 1897 Княждвір — Печеніжин.
„ **Цимбалістий Іван,** 1897 Буськ — Камінка.
„ **Чайківський Михайло,** 1896 Заланів — Рогатин.
„ **Чваґа Петро,** 1894 Княждвір — Печеніжин.
„ **Чвартацький Микола,** 1895 Лісники — Бережани.
„ **Чубатий Іван,** 1897 Сеньків — Заліщики.
„ **Чуяк Онуфер,** 1894 Солонка — Львів.
„ **Шевчишин Петро,** 1896 Двірці — Бережани.
„ **Шевчук Петро,** 1891 Сеньків — Заліщики.
„ **Шикета Михайло,** 1894 Поплавники — Рогатин.
„ **Штепований Микола,** 1897 Вербів — Бережани.
„ **Юник Семен,** 1893 Гірне — Стрий.
„ **Якубовський Петро,** 1893 Кінашів — Рогатин.

стр. **Яремійчук Петро**, 1899 Львів.
„ **Яцишин Іван**, 1896 Лісники — Бережани.

ТЕХНІЧНА СОТНЯ.

хор. **Сіяк Іван** д-р, 1887 Ляшки Мур. — Львів.
пхор. **Алексевич Тадей**, 1891 Наварія — Львів.
„ **Баран Евстахій**, 1893 Львів.
„ **Квас Осип**, 1891 Львів.
„ **Клим Василь**, 1896 Батятичі — Жовква.
дес. **Жовнірчук Дмитро**, 1892 Хлібичин Пільний — Снятин.
„ **Захарчишин Осип**, 1896 Переволока — Бучач.
„ **Никифорук Стефан**, 1893 Джурів — Снятин.
„ **Шелепко Осип**, 1893 Тернопіль.
віст. **Беркій Іван**, 1895 Журів — Рогатин.
„ **Білас Микола**, 1893 Викоти — Самбір.
„ **Григорук Степан**, 1894 Обертин — Городенка.
„ **Пронь Яким**, 1891 Східниця — Дрогобич.
„ **Савчук Василь**, 1896 Джурів — Снятин.
„ **Сумарук Василь**, 1893 Соколівка — Косів.
„ **Федорійчук Денис**, 1890 Тростянець — Снятин.
„ **Ясінський Василь**, 1896 Жабє — Косів.
ст. стр. **Батир Олекса**, 1893 Парище — Надвірна.
„ **Берник Яків**, 1896 Лисятичі — Стрий.
„ **Богусевич Гриць**, 1889 Підмихайлє — Калуш.
„ **Боєчко Михайло**, 1895 Монастириське — Косів.
„ **Борис Гриць**, 1891 Дорошів М. — Жовква.
„ **Ґеник Михайло**, 1896 Березів Вижний — Печеніжин.
„ **Іванило Іван**, 1892 Черче — Рогатин.
„ **Лехуш Василь**, 1894 Воля Якубова — Дрогобич.
„ **Марусяк Микола**, 1894 Ясенів Горішний — Косів.
„ **Петрійчук Гриць**, 1897 Соколівка — Косів.
стр. **Бабак Юрко**, 1893 Пукасівка — Станиславів.
„ **Бай Микола**, 1895 Нараїв — Бережани.
„ **Баранюк Дмитро**, 1883 Город — Косів.
„ **Білецький Евген**, 1897 Завалів — Підгайці.
„ **Білоголовка Михайло**, 1896 Серафинці — Городенка.
„ **Бойко Іван**, 1892 Божиків — Підгайці.
„ **Борис Іван**, 1897 Смодно — Косів.
„ **Бужанко Микола**, 1891 Ямниця — Станиславів.
„ **Буркевич Маріян**, 1894 Куропатники — Рогатин.
„ **Василишин Осип**, 1892 Божиків — Підгайці.
„ **Васьків Іван**, 1893 Кути — Золочів.
„ **Вербицький Михайло**, 1893 Залуче — Коломия.
„ **Вінтоняк Гриць**, 1895 Сопів — Коломия.
„ **Вовків Іван**, 1884 Ясениця Сільна — Дрогобич.
„ **Вовчук Іван**, 1894 Єзупіль — Станиславів.
„ **Водвуд Кость**, 1894 Шумляни — Підгайці.
„ **Воловчак Степан**, 1894 Пуків — Рогатин.
„ **Галак Ілько**, 1881 Коцюбинці — Гусятин.
„ **Ганович Микола**, 1896 Яйківці — Жидачів.
„ **Гарапа Дмитро**, 1894 Винники — Львів.
„ **Гладкий Осип**, 1895 Стронятин — Львів.
„ **Голяс Омелян**, 1899 Ужгород.
„ **Габа Іван**, 1895 Кути — Золочів.
„ **Ґец Лев**, 1896 Львів.
„ **Ґой Андрій**, 1892 Туркотин — Перемишляни.
„ **Ґурльовський Михайло**, 1897 Дусанів — Перемишляни.
„ **Ґурняк Степан**, 1892 Вишнівчик — Підгайці.
„ **Данилюк Танас**, 1895 Новоселиця — Снятин.
„ **Деревляний Микола**, 1897 Кореличі — Перемишляни.
„ **Джулинський Гриць**, 1895 Мельничі — Жидачів.
„ **Дяків Михайло**, 1895 Болшівці — Рогатин.
„ **Жупник Микола**, 1894 Рунґури — Печеніжин.
„ **Зеленьчук Михайло**, 1897 Жабє — Косів.
„ **Кабиш Василь**, 1894 Монастирське — Косів.
„ **Кавка Микола**, 1894 Єзупіль — Станиславів.
„ **Каралаш Михайло**, 1896 Балинці — Коломия.
„ **Качалаба Іван**, 1894 Задвірє — Перемишляни.
„ **Квінтюк Михайло**, 1889 Ляшки Мур. — Львів.
„ **Киктик Михайло**, 1893 Снятин.
„ **Кіналь Онуфрій**, 1894 Слобода Золота — Бережани.
„ **Ковальський Осип**, 1896 Дрищів — Бережани.
„ **Козмина Михайло**, 1893 Мечищів — Бережани.
„ **Колодій Олекса**, 1897 Станиславів.
„ **Конопада Сенько**, 1897 Підвинє — Рогатин.
„ **Коцюк Володимир**, 1895 Мухавка — Чортків.

стр. **Костюк Іван**, 1897 Слобідка Лісна — Коломия.
„ **Крижанівський Онуфрій**, 1893 Крилос — Станиславів.
„ **Кулачковський Адам**, 1897 Мишків — Заліщики.
„ **Кулик Гриць**, 1896 Тарнавка — Жидачів.
„ **Куцела Михайло**, 1894 Боднарів — Станиславів.
„ **Куций Михайло**, 1895 Стриганці — Бережани.
„ **Кушніренко Дмитро**, 1896 Ямниця — Станиславів.
„ **Лабачук Михайло**, 1894 Брустури — Косів.
„ **Лещук Микола**, 1893 Лапшин — Бережани.
„ **Лизак Петро**, 1889 Яйківці — Жидачів.
„ **Ликтей Іван**, 1889 Тростянець — Бережани.
„ **Луцик Микола**, Поточиська — Городенка.
„ **Лучук Василь**, 1897 Рожнів — Снятин.
„ **Маґун Гриць**, 1892 Єзупіль — Станиславів.
„ **Максимів Василь**, 1873 Дусанів — Перемишляни.
„ **Максимюк Юрко**, 1893 Ясенів Горіш. — Косів.
„ **Маланій Гриць**, 1889 Підгород — Станиславів.
„ **Масьлійчук Іван**, 1896 Черче — Рогатин.
„ **Мацьків Іван**, 1897 Добрівляни — Дрогобич.
„ **Медведчук Василь**, 1899 Річка — Косів.
„ **Микитюк Іван**, 1896 Бучачки — Коломия.
„ **Михайлюк Василь**, 1895 Жукотин — Коломия.
„ **Миць Гриць**, 1897 Дички — Рогатин.
„ **Мотрук Дмитро**, 1894 Микулинці — Надвірна.
„ **Мурський Іван**, 1889 Задвірє — Перемишляни.
„ **Неґра Гнат**, 1894 Лопушна.
„ **Никифорук Стефан**, 1895 Джурів — Снятин.
„ **Никифоряк Стефан**, 1897 Рожнів — Снятин.
„ **Пакіз Іван**, 1892 Володимирці — Жидачів.
„ **Панашій Володимир**, 1895 Носів — Підгайці.
„ **Паньків Федір**, 1894 Рихтичі — Дрогобич.
„ **Патерин Іван**, 1895 Буянів — Жидачів.
„ **Пелехатий Василь**, 1894 Лапшин — Бережани.
„ **Пereґінець Микола**, 1891 Кінашів — Рогатин.
„ **Пизаристий Василь**, 1894 Загірє — Рогатин.
„ **Підгайний Михайло**, 1894 Грусятичі — Бібрка.
„ **Пірус Василь**, 1885 Сапогів — Станиславів.
„ **Плеторяк Петро**, 1892 Космач — Печеніжин.
„ **Повх Василь**, 1896 Печеніжин.
„ **Подубинський Василь**, 1895 Дубрівка Р. — Сянік.
„ **Савчин Мартин**, 1879 Чертеж — Жидачів.
„ **Семеґин Дмитро**, 1889 Липиця Долішна — Рогатин.
„ **Сенишин Микола**, 1895 Бережачи
„ **Сенів Гриць**, 1897 Журів — Рогатин.
„ **Сеньків Дмитро**, 1896 Ясениця Сільна — Дрогобич.
„ **Серафин Іван**, 1889 Задубрина — Снятин.
„ **Скорик Степан**, 1898 Вимилівка — Бережани.
„ **Слюзар Марко**, 1892 Липиця Горішна — Рогатин.
„ **Сокіл Василь**, 1895 Виднів — Жовква.
„ **Сорич Федір**, 1894 Іспас — Коломия.
„ **Сорока Іван**, 1895 Стриганці — Бережани.
„ **Співак Іван**, 1892 Бабухів — Рогатин.
„ **Стахович Тимко**, 1889 Заставче — Підгайці.
„ **Суховінський Тома**, 1892 Славятин — Підгайці.
„ **Тимінський Петро**, 1890 Березів Нижний — Печеніжин.
„ **Тимовчак Олекса**, 1894 Ляшки Муровані — Львів.
„ **Тимосишин Гриць**, 1883 Вербіж Вижний — Коломия.
„ **Тимчишин Микола**, 1896 Торговиця — Товмач.
„ **Тинкалюк Павло**, 1893 Яворів — Косів.
„ **Тупісь Михайло**, 1894 Слобода Золота — Бережани.
„ **Федик Іван**, 1896 Мечищів — Бережани.
„ **Фернеґа Осип**, 1898 Журів — Рогатин.
„ **Фернеґа Степан**, 1896 Журів — Рогатин.
„ **Хімяк Василь**, 1897 Річка — Косів.
„ **Христенко Пилип**, 1897 Голинь — Тернопіль.
„ **Христинич Ілько**, 1896 Озірна — Зборів.
„ **Чорномудяк Андрій**, 1895 Яворів — Косів.
„ **Чупрійчук Федір**, 1890 Ясенів Гор. — Косів.
„ **Шарабуряк Микола**, 1897 Білоберезка — Косів.
„ **Шимко Іван**, 1897 Вербіж — Сокаль.
„ **Шиндерик Франц**, 1894 Шманківці — Чортків.
„ **Штокало Володимир**, 1897 Львів.
„ **Шпірак Осип**, 1894 Марямпіль — Станиславів.
„ **Шпірак Теофіль**, 1894 Марямпіль — Станиславів.
„ **Шуфлєтюк Іван**, 1893 Жабє — Косів.
„ **Юрчишин Михайло**, 1893 Рай — Бережани.
„ **Яворський Зенон**, 1895 Гаказці — Теребовля.
„ **Ясельський Василь**, 1893 Жабє — Косів.
„ **Яцульчак Адам**, 1897 Синевідсько В. — Сколє.

ЛИСТА ВТРАТ ЛЕҐІОНУ УСС.

СПИС РАНЕНИХ, ПОЛЯГЛИХ І ТИХ, ЩО ПОМЕРЛИ ВІД РАН ТА НЕДУГ 1914 – 1918 РР.*)

Абердам Осип. стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Абрагамовський Роман, віст. — р. Воловець 21. XII. 1914.
Абрисовський Василь. стр. — п. Верецьки 28. IX. 1914.
Адамик Іван. стр. — р. Конюхи 1. VII. 1917.
Адамів Дмитро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Адамів Іван. стр. — р. Грабовець Ск. 9. IV. 1915.
Адамович Франц. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Александер Янко. стр. — р. Жовчівка 16. VIII. 1916.
Александрук Дамян, стр. — в. Лавочне-шпиталь 13. V. 1915.
Александрук Трохим, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Александрук Юрко, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Алексевич Тадей, пхор. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Амброзійчук Павло, стр. — п. Тухля 26. II. 1915.
Амброзяк Дмитро, стр. — п. Вишків 11. II. 1915.
Андреас Михайло, віст. — п. Потутори 14. VIII. 1916.
Андрейчук, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Андрусів Панько, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Андрух Іван, пхор. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Андрухів Михайло. стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Андрушко Степан, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Антоняк Юрко, старший. стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Антоняк Юрко, молодший. стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Аронець Данило, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Арсенюк Микола, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Артимович Антін, чет. — р. гора Ключ 3. XI. 1914.
Атаманчук Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Атаманюк Михайло, стр. — р. Кірлібаба 14. I. 1917.
Атаманюк Петро, стр. — р. гора Корнул 1. XII. 1916.
Атаманюк Юрко, стр. — р. Галич 28. VI. 1915, р. Семиківці 2. XI. 1915.

Бабійчук Андрій, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Бабюк Андрій, віст. — р. гора Кобила 23. X. 1914.
Бабій Гриць, стр. — р. 11. III., в. 23. III. 1927.
Бабяк Юрко, стр. — р. Вільхівець 7. IX. 1916.
Базилевич Омелян, стр. — р. Конюхи 1. VII. 1917.
Бакай Юрко, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Баковський Гриць, стр. — р. Потутори 23. VIII. 1916.
Баландюк Антін, дес. — р. Славсько 20. II. 1915.
Балюк Іван, чет. — п. Завалів 27. VIII. 1915.
Балюк Михайло, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Банах Петро, ст. стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Бандрівський Гриць, стр. — р. Куропатники 20. III. 1917.
Бандур Михайло, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Бандура Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Бандура Панько, ст. стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Барабаш Микола, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Баран Василь, стр. — р. Синевідсько В. 28. X. 1914.
Баранюк Іван, стр. — р. Вишків 11. II. 1915.
Бариляк Володимир, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Бас Василь, стр. — р. Труханів 4. XI. 1914.
Батейко Михайло, віст. — р. Маківка 29. IV. 1915.
Батюк Антін, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Баюрчак Петро, стр. — в. Свалява-шпиталь III. 1915.
Безкоровайний Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Безпалко Василь, віст. — п. гора Ключ 3. XI. 1914.
Безпалко Іван, ст. дес. — в. Мукачів-шпиталь 6. II. 1915.
Безпалко Ілько, віст. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Безпалко Семен. хор. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Бейсюк Петро, стр. — в. Галич-шпиталь 11. VIII. 1915.
Белендюк Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Белнів Гриць, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Бельмеґа Федь, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Бербець Роман, стр. — в. дома 4. VIII. 1918.
Берегуляк Іван, пхор. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Бережницький Гриць, стр. — р. на Бескиді 29. IX. 1914.
Береза Володимир, пхор. — р. Посухів 28. VIII. 1916.
Береза Павло, віст. — р. Настасів 7. IX. 1915.
Березкий Михайло, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Березкий Федь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Бернацький Володимир, стр. — в. Мукачів-шпиталь 1. III. 1915.
Бехметюк Ілько, стр. — п. Грабовець Ск. 9. IV. 1915.
Беч Іван, стр. — п. Верецьки 28. XI. 1914.
Библюк Антін, стр. — р. Потутори 16. IX. 1915.
Бий Олекса, віст. — р. Пановичі 10. VII. 1915.
Відунь Михайло, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Білачук Михайло, стр. — п. гора Маківка 29. IV. 1915.
Білецький Василь, стр. — р. Славсько 6. III. 1915.
Білецький Гриць, стр. — р. Лиса Гора 18. X. 1914.
Білинський Володимир, зі Старуні, стр. — р. Лиса Гора 19. X. 1914, р. Викторів 18. VI. 1915.
Білинський Володимир, з Форощі, дес. — п. Семиківці 10. X. 1915.
Білинський Омелян, дес. — р. Бенева 22. V. 1916.
Білинський Семен, стр. — в. 21. II. 1917.
Білобрам Микола, стр. — р. Лиса Гора 19. X. 1914.
Білоус Іван, стр. — р. гора Маківка 30. IV. 1915.
Білячук Михайло, стр. — п. гора Маківка 28. IV. 1915.
Блажків Василь, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Блискун Михайло, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Бобик Михайло, стр. — р. Потутори 18. VIII. 1916.
Бобків Федь. стр. — р. Верецьки 28. IX. 1914.
Богданович Роман, стр. — п. Верецьки 28. IX. 1914.
Богданюк Тадей, стр. — р. Завалів 9. VIII. 1915, р. Куропатники 21. VII. 1917.
Бодак Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Бодак Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Боєчко Михайло, ст. стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Бозовський Лука, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Бойко Гаврило, стр. — р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Бойко Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916, р. Куропатники 14. III. 1917.
Бойко Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Бойко Михайло, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Бойчук Іван, зі Задови, віст. — п. Дикі Лани 17. VIII. 1916.
Бойчук Іван, з Винник, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Бойчук Микола, стр. — р. гора Корнул 1. XII. 1916.
Бойчук Михайло, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Бойчук Федь, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Боледзюк Степан, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Болонний Василь, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Борик Дмитро, ст. стр. — р. Потутори 30. IX. 1916.
Борис Андрій, віст. — р. Болехів 29. V. 1916.
Борис Гриць, віст. — р. над Збручем 26. IX. 1917.
Борис Іван, віст. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Боровей Федь, стр. — р. Карльсдорф 9. XII. 1914.
Борович Дмитро, стр. — р. Верецьки 28. IX. 1914.
Борух Кость, стр. — в. Верецьки — шпиталь III. 1915.
Борух Федь, стр. — р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Борчук Іван, віст. —п. Потутори 23. VIII. 1916.
Борщ Антін, ст. стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Бочан Ілько, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Бочан Луць, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Бранець Хома, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916, п. Конюхи 1. VII. 1917.
Братус Василь, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Бренич Степан, стр. — р. Конюхи 26. VI. 1917.
Бридун Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.

*) Цю листу втрат зложено на основі документів, що збереглись в Музею Н. Т. Ш. у Львові.

Пояснення скорочень: стр. = стрілець, ст. стр. = старший стрілець, віст. = вістун, дес. = десятник, ст. дес. = старший десятник, пхор. = підхорунжий, хор. = хорунжий, чет. = четар, пор. = поручник, сот. = сотник, от. = отаман. Буква „п.“ означає поляг, „р.“ — ранений, „в.“ — вмер.

Бровко Гіляр, стр. — п. гора Кобила 20. X. 1914.
Бужанко Антін, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Букатка Ілля, стр. — р. Викторів 11. VI. 1915.
Букида Дмитро, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Булик Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Бумбук Микола, стр. — р. гора Маківка 28. IV. 1915.
Бурачок Микола, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Бурий Сильвестер, стр. — р. Семиківці 28. VI. 1915 і полонений.
Буркун Гнат, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Бутин Северин, віст. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Бутинець Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.

Вальків Гнат, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Варчак Ілько, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916, р. Конюхи 1. VII. 1917. і полонений.
Василаш Микола, стр. — п. Верецьки 23. XI. 1914.
Василик Дмитро, стр. — р. гора Ключ 3. XI. 1914.
Василик Михайло, стр. — р. Конюхи 1. VII. 1917.
Василина Петро, стр. — р. Потутори 30. IX. 1916.
Василишин Іван, з Гаврилівки, стр. — п. Гукливе 21. XII. 1914
Василишин Іван, з Калуша, стр. — в. Тухля-шпиталь V. 1915.
Василишин Іван, з Каменя, стр. — р. Славсько 26. II. 1915.
Васильківський Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX 1916.
Васьків Микола, стр. — р. Лавочне 1. II. 1915.
Ватаманюк Гриць, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Ватуляк Ілько, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Вацик Іван, стр. — п. Верецьки 28. IX. 1914.
Вацик Михайло, віст. — р. Семиківці 3. XI. 1915.
Веприк Іван, стр. — в. Мукачів — шпиталь 25. III. 1915.
Вепрук Микола, стр. — р. Камяніводь 19. II. 1915.
Вербняк Михайло, віст. — р. Гузіїв 27. V. 1915, пхор. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Вербовий Володимир, стр. — р. гора Залярський 23. X. 1914.
Верес Андрій, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Верхомий Володимир, дес. — р. Бурканів 12. X. 1915.
Весоловський Антін, дес. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Видойник Танас, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Викрикач Петро, стр. — р. Потутори 20. VIII. 1916.
Винник Павло, ст. стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Винничок Матвій, віст. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Винничок Федь, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Вишиванюк Федь, стр. — р. Вишків 11. II. 1915.
Вишинський Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Вінтонюк Андрій, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Вінтоняк Антін, стр. — п. Юзефівка 3. X. 1915.
Вінтоняк Василь, стр. — в. Сколе — шпиталь 9. XI. 1914.
Вітенко Іван, віст. — п. Тухолька 14. II. 1915.
Вітковицький Роман, стр. — р. Ужок 21. IV. 1915.
Вітковик Іван, стр. — р. Балигород 23. XII. 1914.
Владика Степан, стр. — р. Потутори 18. VIII. 1916.
Влашинець Василь, стр. — р. Потутори 15. VIII. 1916.
Вовк Василь, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Вовк Микола, стр. — п. Верецьки 28. IX. 1914.
Вовк Осип, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Вовк Остап, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Вовчак Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Вовчук Володимир, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916. і полонений.
Вовчук Осип, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Вовчук Степан, стр. — р. Потутори 28. IX. 1916.
Водвуд Максим, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Водославський Омелян, стр. — п. Кирлібаба 23. III. 1917.
Возний Федь, стр. — р. Лиса Гора 18. X. 1914.
Возняк Гриць, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Войтицький Михайло, стр. — р. Потутори 16. VIII. 1916.
Войтків Гіляр, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Войтович Іван, стр. — р. Збриж 3. IX. 1917.
Волосянський Омелян, пхор. — р. Підгайці 11. XI. 1915.
Волошин Андрій, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Волошин Іван, стр. — п. Труханів 4. XI. 1914.
Волошин Петро, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Вонсуль Іван, віст. — п. Потутори 20. IX. 1916.
Воробець Володимир, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Воробець Михайло, стр. — р. Поляна 10. I. 1915. п. Семиківці 2. XI. 1915.
Воробчак Осип, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Воронюк Василь, віст. — р. Труханів 3. XI. 1914.
Вульчак Степан, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Вульчин Василь, стр. — р. Жовнівка 14. VIII. 1916.

Гаас Альфред, чет. — р. Волосянка 31. XII. 1914. і полонений.
Гаврилишин Гаврило, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Гаврилів Дмитро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Гаврилів Федь, стр. — п. Труханів 4. XI. 1914.
Гаврилюк Михайло, стр. — р. Гукливе 21. XII. 1914.
Гаврилюк Степан, стр. — р. гора Маківка 30. IV. 1915, в. Лавочне — шпиталь.
Гавришкевич Михайло, стр. — п. гора Ключ 3. XI. 1914.
Гаврищук Федь, стр. — р. Синевідсько 27. X. 1914.
Годупяк Петро, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915, п. Лисоня 3. IX. 1916.
Гайдач Дмитро, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Галайко Осип, стр. — в. Шумляни — шпиталь 7. XI. 1915.
Галак Ілько, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Галата Гриць, стр. — р. Потутори 17. VIII. 1916.
Галій Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Гальчик Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Ганиш Кирило, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Ганківський Володимир, стр. — р. Синевідсько В. 26. X. 1914.
Ганущак Ілько, стр. — п. гора Маківка 14. III. 1915.
Гарасимович Мирон, дес. — п. Гузіїв 27. V. 1915.
Гарасимович Петро, стр. — р. Потутори 30. IX. 1916.
Гасій Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Гасюк Василь, стр. — п. Викторів 15. VI. 1915.
Гасюк Михайло, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Гашій Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Геналь Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Гишпіль Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Гільтайчук Іван, стр. — п. гора Маківка 28. IV. 1915.
Гладилович Юрко, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915, в. Підгайці — шпиталь.
Гладкий Осип, ст. стр. — р. 25. VIII. 1917.
Гладкий Пилип, стр. — р. Куропатники 23. IV. 1918.
Гладун Ілько, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Глушко Степан, хор. — р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Гнатевич Богдан, чет. — р. гора Залярський 23. X. 1914, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Гнатишак Дмитро, стр. — р. Янівець 29. I. 1915.
Гнатишин Іван, стр. — р. Стрий 21. X. 1914.
Гнатюк Юрко, стр. — р. гора Кобила 23. X. 1914.
Гнида Василь, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Гнідий Лавро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Гнідь Іван, дес. — р. Гнильче VII. 1915.
Говикович Микола, стр. — р. Труханів 4. XI. 1914.
Годованець Василь, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Голіян Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Голіян Омелян, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Головатий Василь, стр. — р. гора Залярський 24. X. 1914
Головатий Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Головінський Кость, віст. — в. Мукачів — шпиталь 26. IV. 1915.
Головка Федь, дес. — р. Пановичі 9. VIII. 1915.
Голод Микола, ст. стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Голодрицький Микола, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Голуб Степан, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Горбатюк Методій, стр. — р. Гукливе 21. XII. 1914.
Горбовий Михайло, стр. — р. Стрий 21. X. 1914, р. Соколів 14. IX. 1915.
Гордієвич Михайло, віст. — р. Семиківці 1. XI. 1915, в. Козова — шпиталь 5. XI. 1915.
Гордійчук Іван, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Городиський Віктор, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Горянський Михайло, стр. — р. Семиківці 3. XI. 1915.
Гошовський Антін, віст. — р. Конюхи 1. VII. 1917.
Гошовський Семен, стр. — р. Грабовець Ск. 18. III. 1915.
Граб Андрій, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Грегорійчук Степан, стр. — п. Соколів 14. IX. 1915.
Гречук Василь, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Гривнак Михайло, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Григорчук Гриць, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Григорчук Олекса, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Григорчук Юрко, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Грималюк Павло, стр. — р. Маркова 23. VIII. 1915.
Грицай Гриць, дес. — р. гора Залярський 22. X. 1914.
Грицина Василь, стр. — п. Сянки 24. IX. 1914.
Гриців Іван, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915, р. Лисоня 4. IX. 1916.
Грицюк Ілько, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915, в. шпиталь 7. V. 1915.
Громницький Олекса, стр. — р. гора Залярський 23. X. 1914.
Губар Олекса, стр. — р. Куропатники 4. IV. 1917.

Ґумен Степан, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Гундер Данило, стр. — р. Збриж 20. IX. 1917.
Гунька Антін, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Гунька Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Гунька Гриць, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Гупало Іван, стр. — п. Потутори 19. IX. 1916.
Гуркало Іван, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Гурман Федь, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Гуцуляк Павло, дес. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Гуцуляк Юрко, стр. — р. Болехів 30. V. 1915.

Ґаба Іван, дес. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Ґаба Петро, стр. — р. гора Кобила 24. X. 1914.
Ґавдуник Петро, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Ґадомський Іван, віст. — р. Конюхи 1. VII. 1917.
Ґаджаровський Іван, стр. — р. Потутори 30. IX. 1916.
Ґайоха Роман, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915, п. Соколів 14. IX. 1915.
Ґаліновський Михайло, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Ґардош Микола, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Ґедзун Федь, віст. — р. Воловець 11. II. 1915, р. гора Маківка 1. V. 1915.
Ґелетюк Іван, віст. — р. Завалів 27. VIII. 1915.
Ґембарський Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Ґембусь Іван, стр. — р. Головецько 29. III. 1915.
Ґеник Василь, стр. — п. Грабовець Ск. 9. IV. 1915.
Ґеник Гриць, стр. — р. Людвиківка 7. IX. 1915.
Ґерманюк Дмитро, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Ґерус Іван, стр. — в. Підгайці — шпиталь 19. XI. 1915.
Ґерус Юліян, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Ґілецький Павло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Ґломба Степан, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Ґнип Яцко, стр. — п. Семиківці 3. XI. 1915.
Ґоїв Володимир, дес. — р. Воловець 25. XII. 1914, хор. — р. гора Маківка 4. V. 1915 і полонений.
Ґолдій Федь, стр. — р. Галич 28. VI. 1915 і полонений.
Ґолій Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Ґондуряк Фома, стр. — р. Пантелиха 7. IX. 1915.
Ґорда Андрій, стр. — р. Викторів 18. VI. 1915.
Ґраґова Петро, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Ґраміняк Ілько, стр. — р. Карльсдорф 9. XII. 1914.
Ґрех Яким, стр. — р. на Бескиді 30. IX. 1914.
Ґудзовський Осип, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Ґулій Василь, стр. — р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Ґулка Іван, віст. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Ґурнік Іван, віст. — п. Труханів 2. XI. 1914.
Ґурникевич Гриць дес. — п. гора Кобила 24. X. 1914.
Ґутковський Клим. сот. — в. Будапешт — шпит. 29. V. 1915.
Ґущинюк Олекса, стр. — р. Збриж 3. IX. 1917.

Далак Михайло, стр. — р. Пановичі 11. VII. 1915.
Далавурак Антін, віст. — п. Маркова 19. VIII. 1915.
Данилець Семен, стр. — р. Вербіж 12. XII. 1914.
Данилович Василь, стр. — в. Відень 16. XI. 1914.
Данилович Спірідон, дес. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Данилюк Василь, віст. — р. Журавно 11. VI. 1915, р. Семиківці 1. XI. 1915.
Данилюк Іван, з Торговиці, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Данилюк Іван, з Прокурави, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Данищук Петро, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Даскалюк Давид, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дашик Андрій, віст. — р. Потутори 30. IX. 1916.
Дацко Яків, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, в. Сатмар Неметі 18. XI. 1915.
Дебелюк Василь, стр. — р. Потутори 16. VIII. 1916.
Девосір Михайло, хор. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Деделюк Дмитро, стр. — р. Соснів 7. IX. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Демида Юрко, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Демків Федь, дес. — п. Пантелиха 7. IX. 1915.
Демків Юстин, стр. — р. Грабовець 14. II. 1915, р. Семиківці 4. XI. 1915.
Демчина Іван, стр. — р. Лиса Гора 18. X. 1914.
Демчишин Микола, стр. — р. Потутори 28. VIII. 1916.
Демянчук Евген, стр. — п. Потутори 14. VIII. 1916.
Демянчук Юліян, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Дещик Іван, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Децюк Юрко, стр. — р. Галич 27. VI. 1915., в. Будапешт-шпиталь 23. VII. 1915.
Джанджаґас Дмитро, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Джиґринюк Василь, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Джулинський Дмитро, ст. стр. — р. Потутори 16. VIII. 1916 і полонений.
Дзвінчук Михайло, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Дзеньків Іван, стр. — р. Олександрівськ 15. IV. 1918.
Дзера Степан, стр. — п. Курилівка 15. IV. 1917.
Дзибалів Іван, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Дзюба Василь, віст. — р. Потутори 19. VIII. 1916.
Дзюбак Володимир, стр. — р. Дрогобич 22. X. 1914.
Даядик Олекса, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Дидик Ілля, стр. — в. шпиталь 21. V. 1915.
Дидко Антін, стр. — п. Труханів 4. XI. 1914.
Димида Юрко, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916
Ділич Іван, стр. — р. Галич 28. VI. 1915,, р. Маркова 19. VIII. 1915.
Ділух Осип, стр. — п. Губичі 20. X. 1914.
Дмитренко Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дмитренко Федь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дмитрів Панько, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дмитрук Юрко, дес. — р. Завалів 15. VIII. 1915.
Довбенчук Василь, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Довган Іван, стр. — р. Лисоня 3 IX. 1916.
Довганюк Іван, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Долемба Василь, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Домарадський Андрій, дес. — р. Вербіж 11. XII. 1914, хор. — р. Потутори 14. VIII. 1916 і полонений.
Дощак Киприян, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Драґан Юрко, стр. — р. Збриж 9. IX. 1917.
Драґанюк Онуфер, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дрищлюк Іван, віст. — п. Викторів 9. VI. 1915.
Дрімер Яків, дес. — р. Стрий 25. X. 1914, в. Відень-шпиталь 4. VI. 1915.
Дроник Микола, стр. — р. Стрий 29. V. 1915.
Дручків Андрій, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Дручків Микола, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915., р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дубаль Андрій, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дубик Франц, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Дувало Іван, стр. — р. Потутори 16. VIII. 1916.
Дуда Андрій, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дуда Іван, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Дудинець Іван, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Дудинський Роман, сот. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дудюк Іван, стр. — р. Вишків 16. II. 1915, віст. — р. Завалів 28. VII. 1915.
Дулеба Василь, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Дулеба Гнат, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Дулеба Гриць, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Дуленьчук Іван, стр. — п. Лісовичі 1. VI. 1915.
Дунай Андрій, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Дупрейчук Танас, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Дутчак Василь, стр. — в. Свалява-шпиталь 3. III. 1915.
Духович Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дяків Михайло, стр. — п. Лисоня 5. IX. 1916.
Дяків Олекса, дес. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Дякович Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Дякович Михайло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, р. 11. III. 1917.
Дячук Іван, стр. — р. гора Маківка 28. IV. 1915.
Дячук Михайло, з Любичі, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Дячук Михайло, з Татарова, стр. — р. Головецько 20. III. 1915.

Ємець Осип, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.

Жалівців Матвій, стр. — р. гора Клива 23. IV. 1919.
Жабчин Роман, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Житинський Михайло, стр. — п. Розділ 9. I. 1915.
Жовківський Михайло, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Жовняр Володимир, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Жолобчук Микола, стр. — р. Куропатники 21. VII. 1917.
Журавчук Осип, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.

Заболотний Степан, стр. — п. Потутори 18. VIII. 1916.
Завадович Петро, стр. — п. Верецьки 28. X. 1914.
Загаєвич Микола, хор. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Загаєвич Семен, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Загульський Володимир, хор. — п. Вишки 8. VI. 1917.
Зазуляк Михайло, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Закалик Андрій, стр. — п. Лиса Гора 17. X. 1914.
Залог Осип, стр. — р. Потутори 17. VIII. 1916.
Залуцький Федь, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Зарейко Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Затварницький Володимир, стр. — р. Стрий 21. X. 1914.

Заячук Микола, стр. — р. гора Залярський 22. X. 1914.
Зварич Андрій, стр. — р. Лисоня 2. IX. 1916.
Зеленецький Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Зелений Антін, стр. — р. Підлюте 27. I. 1915., хор. — р. Семиківці 2. XI. 1915. і полонений.
Зелінський Мартин, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Зінич Василь, стр. — р. Воловець 21. XII. 1914.
Зітенюк Василь, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915, в. Лавочне-шпиталь 8. V. 1915.
Зітенюк Іван, стр. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Знак Петро, стр. — р. Лінина мала 26. X. 1914.
Зубків Василь, стр. — в. Надь Шебен-шпиталь 28. VIII. 1915.
Зубюк Іван, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Зубюк Михайло, стр. — р. Пантелиха 7. IX. 1915 і полонений.
Зупник Федь, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.

Іваник Василь, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Іванило Іван, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Іваницький Степан, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Іванів Клим, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Іванійчук Василь, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Іванічек Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Іванюк Володимир, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Івахів Пилип, стр. — р. Настасів 7. IX. 1915.
Івашків Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Івашко Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Ігнатюк Яків, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Іква Мартин, стр. — п. Раковець 1. XI. 1915.
Іличук Василь, стр. — п. гора Маківка 29. IV. 1915.
Ілів Василь, стр. — р. Потутори 3. IX. 1916.
Ілійчук Іван, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Ілюк Іван, стр. — п. Пантелиха 7. IX. 1915.
Ілюк Микола, стр. — р. Абранка 13. XII. 1914.
Ільків Кость, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Ільницький Михайло, стр. — в. Обозівка 14. VI. 1918.
Індик Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Істерович Франц, пхор. — п. Потутори 14. VIII. 1916.
Іськів Петро, стр. — р. Потутори 30. IX. 1916.

Йосипович Степан, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.

Кабюк Олекса, стр. — п. Завалів 27. VIII. 1915.
Кавецький Іван, стр. — р. Семиківці 3. XI. 1915.
Казанівський Гриць, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кайдан Осип, стр. — п. гора Кобила 24. X. 1914.
Калин Василь, стр. — п. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Калинич Дмитро, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Кальний Михайло, стр. — р. Бистра 14. X. 1914., віст. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Камінський Лев, віст. — в. Відень — шпиталь 10. V. 1918.
Капітан Василь, стр. — р. гора Залярський 23. X. 1914, р. Лісовичі 1. VI. 1915.
Каправий Андрій, дес. — р. Пановичі 10 VII. 1915.
Каралаш Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Каратницький Іван, чет. — п. Потутори 15. VIII. 1916.
Карпин Федь, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Карпишин Олекса, стр. — р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Карпюк Дмитро, стр. — р. Рожанка 17 II. 1915.
Касіян Василь, віст. — р. Бовшів 28. VI. 1915.
Каспер Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Касперський Остап. стр. — р. Дикі Лани 16 IX. 1916.
Качалаба Іван, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Качуляк Василь, стр. — р. Семиківці 12. X. 1915. п. Лисоня 4. IX. 1916.
Кашевка Микола, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Кашуба Дмитро, стр. — р. Розділ 21. I. 1915.
Кащій Дмитро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Квасничка Степан, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Кектик Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кермощук Іван, стр. — п. Погуторп 14. VIII. 1916.
Кибайло Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кивацький Микола, стр. — р. Завалів 27. VIII. 1915.
Кипюк Іван, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Кисилиця Андрій, стр. — р. Вишків 11. II. 1915.
Кисіль Гриць, віст. — р. гора Маківка 1. V. 1915 і полонений.
Кисіль Федь, стр. — п. Семиківці 4. XI. 1915.
Кишакевич Олекса, дес. — р. Верецьки 28. IX. 1914.
Кікишчук Василь, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Кікишчук Іван, стр. — р. Галич 29. VI. 1915.
Кіналь Зенон, стр. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Кіналь Онуфер, стр. — р. над Стрипою 1. XI. 1915.
Кіндрат Михайло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Кіндрацький Михайло, стр. — р. Потутори 17. VIII. 1916.
Кіт Василь, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кітюк Юра, стр. — п. Труханів 4. XI. 1914.
Кіцишюк Омелян, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Кіцул Василь, стр. — р. Доброполе 7. IX. 1915, р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Кічоровський Осип, дес. — р. Вільховець 16. IX. 1916.
Кічула Василь, стр. — р. Лисоня 5. IX. 1916.
Кішка Іван, стр. — п. Головецько 7. V. 1915.
Кіщук Борис, стр. — р. гора Корнул 19. I. 1917.
Кіящук Микола, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Клебанський Дмитро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кліпко Іван, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кліщ Денис, віст. — р. Оравка 13. III. 1915, пхор. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Ключенко Онуфер, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Кобак Степан, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Коберський Лев, чет. — в. Воловець 29. XI. 1914.
Коберський Остап, хор. — р. гора Маківка 1. V. 1915. р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кобрин Іван, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916 і полонений.
Ковалик Тадей, хор. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Коваль Іван, стр. — п. Верецьки 28. IX. 1914.
Ковальський Юрко, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Ковальчук Павло, стр. — р. Бенева 21. VII. 1916.
Ковальчук Степан, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Ковток Михайло, стр. — р. Конюхи 4. VI. 1917.
Когут Ілля, віст. — р. на Бескиді 2. II. 1915, р. Семиківці 10. X. 1915.
Когут Степан, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Кожух Михайло. стр. — р. Раковець 10. XI. 1915., р. Лисоня 4. IX. 1916.
Козак Дмитро, стр. — р. Людвиківка 2. IX. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Козар Андрій, стр. — р. Викторів 11. VI. 1915.
Козидра Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Козіцький Микола, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Козмищук Гриць. стр. — р. Куропатники 21. VII. 1917.
Козьол Іван, стр. — п. Сянки 24. IX. 1914.
Колісняк Дмитро. стр. — р. Завалів 27. VIII. 1915.
Колковський Андрій. стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Колодій Михайло. дес. — п. Росоховатець 1. IX. 1915.
Колодій Юлій. стр. — р. Труханів 3. XI. 1914.
Коломийчук Василь. стр. — п. Гітар 1. XII. 1914.
Колтуник Іван. ст. стр. — р. Конюхи 1. VII. 1917.
Кондратчук Василь. віст. — п. Потутори 14. VIII. 1916.
Коник Клим. пхор. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Коник Микола. ст. дес. — р. Тухолька 14. II. 1915.
Коник Федь. стр. — р. 29. V. 1917.
Концевич Дмитро. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кончаківський Василь, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Конюшевський Осип. стр. — п. гора Маківка 4. V. 1915.
Копельчук Василь. стр. — р. Завалів 27. VIII. 1915.
Копельчук Дмитро. ст. стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Копистка Михайло. стр. — р. Семиківці 12. XI. 1915.
Копій Петро. стр. — р. гора Ключ 3. XI. 1914.
Копчук Микола. стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Копчук Михайло. стр. — р. Семиківці 1. XI. 1916.
Копчук Никифор. стр. — р. Дикі Лани 15. IX. 1916.
Копчук Юрко. стр. — р. Головецько 28. IV. 1915, р. Семиківці 1. XI. 1915.
Коритко Михайло. стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Корінь Данило. стр. — п. Сянки 24. IX. 1914.
Коріньовський Лев. стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Коробейко Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Король Роман, стр. — р. 27. XII. 1914 і полонений.
Корольчук Микола, стр. — р. Пантелиха 7. IX. 1915.
Коропецький Зенон, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Корпак Іван. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Корпанюк Микола, стр. — р. Потутори 21. IX. 1916.
Корчинський Осип, стр.—р. Завалів 27. VIII. 1915 і полонений.
Косар Михайло. ст. стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Косіцький Михайло. стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Костинський Михайло, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Костецький Яким, стр. — р. Гнила 30. XII. 1914 і полонений.
Костинюк Михайло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Костів Микола. стр. — р. Соколів 14. IX. 1915 і полонений.
Костів Олекса, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Костюк Гриць, стр. — п. Єзупіль 25. VI. 1915.
Котик Остап, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Котів Онуфер, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Котів Роман, стр. — р. Грабовець 3. IV. 1915, в. Сколє 8. VIII. 1915.

Кохапчук Яків, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Коцюба Дмитро, пхор. — р. Лісовичі 30. V. 1916 і полонений.
Коцюк Володимир, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1916.
Кочержук Іван, стр. — р. Карльсдорф 9. XII. 1914.
Кочкодан Семен, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кошак Іван, стр. — р. Бурканів 29. VIII. 1915.
Кошик Михайло, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Кравець Микола, стр. — р. Завалів 27. VIII. 1915.
Краве Андрій, стр. — р. Лиса Гора 19. X. 1914.
Краве Дмитро, чет. — р. Лісовичі 30. V. 1915. і полонений.
Кревович Михайло, стр. — р. Потутори 16. VIII. 1916 і полон.
Кременяця Гриць, стр. — р. Потутори 23. VIII. 1916.
Крецун Гриць, стр. — в. Кольошвар 30. VI. 1915.
Кривий Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кривовяза Олекса, стр. — п. Стрий 16. X. 1914.
Крижанівський Степан, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кріпкий Василь, віст. — р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Крук Михайло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Круцик Іван, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Крушельницький Святослав, дес. — р. Вербіж 27. IX. 1914.
Крушицький Микола, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Кудла Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кузик Федь, віст. — р. Верецьки 27. IX. 1914, р. гора Маківка 1. V. 1915.
Кузьмин Яків, стр. — п. Збриж 16. IX. 1917.
Кузьминчук Дмитро, віст. — р. Конюхи 30. VI. 1917.
Кузьмич Ярослав, хор. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Кузьмович Степан, дес. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Кулик Федь, стр. — в. Опорець 25. III. 1915.
Кульчицький Іван, стр. — п. Ялове 27. XII. 1914.
Кульчицький Павло, стр. — р. Збриж 19. IX. 1917.
Купранець Федь, стр. — р. Стрий 21. X. 1914.
Курава Франц, стр. — п. Потутори 14. VIII. 1916.
Курендаш Олекса, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Куриляк Трохим, стр. — р. Семиківці 1.XI. 1915, р. Куропатники 21. VII. 1917.
Куташівський Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кухар Ярема, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кухарський Степан, стр. — п. Викторів 10. VI. 1915.
Кухтар Михайло, стр. — п. Пановичі 10. VII. 1915.
Кухтик Остап, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Куций Михайло, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Куцій Михайло, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Кучер Петро, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кушик Іван, стр. — р. гора Корнул 6. I. 1917.
Кушина Василь, віст. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Кушніренко Дмитро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Кушнірук Дмитро, стр. — п. Семиківці 10. X. 1915.

Лабяк Степан, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Лаврук Іван, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Ладика Степан, ст. стр. — р. Потутори 21. VIII. 1916.
Лазарик Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Лазарович Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Лазорик Петро, стр. — р. Воловець 21. XII. 1914.
Лалак Петро, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Ласійчук Дмитро, стр. — в. Прахатіц — шпиталь 26. II. 1916.
Лебедь Микола, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Лев Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Левицький Володимир, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Левицький Омелян д-р, пор. — п. Кирлібаба 23. III. 1917.
Левицький Остап, пхор. — р. Людвиківка 3. IX. 1915.
Левицький Федь, віст. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Легенький Осип, стр. — п. Курилівка 11. III. 1917.
Лонцик Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Лесицький Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Лесюк Іван, стр. — р. Пановичі 8. VIII. 1915.
Леськів Андрій, стр. — р. Пантелиха 7. IX. 1915.
Лешків Тимко, стр. — п. гора Кобила 24. X. 1914.
Лещишин Михайло, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Лисак Василь, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Литвак Осип, стр. — в. Потік VIII. 1916.
Ліберспахер Максим, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Лісевич Лука, дес. — р. Викторів 18. VI. 1915.
Лісковацький Володимир, пхор. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Лісович Осип, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Лозинський Михайло, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Лопатчук Яків, стр. — р. Потутори 17. VIII. 1916.
Лотиш Тома, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Лотоцький Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Луцак Юрко, стр. — р. Потутори 16. VIII. 1916.
Луцик Ромуальд, дес. — п. Розділ 9. I. 1915.
Луцюк Василь, стр. — р. над Стрипою 14. IX. 1915.
Луцький Михайло, дес. — р. Галич 26. VI. 1915.
Лучечко Рудольф, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Лучка Степан, віст. — р. Викторів 9. VI. 1915.
Лучук Микола, стр. — р. Потутори 21. IX. 1916.
Ляний Михайло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Ляховський Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Ляшкевич Володимир, стр. — п. Поляна 16. I. 1915.

Маґорюк Юрко, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Маґун Гриць, стр. — р. Тязів 24. VI. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Мазур Степан, стр. — р. Раковець 10. XI. 1915.
Мазяр Франц, стр. — п. Верецьки 28. IX. 1914.
Макар Хома, стр. — р. 18. VII. 1917.
Макарівський Андрій, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Макогін Петро, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915 і полонений.
Максим Антін, віст. — р. Плаве 11. III. 1915.
Максимишин Іван, хор. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Максимів Михайло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Максимчук Іван, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Максимчук Михайло, стр. — п. 25. VI. 1917.
Максимюк Амброз, стр. — р. гора Маківка 26. IV. 1915.
Максимюк Дмитро, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Максимюк Михайло, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Максимюк Юрко, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Максимяк Павло, стр. — п. Верецьки 27. IX. 1914.
Маланчук Олекса, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915, р. Семиківці 1. XI. 1915.
Маланчук Степан, стр. — р. 20. VIII. 1917.
Малецький Василь, стр. — р. Труханів 4. XI. 1914.
Малецький Проць, стр. — р. Вівсе 7. VIII. 1915.
Малинка Михайло, стр. — р. Велдіж 26. X. 1914.
Малиновський Микола, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Мальований Василь, пхор. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Мандзій Василь, стр. — р. гора Кобила 5. X. 1914.
Маренін Мирон, хор. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Мариняк Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Марищук Дмитро, стр. — р. 13. XII. 1914.
Маріяш Іван, дес. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Маркевич Михайло, стр. — р. Заставче 27. VIII. 1915.
Марків Володимир, віст. — р. Верецьки 28. IX. 1914.
Марків Петро, стр. — р. Конюхи 1. VII. 1917.
Мародчак Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Мародчак Михайло, стр. — п. Труханів 4. XI. 1914.
Марущак Роман, стр. — п. гора Ключ 3. XI. 1914.
Марфей Дмитро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Марфей Михайло, стр. — р. Синевідсько 30. X. 1914.
Марцінковський Дмитро, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Марцінковський Михайло, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Маслій Дмитро, стр. — р. Завалів 27. VIII. 1915.
Масляний Остап, віст. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Матейко Олекса, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Матис Іван, стр. — р. Либохора 17. II. 1915.
Матишевський Микола, стр. — р. Побук 29. X. 1914.
Матіщук Федь, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Матяш Федь, віст. — в. Мукачів — шпиталь 7. IV. 1915.
Матиящук Микола, стр. — р. Брикуля 7. IX. 1915.
Матійчук Ілько, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Матковський Осип, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Матусяк Семен, стр. — р. Стрий 18. X. 1914.
Мацедонський Осип, стр. — п. Бурдяківці 10. VIII. 1917.
Мацьків Іван, стр. — р. Рожанка 24. II. 1915, р. Настасів 7. IX. 1915.
Мачинський Михайло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Мачинський Остап, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Мачуга Володимир, дес. — р. Орава III. 1915, в. Мукачів — шпиталь 6. VIII. 1915.
Машталір Хома, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Медвідчук Антін, стр. — р. Галич 28. VI. 1915.
Медвідчук Іван, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Мекелита Василь, стр. — р. Турка 28. X. 1914.
Мелень Теофіль, віст. — р. Викторів 10. VI. 1915, в. Медуха 15. VI. 1915.
Мельник Андрій, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916 і полонений.
Мельник Антін, стр. — р. Абранка 13. XII. 1914.
Мельник Іван, стр. — р. Семиківці 10. XI. 1915.
Мельник Михайло, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Мельник Федь, дес. — р. Іцків 10. IX. 1915.
Мельниченко Петро, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915 і полонений.

Мельничук Антін, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Мельничук Іван, стр. — р. Гайворонка 28. VIII. 1915.
Мельничук Михайло, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Мельничук Федь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Метрипула Семен, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Микитеюк Іван, стр. — р. Лиса Гора 19. X. 1914.
Микитин Максим, стр. — р. Стрий 22. X. 1914.
Микитів Федь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Микитюк Іван, стр. — р. гора Кобила 22. X. 1914.
Микитюк Степан, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Микуляк Федь, пхор. — р. Лисоня 4. IX. 1916 і полонений.
Мирон Василь, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Михайлів Осип, віст. — п. Жовнівка 16. VIII. 1916.
Михайлюк Микола, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Михалевич Сидір, стр. — р. 3. VI. 1917.
Мицканюк Дмитро, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Мицканюк Микола, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Мицканюк Михайло, стр. — п. гора Маківка 29. IV. 1915.
Мицковський Микола, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915, в. Сколе — шпиталь 5. VI. 1915.
Мінів Олекса, пхор. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Мінчак Михайло, хор. — р. Лисоня 3. IX. 1916, р. Конюхи 1. VII. 1917 і полонений.
Могильницький Антін, стр. — р. Розділ 21. I. 1915.
Мода Іван, дес. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Моровський Андрій, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Мороз Василь, стр. — р. Воловець 2. I. 1915, дес. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Мороз Михайло, стр. — р. 16. VI. 1917.
Москалик Микола, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915 і полонений.
Мосора Роман, стр. — в. Підгайці— шпиталь 28. XII. 1915.
Мосорюк Ілько, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Мосьондз Петро, стр. — р. Соколів 14. IX. 1915.
Мота Іван, ст. стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Мотиль Михайло, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Мочернюк Михайло, стр. — р. Славсько 27. II. 1915.
Музичка Микита, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Мухар Василь, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915, віст. — р. Потутори 16. VIII. 1916 і полонений.

Навроцький Степан, дес. — р. Маркова 1. IX. 1915.
Нагірний Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Нагірний Степан, стр. — п. Потутори 27. IX. 1916.
Нагірняк Евген, стр. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Нагірняк Юрко, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Надрічний Гриць, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Назарак Юліян, дес. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Назаревич Володимир, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Накельський Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Налепинський Павло, стр. — р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Насташинський Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Невистюк Петро, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Невпоращий Степан, стр. — р. Семиківці 13. X. 1915.
Неґра Гнат, стр. — р. Нагуєвичі 19. X. 1914, р. Семиківці 3. XI. 1915.
Неґрич Антін, стр. — р. Труханів 1. XI. 1914 і полонений.
Недобиток Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Недошитко Іван, стр. — р. Воловець 11. II. 1915.
Нерстюк Юра, стр. — р. Стрий 21. X. 1914.
Нестер Степан, ст. стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Нечипор Богдан, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Никифорук Микола, віст. — р. Лісовичі 27. V. 1915.
Николюк Дмитро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Никорак Микола, хор. — р. Дрищів 3. VII. 1915, р. Семиківці 1. XI. 1915, чет. — в. Никопіль — шпиталь 30. IV. 1918.
Ніжнікевич Федь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.

Образ Осип, стр. — р. 23. VII. 1917.
Огородник Онуфер, стр. — п. Конюхи 30. V. 1917.
Огородник Осип, стр. — р. Абранка 13. XII. 1914.
Огризко Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Озаринський Федь, стр. — р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Олексів Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Олексів Павло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Олексовський Гриць, стр. — п. гора Кобила 24. X. 1914.
Олишко Петро, стр. — р. Івашківці 5. XII. 1914.
Олійник Василь, стр. — п. Раковець 10. XI. 1915.
Олійник Дмитро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Олійник Омелян, стр. — р. Івашківці 7. XII. 1914.
Олійник Степан, віст. — р. Посухів 28. VIII. 1916.
Ольшанівський Карло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Ониськів Василь, зі Жаб'я, стр. — р. Загалів 27. VIII. 1915.
Ониськів Василь, з Косова, стр. — п. Збриж 29. VII. 1917.
Опока Микола, пхор. — р. Галич 28. VI. 1915.
Орлевич Микола, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Орза Володимир, пор. — р. 3. VI. 1917.
Остапяк Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Осташ Микола, стр. — р. Бурканів 2. IX. 1915, р. Лисоня 4. IX. 1916.
Осташевський Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Островський Іван, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Островський Максим, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.

Павлів Микола, віст. — п. Гузіїв 27. V. 1915.
Павловський Антін, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915, р. Лисоня 4. IX. 1916.
Павлюк Адам, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Павлюк Дмитро, стр. — п. Бурканів 2. IX. 1915.
Павлюк Микола, стр. — п. Бурканів 2. IX. 1915.
Павлюк Семен, стр. — п. Тухолька 19. XI. 1914.
Павлюк Федь, стр. — р. Куропатники 21. VII. 1917.
Палагнюк Гриць, віст. — п. Потутори 17. VIII. 1916.
Палагнюк Іван, стр. — р. Кирлібаба 26. X. 1916.
Палій Михайло, стр. — в. Воловець — шпиталь 11. II. 1915.
Палійчук Василь, стр. — п. гора Маківка 29. IV. 1915.
Палійчук Микола, стр. — п. гора Кобила 23. X. 1914.
Палюх Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Панчак Володимир, стр. — р. Галич 25. VI. 1915.
Паньків Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Паньків Степан, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Паньків Хома, ст. стр. — р. Будилівка 7. V. 1917.
Паращук Михайло, стр. — р. Абранка 13. XII. 1914.
Паращук Юра, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Партика Андрій, стр. — р. Верецьки 28. IX. 1914, віст. — р. Кобаки 27. VI. 1916.
Партика Микола, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Паславський Омелян, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Пастух Юрко, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Пастушенко Франц, стр. — р. Матків 27. X. 1914.
Пачовський Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Пашинський Маріян, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Пашник Лесь, стр. — р. Галич 28. VI. 1915.
Пащак Микола, стр. — п. Броґнелівка 21. VIII. 1917.
Пая Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Пеленський Степан, чет. — в. Сатмар Неметі 19. XII. 1914.
Пелех Трохим, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Пелехатий Василь, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Пелешак Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Перегінець Іван, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Перегінець Семен, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Перегінець Юрко, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Перекліта Данило, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Перетятко Роман, стр. — р. Галич 28. VI. 1915.
Петращук Петро, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Петращук Семен, стр. — в. Опорець — шпиталь 22. III. 1915.
Петрик Петро, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Петрицький Евген, стр. — п. Соснів 5. VI. 1916.
Петрів Дмитро, віст. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Петрів Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Петрів Лукіян, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Петрійчук Гриць, ст. стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Петрованчук Микола, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Петрович Михайло, стр. — п. Верецьки 28. X. 1914.
Петрук Іван, стр. — р. Лісовичі 3. VI. 1915.
Печений Онуфер, стр. — р. Семиківці 5. X. 1915, р. гора Корнул 2. XII. 1916.

Пик Федь, стр. — п. Грабовець Ск. 9. IV. 1915.
Пика Михайло, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Пилипюк Федь, стр. — р. Потутори 21. IX. 1916.
Писанюк Лука, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Півко Станислав, віст. — р. Середниця 14. II. 1915.
Пігуляк Василь, стр. — р. Розділ 18. XII. 1914.
Підляшецький Михайло, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915, р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Підручняк Василь, стр. — в. Шумляни-шпиталь 8. XII. 1915.
Підскальний Іван, стр. — р. Потутори 15. VIII. 1916.
Підхомний Федь, стр. — в. Підгайці-шпиталь 20. XII. 1915.
Пінкевич Михайло, стр. — р. Соснів 1. XI. 1915.
Пісецький Василь, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Пітиляк Юра, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Плеторак Юра, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Пліш Олекса, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Побережний Осип, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Погребник Іван, стр. — р. гора Маківка 4. IV. 1915.

Подюк Іван, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Поліщук Семен, стр. — р. Синевідсько Вижне 27. X. 1914, р. Лисоня 4. IX. 1916.
Полюк Петро, стр. — р. Соколів 12. IX. 1915.
Полянський Іван, віст. — р. Головецько 8. V. 1915, дес. — п. Потутори 16. VIII. 1916.
Попадюк Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Попадюк Федь, стр. — р. Семиківці 5. X. 1915.
Попенюк Кость, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Попіль Остап, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Попюк Юрко, стр. — р. Завалів 27. VIII. 1915.
Починок Володимир, пхор. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Пригода Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Пристай Остап, дес. — р. Сколе 15. V. 1915.
Притка Семен, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Пришляк Микола, стр. — р. Верецьки 28. IX. 1914.
Пришляк Степан, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Проданюк Іван, стр. — п. Лісовичі 30. V. 1915.
Прокопюк Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Пронь Яким, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Процишин Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Проців Петро, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Пташник Василь, стр. — р. Соспів 7. VII. 1916.
Пумпа Василь, стр. — р. Потутори 17. VIII. 1916.
Пура Гриць, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Пушкар Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Пушкар Федь, стр. — р. Стрий 21. X. 1914, р. гора Татарівка 6. III. 1915.
Пущалівський Антін, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.

Рабарський Василь, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Ребенчук Іван, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Ребенчук Федь, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Ревер Захар, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Ревюк Микита, стр. — р. гора Маківка 2. V. 1915.
Редчук Яким, стр. — р. Стрий 22. X. 1914.
Рибак Федь, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Рибарук Іван, стр. — р. Тухолька 19. XI. 1914, р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Ригайло Гриць, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Роздольський Олександер, пхор. — р. Потутори 14. VIII. 1916 і полонений.
Розенберґ Людвик, дес. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Романишин Богдан, пхор. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Романів Микола, стр. — р. Лиса Гора 19. X. 1914.
Романюк Дмитро, з Волковець, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916. р. Збриж 29. VII. 1917.
Романюк Дмитро, з Чортівця, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Романюк Кузьма, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916, п. гора Корнул 2. XII. 1916.
Рондяк Роман, пхор. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Росолюк Семен, стр. — р. над Стрипою 8. VIII. 1916.
Рубель Корнило, стр. — р. Стрий 24. X. 1914.
Рубіняк Іван, стр. — р. Тухля 26. II. 1915.
Рудий Павло, стр. — п. Пановичі 11. VII. 1915.
Рудницький Роман, віст. — р. Лісовичі 30. V. 1915 і полонений.
Ружицький Михайло, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Рупа Тимко, стр. — п. Потутори 16. VIII. 1916.

Савдик Петро, віст. — р. Верецьки 28. IX. 1914.
Савечко Михайло, стр. — р. Куропатники 11. III. 1917.
Савицький Володимир, стр. — в. Верецьки 4. XI. 1914.
Савич Василь, стр. — р. гора Маківка 28. IV. 1915.
Саввів Микола, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Савула Андрій, стр. — р. на Веселій 10. VIII. 1916.
Савула Михайло, віст. — р. Соколів 14. IX. 1915.
Савчин Михайло, з Татар, віст. — р. Завалів 27. VIII. 1915. дес. — р. Лисоня 3. IX. 1916 і полонений.
Савчин Михайло, зі Східниці, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Савчук Дмитро, стр. — п. гора Маківка 29. IV. 1915.
Савчук Федь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, п. Лисоня 4. IX. 1916.
Савюк Василь, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Савюк Дмитро, віст. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Саган Михайло, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Саєвич Микола, чет. — р. Болехів 1. VI. 1915.
Сайко Василь, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Салабай Яків, стр. — п. Потутори 14. VIII. 1916
Салів Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Сало Осип, стр. — р. Заставче 22. VII. 1915.
Самовінчик Андрій, стр. — р. Гузіїв 27. V. 1915.
Самофал Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916
Саприка Федь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Сарамака Федь, стр. — р. Гута 13. XI. 1914.
Сачек Іван, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Свернюк Іван, стр. — р. 8. XII. 1914.
Свистельницький Тимко, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Селезінка Микола, стр. — р. Соколики 21. II. 1915.
Селепей Дмитро, стр. — р. Абранка 13. XII. 1914.
Семеґин Павло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916
Семенчук Осип, стр. — п. Семиківці 11. X. 1915.
Семенюк Іван, стр. — р. гора Кобила 26. X. 1914.
Семків Степан, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Семчич Михайло, стр. — р. 6. IX. 1915.
Семчишин Дмитро, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, ст. стр. — р. Потутори 16. VIII. 1916.
Семчук Юрко, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Сенчук Микола, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Сенчук Федь, стр. — р. Куропатники 16. III. 1917.
Сенюк Сава, стр. — р. Збриж 13. IX. 1917.
Сенюта Зенон, стр. — р. Доброгостів 21. X. 1914.
Сенюх Іван, стр. — п. на Бескиді 28. IX. 1914.
Серафим Станислав, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1915.
Середницький Михайло, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Сивак Лев, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Сидорук Михайло, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Силяк Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Синенький Микола, стр. — в. Мукачів—шпиталь 14. VII. 1915.
Сипко Осип, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Сиротюк Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Сисак Микола, стр. — п. Потутори 17. VIII. 1916.
Сідельник Василь, ст. дес. — р. гора Маківка 5. V. 1915.
Сіркевич Володимир, ст. стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Сіяк Іван д-р, пхор. — р. Галич 28. VI. 1915.
Скальський Павло, стр. — р. Труханів 4. XI. 1914.
Скапович Михайло, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Скарвінко Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Скварко Роман, віст. — р. Стрий 21. X. 1914 і полонений.
Скобель Андрій, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Скобель Іван, стр. — р. I. 1916.
Скобель Осип, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Скоропський Микола, стр. — р. Соколів 14. IX. 1915.
Скробач Василь, стр. — р. Потутори 25. VIII. 1916.
Скробач Іван, стр. — п. Побук 23. IX. 1914.
Славійчук Василь, стр. — п. Пантелиха 7. IX. 1915.
Сливка Юрко, стр. — п. Вишків 11. II. 1915.
Слижук Іван, стр. — п. Соколів 14. IX. 1915.
Сліпенький Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Слука Василь, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Слюсар Марко, стр. — р. Синевідсько 31. X. 1914. р. Гильче VII. 1915.
Смага Гриць, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Сметанюк Опуфер, стр. — р. 11. III. 1917.
Сміх Степан, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Смольницький Святослав, віст. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Смольницький Степан, віст. — р. Завалів 27. VIII. 1915.
Снігур Степан, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Снітович Дмитро, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915. в. Лавочне—шпиталь 10. V. 1915.
Сокіл Василь, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Соколик Федь, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Соколовський Юліян, хор. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Соколяк Семен, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Сопель Василь, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Сорич Дмитро, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Сорич Федь, віст. — п. Потутори 23. IX. 1916.
Сорич Юрко, стр. — п. Потутори 14. VIII. 1916.
Сорук Іван, дес. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Сроковський Володимир, чет. — р. гора Ключ 3. XI. 1914. в. Меран—шпиталь 5. IV. 1916.
Ставничий Дмитро, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915 і полонений.
Стаповський Казимир, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Староцький Михайло, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915 і полонений.
Старик Олекса, стр. — п. гора Ключ 3. XI. 1914.
Старчук Павло, стр. — р. Завалів 27. VIII. 1915. р. Лисоня 3. IX. 1916.
Старчук Роман, віст. — п. Потутори 14. VIII. 1916.
Сташків Семен, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Стегніцький Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Стек Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.

Стек Ілько, стр. — р. Семиківці 2. XII. 1915, р. Потутори 16. VIII. 1916.
Стек Олекса, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Стельмах Степан, стр. — р. 16. IV. 1917.
Степанович Орест, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Степанчак Іван, стр. — п. гора Ключ 3. XI. 1914.
Стефанець Микола, стр. — р. Викторів 27. VI. 1915.
Стефанишин Володимир, дес. — р. Семиківці к. Галича 28. VI. 1915.
Стефанишин Іван, стр. — п. Яблонів 3. VII. 1915.
Стефанів Петро, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915 і полонений.
Стефанко Онуфер, стр. — р. Потутори 19. VIII. 1916.
Стефанський Михайло, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915 і полонений.
Стефанюк Володимир, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Стефанюк Дмитро, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Стецишин Семко, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915, р. Дикі Лани 16. IX. 1916
Стець Олекса, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Стецьків Андрій, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Стовпюк Степан, стр. — р. Галич 28. VI. 1915.
Столацук Ілько, ст. стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916,
Столяр Степан, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916 і полонений.
Сторожук Олекса, ст. дес. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Стратинчук Омелян, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Стратійчук Михайло, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915
Стратійчук Петро, стр. — р. Труханів 1. XI. 1914 і полонений.
Стрільчук Людвик, дес. — р. Галич 30. VI. 1915.
Струганів Федь, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Струса Ілько, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Ступницький Іван, дес. — р. Гукливе 21. XII. 1914.
Суканець Мартин, стр. — р. 15. IV. 1917.
Сумарук Лукин, стр. — р. Вишків 13. II. 1915.
Сумарук Федь, стр. — р. Пантелиха 7. IX. 1915.
Сусак Василь, стр. — в. VIII. 1915.
Сух Михайло, чет. — п. гора Явірник 3. II. 1915.
Сухнацький Осип, стр. — в. Відень—шпиталь V. 1916.
Спіжак Степан, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Сютрик Михайло, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Сютрик Федь, стр. — п. Лісовичі 30. V. 1915.

Табачинський Петро, стр. — п. Губичі 20. X. 1914.
Таращук Клим, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Тарко Максим, віст. — р. Лисоня 5. IX. 1916.
Тарнавський Степан, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Татарин Кирило, стр. — р. Потутори 28. IX. 1916.
Тафійчук Федь, стр. — р. Брикуля 7. IX. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Твердохліб Іван, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Теленко Михайло, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Телішевський Ярослав, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915 і полонений.
Темнюк Василь, стр. — р. 29. VI. 1917.
Темчишин Іван, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Терлецький Василь, стр. — р. Курилівка 23. III. 1917.
Терлецький Остап, стр. — в. Стрий—шпиталь 2. I. 1916.
Терлецький Степан, дес. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Терпелюк Микола, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Терпливець Степан, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Терпливець Юрко, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Терпляк Демко, стр. — п. гора Плай 22. XII. 1914.
Тершаковець Андрій, стр. — р. Потутори 28. VIII. 1916.
Тижбір Петро, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Тикайло Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Тикенчук Дмитро, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Тимінський Петро, стр. — р. Абранка 13. XII. 1914.
Тимків Антін, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Тимочко Луць, ст. стр. — п. Потутори 14. VIII. 1916.
Тимощук Михайло, стр. — п. Соколів 14. IX. 1915.
Тимчишин Микола, стр. — р. гора Маківка 2. V. 1915, р. Пантелиха 7. IX. 1915.

Тимчишин Пилип, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Тис Яків, стр. — р. Семиківці 1. X. 1915, р. Лисоня 4. IX. 1916.
Тисак Федь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Тисовський Дмитро, стр. — р. Верецьки 28. IX. 1914 і полон.
Тисовський Іван, стр. — р. Стрий 21. X. 1914.
Тишковський Андрій, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Тістечко Дмитро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916 і полонений.
Ткачук Борис, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Ткачук Федь, стр. — п. гора Маківка 29. IV. 1915.
Ткачук Хома, стр. — р. Галич 28. VI. 1915.
Толорук Василь, стр. — п. Корчин 7. XI. 1914.

Томак Андрій, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Томашівський Степан, стр. — р. Соснів 5. V. 1916.
Томащук Іван, стр. — п. Соколів 14. IX. 1915.
Томенко Степан, пхор. — р. Лисоня 4. IX. 1916 і полонений.
Третяк Михайло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Трух Гриць, чет. — р. Болехів 30. V. 1915.
Трух Хома, віст. — в. Опорець—шпиталь 24. III. 1915.
Туз Олександер, стр. — п. Потутори 14. VIII. 1916.
Тур Роман, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Турок Михайло, стр. — р. Галич 28. VI. 1915.
Турчин Гриць, стр. — в. Боднарів 17. IX. 1915.
Турянський Михайло, стр. — п. Семиківці 1. XI. 1915.
Турянський Яків, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Тутулуйчук Андрій, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Тучинський Андрій, стр. — р. Старий Самбір 23. X. 1914.

Українець Лесь, віст. — р. Завалів 27. VIII. 1915, р. Куропатники 16. III. 1917.
Урбанович Микола, стр. — р. Верецьки 27. XI. 1914.

Фарановський Олександер, віст. — р. гора Ключ 3. XI. 1914.
Федаків Осип, дес. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Фединський Осип, стр. — р. Стрий 21. X. 1914.
Фединчук Іван, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915 і полонений.
Федорак Микола, стр. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Федоращук Микола, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Федорик Володимир, стр. — р. Синевідсько 26. X. 1914.
Федорик Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Федорняк Василь, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Федорняк Семен, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Федорук Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Федорус Федь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Федорчак Онуфер, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Федоряк Микола, стр. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Федунчак Іван, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Федюк Яків, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Феліщак Михайло, стр. — р. гора Залярський 23. X. 1914.
Фербей Петро, стр. — п. Соколів 14. IX. 1915.
Феркалюк Дмитро, стр. — п. Лісовичі 30. V. 1915.
Филипчук Онуфер, стр. — р. гора Залярський 22. X. 1914.
Філяк Дмитро, стр. — п. Лисоня 4. IX. 1916.
Фіняк Михайло, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Фірчук Іван, стр. — п. Лиса Гора 19. X. 1914.
Форґель Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Формусяк Дмитро, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Фотолуйчук Адам, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915, р. Лисоня 4. IX. 1916.
Френдій Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Фундиґа Андрій, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Фуртак Микола, стр. — р. гора Залярський 20. X. 1914.

Хамар Василь, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Хамула Іван, стр. — р. Бітля 29. XII. 1914.
Хандій Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Харинюк Микита, віст. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Хвост Михайло, віст. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Хибінь Пилип, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Хибінь Семен, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Химяк Василь, стр. — р. Пановичі 28. VIII. 1915.
Ходаневич Володимир, стр. — в. Мукачів—шпиталь 3. IV. 1915.
Холодняк Андрій, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Хомин Василь, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Хомінський Роман, стр. — п. Лісовичі 30. V. 1915.
Хомяк Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Хомяк Михайло, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Хомяк Станислав, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915, р. Лисоня 4. IX. 1916.
Хорко Панько, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Храновський Іван, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, р. Потутори 17. VIII. 1916, в. Дебречин—шпиталь 30. IX. 1916.
Христинич Ілько, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.

Цвілинюк Дмитро, стр. — п. гора Маківка 1. V. 1915.
Цибуляк Михайло, стр. — р. Лісовичі 30. V. 1915.
Цимбалістий Іван, з Вовнеча, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Цимбалістий Іван, з Буська, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Цісельський Василь, стр. — в. Шумляни—шпиталь 7. XI. 1916.
Цюпак Василь, дес. — р. Потутори 14. VIII. 1916, р. Збриж 29. VII. 1917.

Чабан Іван, стр. — р. гора Маківка 27. IV. 1915, п. Конюхи 1. VII. 1917.
Чабан Михайло, стр. — п. Потутори 14. VIII. 1916.

Чавега Микола, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Чвартацький Микола, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Чемерис Іван, стр. — р. Дикі Лани 16. IX. 1916.
Чепельовський Степан, дес. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Червінчак Іван, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Черепущак Степан, стр. — п. 11. III. 1917.
Черкалюк Михайло, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Чермак Адольф, стр. — р. Потутори 18. IX. 1916.
Чернець Василь, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Чехут Василь, стр. — п. Лиса Гора 19. X. 1914.
Чиря Антін, стр. — р. 21. VI. 1917.
Чміль Дмитро, стр. — п. Потутори 23. VIII. 1916.
Чоник Федь, стр. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Чорний Петро, стр. — р. над Стрипою 7. IX. 1915.
Чорномудяк Андрій, стр. — р. над Стрипою 30. VIII. 1915.
Чубатий Денис, стр. — р. гора Залярський 23. X. 1914.
Чубатий Іван, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Чубко Остап, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Чумбрійчук Амвроз, стр. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Чупрей Юрко, стр. — р. Потутори 16. VIII. 1916.
Чухновський Михайло, стр. — р. Завалів 27. VIII. 1915, в. Дроговиже—шпиталь 13. I. 1917.
Чучман Дмитро, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Чучман Михайло, стр. — р. Боржава 25. XII. 1914.
Чучман Петро, стр. — р. Стрий 22. X. 1914.

Шабан Василь, стр. — р. Лисоня 4. IX. 1916.
Шабан Михайло, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Шавінський Гриць, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Шавінський Осип, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Шавінський Федь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Шак Василь, стр. — р. Курилівка 27. IV. 1917.
Шарабурак Дмитро, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Шафер Мехель, стр. — р. Потутори 19. VIII. 1916.
Швед Гриць, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Швець Михайло, віст. — п. Богатківці 9. X. 1915.
Шівкун Панько, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Шевелюк Степан, стр. — р. гора Темнатик 25. XII. 1914.
Шевчук Андрій, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915, п. Лисоня 3. IX. 1916.
Шевчук Василь, стр. — р. Труханів 4. XI. 1914, в. Воловець 12. III. 1915.
Шевчук Петро, з Видинова, — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Шевчук Петро, зі Сенькова, стр. — п. Потутори 18. VIII. 1916.
Шевчук Степан, стр. — р. Грабовець Ск. 12. IV. 1915.
Шевчук Юліян, стр. — п. гора Маківка 28. IV. 1915
Шеребуряк Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Шеребуряк Юрко, стр. — р. Лісовичі 27. V. 1915.
Шеремета Олекса, стр. — р. Потутори 20. IX. 1916.
Шийка Ілля, віст. — р. гора Маківка 8. V. 1915.
Шиманський Осип, стр. — р. під Галичем 18. VI. 1915.
Шимко Іван, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Шиндерик Франц, стр. — р. Галич 30. VI. 1915, р. Бережани 11. IX. 1916.
Шипітко Федь, стр. — р. Опорець 2. II. 1915.
Шитрюк Кость, стр. — р. Гузіїв 27. V. 1915.
Шишка Володимир, стр. — п. Завалів 27. VIII. 1915.
Шкапій Павло, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, в. Шумляни—шпиталь 7. XI. 1916.
Шкондеюк Петро, стр. — р. Збриж 29. VII. 1917.
Шкретка Іван, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Шкрібляк Ілля, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Шкрібляк Олекса, стр. — р. гора Маківка 29. IV. 1915.
Шовковий Василь, віст. — р. Брикуля 7. IX. 1915 і полонений.
Шпак Іван, стр. — р. Потутори 20. IX. 1916.
Шпитко Дмитро, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Шпуляк Павло, стр. — в. Шумляни—шпиталь 23. I. 1916.
Штайнер Іван, стр. — р. Труханів 3. XI. 1914, р. Болехів 31. V. 1915, дес. — р. Потутори 30. IX. 1916.
Штангурський Микола, стр. — п. Лисоня 3. IX. 1916.
Штипований Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Шувинець Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Шувальський Василь, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Шумний Олекса, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Шумний Осип, дес. — р. гора Маківка 4. V. 1915.
Шургалюк Яків, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Шушкевич Осип, стр. — р. Гітар 1. XII. 1914 і полонений.

Щепанкевич Гриць, віст. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Щепанкевич Михайло, дес. — р. 1. VII. 1917.
Щерба Сень, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Щербан Степан, стр. — р. Гайворонка 11. XI. 1915.
Щербанюк Семен, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Щербяк Василь, стр. — р. Потутори 14. VIII. 1916.
Щуцький Микола, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.

Юзвяк Микола, стр. — п. гора Маківка 9. IV. 1915.
Юращук Андрій, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, р. Лисоня 3. IX. 1916.
Юріїв Іван, стр. — п. Сянки 24. IX. 1914.
Юркевич Гриць, стр. — р. гора Корнул 2. XII. 1916.
Юркевич Іван, стр. — р. Потутори 3. IX. 1916.
Юрчишин Гнат, дес. — п. Потутори 4. IX. 1916.

Явний Осип, віст. — р. гора Маківка 1. V. 1915.
Яворський Зенон, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Яворський Петро, ст. стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Яворський Хома, віст. — р. Галич 24. VI. 1915.
Яворський Яким, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Якибчук Іван, віст. — р. гора Маківка 5. V. 1915.
Якибюк Кирило, стр. — р. Завалів 28. VIII. 1915.
Якимів Василь, стр. — р. Сколе 28. X. 1914.
Якимів Евген, стр. — р. Синевідсько 28. X. 1914.
Якобенко Матвій, стр. — р. Потутори 16. VIII. 1914.
Якубовський Олекса, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915.
Якубовський Петро, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Ярем Осип, дес. — п. Семиківці 2. XI. 1915.
Ярема Василь, стр. — р. Семиківці 1. XI. 1915, р. Конюхи 18. VI. 1917.
Ярема Іван, стр. — р. Семиківці 2. XI. 1915.
Ярема Михайло, стр. — п. Олександрівськ 18. IV. 1918.
Яремкевич Северин, хор. — п. Семиківці 12. X. 1915.
Яримович Осип, пор. — р. Лисоня 3. IX. 1916, п. Конюхи 1. VII. 1917.
Ярчук Тимко, стр. — в. шпиталь 7. I. 1916.
Ясеницький Евген, хор. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Яцишин Іван, стр. — р. Лисоня 3. IX. 1916.
Яцульчак Іван, стр. — р. Завалів 14. VIII. 1915, п. Лисоня 3. IX. 1916.

СПИС СТАРШИН

ЩО ПОВНИЛИ СЛУЖБУ В ЛЕҐІОНІ У. С. С. ВІД 1914 ДО ЛИСТОПАДУ 1918. р.[1])

Артимович Антін, четар VIII. 1914 к-т чети.

Баґан Мечислав, Михайло, поручник X. 1916 к-т чети і сотні.
Базилевич Анатоль, о. 1917. полевий духовник.
Балюк Іван, четар † VIII. 1914. к-т чети.
Баран Михайло, VIII. 1914 к-т сотні.
Безпалко Семен, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети.
Беляй Авґустин, Альфонс, д-р поручник I. 1915 курінний і полковий лікар.
Білинський Омелян, хорунжий VIII. 1914. к-т чети.
Білозор Володимир д-р, четар IX. 1914 курінний і кошовий лікар.
Біляч Іван, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Бірецький Кость д-р, четар VIII. 1914 приділений до австр. розвідкової служби.
Бородієвич Евген, хорунжий VIII. 1914 к-т чети, технічна сотня, Кіш.
Бочан Дмитро, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Будзиновський Осип, поручник † VIII. 1914 к-т сотні.
Бужор Іван, поручник X. 1916 к-т сотні.
Бужор Микола, хорунжий XII. 1914 к-т чети.
Букшований Осип, сотник IX. 1914 к-т сотні.
Буцманюк Юліян, поручник VIII. 1914 Пресова Кватира, к-т Збірної Станиці в Сиготі, Кіш.

Ващук Корнило, хорунжий VII. 1915 к-т чети.
Варивода Антін, підполковник † III. 1916 к-т полку 1916 р.
Верхомий Володимир, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Вітовський Дмитро, сотник † VIII. 1914 к-т сотні, Комісар У. С. С. на Волині.
Воєвідка Кость д-р, четар I. 1915 кошовий і полковий лікар 1917 р.
Волинець Степан, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Волосянський Омелян, четар VIII. 1914 медик.
Волошин Михайло д-р, сотник VIII. 1914 к-т Вишколу і Збірної Станиці Львів.

Гаас Альфред, четар VIII. 1914 к-т чети.
Гаванський Роман, хорунжий VIII. 1914 медик.
Гаврилко Михайло, четар † VIII. 1914 Кіш, комісар У. С. С. на Волині.
Галечко Софія, хорунжий † IX. 1914 к-т чети.
Гальчак Михайло, хорунжий 1915 к-т чети.
Галущинський Михайло, отаман † VIII. 1914 командант леґіону, референт У. С. С. при XXV. корпусі.
Гарасимів Петро, Богдан, поручник VIII. 1914 к-т чети і сотні.
Гірняк Никифор д-р, отаман VIII. 1914 к-т Коша.
Глушко Степан, четар VIII. 1914 к-т чети.
Гнатевич Богдан, поручник VIII. 1914 к-т чети і сотні.
Гнатюк Михайло, поручник VIII. 1914 к-т чети і будівельної сотні, Кіш.
Голинський Гриць, четар XI. 1916 к-т чети і сотні.
Грабар Олекса, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Грицай Гриць, хорунжий VIII. 1914 евіденційна канцелярія Коша.

Ґілецький Микола, четар I. 1915 медик.
Ґоїв Володимир, Юліян, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Ґорук Семен, отаман † VIII. 1914 к-т сотні і куреня.
Ґутковський Клим, † VIII. 1914 к-т сотні.

Даньківський Осип, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Девосир Михайло, четар VIII. 1914 к-т чети.
Деркач Пилип, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Дзюбак Володимир, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети.
Дідушок Василь, сотник VIII. 1914 к-т сотні і куреня.
Дідушок Петро, четар VIII. 1914 кур. адютант.
Добрянський Аґатон, Василь, четар VIII. 1914 к-т чети.
Домарадський Андрій, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Дорошенко Михайло, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети.
Дудинський Роман, сотник † VIII. 1914 к-т сотні.

Елиїв Михайло, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.

Жила Антін, хорунжий † VIII. 1914 харчевий старшина Коша.
Жовнірчук Дмитро, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.

Загаєвич Микола, четар † VIII. 1914 к-т чети.
Загребний Гнат, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Загульський Володимир, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети.
Захарчишин Осип, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Зелений Антін, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.

Іванець Іван, четар VIII. 1914 к-т чети, Пресова Кватира, реф. протиґазової служби.
Іваницький Сократ, четар 1917 к-т чети і сотні.
Іванович Онуфрій, четар XII. 1916 к-т чети.
Іванчук Олекса, четар VIII. 1914 Кіш і Збірна Станиця Львів.
Індишевський Ярослав, поручник VIII. 1914 ліквідаційний старшина в Коші.
Іжак Микола, о. † XII. 1915 пол. духовник.

Калина Володимир, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Калинець Антін, хорунжий VIII. 1914 к-т чети, Кіш.
Калиняк Іван, VIII. 1914 к-т чети.
Камінський Роман, поручник † 1914 к-т кінноти У. С. С.
Каратницький Іван, Святоскав, четар † VIII. 1914 к-т чети.
Каратницький Іван, Святослав, четар † VIII. 1914 к-т чети.
Кардаш Адольф, хорунжий 1914 к-т чети, Вишкіл.
Катамай Дмитро, четар † VIII. 1914 Збірна Станиця Відень.
Качмарчук Василь, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Квас Осип, хорунжий VIII. 1914 к-т чети технічної сотні, к-т сотні скорострілів 1918 р.
Кікаль Франц, підполковник XII. 1916 к-т леґіону 1917. р.
Клим Василь, четар † VIII. 1914 к-т чети і технічної сотні.
Коберський Лев † VIII. 1914 к-т чети.
Коберський Остап, четар VIII. 1914 к-т чети.
Ковалик Тадей, четар VIII. 1914 к-т чети, Кіш.
Кологон Микита, хорунжий VIII. 1914 медик в австрійській лікарні.
Коник Ераст, VIII. 1914 к-т чети.
Король Антін, хорунжий VIII. 1914 приділений до австрійського полку, як переводчик.
Король Семен, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Коссак Василь, четар VIII. 1914 к-т чети.
Коссак Гриць, отаман VIII. 1914 к-т куреня, полку і Вишколу (1918. р.).
Коссак Іван, поручник † VIII. 1914 приділений до австрійського цензурного бюра, Кіш.

[1]) Цей спис зладжено на основі актів У. С. С., збережених в Музею Н. Т. Ш. у Львові. При деяких прізвищах не подано старшинських ступенів тому, що названі старшини не були іменовані австрійською командою.

Після прізвища слідує останній ступінь з 1918 р., потім місяць і рік вступу до леґіону, врешті — найважніші приділи.

Кравс Дмитро, четар VIII. 1914 к-т чети.
Краснопера Северин, поручник VIII. 1914 Кіш, Вишкіл.
Кренжаловський Дмитро, поручник VII. 1917.
Креховецький Микола, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Кривоус Василь, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Кузьмич Ярослав, Зенон, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети.
Купчинський Роман, четар VIII. 1914 Пресова Кватира, к-т чети та сотні.
Кулай Олекса, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Кучабський Василь, четар VIII. 1914 к-т чети і сотні.
Кучерський Петро, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Кушлик Евген, о. XI. 1917 пол. духовник леґіону.

Левицький Омелян д-р, поручник † VIII. 1914 к-т чети і сотні.
Левицький Северин, четар VIII. 1914 приділений до австрійської команди.
Лисняк Омелян, сотник III. 1916 к-т куреня.
Лютий Микола, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.

Маже́вський Станислав, хорунжий VIII. 1914 к-т чети кінноти.
Максимишин Іван, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети.
Мандзій Ілько, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Маренін Мирон, четар VIII. 1914 к-т чети.
Матчак Михайло, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Мацюрак Кость, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Мельник Андрій, поручник VIII. 1914 к-т чети і сотні.
Мельник Федь, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Мельникович Федь, поручник † VIII. 1914 ліквідуючий старшина леґіону.
Микитей Гриць, четар VIII. 1914 приділений до австрійської команди.
Микитка Остап, сотник I. 1918 к-т леґіону 1918 р.
Мінів Олекса, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Мінчак Михайло, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Мойсейович Теофіль, четар † VIII. 1914 к-т чети, Пресова Кватира.

Навроцький Осип, четар VIII. 1914 к-т чети і сотні.
Навроцький Степан, четар VI. 1916 к-т чети.
Нагайло Іван, поручник † VIII. 1914 к-т чети.
Небиловець Яків, хорунжий.
Нестайко Юліян, четар † XI. 1914 к-т чети і сотні.
Никифорук Степан, четар 1914 к-т чети.
Николайко Степан, хорунжий к-т чети.
Никорак Микола, четар † VIII. 1914 к-т чети, Вишкіл.
Ніжанковський Мирон, четар VIII. 1914 медик.
Новаковський Михайло д-р, поручник VIII. 1914 канцелярія кур. і полк. булави, к-т Рекрутаційного Уряду У. С. С.
Носковський Зенон, поручник VIII. 1914 к-т сотні.

Олексин Жигмонт, поручник VIII. 1914 приділений до австрійської команди.
Онуфрак Михайло, хорунжий Збірна Станиця Львів.
Орза Володимир, поручник X. 1916 к-т сотні.

Панчак Василь, четар † VIII. 1914 адютант полку.
Пасіка Петро, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Пеленський Степан † VIII. 1914 к-т чети.
Перфецький Олекса, хорунжий † VIII. 1914 медик.
Постолюк Петро, хорунжий VIII. 1914 к-т чети, адютант леґіону 1918. р.
Прокопів Петро, четар VIII. 1914 к-т чети.
Пшепюрський Андрій, о. IV. 1915 пол. духовник.

Рихло Іван д-р, хорунжий III. 1915 лікар.
Роґульський Іван, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Рожанківський Теодор, сотник VIII. 1914 заступник к-та Коша.

Саєвич Микола, поручник VIII. 1914 к-т чети і сотні, комісар У. С. С. на Волині і в Камінці Под.
Савчин Хома, четар III. 1915 к-т чети і сотні.
Салдан Микола, четар VIII. 1914 к-т чети.
Свідерський Володимир д-р, четар VIII. 1914 к-т чети, медик і лікар.
Свістель Франц д-р, поручник VIII. 1914 харчевий і рахунковий старшина.
Семенюк Осип, поручник VIII. 1914 к-т сотні.
Семирозум Павло, четар VIII. 1914 к-т обозу.
Сенюка Зенон, поручник † VIII. 1914 розвідковий старшина.
Сіяк Іван д-р, четар VIII. 1914 к-т чети і технічної сотні.
Скоморовський Володимир, хорунжий VIII. 1914 медик.
Сліпий Родіон, четар медик.
Слобода Тадей, четар Кіш і Збірна Станиця Львів.
Слюсарчук Кость, підполковник VII. 1917 к-т Вишколу 1917. р.
Соколовський Юліян, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети.
Соловчук Василь, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети.
Солтикевич Ярослав, хорунжий VIII. 1914 медик.
Сроковський Володимир, четар † VIII. 1914 к-т сотні і харчевий старшина.
Старосольський Володимир д-р, поручник VIII. 1914 Боєва Управа, адютант Вишколу і леґіону.
Стафіняк Володимир VII. 1915 інструктор Вишколу.
Старчук Іван, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Степанів Олена, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Стронський Микола, поручник † VIII. 1914 к-т чети, курінний адютант і к-т обозу.
Струць Володимир, четар XII. 1916 к-т чети.
Струхманчук Яків VIII. 1914 к-т чети.
Сух Михайло † VIII. 1914 к-т чети.
Суховерський Осип д-р, четар VIII. 1914 к-т чети, курінний адютант.
Сушко Роман, поручник VIII. 1914 к-т чети і сотні.

Тарнавський Мирон, підполковник I. 1916 к-т Вишколу 1916 р. і к-т леґіону 1917. р.
Теліщак Осип, четар † VIII. 1914 к-т чети.
Томашівський Степан д-р, поручник † VIII. 1914 Боєва Управа.
Трух Гриць, поручник VIII. 1914 к-т чети і сотні.
Тучапський Іван, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.

Устіянович Іван VIII. 1914 к-т чети.

Фацієвич Юліян, о. II. 1917 пол. духовник.
Федаків Осип, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Франко Петро, поручник VIII. 1914 к-т чети, розвідковий старшина.

Хома Осип, четар VIII. 1914 прид. до австр. команди.

Цяпка Іван, поручник † VIII. 1914 к-т чети і будівельної сотні.
Цьокан Ілько, поручник VIII. 1914 харчевий старшина.

Черкавський Олекса, четар † VIII. 1914 к-т чети, харчевий старшина Коша.
Черник Федь, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети і сотні скорострілів 1916. р.
Чичкевич Михайло, хорунжий VIII. 1914 к-т чети.
Чмола Іван, четар VIII. 1914 к-т чети і сотні.

Шухевич Степан д-р, VIII. 1914 к-т куреня.
Шухевич Теофіль, четар к-т чети кінноти.

Щуровський Володимир д-р, четар XII. 1914 лікар Коша і леґіону 1918. р.
Яремкевич Северин, хорунжий † VIII. 1914 к-т чети.
Яримович Осип, поручник † VIII. 1914 к-т чети і сотні.
Ясеницький Евген, четар † VIII. 1914 к-т чети.

світлини старшин, підстаршин і стрільців УСС.

Містимо світлини деяких б. У. С. С., що мали їх змогу видістати та означити. Військові ступні подаємо такі, як їх бачимо на світлинах, хоча багато осіб осягнуло за час своєї служби в Українському Легіоні або в інших формаціях Українських Армій ступні вищі і чимало підстаршин і стрільців стали старшинами.

Поруч прізвищ тих, що полягли або померли від ран чи недуг даємо: †, при тих, що були раз або більше ранені: о, при тих, що пропали ез вісти: х.

† Стр. П. Банах

х Хор. І. Тучапський

† Сот. І. Коссак

о Пор. О. Коберський

† Дес. М. Герасимович

о Хор. О. Волосянський

Пхор. П. Теодорович

† Сот. С.С. М. Загаєвич

Стр. Е. Банах

Чет. М. Гнатюк

† Стр. Данило Корінь

† Віст. І. Чичилович

† Чет. І. Кравс

† Віст. Р. Луцик

† Пхор. Ю. Назарак

Стр. М. Хархаліс

† Віст. С. Гураль

Пхор Р. Леонтович

† Ст. дес. С. Марешко

Хор. С. Бріль

Пхор. Р. Лесик

Сан. хор. Р. Гаванський

Лік. хор. Др. І. Рихло

Хор. І. Яремич

Дес. В. Крилишин

Пхор. Е. Ґавалко

о Пхор. О. Дяків

о Пхор. Т. Витвицький

Ст. дес. С. Аліман

о Дес. Л. Стрільчук

Пхор. М. Еливі

Хор. П. Кулай

х Хор. Ю. Ґоїв

Віст. Др. Р. Ковшевич

Віст. О. Бандера

Віст. Л. Чубатий

Віст. К. Третяк

† Пхор. Л. Гринішак

о Віст. І. Старчук

† Стр. Ю. Демянчук

Дес. В. Демчишин

Пхор. Прибильський

† Пхор. А. Жила

† Віст. В. Соловчук

Пхор. І. Біляч

Віст. В. Ратич

Хор. С. Николайко

Чет. С. Ріпецький

Пхор. В. Мицик

Хор. І. Мерхун

х Дес. П. Микита

о Хор. І. Коцур

Дес. Г. Петрійчук

Пхор. Б. Бородайко

Хор. З. Яворський

Пхор. В. Гук

Віст. І. Ґоїв

Пхор. К. Коник

Хор. М. Арсенюк

Дес. С. Зінкевич

Ст. дес. Я. Насс

Хор. Прокопів

Віст. М. Ніжанковський

Пхор. А. Калина

Пхор. К. Бородайко

† Пхор. М. Рачинський

Віст. Ю. Ґерус

Сот. С.С. Л. Коник

Віст. В. М. Березовський

Дес. В. Ганківський

† Стр. О. Стець

Пхор. І. Боберський

Дес. Сембай

† Дес. Гайманович

Пхор. І. Поритко

Дес. О. Демчук

† Стр. О. Гачкевич

Пор. Гр. Микитей

Віст. А. Дуфанець

Дес. П. Олишко

† Віст. М. Савчин

о Дес. Я. Ґрех

Стр. І. Подюк

Пхор. І. Федів

† Стр. О. Саєвич

Стр. Я. Головчак

Віст. В. Гірняк

Хор. О. Гарасимів

Пор. П. Гарасимів

Пхор. Ю. Гарасимів

Стр. Д. Пеленський

Пхор. Д. Бочан

Віст. В. Бабяк

о Чет. Ф. Бобків

† Пхор. Т. В. Банах

Віст. В. Коваль

Стр. О. Гадус

Стр. І. Стахура

Стр. М. Махун

Дес. Я. Крушельницький

Чет. Ж. Олексин

† Дес. А. Ковалишин

Чет. В. Струць

о Пхор. В. Кривоус

Стр. О. В. Красновський

Дес. В. Браташ

Стр. В. Заклинський

Ст. стр. Р. Лучечко

† Стр. Л. Сікорський

Віст. М. Островерха

х Пхор. М. Світлик

Дес. А. Савула

о Стр. М. Вовчук

† Віст. О. Дацків

Дес. Я. Вітошинський

Пхор. А. Мондляк

† Пхор. Л. Нестор

хо Пхор. В. Починок

† Віст. П. Атаманюк

Віст. В. Костинюк

Хор. О. Мінів, хор. Р. Купчинський, † пхор. Р. Ставничий, пхор. Л. Розенберґ-Чорній, пхор. Починок, ст. дес. І. Особа і дес. С. Мацькевич.

Стр. І. Ярицький.

Стр. І. Дирда.

Ст. стр. І. Скічнів.

Чет. Ю. Рабій.

о Хор. Ю. Полянський.

Стр. В. Неделко.

Стр. Р. Лопатинський.

Стр. М. Прокипюк.

Стр. Б. Заклинський.

Пхор. І. Романенчук.

о Стр. І. Васильківський.

Віст. В. Камецький.

Віст. Т. Яцура.

Віст. В. Оробець.

Стр В. С. Левицький.

Ґрупа УСС. зі села Улашківці (пов. Чортків).

† Стр. Р. Скварко.

х Віст. О. Гузар.

Пхор. Я. Гузар.

† Хор. П. Семирозум.

x Пхор. З. Нестайко.

† Чет. Ю. Нестайко.

Стр. Д. Яцушко.

Стр. А. Дівнич.

Дес. М. Янович.

Пхор. І. Турянський.

Пор. В. Стафиняк.

Пхор. М. Шипайло.

Дес. М. Ферлей.

Чет. У.Н.Р. М. Петруняк.

Ст. дес. Д. Коржинський.

† Пхор. С. Терлецький.

† Віст. С. Сміх.

Пхор. Ф. Федорчак.

Пхор. В. Федишин.

Пхор. Є. Якимів.

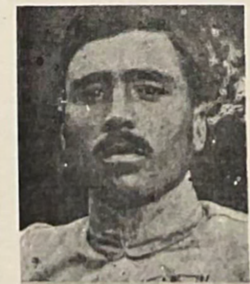

Стр. О. Селянський.

† Дес. В. Соломчак.

x Віст. Пелех.

Стр. І. Мельник.

Хор. Б. Збудовський.

Ст. дес. І. Орущак.

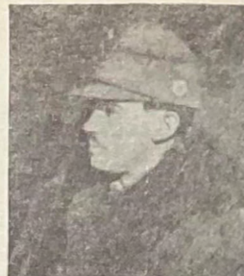

Стр. А. Ґофрик.

Віст. Р. Зелений.

Стр. І. Кандяк.

Хор. СС. П. Перегінець

Пор. СС. О. Грабар.

† Ст. дес. Т. Янів.

о Дес. Л. Лісевич.

Ст. дес. А. Кігічак.

† Віст. О. Рейтарівський.

Пхор. В. Черевко.

Хор. В. Тисяк.

Хор. М. Чучман.

† Віст. Г. І. Матіяш.

† Стр. П. Завадович.

† Стр. О. Мисак.

Віст. Д. Гречанівський.

Стр. П. Савдик.

х Стр. І. Іваничук.

† Віст. Т. Іваничук.

Сан. чет. Р. Сліпий.

Стр. Ю. Бучовський.

† Стр. Ф. Бей.

† Стр. М. Чухновський.

Стр. Т. Пявка.

† Пхор. М. Миджин.

Стр. І. Чаповський.

Стр. В. Ковальський.

о Віст. М. Грабовський.

о Ст. дес. В. Вовчак.

Пхор. В. Пилипюк.

Віст. А. Симчин.

Віст. М. Орлевич.

Ст. стр. І. Озірінець.

x Віст. І. Ґрадієвський.

Дес. П. Меркун.

Віст. Т. Врецьона.

о Стр. М. Коцко.

† Стр. Д. Давидів.

Стр. Г. Пришляк.

о Дес. А. Каправий.

† Стр. О. Заклинський

о Стр. Г. Проців.

Стр. Н. Кіящук.

Віст. П. Сагайдачний.

† Стр. С. О. Рибчук.

Стр. М. Галушка.

Стр. Н. Сеньків.

Віст. В. Вовк.

о Дес. В. Назаревич.

Віст. П. Скочиліс.

о Стр. М. Маркевич.

Стр. К. Єзєрський.

Чет. Е. Коник.

Ст. стр. І. Любусько.

† Дес. В. Кернач.

Стр. Костинюк.

Стр. Л. Наконечний.

† Стр. Р. Зорій.

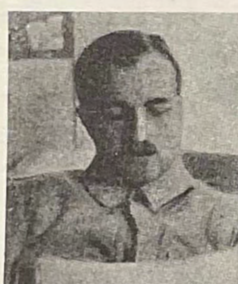

Віст. В. Цимбалістий.

Пхор. В. Підсонський.

Стр. В. Капустяк.

Пхор. П. Стратійчук

Пхор. С. Чепелівський.

Віст. Др. Г. Стецюк.

Хор. Л. Курдяк.

Ст. стр. В. Тарнавський.

Віст. Цимбрила.

Віст. П. Сиротюк.

Стр. Д. Грицків.

Стр. М. Бей.

Віст. І. Максимюк.

Віст. І. Озарків.

Віст. І. Мурии.

Ст. стр. П. Людкевич.

o Бунч. Н. Урбанович.

Віст. І. Чайка.

Стр. І. Микула.

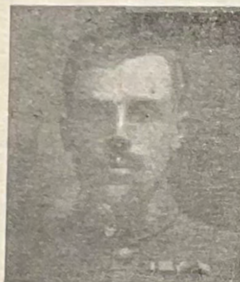

Дес. М. Онуфрик

Дес. Д. Джулинський

Стр. П. Якубовський

Стр. Л. Білик

Стр. М. Габлинський

Стр. В. Хандій

о. Віст. Н. Савчин

Стр. О. Підвисоцька

Ст. дес. Р. Василик

Підх. І. Ганчарик

† Стр. Л. Мікош

Дес. О. Білинський

† Стр. Д. Бандура

† Віст. З. І. Вірстюк

Стр. Д. Олійник

Ст. дес. А. Маланяк

Віст. М. Соловій

Дес. М. Хомінський

Стр. І. Ткач

Стр. Сохоцький

Віст. М. Грамяк

Дес. С. Бужанко

о Дес. Г. Бандурка

† Віст. Р. Розумович

о Дес. В. Саламаха

Стр. М. Дмитришин.

Стр. С. Ласійчук.

† Чет. В. Дзюбак.

Стр. І, Мицкан.

Стр. Ф. Павлюк.

o Дес. Ю. Гарбуз.

Ст. стр. Мусій.

Стр. Р. Вірстюк.

Ст. дес. Д. Борис.

o Стр. А. Залужний.

o Стр. Г. Теслюк.

Віст. М. Кошак.

Бунч. Козуляк.

Стр. С. Хомяк.

Стр. Г. Тебінка.

Пхор. Я. Кобилянський

Пхор. І. Романків.

Хор. Ст. Булак.

† Віст. В. Фединський.

Пхор. Д. Вахнянин.

Стр. О. Рибіцький.

Ст. стр. І. Огриско.

Дес. Турянський.

Віст. Е. Строкон.

Віст. О. Губаль.

Стр. В. Довбенюк.

Стр. І. Потикевич.

†Ст. стр. Л. Карпюк.

Віст. І. Кіндрат, стр. М. Кіндрат, стр. М. Босира.

Дес. І. Власійчук.

o Стр. Юзьків.

o Стр. І. Васильківський.

Віст. О. Левицький.

† Ст. ст. І. Грицак.

Стр. М. Химка.

Стр. Е. Домарадський.

Дес. В. Папіжевський.

Стр. В. Домарадський

Стр. П. Данилишин.

Стр. М. Якубівський.

Стр. І. Маєвський.

Стр. О. Галібей.

Стр. Я. Головчак.

† Пхор. В. Лучинський.

Віст. Г. Неґра.

† Хор. С.С. В. Грицьків.

o Ст. дес. І. Мороз.

† Стр. Л. Савойка.

† Сот. У.Н.Р. В. Килиман.

Дес. В. Паньків.

Пхор. Ю. Шепарович.

Чет. С. Федак.

† Ст. стр. М. Яворський.

† Пхор. В. Тарнавський.

Хор. М. Будорович.

Стр. П. Мудрий.

Чет. І. Желіско.

Чет. В. Я. Лятишевський.

Дес. М. Данилюк.

Чет. С.С. І. Пак.

Чет. О. Бабяк.

† Хор. Н. М. Банах.

Хор. М. Королюк.

Хор. В. Моклович.

Стр. О. Кишакевич.

† Ст. стр. В. Саврій.

† Дес. І. Микитей.

Пхор. А. Дідик.

Дес. М. Кіящук.

Ст. дес. М. Дунай.

о Чет. М. Могильняк.

Пор. У.Н.Р. Д. Костик.

Дес. М. Походюк.

Чет. У.Н.Р. І. Стасів.

Пхор. В. Онуфрик

† Ст. стр. С. Онуфрик

Стр. Ст. Онуфрик

Ст. стр. І. Горячка

Віст. Л. Луців

† Стр. Л. Коновал

Б. Яхно

† Чет. Н. Петрів

† Пор. У.Н.Р. М. Благий

† Віст М, Яшан

Стр. Е. Демянчук

Ст. стр. І. Стахів

о Віст. І. Стефанців

Віст. С. Лісовець

Дес. О. Бей

† Віст. Біленький

† Стр. О. Мушій

Стр. Ф. Протоцький

† Віст. С. Блаженко

Ст. дес. Г. Романків

Дес. Павлюх

Пхор. В. Мосора

Стр. Б. Луцик

Стр. П. Черкалюк

† Пхор. Е. К. Лятишевський

Віст. М. Ясіновський.

† Пхор. М. Яценович.

о Пхор. П. Береза.

Дес. П. Самотюк.

Стр. І. Семенюк.

Хор. М. Федюк.

Хор. Т. Строкон.

Хор. М. Левицький.

о Чет. І. Гнатина.

Пхор. С. Прідун.

Стр. О. Паславський.

Віст. Я. Шавала.

Дес. О. Гірняк.

Стр. О. Мороз.

Віст. В. Клапоущак.

Віст. Т. Давидович.

Хор. О. Котик-Степанич.

Ст. дес. М. Лещій.

Пхор. І. Мойсей.

† Віст. і. Борис.

Віст. М. Шепетюк.

Стр. О. Ярицький.

Стр. К. Ільків.

Стр. М. Плешкан.

Пор. У.Н.Р. П. Вівчарик.

Віст. Я. Проць

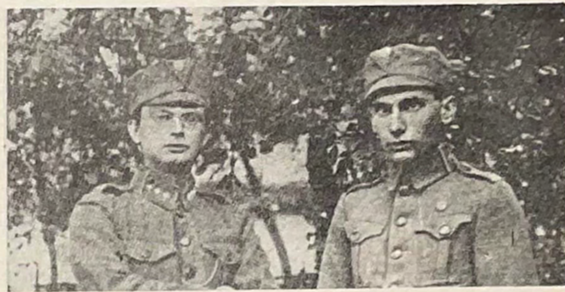

† Ст. стр. В. Ґоліян

Стр. В. Соломка

Віст. Г. Борис

Стр. Перчинський

Стоять: —, † стр. О. Легенький, стр. А. Леонтович;
сидять: віст. О. Кухтин, дес. І. Когут.

Дес. Л. Смулка. Стр. І. Вербяний.

Хор. У.Н.Р. Я. Воютицький

Дес. В. Федиш

Дес. Ф. Штик

Чет. І. Скоропада

Дес. В. Вітошинський

о Віст. М. Федюк

Хор. Б. Томяк

Чет. О. Сеціінський

Дес. В. Стельмах

Чет. І. Когут

Дес. С. Ціхоцький

Ст. дес. Н. Омелянчук

Стр. Смачило

Хор. Г. Дмитрів

Стр. М. Островський

Пхор. Ст. Волинець.

Хор. М. Стек.

Хор. У.Н.Р. О. Гусак.

† Стр. В. Білинський.

Пхор. І. Ступницький.

Пхор. В. Гриневич.

б. хор. УСС. П. Ткачук.

Ст. стр. М. Чолій.

б. хор. УСС. Д. Яворський

б. пхор. Я. Сіманович.

Чет. У. Н. Р. Д. Угринчук.

Дес. С. Хабурський.

Пхор. Б. Кузьма.

Віст. І. Баранюк.

Стр. П. Панас.

† Хор. О. Українець.

Чет. У. Н. Р. О. Квасниця.

Старшини III. Куріня У. С. С.

Зліва, стоять: чет. Ребець, хор. С. Шеремета, хор. С. Михалевич, хор. С. Велитович, хор. М. Залужний, —, хор. Е. Яворівський, чет. І. Біляч; сидять: чет. Рабій, чет. І. Галушка, пор. С. Іваницький, командант куріня, чет. М. Гальчак, чет. Копяківський.

Ґрупа колишніх вояків У. С. С. і У. Г. А. з Тишковець, пов. Снятин.

Ґрупа б. У. С. С. з Косівщини 1934 р.
Стоять зліва: Ю. Кошак, С. Галицький, І. Козак, М. Горбовий, В. Ткачук, І. Боєчко; сидять: М. Кіящук, М. Боєчко, М. Кошак, М. Матійчак.

Віст. О. Легенький.

Ґрупа б. старшин У. С. С. у Празі 1921 р.

А. С. Брик.
Голова Тов. У. С. С. у Вінніпеґу.

Товариство »Українські Січові Стрільці« ім. полк. Д. Вітовського у Вінніпеґу.

Д. Микитюк.
Секретар Тов. У. С. С. у Вінніпеґу, в однострою приписанім для членів Товариства.

пор. В. Артемовський

пхор. Е. Баран

чет. І. Баран - Витанович

хор. В. В. Бобинський

віст. Г. М. Бобинський

чет. Ю. Вассиян

віст. П. Гаврилюк

пхор. О. Ґада

віст. А Дацик

дес. Н. Н. зв. „Дідзьо"

віст. Е. v. Драгінда

стр. І. Дубицький

віст. В. Кисілевський

стр. І. Король

дес. В. Костецький

стр. В. Коцюба

дес. В. А. Кузьмич

дес. І. Кучмак

хор. М. Лебідь

хор. М. Любка

хор. А. Маланяк

хор. Д. Микитюк

С. Миколин
підполк. армії Карп. Укр

стр. Мрочко

віст. Р. Назаревич

пхор. Ю. Налисник

стр. В. Флюнт

пхор. О. Пристай

стр. К. Редкевич

стр. Я. Редчук

Стрілець-юнак Паньківський, що вивісив синьожовтий прапор на львівський ратуш у 1918 р. згинув під Вовчухами, март 1919.

Група УСС при Комісаріяті УСС у Володимирі Волинськім (1916 р.). — Сидять від ліва: стр. О. Вахнянин, адв. пор. Хотникевич, чет. М. Саєвич. — Стоять: І. Романків, дес. А. Кузьмич, Г. Чикета, Дідик.

стр. І. Вербяний (стоїть), віст. Г. М. Бобинський

Група УСС, приділених до Комісаріяту УСС в Ковні (1916 р.). — Стоять від ліва: С. Кузик, В. Лучинський, В. Вербовий. — Сидять: Г. Чикета, Ф. Палащук, Л. Партика, І. Горянський. — Лежить: І. Сембай.

Стоять від ліва: стр. О. Фернеґа, дес. І. Беркій, Н. Н. Сидить стр. Д. Фернеґа.

стр. Е. Рибак

віст. Н. Рибак

дес. О. Турус

віст. І. Шеліґа

хор. М. Шешор

Сот. А. Мельник зі своїм штабом. — Сидять від ліва: чет. В. Кучабський, сот. А. Мельник, хор. Ф. Черник.

Перемиська чета 1914 р.

Віст. І. Озаркевич, світливець УСС

Старшини і підстаршини технічної сотні УСС (1916 р.). — Сидять від ліва: ихор. Е. Баран, чет. Сіяк, хор. Квас, пхор. Алексевич.

віст. Г. Негра. † стр. В. Бодак. † стр. О. Матвіїв,

Збірка старшин УСС у Верині, Зах. Україна (7. VI. 1918) з полк. Г. Коссаком коло дуба, під яким спочивав гетьман Богдан Хмельницький.

Боєва Управа УСС 1917-1918 рр.

Від ліва: проф. І. Боберський, скарбник, д-р В. Загайкевич, член, проф. С. Смаль-Стоцький, голова, В. Темницький, секретар, А. Жук, член (представник Союзу Визв. України) перед входом до стрілецької виставки у Відні (22. X. — 17. XI. 1917).

Група УСС-ів в таборі полонених в Ялуторовську (Сибір). — 1-ий ряд (на землі) від ліва: В. Підлеснюк, І. Гірняк, В. Ортинецький. — 2-ий ряд сидять: А. Пішак, Ю. Налисник, П. Меркун, Маслянка, Григорович М. Величко, Р. Харамбура, Мурмелюк. — 3-ій ряд: П. Сагайдачний, Т. Урбан, М. Михалюк, І. Онишкевич, А. Соробей, М. Станецький, І. Кондратів, М. Островський, П. Яремович, К. Федорович, В. Львівський (полов. лиця). — 4-ий ряд: Штеповий (полов. лиця), Чайковський, Мелимук, М. Орищин, Секунда, В. Вовчук.

Стрілецька могила над Золотою Липою.

Група УСС-ів в таборі полонених в Ялуторовську (Сибір).

Австр. цісар Карло І. при перегляді УСС над Золотою Липою (літом 1917).

Полковий обоз УСС. — Від ліва: дес. О. Кулай, підх. І. Карась, підх. Федоришин, дес. В. Білецький, Н.Н., дес. Г. Цьокан.

Віст. І. Озаркевич, світливець УСС і стр. С. Хомик.

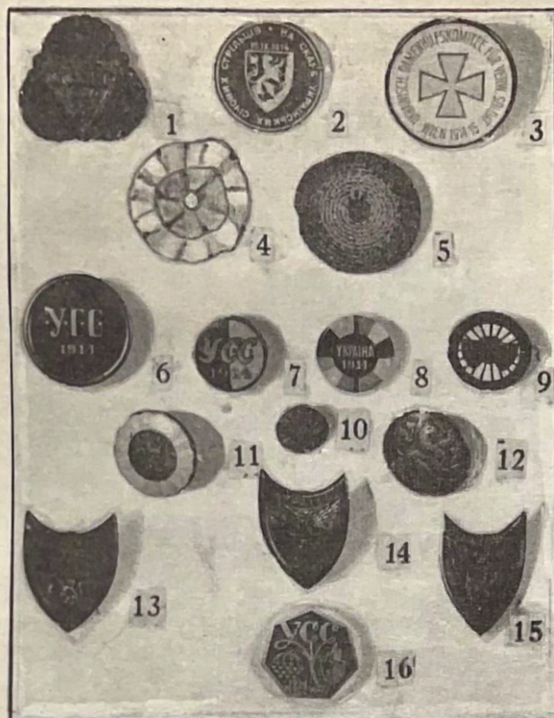
Переговори про завішення зброї між австр. і рос. арміями 29. XI. 1917 р. на відтинку села Івачова дол. над Серетом. З переду коло білої хоругви пор. Бабин (видно тільки руку), за ним хор. О. Гарасимів і сурмач. Вдолі рос. полковник з адютантом.

Група старшин під Демнею (Україна) з от. Тарнавським посередині
(з архіву А. Кігічака).

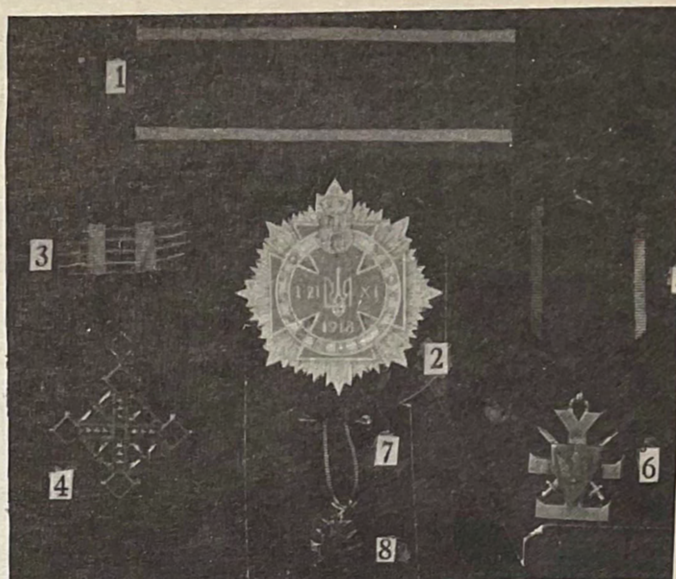

Останки УССі-в на еміґрації. — Вони творили третю сотню, що їх командантом був чет. Мандзій. Юзефів, Ч.С.Р., липень 1921.

Відзнаки УСС.

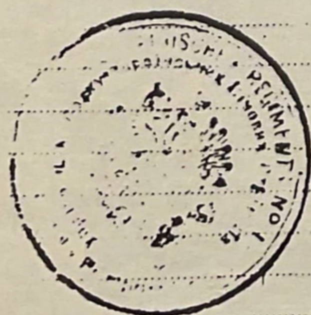
1. Відзнака зі Січово-Сокільського Здвигу, 28. VIII. 1914 з буквами У.С.С. (Укр. Січовий Союз), С. Б. (Сокіл Батько. — 2. Паперова наліпка з написом: „На скарб УСС 10. IX. 1914" (на синьому тлі жовті букви). — 3. Жіноча брожка (хрест ясно-жовтий на голубому тлі). — 4 — 9 Відзнаки до шапок УСС, що їх вони носили на лівій стороні: 4. Синьо-жовта кокарда (розета) зі стяжки; 5. Синьо-жовта вовняна, плетена розета; 6. Відзнака темносиня зі жовтим написом; 7. Синьо-жовта; 8. З барвами Австрії, Угорщини, Німеччини, Болгарії; 9. Відзнака з галицьким і київським гербом, з написом: „Не ридай а добувай" і датою 1914 — 15 (проєкт І. Боберського). 10 — 12. Металеві відзнаки, що їх носили звичайно з переду шапки: 10. Мала сріблиста з левом і написом УСС 1914. Носили її замість: ґузика з-переду в долішній частині шапки; 11. Емальйована (лев і довкруги проміння) і 12. Сріблиста (лев з написом УСС і дата). Дві останні носили на переді шапки замість розети. — 13 — 15. Металеві щити з Арх. Михаїлом і малим щитиком з левом та написом „Україна 1917" і з датою.
16. Ювілейна відзнака УСС з нагоди 40-ліття.

Хрести й ордени УСС.

1. Лента (малинова з блакитними випусками) і 2. „Орден оборонців Львова" (блакитно емальйований хрест зі срібним написом та золотою звіздою у формі листків калини, з мечем для військових, без мечів для невійськових. — 3—4. Стрічка і хрест „Легіону УСС" з датою 1914 і буквами УСС (на темно-синій емалі золотистим бронзом. — 5—6. Стрічка і хрест. Стрічка (чорна з червоними випусками) і хрест (срібний), до парадного однострою. — 7—8. Той самий хрест малий, до цивільного одягу.
(Всі відзнаки зі збірки інж. Зенона Яворського).

REGIMENTSKOMMANDANT

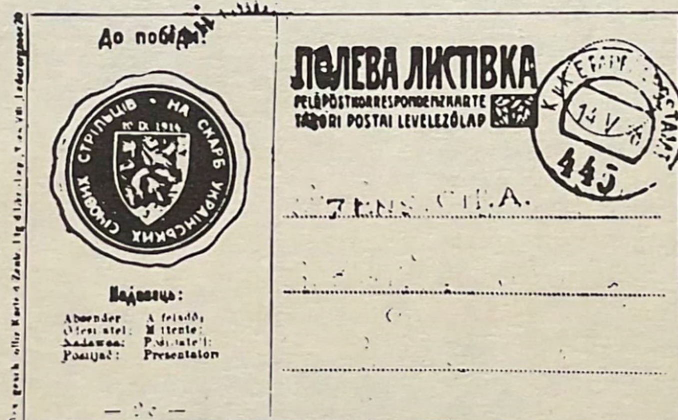
Управа ц. к. Полку Українських Січових Стрільців (1916).

Печатки полку і коша УСС.

Марки Легіону Українських Січових Стрільців.

До побіди!

ПОЛЕВА ЛИСТІВКА

FELDPOSTKORRESPONDENZKARTE

TÁBORI POSTAI LEVELEZŐLAP

Стрільців — на скарб Українських Січових

Надавець:

Absender:	A feladó:
Odesilatel:	Mittente:
Nadawca:	Posiljatelj:
Posiljač:	Presentator

Печатки Головної Ради Братства УСС.

Печатка коша УСС.

Ц. і К. Українські Січові Стрільці. Команда Запасних новобранців (1918).

стрілецька традиція

Скавтмаст. І. Чмола, б. УСС, малює таблицю на хрест на могилу на Маківці (6. VIII. 1925 р.).

На стрілецьких могилах на Маківці 10. VIII. 1923.

Обласна Пластова Стріча з нагоди 10-ліття бою на Маківці (6. VIII. 1925). — Між учасниками (зазн. стрілкою) сл. п. Роман Шухевич, пізніше Гол. Командир УПА ген.-хор. Тарас Чупринка.

Панахида на горі Маківці (Згод. ранку), після якої посвячено землю, яку в урні ст. пл. „Чорноморці" штафетою передають на Янівське кладовище у Львові (23. VI. 1929).

Урна І-ої штафети Х-го куреня ст. пл. „Чорноморці" (23. VI. 1929 р.).

Пам'ятник, здвигнений б. УСС-ами в Свистільниках над Дністром).

Святкування 20-ліття УСС в Стрию.

Сидять на кріслах, від ліва: Ю. Шкрумеляк (УСС), д-р В. Калуський, інсп. Ф. Соколовський, д-р А. Гарасимів, д-р С. Шухевич (УСС), І. Тиктор (УСС), Данилюк (УСС), д-р Лужецький. Стоять: д-р Я. Падох, Р. Лисович, Ю. Кігічак (УСС), П. Постолюк (УСС), д-р Охримович, С. Федак (УСС), П. Гарасимів (УСС), В. Коваль (УСС). Сидять на долівці: Костів (УСС), Чайка (УСС), О. Бандера (УСС), Ю. Гарасимів (УСС), І. Сухар (УСС).

З'їзд УСС-ів у Реґенсбурґу 31. І. і 1. II. 1948 р.

2-ий З'їзд УСС-ів у Регенсбурзі 20. VI. 1948 р.

УСС-и передають стяг до прапора 5-го куріня пл. юн. ім. Ф. Черника.
Міттенвальд, 1. XI. 1948 .

Гурток б. УСС-ів по святі „Маківки" у Мюнхені (6. VI. 1948), на якому Богослуження відправив Преосв. єпископ Бучко.

Група б. УСС в таборі „Орлик" в Берхтесгадені, — 1948 р., що дала ініціятиву до скликання З'їзду УСС 1948 р. в Реґенсбурґу, на якому основано Союз, а потім Братство УСС. — Сидять від ліва: І. Поритко, В. Дорошенко (б. член „Союзу Визв. України" як гість), Л. Макарушка, Я. Гриневич. Стоять: 1 ряд згори: М. Курило, В. Бялий, П. Лозовський, А. Чубатий. — 2 ряд: І. Богач, С. Ванчицький, В. Гриневич, Горішний, Д. Хіцяк.

Провід Станиці УСС у Регенсбурґу (Х. 1948 р.). 1 ряд: від ліва: М. Островерха, А. Артимович, д-р Я. Солтикевич, М. Савчин. — 2ряд: В. Когут, О. Котик-Степанович, Г. Стецюк.

Забавовий Комітет вечерниць „Червоної Калини" (Мюнхен 1949 р.). Від ліва: Т. Кизима, о. О. Чайковський, Ю. Буцманюк, М. Кошак, д-р І. Турянський і М. Курило.

Пращання голови Гол. Управи Братства УСС О. Навроцького перед виїздом в Канаду (Авгсбург, літо 1948 р.). — Від ліва: Л. Лісевич, М. Островерха, Н. Гірняк, О. Навроцький, А. Кігічак, І. Поритко, Р. Куичинський, М. Кошак, М. Угрин.

Передача стрілецьких традицій пластунам-юнакам (Реґенсбурґ — 20. VI. 1948 р.). — 1 ряд здолу від ліва сидять: О. Бойчук, І. Поритко, Н. Гірняк, М. Островерха, Я. Гладкий. — 2 ряд: Я. Солтикевич, М. Утриско, А. Артимович, Б. Наконечний, М. Угрин, О. Бережницький, Л. Макарушка. — 3 ряд: З. Корчинський, Л. Лепкий, В. Зваричук, О. Котик-Степанович, О. Кузьма, Р. Купчинський, Б. Плюйко, О. Навроцький.

Передача від Братства УСС Грамоти-Заповіту 5-му куріневі пласт. юн. ім. Ф. Черника (Реґенсбурґ, 20. VI. 1948).

Голова Братства УСС Н. Гірняк вияснює пластунам значення передачі акту традиції УСС: „Ми хочемо по вічні часи жити не тільки в стрілецькій пісні, яку Ви залюбки співаєте, але і у Ваших серцях і ділах".

Курінний 5-го куріня У.П.Ю. В. Зваричук складає обіт пластунів голові Братства УСС Н. Гірнякові.

Член Гол. Ради Братства УСС Р. Купчинський говорить про „Легенду УСС".

40 - РІЧЧЯ УСС

10. вересня 1954 р. сповнилось сорок років від вимаршу першого відділу новітньої української збройної сили — першої сотні УСС. Хоч ця сила була в рамах австрійської армії, але вона пішла в бій за український національний ідеал, пішла з власним прапором, з українською командною мовою. На її прапорі була соборність: Київський Архангел і Львівський Лев.

Вільний український світ вирішив пошанувати 40-річчя УСС. В тій цілі за ініціятивою б. Вояків-Українців в Америці заснувався в ЗДА „Всеамериканський Громадський Ювілейний Комітет Відзначення 40-ліття Виступу УСС" — з почесним головою Володимиром Дорошенком, б. членом Союзу Визволення України і почесним членом Братства УСС та з Діловим Секретаріятом під проводом побр. І. Поритка, заступника голови Головної Управи Братства. Ювілейний Комітет видав з приводу Ювілею заклик до громадськости і виготовив ювілейну відзнаку. Поруч того утворено при Головній Раді Братства УСС Ювілейний Комітет під проводом д-ра В. Білозора, як голови, і д-ра В. Калини, як секретаря — зі завданням підготовити і перевести відзначення 40-річчя по всіх Станицях Братств. Подібні ювілейні комітети творилися в усіх більших містах ЗДА і Канади, а крім цього в усіх країнах, де осіли Українці. У висліді закликів Українського Конґресового Комітету в ЗДА і Комітету Українців Канади відбулися продовж 1954 року Ювілейні Академії, концерти, пластунські ватри і т. п., а саме в ЗДА в 27 місцевостях, в Канаді в 14-ох, в Австралії в 2-ох, в Німеччині в 1-ій, в Арґентині в 1-ій.

Пластуни ЗДА почали вже в серпні 1954 року святкування великою ватрою в своїм осередку в Іст Четгем, Ню-Йорк. В тому ж часі відбулася ватра пластунів Канади на оселі „Україна" коло Монтреалю, а там і Німеччини, Арґентини і Австралії. Пластова молодь, на руки якої передали УСС свою традицію, гідно шанувала сорокові роковини українського Леґіону.

Українська преса назагал поставилася до Ювілею дуже прихильно і присвятила багато місця для статтей, спогадів, віршів і оповідань, зв'язаних з Українськими Січовими Стрільцями.

Самі ж Українські Січові Стрільці, яким доля дозволила дожити свого 40-річного стрілецького Ювілею, відсвяткували його Ювілейним Апелем. Відбувся він 11. вересня 1954 року, в одній і тій самій годині і мінуті. Цей Апель мав чисто внутрішній характер і був призначений тільки для УСС.

Головна Рада Братства УСС видала наказ придержуватися точно часу і тексту Апелю.

В означеній годині провідник Апелю засвічує свічку, командує „позір", і читає:

„В цю хвилину всюди, де дійшов наказ Головної Ради Українських Січових Стрільців, стоять товариші зброї на „Позір".

Ватра в Іст Четгем, Н. Й. 1954, з нагоди 40-ліття УСС.

1. На пам'ятку дня вимаршу Українських Січових Стрільців на поле бою за волю України.

(Всі співають „Гей у лузі червона калина").

2. На віддання пошани товаришам, що впали в боях, згинули по в'язницях, померли в службі українському народові.

(Одно-хвилинна мовчанка).

3. На засвідчення, що Українські Січові Стрільці готові все і всюди служити вірно тій ідеї, для якої пішли в 1914 році в бій.

(Всі співають — Національний Гимн).

Після того провідник каже: „Апель скінчений". Гасить свічку і командує: „Спочинь".

Хто не міг бути на спільному Апелю, мав у себе вдома засвітити свічку, стати на „Позір" і відбути однохвилинну мовчанку.

Незвичайна форма Ювілейного Апелю скромна, проста й коротка, відзеркалювала вояцькі чесноти УСС, якими вони відзначалися в часах боєвих дій. А одночасність проведення його ще більш злучила в одно тіло розсіяних по всьому світі побратимів, тієї „Останньої Сотні" Українських Січових Стріцьлів.

Українські Січові Стрільці ніколи не мали себе за вибранців, але за щасливців. Багато молодих Українців були б радо пішли до українського Леґіону, коли б на це дозволив був їм їх вік і кордони. Вік заставляв їх служити в займаницькій армії, а кордон замкнув доступ молоді зі Східньої України. Коли блиснуло сонце волі — велика кількість східньо-української молоді знайшлася у рядах київських Січових Стрільців. Тим способом київські Січові Стрільці стали найбільш соборною частиною українського війська.

Відпливають роки за роками у безвість віків. Щораз менше й менше учасників першого, після довгих років, Українського Збройного Зриву. Прийде час, коли ні одного з них не стане. Але пам'ять про Українських Січових Стрільців лишиться навіки в народі, пам'ять добра, пам'ять чесно заслужена. Вони заробили собі цю пам'ять своїми воєнними подвигами, своїми громадськими прикметами і своїм культурним надбанням: літературними творами, образотворчим мистецтвом, а передовсім — стрілецькою піснею.

Тому щиро і сердечно пошанували їх Українці у вільному світі 40-річним Ювілеєм.

Зворушлива хвилина вшанування стрілецької традиції.
Д-р І. Подюк, на приказ Гол. Ради Братства УСС, самітно запалює свічку до Ювілейного Апелю УСС 11. IX. 1954.

Апель УСС у Клівленді, Огайо. — Стоять від ліва: К. Єзерський, Я. Барнич, І. Зварун, М. Курах, Ж. Олексин, А. Бігун-Єзерська, В. Коць, Р. Лесик, С. Небеш, Р. Чучкевич. Неприявні: О. В. Кармазин, Р. Стахура.

д-р Лев Ганкевич

Володимир Дорошенко

Д-р Володимир Загайкевич

Почесні члени Братства УСС.

Іван Поритко, заст. голови

Никифор Гірняк, голова

О. Волосянський, член Контр. Комісії

Члени Головної Ради Братства УСС.

Н. Брик

В. Бялий

П. Веприк

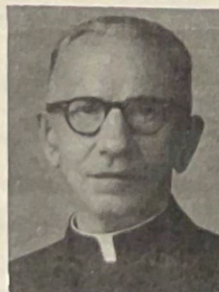
Я. Гриневич

В. Грицина

Е. Ґоїв

о. С. Кіржецький

Р. Назаревич

М. Пачовський

М. Пелешак

Апель Станиці УСС — Ню Йорк (11.IX. 1954).

З ліва: 1 ряд: Ю. Нанасси, О. Котик-Степанович, С. Ріпецький, Р. Купчинський, Л. Лепкий, Г. Дмитерко-Ратич, І. Турянський, В. Калина (голова Станиці), М. Гузар, Я. Гузар, Д. Яцушко. — 2 ряд: Т. Турчин, М. Данилюк, В. Назаревич, О. Бандера, Р. Онишкевич, Г. Ничка, Ю. Налисник, М. Левицький, І. Варчак, М. Рабій, П. Содоль-Зілинський. — 3 ряд: О. Стеткевич, І. Репетило, М. Бачинський, В. Гірняк, І. Полянський, Й. Гірняк, І. Вербяний, І. Вінтоняк, М. Захарків, С. Хомяк (з Венезуелі).

Станиця Братства УСС — Торонто.

Від ліва: 1 ряд згори: М. Луцик, М. Білас, С. Бріль, С. Булак (голова Станиці), К. Ващук, П. Веприк, П. Береза, С. Віндик. — 2 ряд: В. Гірняк, І. Гірняк, І. Голубець, М. Девоссер, М. Дусяк, В. Когут, І. Когут, З. Кордяк, В. Кривоус, І. Кузич, І. Кульчицький. — 3 ряд: П. Лозовський, В. Левицький, О. Левицький, Т. Лотоцький, Т. Стрілець, М. Луцький, В. Маріянський. — 4 ряд: С. Мацкевич, І. Гада, А. Мондляк, А. Моспанюк, М. Пелешак, І. Озаркевич, І. Особа, О. Сеціньский, Т. Смеречинський. — 5 ряд: Я. Солтикевич, С. Теребуш, В. Тисяк, о. А. Г. Трух, П. Фіциц, о. С. Хабурський, М. Хархаліс, І. Цибульський, С. Чорномаз, В. Винницький, І. Юріїв. Неприсутній: Я. Сенчина.

П. Береза

С. Бріль

К. Ващук

В. Винницький

І. Гірняк

І. Голубець

І. Ґада

М. Девоссер

М. Дусяк

І. Когут

В. Кривоус

І. Кузич

П. Лозовський

Т. Лотоцький

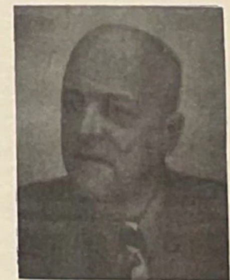

А. Мондляк

І. Особа

Я. Сенчина

О. Сеціньский

Т. Смеречинський

Я. Солтикевич

С. Теребуш

І. Тиктор

С. Хабурський

П. Фіцич.

І. Цибульський

Станиця Братства УСС, Буенос Айрес (Різдво 1951 р.). Від ліва: Песьцьоровський, Арійчук, Кічун, Ю. Шепарович (голова Станиці), Прокопович, Сухар, Грегоращук, Величківський, Л. Чубатий, Рибак, Б. Яхно. Неприсутні: Главач, Гнида, Іваник, Куницький, Мосора, Новаківський, Райтерівський.

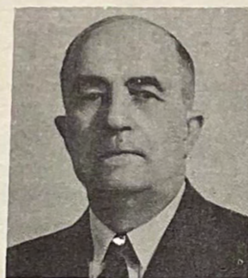
Д-р В. Мурович

Я. Мурович

С. Чорномаз

Г. Стецюк

Члени Станиці в Сідней. — Зліва: Д. Хіцяк, М. Маренін, Г. Дубик, С. Ванчицький.

Святкування 40-ліття УСС на пластовому таборі (15. У. 1955, Сідней, Австралія). Стоять по лівому боці в ряді від ліва: Я. Кужіль, Д. Хіцяк, Г. Дубик, С. Ванчицький, М. Маренін, М. Федусевич.

Станиця Братства УСС, Едмонтон. Сидять від ліва: М. Галій, А. Соробей, Ю. Буцманюк (голова Станиці), М. Залеський, В. Залуцький-Оробець, І. Романків, І. Ярема. Стоять: А. Байрак, М. Росляк, В. Горбай, О. Юркевич. Неприсутні: О. Климкович, М. Ковальський, І. Приймак

І. Король.

К. Собчишин.

Станиця Братства УСС, Монтреаль. Від ліва стоять: К. Редкевич, І. Федів, Ф. Штик, Ю. Гарасимів. Сидять: Т. Давидович, Р. Бутулинський, о. М. Марків (голова Станиці), Я. Редчук, М. Лебідь. Неприсутні: К. Собчишин, І. Король.

Станиця Братства УСС, Филяделфія. Від ліва сидять. А. Кігічак, О. Білинський, І. Поритко (голова Станиці), М. Савчин, М. Мінчак. Стоять: П. Тарнавецький, Т. Яцура, Е. Рудий, В. Михалюс, І. Данківський.

Станиця Братства УСС, Шикаго. Сидять від ліва: Р. Гаванський, Г. Чикета, М. Гнатюк, Г. Стецюк, А. Артимович (голова Станиці). Стоять: Е. Мусій, І. Дубицький, Р. Назаревич, Н. Рибак, С. Мазяк, І. Витанович, Р. Шенкірик, Т. Урбан.

Станиця Братства УСС, Филаделфія.
Сидять від ліва: О. Білинський, о. В. Головінський, І. Поритко, М. Савчин, О. Волосянський. Стоять: І. Данківський М. Мінчак. П. Тарнавецький, Т. Сенківський, В. Михалюс, Е. Рудий.

О. Гаванський

Д-р Р. Гаванський

Н. Рибак

Т. Урбан

Гурток членів Станиці Братства УСС, Шикаго. Сидять від ліва: Р. Гаванський, Е. Мусій, С. Мазяк, Р. Назаревич. М. Баран, М. Гнатюк, А. Артимович, Т. Урбан. І. Витанович.

При стрілецьких ватрах

Дехто вміє читати природу, себто розуміє про що вона розповідає, коли шумить ріка, за ким тужить у вечірній тиші кленовий ліс, або про що виспівують в доспілих ланах пшениці подільські вітри.

Колишні Усусуси навчилися читати ватру.

Вже в жарі першої стрілецької ватри в Стрию 1914 р. їм увижувались залишені ними перед кількома днями села Галицького Поділля та частини Станиславівщини, що їх вспіли вже зайняти москалі, які питали батьків, де ділись їх сини, і хто їх звербував у добровольці.

А коли хтось подальше від ватри затягнув якось так тускливо про Україну „далеку", то вона увижалась у жарі ватри такою, якою змалювали її колись у хлоп'ячій уяві Кащенко, Чайківський, чи Нечуй-Левицький. То ж коли вони вступали в стрілецькі ряди, то не лише на те, „щоб визволяти братів із московських кайдан", а також, щоб побачити на власні очі оспівану поетами Україну, а з нею золотоверхий Київ, та синій Дніпро.

Навряд чи молодь інших народів любила так свою країну, як галицька молодь фанатично любила Наддніпрянську Україну, дарма, що перед тим її не бачила, а якої образ виплекали в її уяві, в її душах, література та вчителі-патріоти на шкільних лавках. То ж треба зрозуміти розпуку тих, яким у Стрию в 1914 р. відмовили остатися у стрілецьких рядах, а яким видавалось, що з іншими формаціями їм не пощастить побачити цієї вимріяної України.

А згодом прийшли вже ватри в Карпатах. Їхній дим стелився з-правила в напрямку зайнятої вже москалями Галичини, а за димом линули в ту сторону стрілецькі думки. Але жар показував і надійні картини. Увижувались у ньому переможний похід вперед, відбиття Галичини, стріча з найближчими, а згодом марш, власне до тої України „далекої". І жар не обманув. Уявлені і вимріяні в ньому картини згодом здійснилися.

А по сорок літах стрілецької епопеї прийшлося доживаючим свого віку Усусусам засідати знову до спільних ватр, дарма, що вже на чужині, далеко за океаном, в ЗДА, Канаді, Австралії...

Правда, пластові однострої пригадували колишніх пластунів-Усусусів із сотником Чмолою на чолі, які внесли стільки товариськости в стрілецькі ряди. Але коли „стара война" замітила, що і на головах пластунів сеньйорів срібні нитки вписали історію двох окупантів, то прийшло на думку, що почате колись Усусусами діло прийдеться докінчувати тим наймолодшим „жовтодзюбам" пластунам, яких дзвінкий, безжурний сміх вносив стільки радісного для оточення.

Запалювали ватри... І стелився дим традиційно в сторону Рідного Краю, а за ним, як колись, у Карпатах, линули думки приявних, під рідні стріхи. А коли ватра перегоріла, то в її жарі пересувались неначе на фільмі, неначе в калейдоскопі, картини з останніх сорок років. А між ними може неодному з тих, яким пощастило увійти в стрілецьких лавах 1918 року в Золотоверхий Київ —

Стрілецька Ватра в „Черчі" (ЗДА) 10. IX. 1954, з нагоди 40-ліття УСС. Гурт б. УСС-ів з членами Головної Ради.

Ватра в Іст Четгем, Н. Й., 1954, з нагоди 40-ліття УСС.

згадалася одна з найкращих картин:

Був місяць травень... Київ потапав у повені білоцвітучих садів, блестіли золотом бані київських церков, дурманили оп'янілими пахощами квіти в Купецькому Саду, купалась у проміннях усміхненого сонця статуя св. Володимира, а вдолині мріяв якимось блакитом синій Дніпро. Ми не видержали і гурт нас зійшов вниз, над ріку. Ми якось відрухово почали пити військовими їдунками з Дніпра воду. Прохожі дивилися на нас із здивуванням. Вони не знали, що в цьому моменті реалізувались мрії з наших дитячих літ. Та цю сцену обсервував якийсь невибагливо вдягнений старичок. Підслухав напевно нашу мову. Глипнув на наші мазепинки, на левики на них і почав:

„Ви хлопці, напевно будете галичани?" „Так!" відповів хтось із гурту. „Я так і думав! Я про вас чув і хотів вас побачити на склоні мого життя".

А згодом його добродушні очі заблестіли і він із захопленням додав на відхідне: „А з вашим Митрополитом, то я тут у Києві таки, говорив у 1917 р. так, як тепер із вами".

Ми стали як вриті і ніхто з нас молодих не мав відваги запитати, хто він такий, чого і досі не можемо віджалувати.

Жар перетлівав... Картини давноминулого щезли як іскри дотліваючих ватр. А коли очі відривалися від ватри, то в тіні закутані поляни пригадували площу в Ґоронді, на Срібній Землі, де полк. Молік робив перегляд Усусусів перед висилкою перших сотень на фронт.

І прийшло чомусь на думку, що зі Срібнюю Землею, із Закарпаттям, зв'язані початки історії Усусусів. З неї відходили Стрільці в 1914 р. на фронт, на зустріч „сонцю золотому" і багатьом із нас довелось у 1944 р. цією самою дорогою „іти у світ за очі", але з порожніми руками, щоб згодом в заокеанських краях доживати за фабричними станками віку...

Інколи за цими станками привиджуються дні слави, дні перемог. Переживаємо їх неначе казку, неначе солодкий, незабутній на ціле життя сон.

Але цей привид триває тільки на мить, неначе застрик підбадьорення до решток життя на чужині.

В час одної стрілецької ватри, а саме ватри, що відбулася 10 вересня 1954 р. в оселі „Черче" під Трентоном (ЗДА) один американський Українець, літун знизився на свому приватному літаку, скинув над площею китицю квітів, замкнув на мить мотор, і гукнув „Слава Усусусам!"

І „славу" ту передаємо нашим наймолодшим, а доля хай пощастить їм докінчити почате нами діло.

ВІД ВИДАВНИЦТВА

Святкування 40-ліття виступу Українських Січових Стрільців, що ним відновлено після 300-літньої перерви традицію Українського Збройного Чину, відбилося досить широким гомоном по всіх більших осередках українського скупчення майже у цілому світі. Воно добігає якраз свого кінця. Одначе вартість того роду святкувань, хоч і як величавими вони не були б, — ніколи не мають тривкішої вартости. В тому то й причина появи книги „Українські Січові Стрільці, 1914 — 1920". Вона має вшанувати і зберегти триваліше, ніж академії, світлу пам'ять поляглих, замучених і померлих УСС-ів, а з другої сторони залишити і передати від живучих ще УСС-ів ювілейний дарунок для нашого молодого покоління, щоб воно знало про УСС-ів не тільки зі стрілецьких пісень, а з першого джерела безпосередніх учасників тих світлих подій.

Книга наша до сторони 175 — це фототипічне перевидання Ювілейного видання „Червоної Калини" з 1937 р. тільки з мінімальними змінами, а саме додатком і заміною декількох світлин. Частина від 176 — 208 стор. — це новий додаток, в який входить список усіх ранених і поляглих УСС-ів, і список всіх старшин УСС-ів, які взято з „Історії Леґіону Українських Січових Стрільців" — Думина. Дальші сторінки, присвячені періодові від 1920 — 1954, в якому то періоді Стрілецтво, як військова формація, вже перестає бути активним чинником, а його минуле зберігається тільки в традиції, головно в піснях. В тій частині поміщено дві статті: Р. Купчинського „40-річчя УСС" і А. Кігічака „Стрілецькі ватри" та ок. 100 світлин (поодинокі особи, групи, стрілецькі відзнаки, картки, друки і т. п.), вкінці світлини живучих ще УСС-ів і знимки ювілейних святкувань УСС.

Багато осіб прислало чимало світлин. За це складаю щиру подяку в першу чергу Вп. П.: М. Ганицькій, Ю. Гарасимові, Н. Гірнякові, Я. Гриневичеві, І. Гаді, М. Девоссерові, С. Зелінській, А. Кігічакові, Й. Кочанові, В. Леснякові, о. М. Маркові, Д. Микитюкові, С. Миколинові, М. Пачовському, М. Пелешакові, М. Пежанському, І. Порткові, М. Селешкові, А. Соробеєві, В. Трембіцькому, І. Турянському, Т. Фраціянові, Б. Чехутові, В. Яворському, З. Яворському. Рівнож щиро дякую всім тим, які прислали свої особисті знимки, або знимки своїх Рідних.

Одначе, на жаль, не всі можна було помістити, чи то тому, що не надавалися вже до репродукції, чи збраку місця. Ті, що не надіслали своїх знимок, несуть самі вину, що їх не поміщено.

Щодо виконання ілюстрацій доложено всіх зусиль, щоб вони вийшли якнайкраще. Одначе примірники, які вдалося одержати до репродукції, були, на жаль, вже досить зужитими, так що треба було дійсно великого вкладу труду, щоб репродукції тексту, а головно світлин, вийшли, якщо не ліпше, то хоч не гірше, як в ориґіналі. Окремого пояснення чи оправдання вимагають світлини поодиноких осіб. Багато з цих світлин вже в ориґіналі були в лихому, або й неможливому стані. Якщо це було тільки можливим, замінили ми в багатьох випадках ліпшими, а ті знимки, на яких місце не вдалося одержати ліпших, чи їх уліпшити при помочі ретушу, все ж таки поміщуємо, щоб таким способом зберегти їх для історії.

Другим недоліком, який треба б оправдати, це те, що нові статті і підписи під новими знимками, зложені іншим шрифтом, як в ориґінальному виданні, тому що подібних черенок годі було роздобути.

Крім того не виключено, що, головно в додатковій частині, як теж при подаванні військових ступенів, могли трапитися якісь помилки, чи мимовільні недогляди. У тому випадку, хоч я і старався по своїм силам перевести репродукції, уклад і друк книжки якнайбільше сумлінно і дбайливо — прошу заздалегідь вирозуміння і вибачення.

Крім ілюстраційної сторінки — це видання, яке вимагало значніших коштів, натрапляло на чималі труднощі фінансової натури. Тому почуваюся до обов'язку подякувати Вп. П. Казанівському Добромирові, що виказав велике зрозуміня до цієї справи і своєю фінансовою піддержкою значно влегчив і причинився зі своєї сторони до виданння. Рівнож дякую Вп. П. Запаринюкові Андрієві за випозичення примірника для репродукції. Вкінці дякую всім тим, що старалися піддержати мене заохотою чи порадами у переведенні в життя моєго задуму.

Ігор Федів

ЗМІСТ

з поданням авторів поодиноких розділів.

В укладанні тексту автори та редакція користувалися споминами, історичними працями, воєнними нарисами та рукописними матеріялами: С. Глушка, С. Ґорука, В. Дзіковського, М. Заклинського, І. Думіна (Крезуба), д-ра І. Крипякевича, О. Кузьми, Р. Купчинського, д-ра О. Назарука, д-ра І. Новодворського, д-ра І. Романкова, О. Степанів-Дашкевич, М. Угрина-Безгрішного, д-ра С. Шухевича, д-ра В. Щуровського та інж. д-ра М. Саєвича; крім цього інформаціями товаришів зброї, учасників змагань та матеріялами з Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

Автори репродукованих світлин: Ю. Буцманюк, Б. Ґнатевич, І. Іванець, Л. Коник, О. Кузьма, І. Маєський, Т. Мойсейович, М. Мох, І. Озаркевич, В. Оробець, Р. Розумович, І. Рудницький, М. Угрин-Безгрішний, Т. Яцура.

1934